

Всеукраїнська науково-практична конференція
«Професійна підготовка фахівців у контексті потреб сучасного ринку»

Міністерство освіти і науки України
Рада директорів закладів фахової передвищої освіти Львівської області
Відокремлений структурний підрозділ «Львівський фаховий коледж індустрії моди
Київського національного університету технологій та дизайну»

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ
У КОНТЕКСТІ ПОТРЕБ СУЧАСНОГО РИНКУ»**

30 травня 2023 року

м.Львів

Міністерство освіти і науки України
Рада директорів закладів фахової передвищої освіти Львівської області
Відокремлений структурний підрозділ «Львівський фаховий коледж індустрії
моди Київського національного університету технологій та дизайну»

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ
У КОНТЕКСТІ ПОТРЕБ СУЧАСНОГО РИНКУ»**

30 травня 2023 року

УДК – 37.011.3-051(06):687

Професійна підготовка фахівців у контексті потреб сучасного ринку/
Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції: ВСП
«Львівський фаховий коледж індустрії моди Київського національного
університету технологій та дизайну», 30 травня 2023 року. – Львів, 2023. –254 с.

*Рекомендовано методичною радою ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД» (протокол № 4 від 25.05.2023 р.)*

Освіта сьогодні є дуже різноманітною, оскільки визначається не тільки технологіями, а й соціальними тенденціями. Напрями модернізації освіти багато в чому залежать від потреб ринку праці, який останнім часом є дуже динамічним. Метою конференції є обговорення проблем підготовки фахівців у ЗФПО в сучасних умовах, реформування фахової передвищої освіти та пропозиції щодо їх вирішення, використання інноваційних технологій в освіті та галузях економіки.

Матеріали конференції висвітлюють питання за такими напрямками:

- модернізація змісту підготовки фахівців у ЗФПО в сучасних умовах
- використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якісної підготовки студентів ЗФПО
- інновації в окремій галузі економіки (індустрії моди, торгівлі, промисловості тощо)
- інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах диджиталізації суспільства

Матеріали збірника подано у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст та достовірність опублікованих матеріалів.

Організаційний комітет:

1. **Креденець Неля Дмитрівна**, доктор педагогічних наук, доцент, директор ВСП «Львівський фаховий коледж індустрії моди Київського національного університету технологій та дизайну»
2. **Тарасюк Ірина Володимирівна**, кандидат педагогічних наук, методист Ради директорів ЗФПО Львівської області, заступник директора з навчальної роботи ВСП «Львівський фаховий коледж харчової і переробної промисловості Національного університету харчових технологій»
3. **Ходань Оксана Любомирівна**, кандидат педагогічних наук, доц., заступник директора з виховної роботи ВСП «Львівський фаховий коледж індустрії моди Київського національного університету технологій та дизайну»
4. **Скоропад Ольга Юрївна**, заступник директора з навчальної роботи ВСП «Львівський фаховий коледж індустрії моди Київського національного університету технологій та дизайну»
5. **Мовчан Віра Петрівна**, методист ВСП «Львівський фаховий коледж індустрії моди Київського національного університету технологій та дизайну»

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Модернізація змісту підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти в сучасних умовах	
Мовчан Віра Петрівна, Креденець Неля Дмитрівна Сучасні освітні тренди в умовах трансформації суспільства	8
Михайлишин Романа Романівна Педагогічні умови підготовки фахівців соціальної сфери	13
Монастирська Олена Вікторівна Застосування технологій дистанційного навчання під час воєнного стану у закладі фахової передвищої освіти	16
Василишин Марія Володимирівна Освітній коучинг як сучасна технологія та засіб підвищення мотивації студентів щодо навчання	19
Журавльова Тетяна Леонідівна Мотиваційні стратегії в роботі викладача (з досвіду роботи)	24
Максімова Ірина Миколаївна, Галушак Лілія Борисівна Педагогічна майстерність – запорука формування мотивованого спеціаліста	25
Козачук Тетяна Віталіївна Професійне зростання викладача ЗФПО: сучасні підходи	30
Бею Ірина Юріївна Вплив засобів навчання на організацію процесу та засвоєння знань.	33
Виговська Людмила Степанівна Розвиток творчих здібностей студентів ЗФПО під час вивчення дисциплін професійної підготовки	35
Дзюма Ольга Миколаївна Професійна мотивація студентів ЗФПО як фактор підвищення навчальної успішності	40
Мазур Людмила Степанівна Формування творчої особистості майбутніх спеціалістів - першочергове завдання педагогіки в сучасних умовах розвитку країни	45
Бакалінська Христина Гайдівна Розвиток творчих здібностей студентів під час вивчення дисциплін за освітньо-професійною програмою «Моделювання та конструювання промислових виробів» у ЗФПО	54
Хайлук Іван Васильович Інноваційні шляхи розвитку якості підготовки студентів ЗФПО на прикладі співпраці з роботодавцями	56
Агапоненко Марія Олександрівна, Степанчук Наталя Олександрівна Говоріння: лайфхаки ефективної роботи	59
Крук Інна Миколаївна Підготовка фахівців аграрного сектору в умовах інтеграції	61
Нестер Мар'яна Володимирівна Підготовка конкурентоспроможного фахівця дошкільної освіти	65
Ропало Ганна Михайлівна Сучасні виклики при підготовці фахівців сфери туризму в умовах воєнного стану	68
Хоменко Віталій Іванович Сучасні тенденції впровадження інноваційних технологій в освітній процес	71

Стець Марія Богданівна, Телюк Вікторія Іванівна Екологічний моніторинг і дослідження стану довкілля студентами Автомобільно-дорожнього фахового коледжу НУЛП	74
Кузнецова Поліна Валентинівна Впровадження програми ERASMUS+ у початковий процес закладів фахової передвищої освіти з метою модернізації змісту освіти	81
Шемелюк Ганна Олексіївна, Равчина Тетяна Василівна Концептуальні засади організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти у контексті потреб сучасного ринку	84
СЕКЦІЯ 2. Використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якісної підготовки студентів у закладах фахової передвищої освіти	
Скоропад Ольга Юріївна Красиві задачі як секрет успіху фахівця галузі індустрії моди	90
Страхоцька Ольга Василівна Використання інноваційних технологій при вивченні біології і екології у ЗФПО	96
Лобуренко Клавдія Іванівна Інноваційні підходи до вивчення української мови в коледжах	100
Герус Оксана Олександрівна Когнітивний підхід до вивчення англійської мови в коледжі	105
Чупіна Олена Василівна Студентські науково-практичні конференції як інструмент формування дослідницької компетентності	108
Подуфалов Павло Петрович Ефективність сучасних технологій при викладанні суспільних дисциплін	111
Казаків Євген Михайлович Впровадження сучасних технологій в освітній процес при підготовці фахівців у закладах фахової передвищої освіти	115
Соляр Людмила Валентинівна Роль технології моделювання професійної діяльності у підготовці технологів	118
Янчук Ніна Андріївна Інтерактивні технології навчання на заняттях з інженерної графіки	121
Гринчук Ярослава Петрівна, Бідніченко Олексій Юрійович Особливості застосування та використання на практиці сучасних технологій для забезпечення якісної підготовки здобувачів освіти фахового коледжу педагогічними (науково-педагогічними) працівниками в сучасних умовах.	124
Хомутовська Ірина Іванівна Техніка візуалізації мислення MIND MAPPING у навчальному процесі	127
Бибик Тамара Іванівна, Левченко Світлана Володимирівна Використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якісної підготовки здобувачів освіти ЗФПО	130
Оліфірова Світлана Владиславівна Використання тестового контролю при підготовці студентів ЗФПО	133

Клочек Наталія Дмитрівна Використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якісної підготовки студентів фахового коледжу при дистанційному навчанні	137
Чабаненко Ольга Юрївна, Малярчук Анжеліка Василівна Формування професійних компетентностей здобувачів освіти методами проектної діяльності	139
Риженко Марія Володимирівна Застосування інформаційних технологій на заняттях зарубіжної літератури як засіб формування креативності майбутніх фахівців	142
Періжок Наталія Вікторівна Використання сучасних педагогічних технологій у викладанні хімічних наук	145
Лобозова Людмила Анатоліївна Інноваційні технології у викладанні дисципліни «Біологія і екологія»	149
Остафій Галина Павлівна Актуальні проблеми застосування інтерактивних методів навчання	152
Блохіна Наталія Володимирівна Використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якості підготовки студентів фахового коледжу з дисципліни «Фізична культура/фізичне виховання»	155
Недопольська Світлана Михайлівна Англomовна комунікативна компетентність студентів немовних ЗФПО	161
Гамерник Галина Ярославівна Забезпечення якісної освіти при використанні дистанційних технологій у процесі викладання української мови	165
Макута Оксана Йосифівна Мистецтво сторітелінгу – один з інноваційних методів викладання літератури у закладах фахової передвищої освіти	168
Колобич Оксана Петрівна Підготовка майбутніх вихователів до впровадження інноваційних технологій в закладах дошкільної освіти	171
Дорохова Олена Анатоліївна, Скриник Людмила Семенівна Бінарне заняття як комплексний підхід у формуванні професійних компетентностей	176
Розенфельд Ірина Михайлівна Використання сучасних педагогічних технологій у ЗФПО - запорука якісної підготовки майбутніх фахівців	180
СЕКЦІЯ 3. Інновації в окремій галузі економіки (легкій промисловості, індустрії моди, торгівлі, промисловості тощо)	
Ходань Оксана Любомирівна Аналіз асортименту сучасних матеріалів для речового забезпечення ЗСУ	184
Векерик Ольга Іванівна "Розумні тканини"- допомога в сучасному світі	187
Наумчук Неля Василівна Інновації в галузі архітектури та будівництва під час навчання в закладах фахової передвищої освіти	190
Гуріна Мар'яна Іллівна Використання інтернет-маркетингу в торгівлі	192
Ярема Богдана Павлівна Сучасні тенденції інноваційного розвитку	195

підприємств легкої промисловості	
Старий Андрій Романович Вібраційні машини для знезараження та зміни складу водного середовища гідрокавітацією	198
СЕКЦІЯ 4. Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах диджиталізації суспільства	
Омелько Мар'яна Анатоліївна Підготовка фахового молодшого бакалавра з обліку і оподаткування в умовах диджиталізації	204
Луців Олена Михайлівна Використання МООС у процесі викладання економічних дисциплін для студентів закладу фахової передвищої освіти	206
Вовк Тамара Михайлівна Цифрова компетентність педагога - запорука якісної освітньої діяльності в умовах диджиталізації освіти.	209
Кондрук Антоніна Миколаївна Застосування технології веб-квесту при викладанні спецдисциплін	212
Скрібцова Катерина Віталіївна, Єленіч Ірина Олександрівна Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу, модернізація змісту підготовки майбутнього фахівця будівельника	215
Чумак Нателла Юріївна Реалізація творчих проєктів в умовах цифровізації	218
Торохтій Ірина Олександрівна, Бобир Степан Григорович Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах диджиталізації суспільства	220
Войцехівська Ірина Станіславівна, Ільєва Олена Петрівна Використання онлайн-платформ на заняттях української мови та літератури	222
Білокура Наталія Ігорівна Упровадження та використання мобільних застосунків на заняттях української мови в ЗФПО	226
Лучаківська Наталія Миколаївна Методи формування самостійності студентів в умовах дистанційного навчання, в економічному напрямку під час війни	231
Цьомко Світлана Федорівна Особливості організації освітнього процесу при змішаному навчанні у фаховому коледжі	233
Юристовська Любов Василівна Комп'ютерне тестування. Платформа «classtime» як інноваційний освітній інструмент	236
Струк Андрій Михайлович Диджиталізація освіти - компетентності 21 століття	239
Компанієць Валерія Андріївна Електронний контроль знань із дисциплін професійної підготовки, як альтернатива класичній формі	243
Троць Ія Валеріївна, Соловійова Галина Петрівна Використання інформаційних технологій для проведення тестового контролю	247

СЕКЦІЯ 1. Модернізація змісту підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти в сучасних умовах

КРЕДЕНЕЦЬ Н.Д.

д-р. пед.наук, доц., директор

МОВЧАН В.П.

методист, викладач маркетингу

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди Київського національного
університету технологій та дизайну»,

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТРЕНДИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

***Анотація.** В даній статті розглянуто основні тенденції розвитку суспільства, проаналізовано актуальні освітні тренди в світі та охарактеризовано освітні тренди в Україні.*

***Ключові слова:** освітні тренди, цифровізація освітнього середовища, змішане навчання, персоналізація, гейміфікація, STEM-освіта, імерсійна освіта.*

Освіта сьогодні є дуже різноманітною, оскільки визначається не тільки технологіями, а й соціальними тенденціями. Напрями модернізації освіти багато в чому залежать від потреб ринку праці, який останнім часом є дуже динамічним.

Ринок праці сьогодні вимагає від особистості всебічного розвитку, який забезпечував би конкурентоспроможність фахівця вже на початку його професійної діяльності. Отже, важливе значення слід приділяти не тільки професійним знанням фахівця (hard skills), а й універсальним навичкам (soft skills).

За таких умов суспільство й освіта мають трансформуватись та орієнтуватись на майбутнє, навчати фахівців, які перетворять інновації на винаходи. Це сприятиме трансформації освітнього середовища, що, зі свого боку, забезпечить комплексний, компетентнісний та сучасний підхід до системи освіти.

В умовах швидкого розвитку цифрових технологій змінюються й освітні тренди, врахування яких дозволить закладам освіти вносити корективи в аспекти своєї діяльності для підготовки фахівців відповідно до потреб розвитку сучасного суспільства.

Аналіз праць із теми дослідження показав, що вивченням сучасних освітніх трендів займаються такі українські дослідники, як Н.В. Морзе, М.А. Гладун, Л.О. Варченко-Троценко, В.П. Вембер, Л.М. Гриневич, Є.М. Смирнова-Трибульська та інші.

У дослідженнях Електронного наукового фахового видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету» визначено такі актуальні освітні тренди: STEAM-освіта (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics); формування компетентностей (предметних і ключових); персоналізація

навчання, адаптивне навчання; розвиток неформальної освіти, відкритість і доступність освіти; практико-орієнтоване навчання, спрямоване на конкретні результати; розвиток підприємницького, дослідницького і критичного мислення; гейміфікація (навчання через гру); мобільне навчання; зміна ролі вчителя, викладача [1].

За результатами звіту NMC Horizon Report 2018 освітньої асоціації Educause (США), який охоплює основні тенденції, виклики та розробки технологій для вищої освіти, до освітніх трендів на найближчі роки належать: аналітичні технології (Analytics Technologies); простори для мейкерства (Makerspaces); адаптивне навчання (Adaptive Learning Technologies); штучний інтелект (Artificial Intelligence); змішана реальність (Mixed Reality); робототехніка (Robotics) [3].

У [2] визначено тренди майбутнього шкільної освіти в Україні з урахуванням наслідків пандемії COVID-19: цифровізація освітнього середовища; змішане навчання; наукова освіта; соціально-емоційно-етичне навчання; педагогіка партнерства.

Таким чином, на основі аналізу напрямів розвитку цифрових технологій, з урахуванням результатів охарактеризованих вище досліджень, а також тенденцій організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти в умовах карантину внаслідок пандемії COVID-19 та повномасштабної російсько-української війни визначимо сучасні освітні тренди, які найближчим часом будуть впливати на систему освіти в Україні.

При проектуванні освітньої діяльності важливо враховувати такі сучасні освітні тренди, як неперервне та неформальне навчання, проектне навчання, персоналізація, цифровізація, гейміфікація, імерсійна освіта, STEM, мікронавчання, змішане та дистанційне навчання тощо.

Охарактеризуємо коротко ці тренди.

В основі концепції *неперервного навчання (lifelong learning)*, яка з'явилась у кінці ХХ – на початку ХХІ ст., лежить необхідність навчання впродовж життя. У сучасному світі люди повинні постійно оновлювати свої знання та навички, щоб бути конкурентоспроможними на ринку праці. Успішні люди постійно навчаються новому, щоб розвиватися та досягати успіху у своїй кар'єрі. Заклади освіти також повинні пропагувати переваги постійного навчання, і пропонувати більш привабливі, відкриті та широкоосяжні способи залучення до освіти людей на різних етапах професійних та життєвих циклів [4].

Неформальне навчання – також тренд сучасної освіти, що нині є важливим складником неперервної освіти, зокрема у зв'язку із прискореним старінням знань.

Неформальна освіта (non-formal learning, infor-mal learning) – це одержання нових знань про різні сторони життя за допомогою навчання через різні курси, гуртки за інтересами, майстер-класи, неформальні бесіди, форуми та інше. В межах неформальної освіти, як правило, не потрібні попередні умови для початку навчання (попередня підготовка, вікові межі тощо), не ставляться жорсткі вимоги до місця, часу, термінів, форм і методів навчання, що дозволяє

включитись у процес навчання значно більшій кількості людей, ніж у формальну освіту.

Персоналізація. Дозволяє студентам вивчати матеріал, що відповідає їхнім потребам та інтересам. Викладачі використовують індивідуальні підходи до навчання, щоб допомогти кожному студентові розвиватися на своєму рівні. Це допомагає студентам зберегти більше інформації та розвивати більше навичок. Таку гнучкість пропонує методика змішаного навчання, і, наприклад, перевернутий клас [4].

Активне навчання. Підхід, який ставить студента в центр навчального процесу. Замість того, щоб просто слухати лекції, студенти працюють над проектами та задачами, щоб допомогти їм зрозуміти тему. Така подача навчання сприяє розвитку навичок співпраці, критичного мислення та проблемного мислення.

Проектне навчання. Ця форма роботи сприятиме не лише поповненню бази знань, а і формуванню вмінь працювати з інформацією та використовувати її на практиці. Це дієвий спосіб підвищити мотивацію та, як наслідок, рівень досягнень.

Міждисциплінарна освіта. Це підхід, який поєднує різні предмети для розвитку комплексних навичок. Наприклад, студент може вивчати фізику та математику разом, щоб зрозуміти, як вони взаємодіють між собою. Він допомагає студентам розвивати критичне мислення та проблемне мислення.

Мікронавчання. «Зумерам» складно сприймати інформацію у великих обсягах, тому світ зробить ставку на мікронавчання - це спосіб подачі навчального матеріалу у вигляді невеликих навчальних блоків. Кожен елемент має дуже конкретний зміст, а на його вивчення відводиться мінімум часу. Мікронавчання дає педагогам велику свободу вибору, а також можливості для індивідуалізації методів та інтерактивних технік. Короткі вікторини, відео, міні-ігри, інфографіки та анімація допоможуть без проблем запам'ятати будь-яку інформацію.

Гейміфікація (gamification) – це використання ігрових практик та механізмів у неігровому контексті для залучення користувачів до вирішення проблем. В основі стратегії гейміфікації лежить винагородження за виконані завдання, до якого належать різні види заохочень (бали, відзнаки, рівні, індикатори прогресу, віртуальна валюта тощо). Важливим елементом гейміфікації є конкуренція, яка дозволяє стимулювати учасників виконувати завдання шляхом заохочення інших учасників нагородами, бонусами тощо.

STEM-освіта (акронім STEM від англ.: S – Science (природничі науки), T – Technology (технології), E – Engineering (технічна творчість, інженерія, проектування), M – Mathematics (математика)) – це напрям в освіті, в умовах використання якого в навчальних програмах посилюється природничо-науковий компонент із застосуванням інноваційних технологій. Розвиток STEM-напрямів в освіті має вирішальне значення для розвитку сучасного суспільства, оскільки STEM-освіта є основою для підготовки фахівців у галузі високих технологій. STEM (також STEAM та STREAM) допомагає розвивати

навички XXI століття, вдало поєднує теорію та практику, зв'язує шкільні знання з реальним життям та створює фундамент для професій майбутнього [1].

Цифрова освіта (E-learning) – це освіта і навчання за участю комп'ютерів. Все, що допомагає навчатися в мережі: онлайн-курси, цифрові ресурси, веб-сервіси, мобільні додатки. Істотно при цьому змінюється професія викладача, структура, зміст і якість всієї освіти.

Дистанційне навчання (distance learning), онлайн-навчання (online learning) та змішане навчання (blended learning) пов'язані між собою. У змішаному навчанні використовуються технології дистанційного та офлайн-навчання. У дистанційному навчанні використовується онлайн-навчання, але воно може здійснюватись і в асинхронному режимі. Онлайн-освіта стала одним з найбільш популярних трендів в освіті в останні роки. Завдяки інтернету студенти можуть навчатися в будь-який час та в будь-якому місці. Онлайн-курси дозволяють студентам вивчати нові предмети, розвивати свої навички та отримувати сертифікати та дипломи від провідних університетів світу.

Під *хмарними технологіями (cloud computing, cloud technology)* розуміють технології розподіленого опрацювання даних, із використанням яких комп'ютерні ресурси та потужності надаються користувачеві як інтернет-сервіс. Основними напрямками використання хмарних технологій в освіті є хмарні сервіси для закладів освіти; хмарні платформи для навчання, тестування тощо; хмарні сховища даних.

Мобільні технології в навчанні використовуються за такими основними напрямками, як мобільне навчання та використання мобільних пристроїв як допоміжного інструменту в навчальному процесі.

Зазвичай під *мобільним навчанням* розуміють використання мобільних технологій як окремо (наприклад, дистанційна система навчання для мобільних пристроїв), так і спільно з іншими інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) для організації навчального процесу незалежно від місця й часу [5].

Одним із найпоширеніших способів використання мобільних технологій у навчанні є принцип *BYOD (Bring Your Own Devices – «візьми свій власний пристрій»)*. Він пов'язаний з використанням смартфонів, планшетів, нетбуків та інших цифрових пристроїв для навчальних занять. За такої умови учні (студенти) застосовують свої пристрої, тобто пристрої не надаються закладом освіти.

Імерсійна освіта – це поєднання різних стилів і підходів до навчання та включає віртуальну та доповнену реальність. *Віртуальна реальність (Virtual Reality, VR)* – світ, створений із використанням технічних засобів, який може сприймати людина через відчуття: зір, слух, нюх, дотик тощо. Фактично це комп'ютерна тривимірна модель фізичного середовища, в якому користувач може рухатись та взаємодіяти з об'єктами цього середовища. *Доповнена реальність (Augmented Reality, AR)* – технологія інтерактивної комп'ютерної візуалізації, що дозволяє доповнити зображення реального світу віртуальними елементами й відображає його на екрані пристрою. За допомогою цієї технології в користувачів формується сприйняття віртуальних образів у

реальному світі, а не шляхом створення альтернативного світу. *Змішана реальність (Mixed Reality, MR)* – це оточення, створене із прив'язкою до реального світу. У змішаній реальності у звичайне середовище людини додаються віртуальні елементи, котрі приєднані до свого місця у просторі для того, щоб спостерігач сприймав їх як реальні [1].

Технології віртуальної, доповненої та змішаної реальності містять величезний потенціал для вирішення основних завдань освітнього процесу. Їх використання впливає на всі компоненти пізнавальної активності студентів.

Розвиток «soft skills». Соціальні навички включають в себе спілкування, співпрацю, емпатію та лідерство. Освіта повинна навчати студентів спілкуватися з іншими людьми, розвивати толерантність та приймати культурну різноманітність.

Студенти повинні розвивати свою творчість та інноваційність, щоб знайти нові рішення для складних проблем та вирішувати проблеми у своїй майбутній кар'єрі.

Розвиток глобальної свідомості - це важливий аспект освіти, оскільки ми живемо в світі, де культурна різноманітність та міжнародна взаємодія стає все більш важливою. Студенти повинні розуміти культурні та міжнародні проблеми, які впливають на наш світ, та знати, як співпрацювати з людьми з інших країн.

Висновки. Інновації та нові технології проникають у всі сфери життя, включаючи навчання. Зміни в освіті є необхідними, щоб забезпечити студентам різноманітні навички та знання, які будуть корисними для їх майбутньої кар'єри, а також для розвитку суспільства в цілому.

Знання технологій, розвиток соціальних навичок, персоналізоване навчання, глобальна свідомість та навчання на протязі життя - це ті завдання, котрі повинна ставити перед собою кожна успішна особистість.

Список використаних джерел:

1. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2018. № 5. С. 178–187. URL: <http://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/175/233#.XCVa1fmLTcs>
2. Гриневич Л.М. (2020, квітень 28). Освіта після пандемії. Частина 2. Тренди майбутнього шкільної освіти. НУШ. [Blog]. URL: <https://nus.org.ua/view/osvitapislya-pandemiyi-chastyna-2-trendy-majbutnogoshkilnoyi-osvity> (дата звернення: 06.08.2020).
3. Освітні тренди: на що орієнтуватися педагогічному працівнику у майбутньому? URL: <https://educationpakhomova.blogspot.com/2021>.
4. Проект «Цифрова адженда України – 2020» (2016, грудень). URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 30.07.2020).
5. PRO Ідеї. Головні новини маркетингу – провідне джерело новин, досліджень, функцій та трендів у сфері маркетингу в Україні URL: <https://proidei.com/category/marketing>

МИХАЙЛИШИН Р.Р.,
ВСП «Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету
імені Івана Франка»

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

***Анотація.** У статті актуалізовано проблему підготовки фахівців соціальної сфери; здійснено теоретичний аналіз поглядів вчених; наголошено на важливості компетентності соціальних працівників/соціальних педагогів; розглянуто роль та компоненти формування професійної етики.*

***Ключові слова:** соціальний працівник, соціальний педагог, компетентності, технології, професійна етика.*

В умовах модернізації української системи освіти особливої уваги заслуговує питання підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних виконувати свої професійні функції у контексті ефективної професійної діяльності.

Підготовка професійних працівників соціальної сфери – одне з важливих завдань у системі соціальної освіти. Науковцями розглядаються нові погляди, наукові обґрунтування цілісної дидактичної системи підготовки соціальних педагогів/працівників; здійснюється пошук форм і засобів навчання й самонавчання, адекватних вимогам до рівня підготовки фахівців. Майбутній фахівець у галузі соціально-педагогічної роботи має бути готовий до реальної практичної діяльності, володіти навичками самостійної праці й професійного самовдосконалення, урахувати реальні умови соціального середовища, в якому здійснюється професійна діяльність. У зв'язку з цим постає проблема формування професійної готовності майбутніх соціальних педагогів/працівників до роботи в умовах інтеграції соціальних інститутів, взаємодії у вирішенні пріоритетних соціальних питань сьогодення.

Вирішення питань професійної підготовки соціальних педагогів здійснюється в тісному зв'язку зі сучасними досягненнями теорії й методики професійної освіти.

Науковцями висвітлено основні аспекти фахової діяльності соціального педагога, зокрема: досліджено стан підготовки до організації освітньо-дозвіллевої діяльності учнівської молоді (С.Пащенко), формування професійної готовності до взаємодії з девіантними підлітками (М.Малькова, В.Оржеховська), до роботи з громадськими та молодіжними організаціями (О.Лісовець), організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу (З.Бондаренко) та ін. Результати досліджень доводять, що модель підготовки спеціаліста будується з урахуванням майбутньої професійної діяльності, вимог суспільства до особистості й особливостей соціокультурного середовища.

Особливості розвитку соціальної сфери суспільства, ускладнення суспільного життя громадян унаслідок соціальної, економічної, політичної

кризи, військової ситуації у державі потребують сучасних підходів у підготовці фахівців.

Професійна підготовка фахівців соціальної роботи основана на кваліфікаційних вимогах, що поєднують у собі сукупність професійних вимог, характеристик, показників, цінностей, ролей, функцій тощо.

Фахівець соціальної сфери – це особа, яка має необхідні інтелектуальні, моральні, особистісні якості для виконання особливого, універсального виду діяльності у соціальній сфері.

Необхідною умовою для вибору цієї професії є соціальна спрямованість особистості, наявність відповідних соціально-педагогічних якостей і гуманізму, доброзичливості, справедливості, відповідальності, терпеливості, врівноваженості, готовності стати на захист клієнта, прийти на допомогу, підтримати. Основою професійної діяльності соціального педагога/соціального працівника є компетентність і професіоналізм.

Компетентність – відповідність рівня знань і умінь змісту виконуваних посадових обов'язків, уміння досягти мети. Як свідчать психолого-педагогічні дослідження вчених і практиків, готовність майбутнього фахівця до самостійної діяльності розглядається у зв'язку з професійною компетентністю.

Професійна компетентність – це єдиний комплекс знань, умінь і навичок, психологічних особливостей (якостей), професійних позицій.

У сучасних умовах від майбутніх фахівців потрібні практичні уміння й навички, що забезпечують готовність виконувати професійні завдання і функції в різних, деколи нестандартних ситуаціях. Таким потенціалом володіють активні методи, технології навчання. До числа таких технологій входить освітня технологія case-study, метою якої є формування фахівця, здатного до інформаційно-аналітичної роботи прикладного характеру, що володіє методами збору, обробки, аналізу комплексу інформації, уміє зіставляти факти, визначати симптоми тієї чи іншої проблеми, виявляти причини їх появи, аналізувати можливі варіанти рішення проблемної ситуації.

Сучасною формою управління професійною компетентністю соціальних працівників є *навчальний тренінг* – форма активного навчання, спрямована на оволодіння учасниками певними знаннями, технологіями, навичками та інформацією. Тренінгові вправи адаптовані до майбутньої професійної діяльності.

Професійну компетентність розглядають як інтегральну характеристику професіоналізму, яка дозволяє визначити рівень підготовленості та здатність особистості успішно вирішувати професійні завдання й виконувати професійні обов'язки. Професійна компетентність виступає як основний компонент професіоналізму, визначальний фактор успішності реалізації соціальних і життєдіяльних функцій фахівця.

Професіоналізм – це поєднання знань, умінь, досвіду, прийняття правильних рішень.

Однією з визначальних умов ефективної діяльності соціального педагога є готовність працювати у команді. Вироблення у здобувачів відповідних умінь сприяє використанню методів і форм інтерактивного навчання: ситуативне

моделювання, дискусія, полеміка, ігрові технології. Продуктивними вважаються *рольові та ділові ігри*, які ґрунтуються на імітуванні, відтворенні проблемно-комунікативних професійних ситуацій; спонукають до інтелектуальної активності й професійної діяльності. Ділові ігри допомагають виробити у здобувачів цілісне уявлення про майбутню професійну діяльність, набутти комунікативного та соціального досвіду як основи співпраці суб'єктів соціальної роботи.

Формуванню стійкої позитивної професійної мотивації сприяють *ситуативні ігрові, проектні методи навчання*. Змодельоване професійно-орієнтоване спілкування суб'єктів соціальної роботи допомагає підготовці здобувачів до реальної взаємодії, набуттю професійного досвіду, підвищення загальної комунікативної культури.

Формуванню вмінь обстоювати власну позицію, доводити свої думки та переконання активізуються за допомогою проблемних бесід, дискусій, конференцій і т. д.

Важливу роль у підготовці фахівців соціальної сфери відіграє *формування професійної етики*.

Виокремлюють структурні компоненти формування професійної етики майбутніх соціальних працівників: мотиваційно - ціннісний, когнітивно-світоглядний, діяльнісно - поведінковий, особистісно - позиційний, рефлексивно - творчий.

Мотиваційно-ціннісний компонент зумовлює формування активного суб'єктивного ставлення здобувача до оволодіння професійною етикою через усвідомлення її як базової складової соціальної роботи; формування прагнення до професійно-етичного розвитку та саморозвитку шляхом створення етичного освітнього середовища. Він виступає домінуючим, оскільки відображає гуманістичні цінності, моральні норми соціальної роботи; включає моральні цінності, що виступають орієнтиром у фаховому становленні.

Когнітивно-світоглядний компонент формування професійної етики майбутніх соціальних працівників зумовлює наявність загально-етичних і професійно-етичних знань, зокрема: знань про професійно-етичні категорії й норми, мораль, моральність, моральну регуляцію, що веде до поглиблення професійно-етичного світогляду.

Діяльнісно-поведінковий компонент зумовлює формування професійно-орієнтованих, деонтологічних умінь і навичок, що спрямовує майбутнього соціального працівника на опанування стилю професійно-етичної поведінки; відбувається індивідуальне зростання у професійно-етичній сфері.

Особистісно-позиційний компонент формування професійної етики спонукає здобувачів до вироблення професійно-етичної позиції через відповідні моральні переконання, потреби, установки, уміння та навички. Адже з позиції соціального працівника проявляється етичність у ставленні до клієнтів, колег по роботі, до себе, явищ соціальної дійсності тощо. Моральна позиція особистості відображається у її етичній поведінці, формою якої є вчинок.

Рефлексивно-творчий компонент професійної етики акцентує на необхідності в підготовці здобувачів до професійної діяльності, спонукаючи їх

до постійного аналізу, корекції, осмислення своїх дій і станів, тобто здійснювати рефлексію своєї діяльності; сприяє самопізнанню здобувачем себе як морально цілісної особистості, визначає шляхи професійно-етичного саморозвитку на основі адекватної самооцінки та морального самовдосконалення.

Отже, можемо зробити висновки, що підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців соціальної сфери у наш непростий час є актуальною й необхідною, адже фахівець зі соціальної роботи працює в умовах, коли неможливо використати відпрацьовані алгоритми діяльності, потрібно постійно знаходити нестандартні рішення у спілкуванні з клієнтами.

Важливими складовими фахівця соціальної сфери є його компетентність, професіоналізм, професійна етика.

Список використаних джерел:

1. Брюханова Н. Підходи до розуміння компетентності та компетенції в освіті. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2007. №4. с. 40-49.
2. Корнет В.С. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів: формування діагностичних умінь: монографія / за ред.. С.О. Сисоєвої. Львів: Растр – 7, 2017. 258 с.
3. Хоружа Л.Л. Етичний розвиток педагога: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 208с.

Монастирська О.В.,
Красноградський педагогічний фаховий
коледж КЗ «ХГПА» ХОР
викладач методики виховної роботи

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ У ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Висвітлено аспекти реалізації моделі дистанційного навчання; проаналізовано застосування технологій дистанційного навчання у закладі фахової передвищої освіти під час воєнного стану.

Ключові слова: дистанційне навчання, освітні платформи, цифрові інструменти, інформаційно-комунікаційні технології.

Ми всі зараз переживаємо страшні часи й однією із головних задач на сьогодні – зберегти своє ментальне здоров'я і допомогти близьким. Головне завдання педагогічного колективу закладу фахової передвищої освіти – зберегти психічне здоров'я здобувачів освіти та сформувати здатності: гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях; самостійно критично мислити; грамотно працювати з інформацією (відрізнити фейки); бути комунікабельними, контактними в різних соціальних групах; самостійно працювати над розвитком власної моральності, інтелекту, культурного патріотичного рівня.

Адекватною відповіддю на виклики часу є реалізація нової моделі освітнього процесу, орієнтованої на самостійну роботу здобувачів освіти та формування необхідних навичок. Така модель – цифрова трансформація освіти. Педагоги опановують: нові цифрові інструменти для підвищення ефективності своєї професійної діяльності; зміст, методи і форми освітньої діяльності, які трансформуються у зв'язку із впливом нових цифрових інструментів на різні сфери діяльності людини; нові цифрові інструменти, які підвищують ефективність організації освітнього процесу, що також змінюється.

Дистанційне навчання – це система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню здобувачами освіти необхідної інформації для використання у практичній діяльності. Дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладення матеріалу, здобувати повноцінну освіту, процес навчання може відбуватися будь-де і будь-коли, єдина умова – доступ до мережі Інтернет (комп'ютер, ноутбук, смартфон, планшет), що допомагає зануритись у світ науки [1].

Основною метою дистанційного навчання здобувачів освіти під час війни є не лише засвоєння нових знань, а й психологічна підтримка, спілкування, виховання особистості, яка має бажання і здатність до комунікування, навчання та самоосвіти.

Викладач закладу фахової передвищої освіти може здійснювати навчання у синхронному та асинхронному режимах з використанням електронних освітніх платформ Google Workspace, Google Classroom, Нові Знання; комунікаційних онлайн інструментів Zoom, Skype, Team; базових сервісів Google: Gmail, Календар, Meet, Jamboard, Chat, Hangouts, YouTube та інші. Асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники освітнього процесу взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, соціальні мережі, інтерактивні освітні платформи та інші. Під час синхронного режиму учасники освітнього процесу одночасно перебувають в електронному освітньому просторі або спілкуються за допомогою відеоконференції, аудіо засобів [2].

За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій учасники освітнього процесу мають можливості:

- оперативного передавання на будь-які відстані даних будь-якого обсягу та форми подання;
- зберігання даних у хмарі протягом необхідної тривалості часу, можливість її редагування, опрацювання, виведення на друк тощо;
- доступу до різних джерел інформації та даних, в тому числі віддалених і розподілених баз даних, роботи з цією інформацією та даними;
- організації вебінарів та аудіо- та відеоконференцій в режимі реального часу;
- налагодження діалогу з будь-яким партнером, що працює в будь-якому місці світу;
- перенесення матеріалів на свій носій, виведення на друк і робота з ними так і тоді, коли це найбільш зручно користувачеві;

- доступу до різноманітних онлайн сервісів за допомогою власних пристроїв з будь-якого місця в будь-який час;
- організації власного електронного освітнього середовища.

Використання освітнього середовища з цифровими інструментами є ключовим фактором успіху педагогів і здобувачів освіти.

Виходячи з вищезазначеного, можна стверджувати, що дистанційне навчання дозволяє:

- здобувачу освіти: підвищити мотивацію навчання, пізнавальний інтерес; сформувати активну суб'єктну позицію в освітній діяльності; розвивати вміння ставити перед собою мету, планувати свою діяльність, контролювати результат, працювати за планом, оцінювати свою навчальну діяльність, визначати проблеми власної навчальної діяльності; сформувати пізнавальну самостійність;
- педагогу: здійснювати освітній процес, самонавчатись, нестандартно підходити до організації освітнього процесу; створювати умови для індивідуального самостійного навчання здобувачів освіти, розвивати пізнавальну діяльність, самостійну роботу зі збирання, опрацювання та аналізу отриманих результатів; формувати мотиваційну готовність до пізнавальної самостійності не тільки в навчальних, а й інших ситуаціях [1].

Для вивчення освітніх компонентів викладачі використовують різноманітні мультимедійні навчальні програми і курси, які дозволяють здобувачу освіти краще зрозуміти запропоновані теми і проконтролювати свої знання. Інформаційні технології полегшують доступ до інформації і відкривають можливості варіативності навчальної діяльності, її індивідуалізації та диференціації, дозволяють по-новому організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання. Педагоги рекомендують під час підготовки до занять у дистанційному режимі використовувати мультимедійні, електронні презентації, довідники, посилання на відеоуроки за відповідними програмами, експрес-уроки, матеріали із сайтів і блогів освітян. Цифровий контент стимулює самостійно працювати з матеріалом, дозволяє навчатися у власному темпі.

Здобувачі освіти, обираючи потрібний матеріал, програму чи ресурс, отримують можливість брати участь в інтернет-конференціях, вебінарах, конкурсах, створювати мультимедійні презентації в процесі роботи над проектами тощо.

Навчання під час воєнного стану з використанням цифрових інструментів – найбільш реальний шлях забезпечення позитивної мотивації навчання, формування стійкого пізнавального інтересу, підвищення якості знань, створення педагогічних умов для розвитку здібностей здобувачів освіти, залучення в самостійну творчу діяльність.

Упровадження технологій дистанційного навчання – це вимоги часу, нові умови життя, засоби взаємодії, новий стиль мислення. Організувати якісне навчання під час воєнного стану з використанням цифрових технологій, комунікувати зі студентами на відстані, надихати та мотивувати їх до навчання, співпрацювати з батьками – це ті навички, якими мають володіти педагоги [1].

Успіх дистанційного навчання під час воєнного стану залежить від активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу, технічних можливостей та здатності педагога використовувати сучасні методики й технології організації освітньої діяльності.

Список використаних джерел

1. Гнатюк О. В. Проблеми дистанційного навчання учасників освітнього процесу в сучасних умовах. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/728327/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82.pdf> (дата звернення: 03.05.2023).
2. Синхронне й асинхронне дистанційне навчання. URL: <https://osvita.ua/school/method/78950/> (дата звернення: 03.05.2023).

ВАСИЛИШИН М.В.,

ВСП «Львівський фаховий коледж харчової і переробної промисловості НУХТ»
викладач-методист економічних дисциплін

ОСВІТНІЙ КОУЧИНГ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ ТА ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ЩОДО НАВЧАННЯ

***Анотація.** Статтю присвячено використанню коучингу в освіті. Метою дослідження є обґрунтування ефективності застосування освітнього коучингу для зменшення навчального стресу та покращення академічної мотивації студентів в умовах війни. Одним із важливих пріоритетів в діяльності закладів освіти є забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу, які страждають від російської воєнної агресії. У цьому контексті освітній коучинг може стати частиною ініціатив не тільки з професійного розвитку та підготовки, а й підтримки психологічної стійкості та когнітивної продуктивності. Зроблено висновок, що освітній коучинг підвищує академічну стресостійкість, заохочує академічну та внутрішню мотивацію студентів, а відтак застосування його в освітньому процесі має позитивний ефект.*

***Ключові слова:** коучинг; освіта; академічна мотивація; зменшення навчального стресу; в умовах війни.*

Широкомасштабне вторгнення росії, розпочате 24 лютого 2022 р., спричинило комплекс серйозних проблем в українській освіті. Насамперед це стосується вимушеного переміщення значної кількості населення України, руйнування й пошкодження закладів освіти внаслідок воєнних дій. Очевидним негативним наслідком стало зниження рівня ефективності та якості освіти і низка психологічних факторів, які зменшують бажання здобувати освіту, зокрема, порушується здатність та мотивація до навчання, збільшується навчальний стрес.

У реаліях війни, у викладачів активізувалося завдання не лише сформувати у здобувачів освіти конкретні професійні компетенції (професійні знання уміння та навички), але й розвинути навички, які допоможуть легше адаптуватися до нових

реалій життя, стійко та впевнено вирішувати життєві виклики, самостійно приймати рішення, коригувати за необхідності цілі і задачі, вміти підвищити самоефективність та стресостійкість, не зупинятися на невдачах і перешкодах, а розцінювати їх як можливість набуття життєвого досвіду.

На тлі ризиків та викликів, спричинених війною зростатиме затребуваність національною економікою фахівців, спроможних швидко навчатися, опановувати нові уміння й навички, змінювати індивідуальну траєкторію трудової діяльності. Окрім того, значний попит на сучасному ринку праці, мають навички, які не стосуються суто професійних компетенцій, а є комплексом надпрофесійних неспеціалізованих навичок – відповідальність, управління часом, здатність до роботи в команді, навички лідерства та соціального впливу, емоційний інтелект, гнучкість, адаптивність тощо.

Воєнні дії стали поштовхом для зміни принципів викладання. Викладачі вкотре усвідомили, що тепер їхня сила не у вмінні розповісти те, що студенти можуть і без них послухати або почитати в інтернеті, а в умінні підтримати та запалити жагу до знань, мотивувати, допомогти знайти свій талант, стати опорою. Ці навички виявились украй необхідними для студентів в умовах війни і є надзвичайно важливими в майбутньому.

Сучасна технологія, яку створили для розвитку можливостей людей і команд, задля досягнення заздалегідь узгоджених цілей та докорінної зміни моделей поведінки, що призводить до виявлення внутрішніх можливостей особистості, покращення когнітивної стійкості називається «коучинг». Коучинг дозволяє максимально розкрити потенціал людини, виявити ще нереалізовані її ресурси, допомагає досягати певної мети, підвищувати рівень ефективності роботи, розвиватися, творити, пізнавати межі своїх здібностей і поліпшувати якість життя в цілому. Крім допомоги студентам у досягненні академічних цілей, коучинг в освітньому процесі може поліпшити самопочуття, стресостійкість, підвищити надію, розвинути впевненість у собі, підвищити емоційний інтелект, підтримати розвиток лідерства та ін., що в сучасних українських реаліях є надважливою і актуальною проблемою.

Міністерство освіти і науки України повідомляє, що одним із важливих пріоритетів в діяльності закладів освіти є забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу, які страждають від російської воєнної агресії. У цьому контексті освітній коучинг може стати частиною ініціатив не тільки з професійного розвитку та підготовки в освітніх організаціях (коледжах та університетах), а й підтримки психологічної стійкості та когнітивної продуктивності.

Освітній коучинг ефективний щодо академічної мотивації студентів, мотивації, орієнтованої на позитивне сприйняття помилки та навчального стресу. Вважається, що академічна мотивація є фактором, що впливає на різні результати студентів коледжів та університетів. Мотивація є одним із найважливіших джерел сили, що визначає спрямованість, інтенсивність і детермінованість поведінки студента в навчально-викладацькому процесі і досягнення академічних цілей. На практиці мотивація також відома як академічна залученість і визначена як найвпливовіший фактор, що впливає на успішність студентів. Академічна активність є проявом

академічної мотивації щодо участі в навчальній діяльності чи виконанні академічних завдань, на яку впливає те, наскільки студенти вважають, що навчальна діяльність відповідає їхнім психологічним потребам. Також академічна мотивація позитивно впливає на адаптацію та благополуччя студентів.

Освітні коучингові програми ефективно працюють і з мотивацією, орієнтованої на позитивне сприйняття помилки. Навчання на помилках має спонукати студента приймати помилки, наполегливо вивчати отримані з них уроки, і рухатися вперед, взявши на себе відповідальність за їхнє породження. Відтак, помилку слід сприймати як можливість покращити як свої знання і навички.

Академічне навчання є одним із найважливіших джерел стресу серед молодих студентів у багатьох країнах світу. Недостатня успішність, екзамени та навчальне навантаження сприяють появі академічного стресу серед студентів. Молоді українці переживають академічний стрес набагато сильніше через загальну стресову ситуацію в країні на тлі війни. До стресових факторів додається загроза життю і здоров'ю, небезпека близьких, зміна звичного укладу життя, зміна житлових умов, адаптація до нових реалій, психологічні та інформаційні навантаження. Стани апатії, розчарування, безсилля, беззмістовності, переживання, тривога, депресія тощо. Як зазначають психологи, від стресу в людей погіршується пам'ять, насамперед – короткострокова, зменшується уважність, вони роблять більше помилок. Освітній коучинг може бути ефективним у боротьбі з навчальним стресом.

Отже, освітній коучинг сприяє академічній та внутрішній мотивації, зменшенню академічного стресу, що, зі свого боку, підвищує академічну успішність студентів.

Освітній коучинг як підхід до розвитку ґрунтується на гуманістичній психології та зосередженні на навчанні та викладанні, орієнтованому та студентів. Водночас він ґрунтується і на позитивній психології, у центрі якої знаходиться позитивний потенціал людини (як індивіда і як члена різних людських спільнот). Такі підходи формують культуру навчання, де студенти беруть активну роль у власному розвитку, а викладачі більш відіграють роль підтримки, фасилітації (сприяння, заохочення), мотивації.

Головне завдання учителя-коуча – надихнути студентів на роботу з вивчення того чи іншого предмета, з пошуку важливої інформації в інших галузях науки, знайти мотивацію для кожного навчатися, повірити у власні сили. Цьому сприяє, насамперед, встановлення особливих відносини між учителем-коучем та студентом, побудованих на довірі, партнерстві, взаємоповазі; по-друге, створення середовища підтримки для студента, де всі зацікавлені в його успіхах і беззаперечно вірять у позитивний результат його зусиль.

Основні принципи, на яких базується освітній коучинг: гуманістичний, безперервної освіти, партнерства, оптимістичний погляд на людину, принцип унікальності людини, принцип адаптивності, принцип постійного підвищення компетенції, принцип моніторингу, принцип кооперації, принцип спільного прогнозування подальшого розвитку за аналізом результату та принцип відкритості.

Його провідною ідеєю є безперервний процес розвитку, вдосконалення, розкриття потенціалу особистості для досягнення максимального результату. Іншими словами – виявити та реалізувати потенціал особистості; навчити

використовувати всі можливі ресурси для досягнення успіху; знаходити оптимальний варіант дії, що дає змогу при мінімальних зусиллях досягати максимального результату.

Оновними перевагами застосування коучингу є:

- поліпшення продуктивності діяльності;
- навчання, яке надає почуття радості та задоволення;
- поліпшення взаємовідносин у колективі;
- висока еластичність і адаптивність до змін.

Освітній коучинг спрямований на постійний професійний розвиток суб'єктів навчально-виховного процесу, а його мета – учити вчитися, допомагати студенту самостійно засвоювати нові знання, уміння та навички. Академічні помилки використовуються як матеріал для подальшого розвитку, студент може спостерігати свої помилки з іншого боку, створювати план їх виправлення, і в результаті навчається усвідомлено реагувати на різні ситуації; його запитання спрямовано на пошук вирішення, а не на усунення проблеми. Коучинг заохочує людину самостійно відшукувати рішення і способи досягнення цілей.

Важливими умовами формування особистості вихованця у процесі застосування технології коучингу є професійна компетентність викладача і свідоме, мотивоване, відповідальне ставлення студента. Коучинг, насамперед, передбачає партнерство студента з викладачем-коучем та спільну відповідальність за результати цієї діяльності, що ґрунтуються на баченні майбутнього успішного результату. Викладач як коуч повинен формувати та підтримувати сприятливі соціально-психологічні умови для спільної діяльності.

Серед функцій коучингу, які впливають на підвищення академічної мотивації та зменшення стресу, зазначаються такі: мотивуюча (сприяє досягненню визначених учасником освітнього процесу цілей), фасилітативна (допомагає включити студента у спільне орієнтування, розділити з ним ряд функцій з метою створення умов для пробудження інтересу до предмету і виникнення реальних змістовних мотивів навчання, також сприяє прийняттю й переживанню радощів від комунікацій і позитивних змін), адаптаційна (дає змогу учасникам освітнього процесу швидко пристосовуватись до мінливих умов навколишнього середовища), креативна (дає змогу учасникам освітнього процесу виявляти ініціативу, генерувати нові ідеї, приймати креативні рішення відшукувати способи вирішення поставлених завдань, відповідати за них), партнерська (забезпечує встановлення особливих відносини між учителем-коучем та студентом, побудованих на діалозі, довірі, взаємоповазі).

Так завдяки перерахованим функціям, коучинг мотивує до навчання, підтримує та запалює жагу до знань, допомагає знайти свій талент; створює атмосферу, яка сти-мулює креативність, генерацію нових ідей; дає змогу підтримати адаптивність до змін; є надійним фундаментом корпоративної культури, оскільки проявляється через підтримку, співпрацю та партнерство; допомагає студенту набути нових конкурентних переваг.

Висновки. Війна посилила й розширила виклики, які вже постали перед освітою через епідемію COVID-19. Основна мета для української освітньої системи – це, насамперед, гарантування безпеки та захисту здобувачів, викладачів, персоналу в умовах надзвичайних ситуацій та воєнних дій, налагодження ефективного процесу

безперервності освіти на всіх освітніх рівнях. Однак ставку треба робити не на академічні знання, а на якісну комунікацію зі студентами, висвітлення актуальних тем, психологічну підтримку, формування довіри викладача і студента, створення безпечного освітнього онлайн-середовища, розвиток креативності особистості студента. Саме гуманне ставлення до студента, повага його особистості (індивідуальних особливостей, прагнень, думок) і сприяння її гармонійному розвитку; студенто-центричне навчання та орієнтація на особистість в освітньому процесі; віра в здатність студента до самоактуалізації, руху вперед та вирішення поточних проблем може зменшити академічний стрес та підвищити мотивацію до навчання в умовах війни.

Освітній коучинг успішно надає студентам цінні навички встановлення цілей, прагнення та досягнення. Він також допомагає формувати у студента впевненість у собі, віру у власні можливості, адекватну самооцінку, що є підґрунтям високої навчально-пізнавальної мотивації. Окрім того, встановлює особливі відносини між учителем-коучем та студентом, побудовані на діалозі, довірі, партнерстві, взаємоповазі, унікальності особистості; створює середовище підтримки для студента, де всі зацікавлені в його успіхах і беззаперечно вірять у позитивний результат його зусиль. Освітній коучинг – це також і засіб сприяння, допомоги особистості в пошуку її власних рішень в складній для неї ситуації; технологія, що дозволяє переміститися із зони проблеми в зону ефективного рішення.

Освітній коучинг підвищує академічну стресостійкість, заохочує академічну та внутрішню мотивацію студентів, а відтак застосування його в освітньому процесі має позитивний ефект.

Список використаних джерел:

1. Єфімова О.М., Жицька С.А. (2017). Коучинг як складова особистісно-орієнтованого навчання у професійній підготовці студентів навчальних закладів. <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1185>
2. Іванова Г.І. (2019). Використання коучингу як інноваційної технології для формування вмінь і навичок оптимальної організації розумової праці. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.66-1.35>
3. Семегин Т.С., Кучер В.В. (2021). Використання коучингу під час формування іншомовної комунікативної компетентності студентів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій школі. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-3.10>
4. Фарина А. С., Єрко Г. І., Галан О. М. (2019). Педагогічний коучинг в сучасному освітньому закладі. <https://director.npu.edu.ua/index.php/dslg/article/view/260>
5. Хмельницька О.І. (2017). Коучинг як сучасна технологія підвищення ефективності навчального процесу. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/6/71.pdf>

Тетяна ЖУРАВЛЬОВА,
викладач вищої категорії
КЗ « Нікопольський фаховий медичний коледж» ДОР»
м. Нікополь

МОТИВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В РОБОТІ ВИКЛАДАЧА (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Ключові слова: мотивація, результативність, розвиток.

Одним з найважливіших компонентів педагогічної діяльності є її мотивація. Проблема мотивації педагогічної діяльності доволі актуальна в наш час. Внутрішня мотивація є явищем, що тісно пов'язане із змінами у ціннісній сфері особистості і тому, вона є базовою і виконує психологічну функцію особистісного росту, яка діє протягом усього життя людини.

Мотиваційні стратегії в роботі викладача можна розглянути з різних сторін, і в кожній з них знайти як «плюси» так і «мінуси».

Трактування поняття «мотив» співвідносить це поняття або з потребою (А. Маслоу), або з переживанням цієї потреби і її задоволенням (С. Л. Рубінштейн).

Педагоги, орієнтовані на «розвиток» і «результативність» по різному підкріплюють успіх студента. Для того, щоб сформувавши мотивацію для студента, в першу чергу повинен прикласти зусилля викладач. Тобто, навчальний процес має бути побудований таким чином, щоб забезпечувати ріст пізнавальної активності студента, їхню мотиваційну спрямованість. Саме за цієї умови можна сподіватися на те, що здобувачі освіти будуть спроможні у повній мірі засвоїти програму тієї чи іншої дисципліни. Викладач, який орієнтований на «результативність», доволі часто відгукується з похвалою до студента, показники яких перевершують середні, навіть тоді, коли їх успішність знижується. Викладачі, які орієнтовані на «розвиток», в цьому випадку нерідко засуджують своїх студентів і тому, працюють обтяжливо, з неминучим нервовим напруженням і звичайно не досягаючи очікуваних результатів.

Дуже важливим для мотивування продуктивної професійної діяльності педагогічних працівників є створення позитивного соціально-психологічного клімату в навчальному закладі. Адміністрація нашого навчального закладу намагається спонукати працівників до участі в різноманітних конкурсах, проектах, до підвищення рівня кваліфікації, що у подальшому може вплинути на розмір заробітної плати, однак не всім працівникам це подобається і іноді спостерігається незначний опір можливим змінам.

Найпоширенішим чинником, який використовують в якості мотивації є гроші, премії, підвищення тощо. Багато хто вважає, що дані елементи є найголовнішим і повинні задовольняти потреби викладача у мотивації. Однак, для сучасних педагогів, крім заробітної плати, важливими є й інші чинники, зокрема зміст праці, умови, за яких вони можуть цілковито проявити свої здібності, уміння та навички, чітка орієнтація кар'єрного зростання. Адже людина, для якої головне – матеріальна мотивація, буде проявляти меншу ініціативу у нововведеннях, творчих розробках, навчаннях, ніж особа, для якої гроші не є основним фактором, щоб працювати професійно та якісно.

Також на вибір засобів мотивації впливає стать та вік робітників. Для викладачів, перш за все працюючої молоді, характерні інші ціннісні орієнтації спонукальних мотивів до трудової діяльності. При цьому на перший план висуваються самореалізація і саморозвиток. Результативність праці конкретного викладача зумовлюється передовсім індивідуальними можливостями та особистою зацікавленістю, а також його усвідомленням власної ролі в колективних зусиллях. Обсяг затрат праці залежить від самооцінки викладача достатності рівня винагороди та упевненості в тому, що її буде отримано. Заохочування викладачів до реалізації поставлених перед ними цілей і завдань є об'єктивною потребою, яку усвідомлюють всі керівники.

Отже, будь – який заклад освіти, в якому працює викладач, має свою мету, яка формує інтереси закладу передвищої освіти і колективу. На підставі цих інтересів визначаються результати діяльності викладачів. Здійснення в закладі передвищої освіти системи мотивації викладачів дозволить вирішити такі завдання, як забезпечення закладу освіти висококваліфікованими та конкурентоспроможними кадрами в необхідних обсягах, створення умов для більш повного розкриття їх творчого потенціалу, забезпечення умов для високопродуктивної праці, збалансування інтересів закладу освіти та викладачів, що, в свою чергу, дозволить істотно підвищити ефективність в педагогічній діяльності та досягти стійких конкурентних переваг закладу передвищої освіти на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Прохорова В.В., Чобіток В.І. Модель удосконалення організації системи мотивації викладачів закладів вищої освіти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44131/1>

**К.т.н. МАКСИМОВА І.М.,
ГАЛУЩАК Л.Б.,**
ВСП «Могилів-Подільський
технологічно-економічний
фаховий коледж ВНАУ»,
викладачі

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ – ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ МОТИВОВАНОГО СПЕЦІАЛІСТА

Анотація В результаті аналізу педагогічного досвіду з питань формування знань за допомогою інтерактивних технологій навчання та використанням даних технологій під час занять, було виявлено, що ці форми сприяють формуванню інтелектуальних вмінь. Данні форми викликають зацікавленість, позитивні емоції, сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу. Використання інтерактивних технологій навчання, дозволили підвищити рівень знань студентів, що довело свою ефективність для оволодіння вміннями навчального матеріалу.

Ключові слова: дослідницька діяльність, наукові завдання, навчальний процес, дослідний метод, творчі здібності, пошукова робота, дослідницька робота.

Бурхливий науково-технічний розвиток, швидкий ріст наукових знань та їх широке застосування у повсякденному житті потребують нових знань. У зв'язку з цим однією з головних задач навчання стає розвиток творчого мислення, пізнавальних здібностей здобувачів освіти, вміння самостійно поповнювати знання. Це, крім іншого, означає, що в методиці повинен бути здійснений кардинальний перехід від інформаційно-пояснювального підходу, орієнтованого на передачу готових знань, до діяльного підходу, спрямованого не тільки на засвоєння знань, а й на способи цього засвоєння, на зразки та способи мислення і діяльності, на розвиток пізнавальних сил і творчих здібностей здобувачів освіти, на розвиток і виховання так званого "планетарно-наукового мислення". Саме творчі наукові завдання, дослідницька діяльність дають змогу саморозкритися юному обдаруванню (проникливе спостереження за явищами, вибіркове запам'ятовування, пильна увага, емоційна наснага (натхнення), гнучкість мислення та уяви в їх складному поєднанні). Ось чому таким актуальним є питання розвитку особистості здобувача освіти, його творчого потенціалу, активності в пізнанні, практичного спрямування теоретичних знань. [1]

Говорячи про впровадження науки в навчальний процес коледжу та їх взаємозв'язок, треба розрізнати три головні напрямки такої діяльності:

- Перший - розвиток наукового мислення здобувача освіти і майбутнього фахівця, що досягається низкою спеціальних заходів та методів в навчальному процесі: відповідні творчі завдання, нестандартні заняття, лабораторні дослідження тощо. Такою діяльністю мають бути охоплені практично всі здобувачі освіти, і вона стає невід'ємною частиною сучасної вищої освіти.
- Другим напрямком розвитку наукової роботи слід вважати позааудиторну діяльність, коли здобувачі освіти беруть участь у роботі наукових гуртків, у колективних дослідженнях, а також у різних олімпіадах, змаганнях, семінарах, конкурсах тощо. Це подальший розвиток колективного наукового мислення, який певною або значною мірою здійснюється в коледжі.
- Третім самостійним напрямком наукової діяльності студентів є їх безпосередня участь у науково-дослідницькій роботі, зокрема в щорічних конкурсах-захистах на наукових конференціях різного рівня. Це вже індивідуальна наукова діяльність, яку треба вважати найвищою для здобувачів освіти. Вона регламентується спеціальними вимогами.

Дослідницька робота готує студентів до майбутньої творчої праці в різних галузях народного господарства, науки і техніки. Дослідний метод є способом організації пошукової, творчої діяльності здобувачів освіти з розв'язанням нових для них проблем. Цей метод повинен усвідомити проблему, висунути гіпотезу, скласти план її перевірки, продумати та здійснити експеримент, зробити висновки, оцінити їх достовірність.

Дослідний метод навчання визначає розв'язування нових для себе проблем таких, що вже були розв'язані людством. Завдання викладача – підготувати здобувачів освіти до використання навчальних і пізнавальних завдань на найвищому рівні пізнавальної активності й самостійності.

За характером діяльності людини дослідницька робота може бути різноманітною. В одних випадках, вона зводиться до перевірки певних теоретичних положень чи припущень, в інших — до виявлення характеру залежності між деякими величинами і властивостей предметів та явищ навколишнього світу та закономірностей їх розвитку тощо. Спільною ознакою всіх видів досліджень є те, що вони більшою чи меншою мірою включають пошуки достовірних даних про навколишній світ або їх перевірку. [2, 22]

Обдарованість людини... Що це таке? Можливо це своєрідна іскра Божа, яку треба відшукати в душі і допомогти не тільки не згаснути, а спалахнути полум'ям. Здібні, талановиті люди в будь-якому суспільстві є його «локомотивом». Саме їхніми інтелектуальними зусиллями забезпечується прогрес суспільства, плодами якого користуються всі.

Як в умовах коледжу виростити й підняти до істотних наукових висот обдарованого здобувача освіти?.. Це питання поставало перед нами протягом багатьох років. Пошуками відповіді на нього ми займалися всією цикловою комісією і в результаті нашої плідної роботи сформувалися певні шляхи розв'язання даної проблеми.

На нашу думку, все починається з перших навчальних занять, із психолого-педагогічних викладацьких спостережень за здібними студентами з метою виявлення обдарованості, нахилів до наукової роботи та вміння робити аргументовані висновки.

Виявлення обдарованих і талановитих здобувачів освіти - це тривалий процес. Обдарована особистість сама собі допоможе, якщо викладач творчий, а навчальний процес цікавий, різнобічний, результативний.

Як же розвивати творчі здібності студентів?

Враховуючи наш багаторічний досвід роботи над цим питанням, рекомендуємо наступне:

- ⇒ Підхоплювати думки здобувачів освіти, оцінюючи їх одразу, підкреслюючи їх оригінальність, важливість, інтерес до нового.
- ⇒ Стимулювати і підтримувати ініціативу студентів, самостійність.
- ⇒ Створювати проблемні ситуації, що вимагають альтернативи, прогнозування, уяви.
- ⇒ Розвивати критичне сприйняття дійсності.
- ⇒ Вчити доводити починання до логічного завершення.
- ⇒ Надавати можливість виконувати більше навчальних та творчих завдань з обов'язковим підвищенням їх складності (при цьому має бути витриманий оптимальний обсяг додаткової роботи, щоб уникнути перевантаження).
- ⇒ Використовувати творчу діяльність вихованців при проведенні різних видів масових заходів, відкритих занять, свят.

- ⇒ Під час опрацювання програмового матеріалу залучати до творчої пошукової дослідницької роботи з використанням випереджувальних завдань, створювати розвиваючі ситуації.
- ⇒ Активно залучати студентів до участі в конкурсах, змаганнях, виставках творчих і наукових робіт різного рівня.
- ⇒ Впливати особистим прикладом.

Пам'ятати, що " *...своєчасно знайти, виховати й розвинути задатки і здібності у своїх вихованців, своєчасно розпізнати в кожному його покликання - це завдання стає тепер найголовнішим у системі навчально-виховного процесу* " (В.О. Сухомлинський). [3, 6]

На заняттях обдарована особистість отримує важливу самоосвітню компетенцію, яка виховує внутрішню дисципліну, відсутність страху перед аудиторією, будь-якою роботою, вміння само організуватися, планувати свою діяльність, обирати власні способи вирішення проблем і давати об'єктивну самооцінку своїм здобуткам. На навчальних заняттях відбувається і перше виявлення творчого потенціалу обдарованого здобувача освіти, з'являється зацікавленість предметом, що потім приведе до його відповідної наукової діяльності. [4]

Удосконалити навчально-виховний процес з обдарованими здобувачами освіти, дати їм ґрунтовні знання, озброїти їх практичним розумінням професійно спрямованих наук – це і є **основним завданням творчого викладача**.

Досвід власної роботи переконує, що експериментальні, науково-пошуково-дослідницькі роботи, поставлені за допомогою простих доступних всім засобів, можуть бути цікавими, а головне, вони розвивають у здобувачів освіти вміння бачити явища, навколишній світ, пильно вдивлятися в них, визначати особливості та властивості різних речовин. Завдання для студентів повинні бути посильними, але не легкими, оскільки легкість «вбиває активність, а непосильність породжує зневіру в себе». [5]

Отже, при організації науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти в коледжі варто пам'ятати, що головна задача, яка стоїть при організації такої діяльності – це розкриття творчого, інтелектуального потенціалу молодої людини. Неодмінною якістю кожної сучасної людини є здатність до набуття навичок пізнання світу за допомогою дослідження.

Висновки. У результаті психолого-педагогічного дослідження ми дійшли до теоретично обґрунтованого висновку, що в сучасних умовах спрямованість науково-дослідницької роботи в коледжі визначається повсякденними потребами і перспективами розвитку навчального закладу, який має постійно розробляти зміст, визначати форми і методи цієї роботи. Тому основою в науковій роботі стає активна творча, пошукова, теоретична і експериментальна робота, спільна дослідницька діяльність педагога і здобувача освіти.

Завдання коледжу - не лише надати здобувачам освіти певні знання, але й навчити їх використовувати, а в разі необхідності й творчо опрацьовувати.

Звідси: проведення наукових досліджень у коледжі доцільно поєднувати з розвитком творчої особистості; воно має бути його кінцевим результатом.

Мета і основний зміст педагогічної роботи по формуванню навчально-пізнавальної діяльності та науково-дослідної роботи здобувачів освіти на першому етапі – формування у них під час загально-навчальної підготовки перспективних навичок, вмінь та накопичення найпростіших знань, необхідних для виконання наукової роботи, навчання основам самостійної роботи, розвиток нестандартного мислення. На другому етапі здобувачі освіти самостійно виконують різної складності дослідження, беруть участь у самостійних індивідуальних і колективних дослідженнях, у дослідженнях, які проводяться під керівництвом викладачів.

Отже, дослідницька робота здобувачів освіти:

- *забезпечує повноцінне засвоєння передбаченого програмою навчального матеріалу,*
- *дає можливість одержання додаткової наукової інформації,*
- *сприяє самоосвіті, що лежить в основі підготовки мотивованого висококваліфікованого фахівця майбутнього;*
- *сприяє розвитку у здобувачів освіти науково-експериментальних умінь і професійних здібностей.*

У студентів старших курсів поступово збільшується обсяг знань, їм тісно в рамках навчальної програми, розумова діяльність шукає виходу на вищий рівень оволодіння знаннями. Ми їх залучаємо до науково-дослідної та пошукової роботи і як результат, участь у науково-практичних конференціях в коледжі та інших навчальних закладах.

Якщо у студента прокинулася спрага дослідження, якщо він, досягши визначеної вершини, пов'язаної з реальною дослідницькою роботою, зміг побачити нові обрії своїх досліджень, якщо у нього виникло прагнення рухатися далі шляхом наукових пошуків, це й означає, що головна мета організації науково-дослідної роботи викладачем досягнута.

Список використаних джерел:

1. Беліч Н.І. Залучення учнів до науково-дослідницької роботи. // http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/27192/
2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. – К.: Вища школа, 1997.
3. Вілінська К. Науково-дослідна робота студентів в Україні.-Чернівці, Вид-во ЧДУ, 1997
4. Дзундза А.І., Цапов В.О. До проблеми організації науково-дослідної діяльності учнів у сучасній школі. //http://www.nbuuv.gov.ua /portal/Soc_Gum/Dmpd/2007_27/_27/85-88%2027_2007.pdf
5. XXI століття потребує від навчання розвитку нових навичок [стаття]: [Електронний ресурс] XXI століття потребує від навчання розвитку нових// Microsoft Daily Новини зі світу технологій. — Режим доступу: <http://www.microsoftblog.com.ua/2013/07/08/21-century-skills/> 26.10.2014.

КОЗАЧУК Т.В.,

викладач ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди Київського національного
університету технологій та дизайну»

ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧА ЗФПО: СУЧАСНІ ПІДХОДИ

Професійне зростання викладача спрямоване на реалізацію себе як особистості. Прагнення до самовдосконалення, самоосвіта є важливим чинником професійного зростання викладача, що забезпечують розширення його творчих можливостей, пізнавальних інтересів та формування творчої індивідуальності.

Викладач ВНЗ постає перед студентами як фахівець і керівник процесу спілкування. Його репутація, авторитет, престиж значною мірою залежать від уміння спілкуватися, тонко відчувати аудиторію та окремого студента. Особливі труднощі в налагодженні педагогічного спілкування, взаємовідносини зі студентами у сфері особистісних контактів відчують педагоги-початківці. Щоб оволодіти високим рівнем професійно-педагогічного спілкування зі студентами, треба глибоко знати його психологічні, змістові й процесуальні основи.

Сьогодення вимагає від особистості широкого діапазону можливостей, розвиненого інтелекту, здатності до постійної самоосвіти та самовдосконалення, спрямованості на творчу самореалізацію. Нові вимоги суспільства зумовлюють виникнення потреби у цілеспрямованому осмисленні принципово нових завдань освіти та їх практичної реалізації.

Важливе значення для професійного зростання викладача мають:

1. Оволодіння передовим педагогічним досвідом, пошуковою дослідною роботою.
2. Систематичне вивчення психолого-педагогічної літератури, законодавчих актів держави про освіту, виховання та навчання; зустрічі з новаторами; участь у роботі методичних об'єднань, семінарів, конференцій, педагогічних читань тощо.
3. Ознайомлення з педагогічною пресою, радіо, телебаченням, Інтернетом. Вони швидко реагують на всі зміни, що відбуваються у системі педагогічної освіти та навчально-виховному процесі, ознайомлюють із досвідом педагогів-новаторів, науково-педагогічними новинками, матеріалами різноманітних зустрічей, конференцій тощо.

Якщо педагог буде мати професійну свободу, то можлива буде ефективна організація процесу професійного зростання, що є своєрідним пошуком свого шляху, набуття власного "голосу", власного "почерку". Людина, що володіє свободою самовираження, уміє керувати власним розвитком, може спрямувати свої творчі сили на пошук нових шляхів навчання і виховання студентів.

Позитивний вплив професії на особистість викладача виявляється у формуванні професійної самосвідомості, педагогічної спрямованості, педагогічного мислення, у розвитку професійно важливих якостей.

Самоосвіта сприяє формуванню індивідуального стилю педагогічної діяльності, допомагає в осмисленні педагогічного досвіду і власної самостійної праці, є засобом самопізнання і самовдосконалення, шляхом педагогічного розвитку.

Для того, щоб наблизити свій реальний образ до ідеалу, потрібно вміти керувати власним розвитком. Насамперед це означає уміння взяти на себе відповідальність за власне життя і професійну діяльність, вибудувати таку професійну освітню стратегію, яка б враховувала індивідуальні особливості, можливості, запити, задовольняла потребу в освіті, підвищенні кваліфікації в обраній сфері, інтелектуальному, фізичному, духовному розвитку. А це все передбачає оволодіння навичками самоорганізації і саморегуляції. У самоорганізації виявляється психологічна готовність до педагогічної діяльності, у саморегуляції - свідоме управління своєю поведінкою, психікою, енергетичним потенціалом, контроль над емоціями, збереження здатності критично мислити і розв'язувати складні проблеми.

Основними шляхами професійного розвитку є професійне навчання, розвиток кар'єри і самоосвіта педагога. Професійний розвиток веде до принципово нового способу життєдіяльності викладача - творчої самореалізації в професії, яка дає змогу виявити свої індивідуальні і професійні можливості. Найкоротша формула професійної діяльності педагога - постійна праця, творчість, гармонія знань, почуттів і поведінки.

Шляхом досконалої організації самоосвітньої діяльності постійно удосконалюється професійна майстерність викладача і, як наслідок, формується авторитет педагога серед студентів, батьків, колег. Творчо працюючий педагог сам створює свій особистий імідж.

Майстерність педагога доцільно розглядати як найвищий рівень педагогічної діяльності, як вияв творчої активності особистості викладача. Педагогічна майстерність - це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі. До таких важливих властивостей належать гуманістична спрямованість діяльності викладача, його професійна компетентність, педагогічні здібності і педагогічна техніка.

Професійний розвиток педагогічного працівника - це свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійної компетентності й розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності та власної програми розвитку.

Сучасним студентам потрібен, по-перше, викладач-професіонал, який є творчою особистістю, здатною до самонавчання упродовж життя, самовдосконалення і саморозвитку; по-друге, викладач-дослідник, який постійно шукає, аналізує, пробує найраціональніші шляхи, умови, методи, засоби, форми ефективного вирішення конкретних завдань виховання, освіти і навчання. Критерієм професійної майстерності викладача є з одного боку: доцільність (за спрямованістю); продуктивність (за результатами); діалогічність (характер стосунків зі студентами); оптимальність (у виборі засобів); творчість (за змістом). А з іншого боку характеристиками професійної майстерності буде

результат всіх даних процесів: професійне самовизначення; професійна діяльність; професійна компетентність; професійний досвід.

Щоб викладач діяв творчо, самостійно виважуючи результати своєї діяльності і корегуючи засоби з орієнтацією на мету (формування професійної культури), він повинен мати певні властивості, риси, рівень розвитку, забезпечити професійний саморозвиток, а через нього і професійну культуру.

Свідомий, творчий викладач завжди займається самоосвітньою діяльністю для розвитку у себе навичок: контролю за своїм психічним станом, вчинками; швидкого оцінювання ситуації; аналізу своїх дій та діяльності студентів; спілкування та обробки інформації; організації будь-якого педагогічного процесу. Головним критерієм підвищення індексу професійної майстерності є процес професійного самовдосконалення. Самовдосконалення є одним із головних факторів формування професійної культури педагога. Викладач-професіонал ніколи не може бути задоволений рівнем свого професійного зростання та розвитку. Якщо викладач задовольняється мірою свого розвитку і перестає вдосконалюватися - він "помирає" як викладач, він припиняє своє професійне зростання.

Викладач – це покликання і заклик до безперервного творчого саморозвитку. Здатність викладача здійснювати навчання й виховання, тобто сприяти становленню особистості студента, громадянської активності, творчого потенціалу потребує, у першу чергу, постійного самовдосконалення педагога і буде розвиватись лише за умови, коли він сам буде прагнути розвивати у себе особистісну й професійну зрілість, яка найбільш продуктивно може бути розкрита при включенні викладача, молодого або вже навченого досвідом, у інноваційну діяльність.

Ще древні казали : «Ми можемо стільки ,скільки ми знаємо», тому кожен викладач повинен удосконалюватись, адже процес розвитку суспільства, різноманітних новітніх технологій знаходиться у постійному русі і тому, звичайно, кожному педагогу потрібно теж рухатись у ногу з часом.

Список використаних джерел

1. Гнезділова Г.М. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: Навч.пос./ К.М.Гнезділова, С.О.Касярум.- Черкаси: Видавець Чабенко Ю.А., 2011.-124 с.
2. Ковальська Н.Ф. Роль самоосвіти в підвищенні професійної компетентності учителя// Завучу. Усе для роботи.-2011.-№9/10.-с.14-16.
3. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/Ред. В.І.Лозова.- Харків:Освіта.Виховання.2006.-495 с.
4. Святченко І. Моніторинг професійної компетентності педагога // Відкритий урок:розробки,технології,досвід.-2010.№3.-с.66-70.
5. Федорова Т.Ю. Психологічний портрет компетентного вчителя/ Т.Ю.Федорова //Завучу.Усе для роботи.-2010.-№4.-с.23-24

БЕЮ І.Ю.,
ВСП «Могилів-Подільський
технологічно-економічний фаховий
коледж ВНАУ»
викладач спецдисциплін

ВПЛИВ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ПРОЦЕСУ ТА ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ.

***Анотація.** Частіше, коли йдеться про засоби навчання в широкому розумінні, мають на увазі весь комплекс матеріальних засобів педагогічної праці, що сприяє оснащенню навчального процесу з метою його вдосконалення, підвищення ефективності й якості підготовки тих, хто навчається. Наявність та якість цих ЗН є важливим чинником створення оптимальних умов для здійснення навчального процесу*

***Ключові слова:** засоби навчання, проектування навчальної діяльності, діяльнісний підхід.*

Сучасні засоби навчання дедалі частіше стають предметом обговорення науковців і практиків у зв'язку з активним поширенням нових форм навчання. Українська педагогіка, з огляду на приєднання країни до Болонського процесу та прагнення бути залученою до міжнародних інтеграційних процесів, також має звернути особливу увагу на це питання.

До засобів навчання відносять такі предмети, які використовуються в навчально-виховному процесі для передачі інформації, організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти і управління цією діяльністю на різних етапах заняття. [2, с. 37].

Засоби навчання сприяють раціональній організації самостійної роботи на занятті і в позаурочний час, активізації процесу навчання та його тісному зв'язку з життям.

Особливо велике значення вони мають при ознайомленні студентів з новою технікою, прогресивною технологією, передовими методами праці новаторів виробництва. [1, с. 6]

Незалежно від змісту дисципліни чи спеціальності всі засоби навчання можна підрозділити на чотири групи:

- друковані (підручники, довідники, каталоги, навчальні плакати, картки, збірники задач і вправ, інструкції, інструкційно-технологічні карти та контролюючі програми),

- екранні (відеозапису, кінофільми, транспаранти, діафільми відео-ролики, презентації),

- звукові (аудіозаписи),

- об'ємні (натуральні зразки, моделі, макети і муляж, що відповідають вимогам, що пред'являються до демонстраційного обладнання). Виходячи з того, що за діяльнісного підходу завдання викладача полягає не в «передаванні» знань, а в проектуванні навчальної діяльності, її організації та управління нею, то

знов актуальною стає увага до вибору засобів навчання відповідно до цілей навчання.

Викладаючи дисципліну: “Устаткування в закладах ресторанного господарства” застосовую:

- друковані засоби навчання: підручники, довідники, каталоги, робочий зошит для виконання практичних робіт з дисципліни, навчальні посібники

- довідники в яких розкрита технічна характеристика сучасного обладнання ЗРГ.

Розроблено посібник теплового обладнання в якому розкрито загальні відомості про теплові апарати, варильне обладнання, обладнання для випікання і смаження, універсальне теплове обладнання.

Розроблено каталог-довідник сучасного механічного обладнання ЗРГ в якому розкрито характеристику механічного обладнання.

Під час проведення практичних занять широко використовую екранні засоби навчання: відео-ролики, слайдові презентації з гіпертекстовими посиланнями на аудіо та відео вставки.

А також об'ємні засоби навчання це натуральні зразки, моделі, макети і муляжі, що відповідають вимогам до демонстраційного обладнання в лабораторіях коледжу це кухонний комбайн, слайсер, плити, міксер, блендер, кутер та марміти в студенській їдальні коледжу.

Під час навчальної практики для одержання робітничої професії зі спеціальності 181 «Харчові технології» - освітньо-професійна програма “Виробництво харчової продукції” для студентів III курсу та лабораторних робіт з дисципліни Виробництво кулінарної продукції використовую засоби навчання

- друковані (Збірником рецептур, робочий зошит, інструкціями та інструкційно-технологічними картками.)

Для самостійного опрацювання матеріалу студентам пропонуються інструкційно-технологічні па картки з покроковим приготування страв де вказано необхідна кількість сировини для приготування 1 -ї чи декількох порцій, вихід, вимоги до якості сировини, покрокова технологія приготування та вимоги до якості готової страви. Ці матеріали можуть бути застосованні для роботи над творчими дослідницькими проектами.

Наприклад студенти під час практики працювали над дослідницьким проектом по розробці та опробуваням рецептів: Сочників, запіканкою з овочів та курячим філе, пирогами з різними начинками, Булочки “Сінабони”

У таких проектах особливого значення набуває оформлення результатів проекту (розробка вдосконаленої технологічної картки, встановлено вихід страви та представлення її дегустаційній комісії).

- екранні засоби навчання що застосовую під час навчальної практики та лабораторно-практичних робіт це відео-ролики з ютуб каналу провідних кухарів по приготуванню сучасних страв, їх оформлення та відпуск. Відео-презентації до пояснення проведення лабораторно практичних занять та навчальної практики (особливо під час дистанційного навчання).

- об'ємні засоби навчання це натуральні зразки сировини, обладнання що знаходиться в кухні-лабораторії.

Висновки. Таким чином, сучасні засоби навчання мають значний вплив на організацію процесу навчання та засвоєння знань.

Виважений добір засобів навчання відповідно до навчальних цілей, відповідно до змісту програми навчальної дисципліни робить навчальний процес доступним, зрозумілим, орієнтованим на відповідний результат.

Під час проєктування заняття засоби навчання мають бути застосовані, коли:

- необхідно давати довгі технічні описи;
- було б складно дати усне пояснення без візуалізації обладнання, технологічної схеми приготування страви, приділити значну увагу досить складному пункту заняття;

- студенти виглядають після пояснення матеріалу дещо зняковілими. В такому випадку необхідно провести корегування засобів навчання та методів навчальної діяльності.

Застосування сучасних засобів навчання дає можливість спрямувати навчальний процес на формування професійних вмінь та навиків здобувачів освіти, на формування спеціальних компетенцій, на саморозвитку особистості, на безперервної освіти.

Список використаних джерел

1. Гончарова-Горянська М. Соціальна компетентність: поняття, зміст, шляхи формування в дослідженнях зарубіжних авторів / Гончарова-Горянська М. // Рідна школа.–2004.–№7-8.
2. Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія: зб.наук.праць / ред.кол.: Огнев'юк В. О., Бех І. Д., Хоружа Л. Л. – К.: Університет. 2008.– № 9. 152 с.
3. Професійна освіта: словник: навч. посіб. / [уклад. С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, О. С. Дубинчук, Н. О. Талалуєва, А. О. Молчанова, Л. Б. Лук'янова; за ред. Н. Г. Ничкало]. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.

ВИГОВСЬКА Л.С.,

ВСП «Львівський фаховий
коледж індустрії моди КНУТД»
викладач технології

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЗФПО ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. В даній статті проаналізовано теоретичні підходи до проблеми розвитку творчих здібностей студентів, наведено критерії їх розвитку у процесі професійної підготовки, розглянуто приклади формування творчих здібностей студентів на заняттях

Ключові слова: творчість, здібності, розвиток, мислення

Потреба суспільства у всебічній творчій активності людини зростає і вимагає формування діяльної, духовно багатой особистості, яка здатна творчо розв'язувати безліч різноманітних нагальних проблем, конструктивно працювати в динамічних умовах життя. Саме творчість дає потужний поштовх

до відкриття нових змістів сучасного розвитку світу. Розвиток творчих здібностей особистості у процесі її підготовки до професійної діяльності в умовах сучасного суспільства стає одним із основних завдань закладів фахової передвищої освіти.

Постановка проблеми. Питанню творчих здібностей присвячена значна кількість робіт у галузях психології, педагогіки та філософії. В працях Т. Равлюка, Т.В. Москальця, С.И. Багана, Е.Н. Зверева, Л.С. Виготського, К.Е. Цюлковського, В. Рогозіної, Дж. Гілфорда, Т.В. Кудрявцева, А.В. Петровського, С.Ю.Лазарева, Е.Ю.Фатеева та інших розглядаються питання про поняття та сутність творчих здібностей, їх структурних компонентів.

Творчі здібності являють собою сплав різних якостей. Питання про компоненти творчого потенціалу людини залишається до цього часу відкритим, хоча на даний момент існує декілька гіпотез, які стосуються даної проблеми. Психологи переконані, що здібності до творчої діяльності визначаються, насамперед, особливостями мислення. Проте, єдиного підходу до визначення понятійного апарату проблеми розвитку творчих здібностей особистості серед науковців немає

Результати дослідження. Творчість виступає необхідною умовою становлення особистості, її розвитку, самопізнання, базується на прагненні створити нове, досі неіснуюче, краще.

Творчі здібності особистості - це синтез її властивостей і рис характеру, які характеризують ступінь їх відповідності вимогам певного виду навчально-творчої діяльності і які обумовлюють рівень результативності цієї діяльності.

Творчі здібності розвиваються поступово, проте нерівномірно. Для цього перш за все треба забезпечити такі умови, щоб студент активно вирішував завдання.

Навчання має відбуватися в першу чергу і в основному на програмному навчальному матеріалі з різних дисциплін, а в разі потреби й на спеціально побудованій системі задач. Засвоюючи досвід творчої діяльності, характерні для неї процедури, студенти набувають здібності видозмінювати ті стереотипи мислення, яким вони вже навчилися, вчаться відмовлятися від стереотипів, конструювати нові підходи до осмислення раніше засвоєного або нового змісту.

Розвиток творчих здібностей включає в себе розвиток творчого мислення, вміння у кожному конкретному випадку ставити передумову, обирати серед них проблему, розв'язувати її, робити висновки.

До найбільш актуальних методів розвитку творчих здібностей, які використовуються в масовій, груповій та індивідуальній формі при викладанні технологічних дисциплін, відносяться пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, алгоритмічні та дослідницькі.

Не слід розглядати продуктивне, творче мислення студентів, як винахід нових конструкцій чи процесів. Студенти нічого об'єктивно нового не повинні відкривати. Пізнаючи нове, студенти роблять відкриття для себе, і дуже важливо щоб ці відкриття вони робили самі і завжди старались до них. У кожному такому відкритті, яке робить для себе студент, оволодіваючи професійними знаннями, містяться елементи творчості, без накопичення яких

неможливі наступні більш серйозні творчі рішення. Для продуктивного творчого мислення характерно використання нових і оригінальних способів комбінування знань, умінь і навиків, застосування різних методів і прийомів в пошуках шляхів розв'язання поставлених задач.

Найефективнішим способом розвитку творчих здібностей є систематичне розв'язування технічних творчих задач, прямо або опосередковано пов'язаних із професією, що набуває студент. Творчими задачі виявляються лише тоді, коли засоби їх вирішення ще не виявлені суб'єктом, або він застосовує інші, не адекватні ситуації, засоби.

Умови формування творчих здібностей можна подати в такому вигляді: накопичення знань, розвиток широти інтересів, тренування і вирішення проблемних ситуацій, формування критичного відношення до інформації, прививання навиків самостійної роботи, заохочення оригінальних розв'язків, виховання комунікабельності, вміння тримати себе в руках.

Як відомо, основною рушійною силою навчального процесу є подолання протиріч. Тому при організації творчих вправ, викладачу необхідно направляти пізнавальну діяльність студентів, так щоб процес їх мислення включав подолання труднощів. Це підвищує увагу, цікавість, викликає почуття задоволення, позитивні емоції, що служить важливим засобом досягнення мети.

Одним із критеріїв глибоких і систематичних знань, умінь і навиків є вміння студентів в конкретному, незначному знайти загальне і в загальному виявити часткове. Такі вміння формуються при систематизації вивченого матеріалу. Систематизація передбачає мислений розподіл предметів і явищ за групами і підгрупами залежно від їх подібності та відмінності. Це сприяє формуванню здібностей до узагальнення і засвоєння знань.

Така робота проводиться у формі заповнення таблиць, що є одночасно і завданням і робочим матеріалом. Таблична форма завдань, маючи велику наочність, дозволяє викладачу точно фіксувати характер помилок кожного студента, а також здійснювати самоконтроль діяльності, пов'язаної з навчанням.

Систематизацію вивченого матеріалу доцільно організувати як в ході, так і після вивчення певних тем. Як правило, робота з таблицями проходить в такому порядку: перші таблиці заповнює викладач на дошці. Іноді це лише декілька позицій, а студенти заносять їх в зошит, після цього декілька позицій заповнюється колективно під керівництвом викладача після чого студенти працюють індивідуально. По мірі накопичення у студентів навчального досвіду, із зміною характеру вивченого матеріалу змінюється і характер роботи із таблицями. Вони все більш стають засобом самостійного вивчення матеріалу як на заняттях так і в позаурочний час. Студентам повідомляється мета роботи, а вони самостійно вивчаючи матеріал заповнюють відповідні графи таблиць. Необхідно відзначити, що складання таблиць по систематизації є також ефективним способом контролю знань студентів.

Одним із видів застосування творчих знань і умінь є розробка технологічних карт, що закріплює вивчений навчальний матеріал, розвиває

технічне творче мислення і служить хорошим засобом укріплення зв'язку теорії та практики.

Уміння розробляти технологічні процеси представляє собою досить високий ступінь абстрактного мислення, тому формування таких умінь необхідно проводити в певній системі, спираючись на виробничий досвід студентів. Навчання найбільш доцільно починати з розбору уже складених технологічних карт, роблячи наголос на пояснення: чому робота повинна виконуватись в такій, а не в іншій послідовності. Знання і застосування загальних принципів побудови технологічних процесів, організує мислеву діяльність студентів, попереджуючи блукання в пошуках найкращого варіанту, формує уміння технологічно мислити.

Різновидом творчого застосування знань та умінь є розв'язування продуктивних задач, які можуть бути кількісними та якісними. Кількісні продуктивні задачі - це в основному задачі, в умовах яких немає усіх вихідних даних. Студенти самостійно повинні встановити які саме дані додатково потрібні, де їх можна знайти, використовують довідкову літературу, стандарти, застосовують наявні знання у різних комбінаціях, що витікають із умов задач. Прикладом цього є завдання на попередній розрахунок потоку. Для виконання розрахунків студенти із довідкової літератури встановлюють норму площі на одного робітника, крок робочого місця, тощо. Далі розрахунок виконується за встановленими формулами (відповідними).

Більшість продуктивних задач - якісні, тобто задачі запитання (задачі на вибір матеріалів, моделей, обладнання тощо). Залежно від технічних умов розв'язок їх вимагає відновлення пам'яті вивченого матеріалу, виділення основних властивостей, характеристик, параметрів і вибір із них найбільш придатних в даних умовах, аналізу можливих результатів. Приклади таких задач:

вибрати тип потоку, вибрати режими оброблення сукні жіночої із віскозної тканини. Пояснити чому саме таке рішення прийнято? Розв'язування продуктивних задач може проводитись як у письмовій, так і в усній формі, колективно або індивідуально, під керівництвом викладача або самостійно – залежно від характеру задач, їх змісту, періоду вивчення і досвіду студентів.

Особлива увага сьогодні приділяється різного роду діловим іграм, тренінгам, які направлені на формування і розвиток творчої активності особистості, навиків колективної роботи і створюють умови для формування культури колективної творчості в цілому. В основу соціально-психологічного тренінгу закладено основні принципи розвитку відносин і підвищення ефективності спільної роботи в малих групах за рахунок створення особливої атмосфери довіри і прийняття спільних цінностей. У них навчаються емоційному співпереживанню партнерам, „входження” в іншу позицію уміння прийняти погляд іншого, емоційно адаптуватись до колективної норми. Усе це створює умови для розвитку здібностей емоційної ідентифікації і творчої побудови відносин у групі, що і складає ефективність колективної творчості.

Функціонально-ролевий тренінг передбачає відпрацювання уявлень про основні функції, необхідні для співорганізації спільної роботи, навиків їх

виконання, і формує здатність до рефлексивного встановлення відносин між різними функціонально-діяльносними позиціями, що виникають в процесі колективної творчості.

Ділові ігри направлено імітують різні виробничі, навчальні, науково-дослідні процеси, в тому числі процеси науково-технічної творчості, моделюючи усі системи відносин у них. Вони направлені на цілісний розвиток професійних і соціально-психологічних якостей особистості, формування культури колективної праці.

Розглянемо приклад ділової гри по реконструкції потоку. Період підготовки два тижні. Підготовка колективна та індивідуальна. У цей період проходить моделювання гри, тобто розглядається ситуація яка склалась на конкретному підприємстві. У якості об'єкта аналізу вибираються вихідні дані одного з дипломних проектів, виявляються вузькі, проблемні місця виробництва. На підготовчому етапі студенти разом з викладачем підбирають ролі, потім шляхом заповнення анкет розподіляють їх між студентами групи. При чому, ті, хто набрав більше балів, виконують функції експертів (три особи). У підготовці до гри зайнята вся група. Кожна із підгруп розробляє свої пропозиції, аналізує можливі варіанти. Студенти індивідуально працюють над своїми ролями, дехто охоче прислухається до порад однокурсників та викладача, інші працюють самостійно, тому в процесі гри їх ролева поведінка приносить багато новизни і часто виявляється несподіваною, що вимагає додаткової мобілізації уваги від усіх учасників. У зв'язку з цим уже в процесі підготовки гри проходить відхід деяких студентів від початково прийнятого сюжету, який усе ж на період індивідуальної підготовки служить надійною орієнтацією. Період підготовки завершено, коли студенти мають чітке уявлення про свою власну програму ролевої поведінки і підготовлено наочний матеріал (планування потоку до реконструкції, декілька варіантів нових можливих планувань, замальовка транспортних засобів тощо). Складається попередній план заходів по проведенню реконструкції. Гра проходить у вигляді технічної наради на рівні керівника групи по реконструкції. У складі групи: начальник, технолог цеху, майстер, бригадир, контролер, робітники тощо. Коли група експертів слаба їх може підсилити викладач. Задача наради розглянути і скласти кінцевий варіант заходів по реконструкції. Підведення підсумків гри складається із оцінок та самооцінок індивідуального вкладу кожного студента у підготовку та проведення гри. Враховується правдивість і виразність ролевої поведінки, правильність і логічність мислення, комунікативність.

Можливе також проведення лекцій з елементами ділової гри, що використовується для закріплення вивченого матеріалу. Наприклад: після пояснення послідовного та циклічного запуску моделей із числа студентів запрошуються до дошки ті, одяг яких відноситься до одного асортименту. Студентам пропонується встановити спосіб запуску моделей та обґрунтувати своє рішення. Таких прикладів може бути безліч.

Система творчих завдань повинна бути орієнтована на формування знань і умінь студентів, одночасно розглядатися і як сукупність творчих завдань, і як єдине ціле.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки, що більшість науковців сутністю творчих здібностей вважають здатність породжувати нові, оригінальні ідеї, ефективно вирішуючи проблемні ситуації.

Засвоюючи досвід творчої діяльності, характерні для неї процедури, студенти набувають здібності видозмінювати ті стереотипи мислення, яким вони вже навчилися, вчаться відмовлятися від стереотипів, конструювати нові підходи до осмислення раніше засвоєного або нового змісту.

Системоутворюючим фактором об'єднання творчих завдань виступає мета, пов'язана з творчою спрямованістю освіти.

Така підготовка забезпечуватиме професійні компетентності випускника, здатність до самостійного прийняття нестандартних професійних рішень.

Розвиток творчих здібностей, вміння орієнтуватись в інформаційному просторі та творчо підходити до вирішення технічних проблем формує конкурентноздатного фахівця, що є важливим педагогічним завданням, поставленим перед освітою самим розвитком суспільного буття.

Список використаних джерел

1. Мілашовська О.І. Розвиток творчих здібностей студентів в навчальному процесі. Ефективна економіка № 11, 2013
2. Піхота О.М., Кіктенко А.З., Любарська О.М. та ін. Освітні технології: Навчально-методичний посібник. // За заг. ред. О.М.Піхоти. К.:А.С.К. 2011р. – 256с.
3. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2 вид., доп. Київ: Либідь, 2001. 286 с.
4. Семенов О. С. Формуємо творчо спрямовану особистість: перші кроки: навч. посіб. для педагогів позашк. та дошк. навч. закл. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2016. 156 с.
5. Ткаченко Л. І. Креативність і творчість: сучасний контент. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 9–10. С. 32–35.

ДЗЮМА О.М.

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди Київського національного
університету технологій та дизайну»,
завідувач денним відділення,
викладач технології виробів

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ ЗФПО ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ

Анотація. Мотивація навчальної діяльності студентів стає в умовах сучасних перетворень в українській освіті однією з пріоритетних проблем. Актуальність теми дослідження обумовлена завданням подальшого підвищення якості навчання студентів в умовах сучасного суспільства,

постійним оновленням змісту навчання, постановкою завдань формування у студентів потреби самостійного отримання знань і розвитку активної життєвої позиції. Ефективність навчального процесу безпосередньо пов'язана з мотивацією і стимулом оволодіння майбутньою професією. Основним фактором, що впливає на мотивацію до навчання студентів, є оволодіння знаннями, уміннями та навичками, які в подальшому сформують фундамент професійної діяльності. Підвищенню мотивації навчальної діяльності сприяють: спосіб засвоєння навчального матеріалу, його зміст, методи навчання; використання на кожному з етапів заняття проблемних мотивацій та завдань; застосування інтерактивних технологій. Таким чином, навчання ефективніше діє, коли воно мотивоване, коли діяльність студентів збігається за спрямованістю та внутрішніми мотивами. В результаті успішною стає і професійна підготовка випускника ЗФПО.

Ключові слова: мотивація; навчальна діяльність; зацікавленість предметом.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вивчення мотивації є однією з фундаментальних проблем психології та педагогіки. Її значущість пов'язана з аналізом джерел активності людини, спонукальних сил її діяльності, поведінки. Мотивація є фактором впливу на ефективність навчання, успішність освітнього процесу. Будь-яка діяльність має перспективи стати більш ефективною та принести якісні результати за умови наявності в особистості сильних, глибоких мотивів, що підвищують активність, впливають на протидію перешкодам, наполегливість у досягненні поставленої мети. Це стосується й навчальної діяльності, яка є більш успішною за умови сформованого позитивного ставлення до навчання, пізнавального інтересу, потреби в здобутті знань, умінь і навичок. ЗФПО є фундаментальними складовими цілісної системи безперервної освіти у сучасних умовах жорсткої конкуренції на ринку праці. Формування професійної мотивації студента є важливим фактором його конкурентності. Актуальність цієї проблеми загострюється в умовах системної суспільної кризи. Соціальна незахищеність та економічна нестабільність руйнує особистість та може викликати такі негативні явища як алкоголізм, наркоманія, ігроманія тощо. Сучасні умови вступу до ЗФПО інколи призводять до несвідомого і несамотійного вибору фаху. Тому процес формування професійної мотивації потребує корекції, управління та інтенсифікації з боку педагогів, батьків, керівників і суспільства в цілому. Актуальність теми дослідження обумовлена завданням подальшого підвищення якості навчання студентів в умовах сучасного суспільства, постійним оновленням змісту навчання, постановкою завдань формування у студентів потреби самостійного отримання знань і розвитку активної життєвої позиції.

Аналіз останніх досліджень. Під мотивацією розуміють сукупність спонукаючих чинників, що визначають активність особистості, до яких належать мотиви, стимули, ситуативні чинники, потреби, що детермінують поведінку людини. Мотиваційна сфера будь-якої діяльності виконує ряд функцій: спонукаючу (викликає активність людини до діяльності); спрямовуючу (визначає характер мети в діяльності); регулюючу (визначає ціннісні орієнтації, мотиви діяльності). Широко відомі зарубіжні мотиваційні

теорії А. Маслоу, Д. Мак Клееланда, Ф. Герцберга та ін. Так, А. Маслоу вважав, що мотивуючі потреби людини мають свою ієрархію. За Маслоу, базовими є фізіологічні потреби. Далі, необхідна реалізація потреб у безпеці, потім важливі прагнення до спілкування, дружби, кохання і самоповаги. Вищий рівень потреб полягає в прагненні до самоактуалізації [10]. На жаль, у процесі навчання як студенти, так і викладачі припускаються помилок. Так, у процесі мотивування студентів викладачі намагаються дати максимальну кількість «голих знань», часто без обґрунтування їх необхідності. Проте доцільно пояснити, яким чином ці знання знадобляться студентові в майбутньому, оскільки в іншому випадку буде втрачено зацікавленість предметом.

Мета статті. Вивчення мотиваційної сфери студентів з позиції формування основоположних мотивів для успішного професійного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Мотивація навчальної діяльності студентів є суттєво необхідною умовою для ефективного здійснення навчального процесу, оскільки негативне чи байдуже ставлення до навчання може бути причиною низької успішності або неуспішності студента. Основним фактором, що впливає на мотивацію до навчання студентів, є оволодіння знаннями, уміннями та навичками, які у подальшому сформуєть фундамент професійної діяльності. У студентів, зацікавлених науковою діяльністю, виявляються мотиви саморозвитку та досягнень. Саме вони змушують багато працювати, розв'язувати складні завдання, займатися самоосвітою, долати труднощі для досягнення найвищих результатів. У випадку низької мотивації викладачам доводиться використовувати різні способи стимулювання навчальної діяльності [3]. Викладач повинен довести, що його предмет буде необхідним у подальшій професійній діяльності. Крім того, необхідно не лише зацікавити предметом, а й відкрити для студента можливості практичного застосування отриманих знань. Для студента важливо бачити викладача своїм наставником, мати можливість звернутися до нього за допомогою під час навчального процесу, обговорити важливі і складні питання. Важливою для підвищення мотивації до навчання є повага до студентів. Окремі викладачі вважають своїх студентів ледарями, хоча ті можуть просто не розуміти окремі теми. Спілкування викладача зі студентом не повинно бути формальним, зверхнім або маніпулятивним. Воно повинно базуватися на глибокій зацікавленості до студента, визнанні самостійності його особистості. Процес формування структури мотивів навчальної діяльності студента починається з перших днів перебування його у навчальному закладі, але ефективність такого процесу може бути різною. В основному вона залежить від того, наскільки успішно і швидко вчорашній абітурієнт адаптується, долає труднощі, з якими він неминуче зустрічається, потрапляючи в незвичне для нього середовище. Дидактична новизна навчання у полягає у використанні інших, відмінних від школи, форм і методів організації навчального процесу, що включають подачу нового матеріалу, звітність, контроль тощо. У процесі постановки навчальних цілей студент зобов'язаний проявляти значно більшу самостійність, вміння врахувати і розподілити час, оптимально організувати роботу. Однак не всі можуть це оперативно зробити. Ефективність навчального процесу

безпосередньо пов'язана з тим, наскільки високими є мотивація і стимул оволодіння майбутньою професією. Для дослідження використовували методику вивчення мотивів навчальної діяльності студентів, модифіковану А. А. Реаном, В. А. Якуніним [1]. Зазначена методика визначала ефективність таких типів мотивації: 1) стати висококваліфікованим фахівцем; 2) отримати диплом; 3) успішно продовжити навчання на подальших курсах; 4) успішно вчитися, скласти іспити на «добре» і «відмінно»; 5) постійно отримувати стипендію; 6) набути глибоких і міцних знань; 7) бути постійно готовим до чергових занять; 8) не запускати предмети навчального циклу; 9) не відставати від однокурсників; 10) забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності; 11) виконувати педагогічні вимоги; 12) досягти поваги викладачів; 13) бути прикладом однокурсникам; 14) домогтися схвалення батьків і оточуючих; 15) уникнути засудження та покарання за погане навчання; 16) отримати інтелектуальне задоволення.

Мотивація досить складний процес, що може мати різне спрямування. Внутрішня мотивація знаходиться в самій людині і є більш значимою, ефективною і необхідною формою мотивації. Зовнішня мотивація виходить від батьків, педагогів, суспільства. Проблема мотивації навчальної діяльності полягає не в тому, щоб змусити студента робити «як всі», а в тому, щоб знайти технології, що задовольняють соціальне замовлення суспільства – підготовку випускника вищого навчального закладу, конкурентоспроможного на ринку праці. Визнаючи цінність освіти, сучасне суспільство ставить під сумнів зміст освітніх програм. Дуже часто доводиться чути думки про непотрібність деяких тем, розділів і навіть дисциплін. Це досить спрощений підхід. Підвищенню мотивації навчальної діяльності сприяє спосіб засвоєння навчального матеріалу.

Зазвичай предмет засвоюється як послідовність окремих явищ. Кожне з розглянутих явищ викладач пояснює послідовно, дає готовий алгоритм дій з ними. Студенту нічого не залишається робити, як запам'ятати алгоритм і діяти відповідним способом. При такому засвоєнні предмета є небезпека втратити інтерес до нього. Навпаки, коли вивчення предмета здійснюється через розкриття студентові сутності, що лежить в основі всіх явищ, то спираючись на цю сутність, він сам пізнає окремі явища і навчальна діяльність набуває для нього творчого характеру, тим самим викликаючи у нього зацікавленість предметом. При цьому мотивувати позитивне ставлення до вивчення даного предмета може як його зміст, так і метод роботи з ним. В останньому випадку має місце мотивація процесом навчання. Велике мотиваційне значення має порядок комплектування студентів у малі групи. Якщо студентів із нейтральною мотивацією до предмета об'єднати з тими, які не люблять даний предмет, то в результаті спільної роботи перші істотно підвищують свій інтерес до цього предмета. Якщо ж включити студентів із нейтральним ставленням до цього предмета в групу люблячих даний предмет, то ставлення у перших не змінюється. Важливим у зацікавленості навчанням є відношення між мотивом і метою. Мета, поставлена викладачем, повинна бути зрозуміла студентові і стати його метою. Для перетворення мети в мотиви велике значення має

усвідомлення студентом своїх успіхів, просування вперед. На кожному з етапів заняття необхідно використовувати проблемні мотивації, завдання. Якщо викладач робить це, то зазвичай мотивація знаходиться на досить високому рівні. Важливо відзначити, що за змістом вона є пізнавальною, тобто внутрішньою.

Покращенню самостійної роботи студентів сприяють наявність та доступність навчально-методичного забезпечення. Застосування інтерактивних технологій підвищує зацікавленість студента у навчанні, формує здатність аналізувати отримані дані, застосовувати знання на практиці. Найефективнішою технологією для забезпечення успіху студентів є процесуальна теорія очікування [5]. Стосовно мотивації до навчальної діяльності ця теорія виділяє важливість наступних взаємозв'язків: очікування співвідношення між витраченими зусиллями та отриманими результатами; очікування певної винагороди або заохочення у відповідь на досягнутий рівень результатів і передбачуваний ступінь задоволення. Відповідно до цієї теорії очікування, якщо значення будь-якого з цих факторів буде малим то, буде слабкою і мотивація навчальної діяльності в цілому. Ефективною технологією мотивації навчальної діяльності студентів викладачами є організація на заняттях мотиваційного ефекту. Методом самоспостереження педагог може на досить високому рівні визначити мотивацію навчальної діяльності студентів. Для цього слід звернути увагу на осмисленість роботи дій студентів на заняттях при вивченні матеріалу, ступінь їх активності, самостійність виконання завдань, ставлення до особистих результатів, вміння працювати в групах, реагування на визнання та заохочення, вміння отримувати необхідну інформацію. В результаті викладач отримує певну картину зацікавленості студентів. Стають очевидними проблемні зони, з'являється можливість намітити шляхи зміни ситуації виховання мотивації навчальної діяльності.

Висновки. Навчання ефективніше діє, коли воно мотивоване, коли діяльність студентів збігається за спрямованістю та внутрішніми мотивами. В результаті успішною стає і професійна підготовка випускника ЗФПО. Оскільки в системі освіти реалізуються два напрями діяльності, що впливають на мотивацію: виховна та навчальна робота, перспективним у подальшому є дослідження способів впливу цих складових на формування зацікавленості у студентів дисциплінами підготовки майбутнього спеціаліста.

Список використаних джерел:

1. Мотивація навчальної діяльності як запорука успішної професійної підготовки студента / Н. П. Коваленко, С. В. Пономаренко, Г. Д. Поспелова, О. Л. Шерстюк // Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти: матеріали 50-ї наук.-метод. конф. викладачів і аспірантів (Полтава, ПДАА, 26–27 лютого 2019 р.) – Полтава, 2019
2. Єрохін.С. А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико- методологічний аспект) / Наукова монографія / — К.: Світ знань, 2002 — 528 с.
3. Занюк С. Психологія мотивації — К.: Ельга, 2001. — 351 с.

4. Макаревич О. Мотивація як підґрунтя дій особистості / Соціальна психологія — 2006
5. Нікітін Ю. В. Методологія інтенсифікації навчального процесу правознавців в контексті реформування законодавства про освіту України // Проблеми модернізації та систематизації законодавства про освіту України. Матеріали НПК, НУ «Києво-Могілянська академія». — К.: Нора_Друк, 2010
6. Нікітіна І. В. Суб'єктне самовизначення молодого людини в період повноліття — К.: КНТ, 2008
7. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи / — К.: Каравела, 2008 — 352 с.
8. Професійно-навчальна мотивація студентів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.wunu.edu.ua/student-life/laboratory-psychological-services/recommendations-and-tips/9998-profesiino-navchalna-motyvacia-studentiv.html>

МАЗУР Л.О.

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди Київського національного
університету технологій та дизайну»,
викладач спецдисциплін

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ – ПЕРШОЧЕРГОВЕ ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

***Анотація.** В статті розглянуто проблеми формування творчої особистості, естетичної культури, що тісно пов'язана з розвитком мистецької освіти. Визначено основні проблеми творчості, як феномену для розвитку прогресу, та окреслено особливості дизайн-освіти, її функціонування, які здійснюють визначальний вплив на розвиток фахової підготовки спеціалістів з дизайну. Стаття є спробою цілісного відтворення необхідності виховання і формування творчого потенціалу майбутніх спеціалістів-дизайнерів, особливості становлення дизайн-освіти, як наукової категорії в Україні та дається обґрунтування дизайну, як творчої проектно-художньої діяльності.*

***Ключові слова:** творчість, творча особистість, креативність, спеціалізація, дизайн-освіта, естетична культура.*

Основний виклад матеріалу. Проблема творчості та виховання творчої особистості не являється новою. Над цією проблемою не один десяток років працювали і працюють спеціалісти різного рівня та направленості. Проблема творчості є цікавою для мене, як викладача спецдисциплін у вузі де навчаються майбутні дизайнери одягу. Метою моєї роботи і є - виявити сутність виховання творчої особистості. А завданням - визначити, що необхідно для повноцінного розвитку творчої особистості.

Ми усвідомлюємо людину, як творця, як особистість в прагненні до нового, неповторного в проявах різноманітної діяльності. Філософська енциклопедія визначає творчість, як діяльність, яка породжує щось нове, незвідане. Це, мабуть, саме широке і найбільш повне визначення творчості. Відомий психолог Л.С. Виготський говорив, що творчість є необхідною умовою існування, і все, що виходить за межі рутини і в чому полягає хоч йота нового, зобов'язане своїм походженням творчому процесу людини. Як відомо творчість і дизайн – поняття едентичні. Проблеми творчості, дизайну хвилювали людей завжди, виступаючи як загальнолюдські. Феномен геніальності теж завжди викликав захоплення людей і становив цінність цивілізацій. У сучасних умовах розвитку країни творча особистість стає затребуваною суспільством на всіх ступенях її розвитку. Різноманітні переміни у нашому житті, що відбуваються за невеликий відрізок часу, вимагають від людини якостей, що дозволяють творчо і продуктивно підходити до будь-яких змін. Для того, щоб вижити в ситуації постійних змін, щоб адекватно на них реагувати, людина повинна активізувати свій творчий потенціал. Суттєвим та визначальним фактором національної культури кожного народу є матеріальне і духовне середовище, яке формується на протязі сторіч зусиллями багатьох поколінь. Це цілеспрямована, відповідальна, послідовна діяльність творчих особистостей, політиків, промисловців і всієї громадськості. Можлива така діяльність завдяки сприятливих умов та державної політики, направленої на поліпшення розвитку сфери дизайну. В свою чергу, відомо що, сфера дизайну базується на трьох основних факторах: системі наукових досліджень, системі підготовки дизайнерських кадрів, інформаційно-теоретичному базисі дизайну. Виходячи з цього, актуальними проблемами є формування національного дизайну, розробка і реалізація відповідних загальнодержавних заходів, законодавчо-нормативного забезпечення, впровадження регіональної політики, системи підготовки спеціалістів високого рівня, розвитку теоретичної бази та практичної діяльності.

Практична діяльність дизайнера тісно пов'язана з вирішенням проблемних питань та різних проектних ситуацій, що в свою чергу потребує серйозних творчих пошуків. В проектуванні естетично досконалих зразків побутових предметів, машин, верстатів, предметів споживання, одягу та інших засобів виробництва майстри дизайну покликані розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з психологією, естетикою, гігієною, психофізичним навантаженням людей. Мінливі запити ринку, жорстока конкуренція роблять необхідністю формування потреб споживача, чітко визначати та передбачати попит. Роль дизайнера стає не тільки творчою, але і надзвичайно актуальною. Дизайнер переймає функції естетичних норм проектанта сьогодення спрямованого в майбутнє. На даному етапі орієнтація ведеться виключно на індивідуальну особливість митця, на його високий професіоналізм. Саме тому підготовка дизайнера, майбутнього спеціаліста високого рівня є надзвичайно важливою потребою сьогодення.

Теоретичні погляди на проблему творчості склалися ще до початку 50-х років минулого сторіччя. У другій половині ХХ століття спостерігається сплеск розвитку різних галузей науки і техніки, засобів зв'язку, авіації та космонавтики, інформатики, ядерної енергетики.

Це по суті, стало наслідком творчого застосування накопичених наукових знань, а також підготовленості людей до реалізації великих технічних проєктів. Виховання різних видів творчості стало одним з основних завдань сучасної вищої школи. Вищий навчальний заклад є центром, ядром формування майбутнього спеціаліста, де всі зусилля освітян спрямовані на виховання творчої особистості.

Серед дослідників феномену творчості існують дві точки зору: одні вважають, що навчити творчості неможливо, інші стверджують, що творчості можна навчитися. Професор В. Г. Максимов дотримується погляду, що навчити творчості неможливо, але це зовсім не означає, що не потрібно сприяти його формуванню і розвитку. Він стверджує, що важливими в першу чергу є певні задатки педагога без яких неможливо очікувати від нього творчого підходу до професії. Повинні бути присутні такі якості, як любов до своєї справи, висока моральна і естетична культура, мистецтво володіння словом, особлива чуйність і увага до молоді, їх поглядів, переживань, почуттів. Ці якості складають ядро особистості педагога-викладача, як людини, і професіонала. Необхідно подолати розрив між мистецтвом та педагогікою, що сформує вищий фаховий рівень викладача. Такі фахівці отримають цілісне бачення того, як мистецтво впливає на культурний рівень людини та створює її світ. Доцільність викладача полягає в першу чергу в його професійній майстерності, в умінні формувати та стимулювати творчу діяльність, і в тому, щоб перетворити студентів з пасивних слухачів на суб'єктів навчального процесу. Викладач повинен бути неординарною, творчою, особистістю з глибоким розумінням процесів, що відбуваються в розвитку мистецтва, з високими художньо-естетичними вимогами, здатністю і любов'ю творити, мати розвинену уяву, володіти практичною, професійною, дизайнерською майстерністю. Виходячи з цього постає завдання виховання високопрофесійних викладацьких кадрів, та їх практичне (не тільки педагогічне), а саме дизайнерське, творче навчання.

Творчість - це двигун усіх справ: навчання, праці, пізнання. Творчість здатна залучити до процесу викладачів-педагогів, студентів, викладацький колектив, наставників, батьків. Тільки при повному взаєморозумінні, підтримці один одного, участі усього суспільства, виникає позитивний творчий результат. Педагогічна проблема полягає в створенні умов, коли студент опановує не тільки професійним джерелом знань, а спробує відкрити для себе і для людства нові сторінки пізнання. При цьому не може бути суворих рекомендацій, оскільки це суперечило б самій суті поняття "творчість". Вирішальна роль в такій підготовці відводиться саме мистецьким дисциплінам. Фахово-мистецька освіта стає не просто необхідною, вона є рушійною силою культуро-творчого процесу. Постає

необхідність всебічно організованої системи фахового навчання, що координує всі ступені освіти культурно-мистецької галузі.

Сформована, на даний час, система освіти традиційно заснована на безперервному і послідовному засвоєнні накопичених знань, незважаючи на багатовікову історію, не зазнала практично ніяких змін. Проте, обсяг знань зараз такий, що засвоїти їх навіть частково вже неможливо. Проблематика стану традиційного навчання має ряд факторів, які необхідно змінювати. Для плідної роботи і створення чогось нового необхідно мати широкий кругозір і вміння грамотно вирішувати проблеми. Обсяг інформації у світі продовжує зростати: за деякими оцінками, він збільшується кожні десять років удвічі. Пройде ще час, і люди просто захлинуться в потоці інформації. Одним словом, пора переходити від традиційної освіти тобто безперервного засвоєння нових знань та їх накопичення до утворення креативного мислення, індивідуального сприйняття і удосконалення. Виділення універсальної творчої здатності, названої креативністю (від англійського *creativity* - дослівно: творчість), пов'язано з ім'ям Гілфорда, який запропонував трифакторну модель інтелекту.

Креативність визначається більш конкретно як " сукупність розумових і особистісних якостей. Швидкість сприйняття, гнучкість мислення, оригінальність думки, чутливість до проблем, вміння абстрагуватися, творча уява, фантазія сприяють прояву і становленню творчості як суб'єктивного, індивідуального стилю діяльності особистості". Гілфорд вказав на принципове розходження двох типів розумових операцій. Мислення, спрямоване на знаходження єдиного правильного рішення будь якої задачі, було названо конвергентним (збіжним). Тип мислення, що йде в різних напрямках, і шукає рішення різними шляхами, названий дивергентним (розбіжним). Дивергентне мислення може призвести до несподіваних, непередбачених висновків і результатів. Гілфорд виділив чотири основні параметри креативності:

- оригінальність - здатність продукувати незвичні ідеї і відповіді;
- продуктивність - здатність до генерування великого числа ідей;
- гнучкість - здатність до легкого висунення різноманітних ідей;
- здатність удосконалити об'єкт, додаючи деталі, змінюючи форму.

До креативності належить здатність виявлення, постановки, та вирішення проблеми, тобто здатність до аналізу і синтезу. На відміну від інтелектуалів, які можуть вирішувати складні, але поставлені кимось завдання, креативні особистості здатні самостійно бачити і ставити проблеми. Для розвитку високого рівня творчих здібностей (креативності) необхідний рівень розумового розвитку вище середнього. Коли інтелект дуже високий (понад 170 одиниць IQ), прояву творчих здібностей не спостерігається. Люди з енциклопедичними знаннями рідко володіють високим творчим потенціалом. Можливо, це пов'язано зі схильністю до впорядкування накопичених знань.

Творчу діяльність людини видатний психолог Л.С. Виготський (1896-1934) протиставляє відтворюючій, або репродуктивній діяльності. Сутність репродуктивної діяльності полягає в тому, що людина відтворює раніше створені прийоми поведінки чи колишні враження. Репродуктивна діяльність людини, на думку Л.С. Виготського, - наслідок діяльності її мозку, що

забезпечує функцію збереження колишнього досвіду людини. Феномен творчості - один з факторів, що дозволяють заглянути у завтрашній день, подолати бар'єр непізнаного. У навчальному процесі він виступає як дидактичний фактор. Важливим чинником є створення умов для саморозвитку людини. Якостями формування творчої особистості є :

Інтерес до пізнання себе самого. Хто я? Який я? Чого я хочу? Що можу? Що для цього я вмію? Що необхідно для того, щоб цього досягти?

- Визнання себе як особистості, відчуття своєї значимості і необхідності.
- Уміти вирішувати свої проблеми, що сприяє вихованню волі, характеру.
- Повага чужої думки, культура спілкування, толерантне ставлення до людей.
- Відповідальна соціальна позиція, допитливість і діяльність.
- Уміння керувати емоціями, створювати позитивні емоції, вміти прощати.
- Мотивація дій і вчинків.
- Виявлення і формування зацікавленості і перспективи для творчої діяльності.
- Віра у власні сили.

У визначенні творчої особистості вагоме місце займає вибір, який відноситься до будь-якої сфери людської діяльності: моральної, інтелектуальної, емоційно-вольової, громадської і є власним вибором. Слід зазначити, що найважливішою умовою розвитку творчого потенціалу людини є свобода особистості. Володіючи свободою вибору мети, засобів та способів діяльності, особистість отримує можливість взаємодіяти з об'єктами зовнішнього світу, створювати безліч різноманітних образів та їх комбінацій у свідомості. Н.Ф.Вишнякова стверджує, що про високий рівень особистісної зрілості (який характеризується високим рівнем творчої активності) свідчить наявність у особистості права на власний усвідомлений вибір, за що вона несе всю повноту відповідальності «... об'єктом управлінської діяльності повинна виступати не особистість або колектив, а процеси, які опосередковано впливають на людину. При такому підході особистість сама має право вибору поведінкового регулювання, що впливає на особистісний або соціальний результат». Значить, одним з ціннісних пріоритетів системи креативного виховання є ідея вільного вибору, тобто можливість вибору у сфері предметної самореалізації.

У сучасній дидактиці досить активно використовуються методики навчання, що надають право вибору, наприклад тести з вибором відповіді, завдання різного ступеня складності і т.д. Але сам стан вибору може давати людині почуття пригніченості, нерішучості, навіть несвободи.

На підставі сказаного можна зробити висновок, що метою виховання має стати формування творчої особистості, здатної до відповідального соціально і особистісно значимого вибору на основі моральних ідеалів, самопізнання, самовиховання Рубінштейн С. Л. вважав, що мислення починається там, де створилася проблемна ситуація. Але в більшій мірі проблемна ситуація це, ситуація, в якій є вибір з двох або більше можливостей. Причому в ситуації вибору людина знаходиться практично постійно і незалежно від рівня діяльності.

Творча особистість - це особистість з певним набором моральних, емоційних, морально-вольових якостей. В основі її діяльності лежать мотиви поведінки і діяльність, у якій ці мотиви можуть реалізуватися оптимально і для людини, і для суспільства. На розвиток творчого потенціалу особистості повинні бути спрямовані розвиваючі форми навчання і виховання, які здійснюються в процесі навчальної діяльності, як то:

- використання нетрадиційних занять (лекції-аукціони, лекції-конкурси і ін.);
- використання активних форм навчання: проблемні та парадоксальні ситуації; лекції- дискусії, аналіз діалогів, роздуми вголос;
- проведення ділових та імітаційних ігор; ігрових та практичних занять;
- організація самостійної та дослідницької роботи студентів та шляхи її вдосконалення; застосування рейтингової системи навчання;
- використання нових педагогічних технологій, інноваційних форм і методів навчання та виховання (технологія методу проєктів, ігрові технології, комп'ютерні технології, нетрадиційні форми організації занять: аукціони знань, конференції, круглі столи, відкриті мікрофони, усні журнали);
- застосування різнорівневого контролю знань; в ході позалекційної роботи:
- організація роботи гуртків, клубів, секцій, факультативів різної спрямованості відповідно з можливостями та запитами студентів;
- проведення олімпіад, турнірів знань, конкурсів фахової майстерності, конкурсів художньої самодіяльності, спортивних змагань, виставок, наукових конференцій.

Творча особистість - це особистість, яка володіє творчим потенціалом у вигляді вроджених задатків і здібностей, індивідуально-психологічною своєрідністю, свободою вибору і творчою спрямованістю. Величезну роль у вихованні творчої особистості грає творчий потенціал викладача і умови організації його роботи. Також дуже значущим для виховання творчої особистості є виховання мислення. Мислення, в свою чергу є процес пізнавальної діяльності індивіда, що характеризується узагальненим відображенням дійсності. Сьогоднішні методи навчання розраховані на менше звернення до пам'яті, а на більше до аналізу і мислення. Без розвиненої уяви, неможливий продуктивний процес виховання творчої особистості.

Уява – психічний процес, що виражається в побудові образу, засобів і кінцевого результату предметної діяльності суб'єкта, у створенні форми, образів, які відповідають опису об'єкта. Найважливіше завдання уяви полягає в тому, що вона дозволяє уявити результат праці до його початку.

Для виховання уяви, слід виділити особливу роль художньої, наукової і винахідницької або технічної творчості, а також спорт. Зазначені типи творчості реалізуються в діяльностях, в яких можна виділити наступні види: самоосвіта, художня та технічна творчість, суспільно-корисна роботу. У діяльності, як мислення, так і уяви величезну роль відіграє емоційна сфера психіки людини. На зв'язок уяви і емоції вказував Л. С. Виготський [2]. Емоції відіграють важливу роль у мотивації творчої діяльності. Вони являють собою механізм перетворення зовнішніх подразників у мотиви,

направляючи пізнання навколишньої дійсності. З цього випливає, що для виховання особистості, необхідне цілеспрямоване вміння відчувати, переживати, керувати емоціями і направляти їх на користь собі і людям. Виховання творчої особистості передбачає і наявність педагогічної творчості. Можна виділити основні ознаки педагогічної творчості:

- володіння прийомами наукового аналізу і синтезу;
- вміння впроваджувати наукові ідеї в практичне застосування;
- бачення основних ідей і шляхи їх впровадження;
- здатність розробляти і застосовувати науково-практичні методики;
- здатність бачити в досвіді інших педагогів ідеї професіоналізму;
- вміння аналізувати і використовувати досвід інших вчителів;
- здатність виходити за межі утвореної системи знань (розглядати явища з нових сторін, відновлювати зв'язки між явищами та окремими фактами);
- вміння чинити опір педагогічному консерватизму, долати шкідливі стереотипи в освіті; переносити знання в різні умови і ситуації.

Творчу особистість може виростити тільки творчий педагог. Актуальною для вузів є завдання організації методичної роботи з обдарованими студентами. Для виховання творчої особистості необхідно створити спеціальні умови, які сприяли б повноцінному її розвитку. Для цього потрібно в педагогічній практиці застосовувати методи і прийоми, які мотивують особистість на творчість, розвивають мислення, уяву, потенціал, емоції.

Головним чинником виховання творчої особистості є виховання мотивацій. Раніше вважалося, що суть виховання складає організація діяльності студентів і тому педагогічний процес будувався як сукупність різного виду діяльності. Це зводилося до того, що чим ширше діапазон різних видів діяльності, тим процес виховання ефективніше. Але на практиці це виявилось не зовсім так. В окремих випадках даний метод був ефективний, а в інших це викликало лише негативне ставлення. Необхідно виділити мотив, тобто, визначити навіщо відбувається діяльність. С. Л. Рубінштейн писав, що викладач, який не вміє проникнути в мотиви діяльності студента, працює по суті наосліп. Таким чином, мотив це основа формування необхідних якостей особистості. При цьому завдання виховання не повинні зводитися до організації творчої діяльності, а ставити в основу виховання мотивації, бажання творчості. Для виховання мотивів творчості треба використовувати засоби навчання, спрямовані на виховання уяви, мислення, емоцій. Таких напрямків можна виділити три: використання теорії синектики, «мозковий штурм», гра.

Застосування теорії синектики припускає використання всіх видів аналогій (прямі, символічні, особистісні). Наприклад, прямі аналогії з об'єктом. Необхідно використовувати символічні аналогії, асоціації та образи: бачити звук, чути колір, відчувати музику в русі. Необхідно проводити і особистісні аналогії. У цьому випадку студент повинен увійти в образ досліджуваного елемента, запропонованої ситуації. Застосування даної теорії направлено на свідоме використання підсвідомих психічних механізмів, що діють у творчому процесі, на створення особистісно значущих, змістотворних мотивів навчальної діяльності, на надання особистісного сенсу

досліджуваних об'єктів. Мотивація творчої діяльності при «мозковому штурмі» визначаються двома факторами: людина середніх здібностей може придумати майже вдвічі більше рішень, коли працює в групі; прийняття будь-яких найнеймовірніших пропозицій, тобто студент має право на помилку, що знімає емоцію страху зробити її і розкріпачує мислення, уяву, створює позитивний емоційний настрій.

У мотивах гри проявляється потреба людини перетворювати світ. У грі розвивається уява, мислення, так як учасник знаходиться в уявних ситуаціях перед вибором варіантів дії, змушений прораховувати свої і чужі ходи. Суттєвими є і переживання, які супроводжують процеси мислення та уяви в ігрових ситуаціях, тобто почуття. Тому гра є незамінним засобом виховання мислення, уяви, почуттів. Досвід показує, що використання перерахованих вище засобів стимулює активну творчу діяльність, тому що без особливих дидактичних зусиль реалізується мотив досягнення. На розвиток творчих здібностей індивіда значний вплив робить колективна творча діяльність. По-перше, вона посилює творчу мотивацію індивіда. По-друге, виявляється більш висока ефективність вирішення завдань, що вимагають неординарного підходу, в умовах групової діяльності. Пояснюється це тим, що виникають прямий (відповідний поставленій меті) продукт і побічний (неусвідомлюваний). Перший може не привести до позитивного результату, а другий – здатний утримувати "раціональне зерно". По-третє, експерименти [8] показують, що для стимулювання творчої діяльності найкращі результати дає чергування індивідуального і групового мислення. Прикладом ефективного методу організації останнього є "мозковий штурм". В основу дидактичної евристики закладено сім принципів, які стверджують, що «освіта відбувається на основі і з урахуванням особистих цілей», і «особистість має право на усвідомлений вибір основних компонентів своєї освіти: змісту, цілей, завдань, форм і методів навчання, системи контролю і оцінки результатів виконаного».

Актуалізації та розвитку творчого потенціалу сприяє створення психологічно комфортних умов. Музика, оформлення, позитивна атмосфера, тобто використання прийомів прямого психотерапевтичного впливу. Таким чином, для виховання творчої особистості необхідно надавати право вибору мети, засобів та способів діяльності, використання методів, що сприяють розвитку мислення, уяви, емоцій. Тоді й створюються передумови та умови для вирішення завдань виховання творчої особистості. Адже для того, щоб пізнати навколишню дійсність, себе, сформувані моральні ідеали, мати можливість змінювати свій внутрішній світ, людина повинна оволодіти здатністю мислити, уявляти, відчувати. Причому не тільки усвідомлювати свої думки, образи і емоції, але і керувати ними, вибирати і перетворювати їх.

Виховання творчої особистості - насущне завдання сьогодення. Творча особистість повинна володіти власними творчими якостями, в першу чергу - суттєвими загальнолюдськими, які характеризують творчу особистість. А саме.

- моральними: чесність, соціальна активність, колективізм і т.д., що забезпечують ставлення людини до навколишнього світу, суспільства до особистості.

- інтелектуальними: раціональність, логічність, дотепність, ерудованість, провідними до осмислення і систематизації інформації, на основі якої формується світогляд, свідомість і самосвідомість, осмислення життєвих цілей. вольовими: цілеспрямованість, самовладання, самостійність, незалежність, спрямованими на психічну саморегуляцію поведінки, зміна діяльності у зв'язку з певними обставинами, зв'язок між внутрішнім станом і середовищем. емоційними: людинолюбство, оптимізм, що сприяють збагаченню внутрішнього світу людини.

Сукупність, зазначених якостей, їх єдність веде до утворення цілісності, ім'я якої Творча Особистість.

Список використаних джерел:

1. Даниленко В. Дизайнерська освіта України у Європейському контексті / В. Даниленко // Вісник ЛНАМ [упоряд.-ред. Р. Шмагало]. – Спецвипуск. – Львів, 1999. – С. 173-177.

2.Іванов Ю.А. Виховання творчої особистості: Дидактичний аспект: Монографія. - Брест: Вид-во Брестська. ун-ту, 2000.

3. Крвавич Д. Мистецька освіта в Україні на сучасному етапі // Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти : зб. наук. праць / [ред. кол.: І.А. Зязюн (голов.ред.), С.О. Черепанова (упоряд. і відп. ред.), Н.Г. Ничкало, В.Г. Скотний та ін.]. – Львів : Світ, 1999. – Вип. 4. – С. 166-171.

4. Мигаль С.П. Львівська дизайнерська школа: становлення, проблеми, перспективи // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта : зб. наук. праць / [ред. кол.: І.А.Зязюн (голов. ред.), С.О. Черепанова (упоряд. і відп. ред.), Н.Г.Ничкало, О.П.Рудницька та ін.]. – Львів : Світ, 2000. – Вип. 5. – С. 387-399.

5. Рубінштейн С.Л. Основи загальної психології: У 2-х т. Т. II. М.: Педагогіка,

БАКАЛІНСЬКА Х. Г.

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД»
викладач конструювання одягу

**РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІН ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«МОДЕЛЮВАННЯ ТА КОНСТРУЮВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБІВ»
У ЗФПО**

***Анотація.** У роботі досліджується методологія розвитку творчих здібностей студентів на основі проектування мистецьких колекцій, розвиток у студентів креативного мислення та здатності самостійно виконувати пошуково – аналітичну роботу шляхом дослідження сучасних напрямків моди.*

Висвітлено результати творчого і професійного становлення майбутніх молодших спеціалістів в галузі легкої промисловості на базі Львівського фахового коледжу індустрії моди Київського національного університету технологій та дизайну, їхнього творчого потенціалу в процесі комплексного підходу до оволодіння професією.

***Ключові слова:** системно-аналітична робота, інтуїтивний підхід, творче джерело, дослідна робота, творче мислення, дипломне проектування, позааудиторна робота, колекції, теоретична та практична підготовка.*

Загально прийнято, що в навчанні потрібно спиратися на наявність в студентів інтересу до майбутньої професії. Та значно важливіше формувати у них пізнавальні інтереси, а для цього потрібно всебічно вивчити їх. Існує думка, що для створення образного рішення костюма досить натхнення, тому системно-аналітична робота на етапі концептуально-образних пошуків нерідко замінюється так званим «інтуїтивним підходом». Саме на цьому базується робота із студентами над створенням творчих арт колекцій після вивчення комплексу спецдисциплін. Пошук творчого джерела у предметах побуту, емоціях, оточуючому середовищі спонукає розвиток творчої особистості, креативного мислення.

У фаховому коледжі індустрії моди КНУТД існує певна методика, яка має такі особливості: індивідуальний режим навчальної роботи, а саме, вивчення навчального матеріалу в особистому темпі; домінування самостійної пізнавальної діяльності; створення спеціальних дидактичних матеріалів для самостійної роботи; зміна позиції студента (ініціативність у режимі роботи над навчальним матеріалом, самостійне планування своєї роботи, відповідальність за виконання намічених планів і т.д.).

Найкращим прикладом використання таких технологій та формування культурологічного компоненту є робота наших студентів. Її результати можна бачити на різноманітних всеукраїнських та міжнародних конференціях, благодійних акціях, міських заходах, фешн тижнях Львова та України загалом.

Наукові лабораторії і гуртки, студентські наукові товариства і конференції — усе це дозволяє студентові розпочати повноцінну наукову діяльність, знайти

однодумців, з якими можна порадитися і поділитися результатами своїх досліджень та ідей. Так чи інакше, дослідною роботою займаються всі студенти. Навіть написання рефератів, неможливе без проведення якихось, нехай найпростіших методів науково-пізнавальної й аналітичної діяльності. Але більш глибока творча пошукова праця, займатися якою студента не зобов'язує навчальний план, охоплює лише деяких із них. Студент, що займається такою працею, відповідає тільки за себе; тільки від нього самого залежать тема досліджень, терміни виконання роботи, а також те, чи буде виконана робота взагалі. Затрачаючи свій особистий час, студент розвиває такі важливі для майбутнього дослідника якості, як творче мислення, відповідальність і вміння відстоювати свою точку зору.

Основний пласт роботи над створенням творчих колекцій – це дипломне проектування та позааудиторна робота.

Позааудиторна робота зі студентами потребує від викладача значних зусиль, проте результат завжди виправдовує себе.

Позааудиторна робота студентів спеціалізації «Моделювання та конструювання промислових виробів» зводиться в основному до розробки та підготовки колекцій на різноманітні конкурси та покази. Окрім цього, розробляються альбоми на різноманітну тематику, проводяться конференції, благодійні акції, готуються виставки виробів з нетрадиційних матеріалів.

Лабораторні та самостійні роботи виконують роль зв'язуючої ланки між теорією та практикою, спрямовані на розвиток творчого мислення студентів при розробці колекції одягу. Студент повинен добре орієнтуватися в питаннях моди та стилю, ясно уявляти собі в цілому процес роботи над створенням нових колекцій одягу, знати та розуміти основні принципи творчої діяльності, особливості проектування одягу, проблеми, які стоять перед сучасним дизайнером.

Колекції студентів коледжу не перший рік отримують призові місця на Міжнародних та Всеукраїнських конкурсах. Кожного року студентами комісії моделювання та конструювання одягу виконується близько 5-7 колекцій, які протягом року можна побачити на святкових заходах міста, різноманітних виставках та презентаціях.

Дипломні колекції коледжу відповідають високим поставленим вимогам, адже проходять складний відбір за такими критеріями: майстерність і професіоналізм виконання виробів, артистичність виступу, сценічна культура, режисерське рішення виступу, відображення теми в образі, оригінальність ідеї, колірне рішення композиції, єдність композиції в колекції, оригінальність декорування моделей, новаторство в дизайні одягу, сучасна спрямованість, багатство індивідуальних творчих прийомів, якість оформлення.

Безперечно цих результатів неможливо було б досягти без ґрунтовної теоретичної та практичної підготовки майбутніх спеціалістів, яка здійснюється на основі тісного взаємозв'язку всіх дисциплін специклу, бо основним завданням техника – конструктора, якого ми готуємо, є відтворення намальованого ескізу через розгортку виробу на плоскій поверхні в матеріал.

Перелік використаних джерел:

1. Пахомова О.М. Вивчення та узагальнення педагогічного досвіду. Методист. — 2005. — № 2.
2. Пахомова Є.М., Дуганова Л.П. Вчитель у професійному конкурсі: навчально-методичний посібник. — М.: АПКіППРО, 2006. — 168 с.
3. Науково-дослідницька робота студентів як складова їхньої професійної компетентності [Електронний ресурс] / І.Сопівник. - Режим доступу: <http://dlib.eastview.com/browse/doc19619143>.
4. Структура науково-дослідницької діяльності студентів у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://revolution.allbest.ru/pedagogics/00030363.html>.

ХАЙЛУК ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ
ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ»

**ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ ЗФПО НА ПРИКЛАДІ СПІВПРАЦІ З РОБОТОДАВЦЯМИ**

Реформування освіти в умовах сьогодення потребує забезпечення якісного освітнього процесу з основними складовими, серед яких можна відокремити постійне оновлення матеріально-технічної складової та закріплення здобутих знань на практиці.

У даній статті висвітлено досвід співпраці ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ» з закладами і установами транспортної галузі, представниками ринку праці, які підвищують рівень підготовки фахівців закладів освіти.

Локальний досвід інтеграції співпраці роботодавців та закладів освіти показав, що, основною проблемою для більшості випускників є відокремленість здобутих теоретичних знань від практичних навичок та неочікуваність на прикладі реальної роботи.

ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ» - це провідний навчальний заклад, який готує фахівців для всієї країни і підтверджує здобутті знання на практиці та за кордоном. Однак, попри успішні вступні кампанії протягом багатьох років, актуальною проблемою не тільки нашого навчального закладу, а багатьох в цілому, залишається якісна підготовка компетентних та кваліфікованих робітників, їх подальше працевлаштування відповідно до сучасних вимог освітніх стандартів.

Так у коледжі протягом багатьох років налагоджена успішна система взаємозв'язку між випускниками та роботодавцями, який реалізується у вигляді таких форм як: працевлаштування випускників, стажування викладацького складу, стажування майстрів виробничого навчання, проведення гостьових лекцій, проведення різноманітних конкурсів, майстер-класів, відвідування екскурсій на виробництвах тощо.

Задля перспективного розв'язання основних проблем, що виникають при працевлаштування випускників, в коледжі створено Раду роботодавців, метою якої є забезпечення високої якості професійної підготовки фахівців на основі комплексного співробітництва коледжу із зацікавленими підприємствами й організаціями-провідними роботодавцями, шляхом об'єднання інтелектуального потенціалу, матеріальних, фінансових і корпоративних ресурсів партнерів. Основними завданнями колегіального органу є: підвищення іміджу навчального закладу на ринку освітніх послуг; прогнозування потреб ринку праці серед фахівців відповідних спеціальностей; надання пропозицій щодо удосконалення професійних вимог до фахівців спеціальності; оцінка якості навчальних планів і освітньо-професійних програм підготовки фахівців, залучення студентів і викладачів до реальної виробничої та дослідницької діяльності підприємств і організацій до навчального процесу; створення бази даних передових підприємств країни, що зможуть забезпечити на високому рівні практичну підготовку студентів тощо [1].

Системний моніторинг щодо якості підготовки фахівців та його аналіз на Раді роботодавців, показує, що одним з напрямів діяльності, який є ефективним та вмотивовано доцільним, є проведення спільних науково-практичних заходів, зокрема круглих столів, конференцій, конкурсів тощо.

Вже вкотре, викладачі ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ» в навчальному закладі успішно організовують для здобувачів освіти гостьові лекції, які є достатньо затребуваними формами співпраці з Радою роботодавців. За підсумками аналізу відгуків і пропозицій від роботодавців на спеціальності «Автомобільний транспорт» бачимо, що більша частина зауважень стосувалась доповнення фахових компетентностей, ведення освітніх компонентів та корегування результатів навчання. Однак, загальновідомо, що успішне соціальне партнерство, це передусім впевненість у своїх власних силах, вміння бути конкурентоспроможними та гідно представляти заклад на ринку працевлаштування.

Окрім професіоналізму викладацького складу, особистісного потенціалу, найголовнішим критерієм у професійно-практичній діяльності є стан та оновлення матеріальної бази. На сьогодні, реформування у системі освіти потребує забезпечення якісного освітнього процесу, однією з головних умов в якій є постійне оновлення матеріально-технічної бази. Протягом останніх років з метою належного та якісного закріплення теоретичних знань та проходження практики студентами спеціальності "Автомобільний транспорт", коледж оновив лабораторії та майстерні сучасними обладнанням та інструментами іноземного виробництва.

Щороку, напередодні вступної кампанії та формування обсягів державного замовлення колектив коледжу проводить серію зустрічей із потенційними роботодавцями- директорами ДПНЗ міста, області та України. Успішно був розглянутий ще один напрямок співпраці з роботодавцями та окреслені шляхи здійснення практичної підготовки здобувачів освіти-надання бази для проходження практики та обговорення завдань програм практики та їх вдосконалення. З досвіду проведення на практиці, перспективним та не менш

результативним підходом є залучення безпосередньо спеціалістів до проведення аудиторних занять, як у сфері професійної освіти для висвітлення організаційних питань, так і виробничих – пов'язаних із предметом викладання, через залучення фахівців виробництва.

Необхідно зазначити, що основною технологією оптимізації освітнього процесу є запровадження елементів змішаної форми навчання, яка поєднує в собі вивчення теорії з проходженням практичної підготовки в організаціях яким необхідні молоді кадри. У ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ» саме Державний навчальний заклад "Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту", ТОВ "Вітчизна", СТО "Конотоп", СТО «Доктор шин», СПДФО Губенко А.І., ФОП Кулішов С.С. та багато інших надають можливість випускникам отримати стійкі професійні знання та адаптуватися до змінних умов на виробництві. Роботодавець у результаті плідної співпраці отримує висококваліфікованого працівника з мінімальними витратами часових та фінансових ресурсів, надійних партнерів і джерело креативних ідей щодо удосконалення та підвищення ефективності своєї діяльності.

Тож підсумовуючи, зазначимо, що підготовка висококваліфікованих кадрів – це систематичний та цілісний процес формування і розвитку знань, умінь та навичок в якому, для кожного педагогічного працівника головною метою повинна бути якісна підготовка професійних кадрів. Візуалізація подачі теоретичного матеріалу, а потім віртуалізація для отримання та розвитку практичних умінь та навичок мають домінуючу роль у якісній підготовці висококваліфікованих кадрів. Отже, застосування інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі ЗВО – це прямий шлях до інтеграції освіти. Основною метою інноваційної діяльності є якісна зміна особистості здобувача освіти порівняно з традиційною системою, що є прямою трансляцією знань викладач – здобувач освіти.

Список використаних джерел:

1. Закон України. Про інноваційну діяльність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення 12.10.21)
2. Положення про Раду роботодавців ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ»
3. Про фахову передвищу освіту. Закон України від 06.06.2019 № 2745- VIII. Дата оновлення 07.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19/conv#Text> (дата звернення: 16.10.2021).
4. Романов Л. А. Методичні рекомендації з формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників автотранспортної галузі до застосування інноваційних виробничих технологій. Київ : Наукова столиця, 2020. 72 с.

АГАПОНЕНКО М.О.,

ВСП «Автотранспортний фаховий коледж
Криворізького національного університету»

викладач іноземної мови

СТЕПАНЧУК Н.О.,

ВСП «Автотранспортний фаховий коледж
Криворізького національного університету»

викладач іноземної мови

ГОВОРІННЯ: ЛАЙФХАКИ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ

Анотація. У статті розглядається проблема навчання здобувачів освіти говорінню на практичних заняттях з іноземної мови.

Ключові слова: говоріння, мовленнєва діяльність, комунікація.

Сьогодні, як ніколи, Україна потребує сформованих національно-мовних особистостей. У сучасних умовах постало питання ефективної самоорганізації здобувачів освіти в освітньому процесі, що передбачає оволодіння і оперування не лише теоретичними знаннями та практичними навичками, а й комунікативними знаннями, вміннями та навичками, оскільки саме їхній розвиток, звичайно, з певним запасом знань з різних дисциплін сприяє повноцінному формуванню особистості здобувача освіти, його переконань та моральних цінностей, життєвих планів, усвідомленню своїх можливостей, самовизначенню.

З березня 2020 року під час змішаного та дистанційного навчання нами були зібрані факти, що показали недостатню сформованість активної комунікативної позиції здобувачів освіти, що виражається у низькому рівні комунікативних здібностей, культури спілкування, незнанні правил комунікації, не відчувають належною мірою потреби у спілкуванні, не мають інтересу до самого комунікативного процесу. З'ясовано, що робота над розвитком комунікативної активності носить фрагментарний характер, відсутність її системи негативно впливає на якість вмінь та знань здобувачів освіти в цілому, оскільки вони не вміють довести власну позицію.

Анкетування студентів і проведений констатуючий експеримент підтвердили цей висновок. Цей факт спонукав нас визначити існуючу проблему, довести її експериментально і окреслити шляхи для її подальшого усунення.

Враховуючи результати нашого дослідження та власний практичний досвід, формування активної комунікативної позиції розглядалася нами як сумісна діяльність викладача та здобувачів освіти, яка спрямована на формування необхідних для активної комунікативної позиції вмінь та навичок.

Дану проблему ми розглянули на мотиваційному, технічному та організаційному рівнях. Викладач має бути не тільки ментором для студентів, але й талановитим менеджером, психологом. У сучасному освітньому процесі набуло актуальності питання побудови правильної співпраці зі здобувачами освіти.

Мотивація — це процес спонукання до інших дій і вчинків. Вона є провідною силою людської діяльності і по праву займає центральне місце в

структурі особистості. Тому дуже важливим є формування у студентів високої мотивації до говоріння. Для цього викладачу слід цілеспрямовано акцентувати їх увагу на значущості говоріння серед інших форм навчання, наголошуючи на тому, що вона має не тільки навчальне, а й особистісне та суспільне значення.

Також при організації говоріння постає завдання з одного боку мотиваційно готувати здобувачів освіти до неї, з іншого — обґрунтовано, правильно відбирати матеріал, складність, особистісну значущість, професійну спрямованість тощо.

Важливою складовою успіху навчальної діяльності з іноземної мови, підвищенню результативності, є її належна організація - планування, управління, контроль.

Сьогодні, коли проблема змішаного та дистанційного навчального процесу набула особливої актуальності, все більш важливою стає оптимізація говоріння здобувачів освіти. Воно є джерелом отримання необхідної інформації, допомагає здобувачам освіти краще зрозуміти важливість знання відповідної мови, загострює інтерес до її вивчення. Говоріння є найбільш доступним і найпоширенішим аспектом іноземної мови у освітньому процесі, при цьому робота над ним сприяє оволодінню і іншими аспектами (фонетичним, лексичним, граматичним) та видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, читанням, письмом).

Завданням немовного закладу вищої освіти є навчання студентів говорінню. Оскільки саме говоріння є комплексним умінням, необхідним фахівцю; також саме воно дозволяє подальше вдосконалення й накопичування індивідуального мовленнєвого досвіду.

Також у немовному закладі вищої освіти гострою є проблема відбору мовного матеріалу, максимальне наближення його до профілю спеціальності. Від правильного вибору матеріалу, від його змістового насичення залежать успіхи студентів не тільки у знанні мови, але і їх психологічний настрій, їх “взаємовідносини” з іноземною мовою взагалі. Підбираючи матеріал, необхідно мати на увазі такі суттєві фактори як ступінь підготовленості студентів по спеціальності, зміст і логічна побудова наук, відображених у відповідних матеріалах на іноземній мові і, звісно, ступінь підготовленості студентів з мови, що вивчається.

З урахуванням вищесказаного пропонується система формування умінь говоріння:

- як і будь-який інший вид мовленнєвої діяльності, говоріння завжди вмотивоване. Так, під час вивчення теми «Авто. Усунення несправностей» студентам пропонується об'єднатися в мікрогрупу (більше двох студентів) та розв'язувати конкретну технічну проблему англійською;
- у процесі навчання нас цікавлять не будь-які ситуації дійсності, а лише ті, що спонукають до мовлення, тобто ми надаємо перевагу лише комунікативним ситуаціям. Наприклад, під час розгляду теми «Покупка авто» ми заздалегідь пропонуємо відеофрагменти з українськими субтитрами (спілкування між покупцем та менеджером автосалону). Студенти ознайомлюються з відео, вивчають незнайому лексику та потім,

- під час заняття, синхронно перекладають фрагмент. Важливим моментом роботи є позамовні засоби спілкування (міміка, жести, контакт очей);
- наступний лайфхак пов'язаний із сервісом MindMap. Так, під час вивчення теми «Салон авто» студенти схематично просто передають складний лексичний матеріал, аналізують, систематизують інформацію та супроводжують її закадровим коментарем;
  - наступний вид діяльності ми запозичили з регіонального конкурсу «TED», коли студент не тільки розкриває тему, але й знімає відео, монтує його, додає спецефекти. «Родзинкою» даного виду роботи, на відміну від стандартного «відео-переказу», є авторська позиція доповідача, емоційна насиченість, позамовний спектр засобів, неможливість «відтворити» чужу роботу.

Слід зазначити, що запропоновані види роботи неможливо використовувати під час кожного заняття через ресурсозатратну складову, але дані види робіт викликають неабияку зацікавленість студентської спільноти, що в свою чергу, надихає і викладацький склад на створення методичних шедеврів. Правильний відбір матеріалу буде сприяти формуванню особистості майбутнього спеціаліста шляхом впливу на мотиваційну сферу здобувача освіти - формуванню пізнавальних потреб.

Отже, варто пояснювати здобувачам освіти надзвичайну важливість говоріння, показувати наявність міцних зв'язків між різними видами іноземної мовленнєвої діяльності і пов'язаного з цим ефективного впливу говоріння на оволодіння мовою в цілому. Звичайно ж, важливо нагадувати студентам про необхідність оволодіння говорінням для досягнення головної мети навчання - всебічного підвищення рівня своєї освіченості й культури, готовності до можливого спілкування із представниками тієї країни, мову якої вони вивчають, підготовки до життя і майбутньої успішної професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Клименко В.В. Психологія творчості. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480с.
2. Стяглик Н. І. Нетрадиційні форми навчання та їх вплив на якість навчального процесу в школі: Автореф. дис... канд. пед. наук. - Харк. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. - 25с.

КРУК І.М.,
ВСП «Чернятинський фаховий
коледж ВНАУ»
Завідувач навчально-
виробничою практикою

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

***Анотація.** Агрпромиловий комплекс України відчуває гострий дефіцит кадрів здатних швидко адаптуватися до нових соціально-економічних умов, мобільних і конкурентоспроможних на світовому ринку праці. Конкурентоспроможність сучасного фахівця аграрного профілю ґрунтується*

на таких якостях, як активність, готовність оволодівати новими знаннями й досвідом, здатність творчо реагувати на зміни в соціальній і професійній сферах. Підготовка такого кадрового потенціалу є головним завданням системи аграрної освіти.

Ключові слова: *фахівці-аграрії, професійна підготовка, компетентність, ринок праці, аграрний сектор, інтеграція.*

Сучасні реалії держави – це становлення ринкових відносин, нових міжнародних політичних і економічних зв'язків та входження у розвиток світової науки, культури і техніки в умовах процесів глобалізації та інформатизації, які проявляються в усіх сферах діяльності людини та визначають поступове формування світового економічного простору. Саме вони кидають своєрідний виклик системі професійної підготовки фахівців і потребують її реформування.

Аграрна галузь виробництва залишається однією з основних системоутворюючих складових життєдіяльності України. Ось чому ефективність аграрного виробництва визначається готовністю фахівців усіх рівнів до професійної діяльності у сучасних умовах. Це вимагає застосування у сфері професійної підготовки фахівців-аграріїв нових, інноваційних технологій та методів навчання та розширення знань. Орієнтація на нове, його пошук і впровадження стають на сьогодні актуальними і необхідними у навчанні, яке модернізується відповідно до нових економічних та суспільних умов, до вимог ринку праці. [1,22-23].

Із зростанням соціальних стандартів, економічного статусу сільського громадянина, утвердження нових економічних відносин формування майбутнього фахівця повинно проходити у напрямі більшої універсалізації, здатності молоді людини за необхідності визначити пріоритет діяльності, застосовуючи при цьому засвоєні знання, набуті уміння і навички для подальшого їх розширення і поглиблення залежно від спрямування своєї професійної діяльності. На сільськогосподарських підприємствах встановлюється високотехнологічне устаткування, запроваджуються нові технології харчування тварин, вирощування рослинної продукції тощо. Зміни форми власності на землю, ринкові відносини між товаровиробниками, державою і споживачами поставили перед національною системою професійної підготовки аграріїв завдання підготовки фахівців, які спроможні в сучасних умовах адекватно реагувати на зміни [5,22] в суспільному, політичному та економічному житті країни.

Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти в Україні в XXI ст. [4,9–15] такі завдання реалізуються в умовах значної інтенсифікації європейських інтеграційних процесів. Тому сучасний фахівець повинен володіти уміннями, прийомами і методами впровадження новітніх виробничих технологій, забезпечувати оптимальний режим роботи виробничого устаткування, постійно поглиблювати знання з економіки, права, менеджменту, маркетингу, вміти організовувати юридичні відносини з господарствами; мати організаторські здібності, займатися підприємницькою діяльністю, володіти комунікативними якостями у роботі з людьми та економічними підходами до

організації господарської діяльності. Стара схема поглибленого розподілу праці в сільському господарстві і, відповідно, система підготовки працівників себе вже вичерпала. Професійна підготовка фахівців для різних галузей виробництва стала імперативом науково-технічного прогресу і є багатоаспектною.

Соціальна роль такої підготовки в аграрній галузі проявляється у сприянні розвитку суспільства, сільських регіонів й, одночасно, у розвитку та соціальному захисті особистості. З'являються нові, нетрадиційні форми професійної підготовки: розширення знань, дистанційне навчання, університети третього віку, бізнес-школи, внутрішньо-фірмове навчання, служби дорадництва тощо. При цьому висуваються нові вимоги до якості професійної підготовки випускників аграрних закладів фахової передвищої освіти головним показником, якої є професійна компетентність, що характеризується сформованістю спеціальних знань і умінь та якостей, необхідних для успішного розв'язання професійних завдань аграрного сектору. Сьогодні актуальними є змістовні трансформації у системі професійної підготовки фахівців аграрної галузі, зокрема це стосується пошуку інноваційних форм, нових методик, інтерактивних технологій навчання на всіх етапах освітнього процесу. Проте кардинальні зміни, що відбуваються у вітчизняній освіті, нові умови її функціонування вимагають істотного коригування освітнього процесу.

Одним із пріоритетних напрямів модернізації освіти в Україні визнано компетентнісний підхід. Альтернатива освітньому процесу, побудованому на основі дидактичної тріади "знання – уміння – навички", при якій спостерігалась проблема відриву знань від уміння їх застосовувати, можна вважати компетентнісний підхід, впровадження якого в систему освіти супроводжується оновленням змісту, методології та відповідного освітнього середовища, покращенням взаємодії з ринком праці.

На основі аналізу професійної компетентності та її ключових компетенцій щодо випускників закладів фахової передвищої освіти як майбутніх фахівців для аграрної галузі можна виокремити базові компетенції, що їх мають формуватися в процесі професійної підготовки, а саме [2,10]: мотиваційна компетенція – усвідомлення учнями мотивів до якісного здійснення майбутньої професійної діяльності, а отже, набуття ними необхідних знань, умінь і навичок, професійно значущих якостей, що забезпечать можливість виконання ними професійних обов'язків певного рівня; когнітивно-творча компетенція – здатність учнів творчо набувати професійні знання, уміння і навички, мати творчий потенціал самоосвіти і саморозвитку, що визначає їх спроможність до творчості у майбутній професії, успішність майбутньої професійної діяльності; комунікативна компетенція майбутніх менеджерів-аграріїв – це динамічна комбінація знань, умінь, цінностей, особистих якостей фахівця, що забезпечують ефективне виконання функцій менеджменту, здатність фахівця до ефективної діяльності у взаємозв'язку суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності у мінливих умовах інформаційного суспільства.

Формування професійної компетентності майбутніх фахівців-аграріїв можливе завдяки реалізації таких педагогічних умов [3,177-181]: впровадження

інноваційних педагогічних технологій формування професійної компетентності; акцент на діяльнісний, практико-орієнтований етап формування професійної компетентності; підвищення рівня професійної компетентності майбутніх фахівців-аграріїв під час проведення виробничих практик; впровадження якісного організаційно-методичного забезпечення формування професійної компетентності; ціннісно-орієнтована спрямованість формування професійної компетентності майбутніх фахівців-аграріїв; організація підготовки інженерів-педагогів до формування професійної компетентності кваліфікованих робітників сільського господарства у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Реформаційні процеси в освіті, спрямовані на набуття майбутніми фахівцями знань, умінь і навичок, їх трансформацію в компетентності, що забезпечить успішність їхнього професійного і особистісного розвитку, готовність мобільно реагувати на виклики часу, реалізацію соціально важливого завдання – навчання упродовж життя. Саме застосування осучасненого змісту та освітніх інновацій сприяють досягненню високих навчальних показників та дають змогу випускникам навчальних закладів виходити на ринок праці, володіючи високим рівнем сформованості професійної компетентності.

Висновки: Розвиток професійної підготовки фахівців аграрної галузі в Україні, її адаптація до європейського освітнього простору має відбуватися на основі широкої інтеграції з міжнародною освітньою системою. Вивчення і впровадження в Україні перспективних ідей з досвіду країн ЄС щодо професійної підготовки фахівців аграрної галузі та обмін досвідом може розв'язати актуальні проблеми та сприяти взаємному збагаченню вищої аграрної освіти країн Європи.

Список використаних джерел:

1. Гаврилюк О.О. Спрямування освітніх інноваційних процесів на модернізацію професійного навчання / Педагог професійної школи [Текст]: Методичний посібник (за матеріалами Всеукраїнського науково-методичного семінару «Інноваційні методики у професійній підготовці кваліфікованих робітників (21 вересня 2009 р.)» / За заг. ред. Т.М. Герлянд. – К.: ІІТО АПН України, 2009. – Вип. 1.
2. Ковальчук В., Оршанський Л. Професійна підготовка на засадах компетентнісного підходу. – Молодь і ринок, №11-12, 2016.
3. Літвінчук С.Б. Дидактичні аспекти професійної підготовки студентів-аграріїв //С.Б.Літвінчук. – Збірник наукових праць. – «Педагогічні науки», випуск LXXVIII, том 1. – 2017.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті: суспільна потреба та проблеми формування / [В. П. Андрущенко] // Наук. зап. КІТЕП. Псих.-пед. пробл. удоскон. проф. підготов. фахівців сфери туризму в умовах неперервн. освіти. — 2001. — No 1.
5. Тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі в країнах Європейського союзу: монографія /С.Г.Заскалета; за ред. С.О.Сисоевої. – Миколаїв: Іліон. – 2013.

НЕСТЕР М.В.,
ВСП «Педагогічний фаховий коледж
Львівського національно університету
імені Івана Франка»
викладач дошкільної педагогіки

ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У роботі висвітлено особливості підготовки фахівців дошкільної освіти. Окреслено вимоги до знань й умінь майбутніх фахівців.*

***Ключові слова:** заклад дошкільної освіти, вихованці, вихователь, здобувач, психолого-педагогічні умови.*

Однією з провідних тенденцій розвитку сучасної освітньої ситуації, що здійснюється на тлі кардинальних змін у соціальній і економічній сферах суспільства, є посилення уваги до формування кадрового потенціалу нового рівня, фахівців, які мають якісну підготовку. Ця підготовка забезпечується у закладах фахової передвищої освіти, в яких педагогічна діяльність невіддільна від дослідницької діяльності для того, щоб освіта була спроможна йти за еволюцією потреб, задовольняти нові вимоги суспільства.

Пріоритетного значення набуває розвиток особистості, спрямований на формування творчого мислення й ініціативи. Основною метою фахової передвищої освіти стає підготовка компетентного фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до ефективної роботи на рівні світових стандартів, соціально відповідального за результати своєї професійної діяльності, готового до постійного професійного росту й самоосвіти. Сьогодні суспільству потрібні фахівці, які мають високий рівень фахової підготовки.

Одним із провідних завдань ЗФПО є формування в здобувачів освіти здатності до рефлексії, вміння керувати собою на основі сприймання та усвідомлення власних психічних станів і поведінки. У зв'язку з цим важливим складником вдосконалення професійної підготовки майбутнього вихователя є долучення його до наукового вивчення, аналізу, оцінювання і регулювання власної діяльності в період навчання у ЗФПО.

Відомо, що педагог у закладі дошкільної освіти – це зразок і приклад поведінки для дітей, його особистість є найважливішим виховним засобом. Вихователь впливає на них всіма якостями своєї особистості, всією поведінкою. Від вихователя в значній мірі залежить психологічний клімат в групі, емоційний комфорт кожної дитини, характер взаємин між дітьми, успіхи дитини в діяльності.

Вивчаючи особливості діяльності вихователя ЗДО, науковці виокремили важливі професійні уміння, що визначають зміст професійної саморегуляції педагога: вміння керувати своїми емоціями, «вміння, де слід, показати своє невдоволення дітьми, а де необхідно стриматися», вміння критично осмислювати свої дії, строго і об'єктивно ставитися до результатів власної роботи, виявляти творчу ініціативу у виховній роботі з дітьми. У діяльності

вихователя багато труднощів, тому від нього вимагається вольове напруження, витримка, наполегливість і терпіння.

Розробляючи питання професійної підготовки фахівця дошкільної установи, поряд з підвищенням загальної та професійної культури педагога, його підготовленості до роботи в альтернативних установах для дітей дошкільного віку, необхідно розвивати творче педагогічне мислення, самостійність, мотиваційно-ціннісне ставлення до професії, готовність до подальшої самоосвіти. Серед професійних умінь, що забезпечують успішність педагогічної діяльності, доцільно виокремити уміння планувати власну діяльність, освітню роботу з дітьми, підвищувати професійний рівень, аналізувати свою поведінку, прогнозувати хід і результати роботи, критично оцінювати їх. Практична реалізація вихователем цих умінь створює умови для розвитку саморегуляції і одночасно є її проявом.

Однією з основних причин труднощів, які мають місце в діяльності вихователя є, на нашу думку, несформованість умінь саморегуляції і, як наслідок, відсутність спрямованості педагога на розвиток саморегуляції у себе і своїх вихованців. Дані психології свідчать про те, що стан педагога має межу ресурсів психічного здоров'я, тому йому необхідно вміти усвідомлено і ефективно використовувати і відновлювати свої сили. Отже, педагог повинен вміти керувати своєю поведінкою і психічним станом, знімати напруженість і дратівливість в будь-яких, самих складних ситуаціях, повноцінно відпочивати і поповнювати запас енергії в мінімальні проміжки часу. За допомогою зазначених умінь здійснюється саморегуляція психічних станів фахівця, розвиненість якої забезпечує сприятливий емоційний клімат в групі, підвищує ефективність взаємодії учасників педагогічного процесу.

Для вирішення проблеми професійного саморозвитку вихователя необхідні соціально-економічні, теоретичні передумови, що виявляються у розумінні розвитку не лише як об'єктивного процесу, а і як системи особистісних психічних процесів, властивостей та якостей. Для розробки системи підготовки майбутнього вихователя до саморегуляції педагогічної діяльності необхідно враховувати різні методологічні орієнтири: ідею суб'єктності; ідею унікальності внутрішнього світу людини, саморозвитку її як суб'єктивної реальності, що відображена у працях І. Беха, В. Слободчикова та інших вчених; ідею гуманістичної психології про самоактуалізацію педагога як вищу форму його саморозвитку, тобто його здатності реалізувати те, що в ньому закладено відповідно до власних вищих потреб – істини, краси, досконалості тощо [2, 280].

У практиці підготовки здобувачів фахової передвищої освіти важко віднайти досвід організації діяльності професійної саморегуляції. Однак, на думку багатьох вчених, навчальний процес, виховна робота повинні забезпечувати активну роботу здобувача над своєю особистістю. Цьому повинні сприяти зміст дисциплін психолого педагогічного циклу і такі форми та методи навчальної діяльності, як індивідуальне навчально-дослідницьке завдання; творчі роботи, проекти, написання есе, рефератів, курсових робіт.

Тому важливо вирішувати проблему організації діяльності саморегуляції впродовж усіх років навчання.

Удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої освіти вимагає обґрунтування психолого-педагогічних умов підвищення активності навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формування готовності до саморегуляції педагогічної діяльності. У психолого-педагогічній літературі мають місце різні підходи до визначення психолого-педагогічних умов.

Психолого-педагогічні умови – це насамперед такі можливості та обставини освітнього процесу, які сприяють ефективному досягненню навчально-виховної мети.

Під психолого-педагогічними педагогічними умовами формування готовності здобувачів освіти до саморегуляції педагогічної діяльності ми розуміємо таке середовище, в якому в тісній взаємодії представлена єдність дидактичних, психологічних, загально педагогічних факторів, що забезпечують можливість педагогові організувати активну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти, яка характеризується здатністю до її цілепокладання, самоаналізу, самоконтролю, самооцінки, саморегуляції.

Аналіз результатів психолого-педагогічної літератури, перспективного педагогічного досвіду забезпечив можливість зробити висновок – цілеспрямоване управління процесом формування готовності до саморегуляції педагогічної діяльності забезпечується комплексом психолого педагогічних умов, які сприяють ефективному розвитку їх пізнавального інтересу, самостійності, ціннісних орієнтацій, активності, творчих здібностей і, на цій основі, оволодінню підсистемою дидактико-технологічних знань, системою дій, необхідних для саморегуляції педагогічної діяльності.

Серед форм організації навчального процесу найбільш ефективними є лекції-бесіди, лекції-консультації, практичні заняття, індивідуальні науково-дослідні завдання, самостійна та індивідуальна робота, наукові проблемні групи.

Для формування компонентів готовності до саморегуляції педагогічної діяльності важливо використовувати мультимедійні засоби інтерактивних технологій: електронні підручники, посібники, навчальні програми, бази даних електронної бібліотеки, інтерактивний дидактичний комплекс дисциплін психолого-педагогічного циклу, інтернет.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: нова редакція від 12.01.2021 №33
https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu_%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Бех І. Д. Виховання особистості: навч.-метод. посібник: У 2 кн. Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав. 2004. 352 с.

РОПАЛО Г.М.
ВСП "Запорізький гуманітарний
фаховий коледж
НУ "Запорізька політехніка"

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація.** Розглядаються особливості підготовки спеціалістів у сфері туризму під час дистанційного навчання. Основна увага приділяється використанню інтерактивних платформ, віртуальних турів, комунікативних компетентностей та підвищенню кваліфікації через онлайн-курси та вебінари. Наголошується на важливості активного використання інтерактивних платформ та віртуальних турів для створення реалістичного досвіду та залучення студентів до навчання. Крім того, підкреслюється значення розвитку комунікативних компетентностей у віртуальному середовищі та можливостей підвищення кваліфікації за допомогою онлайн-курсів та вебінарів.*

***Ключові слова:** туризм, дистанційне навчання, інтерактивні платформи, віртуальні тури, комунікативні компетентності, освітній процес.*

У сучасних умовах, коли українське суспільство стикається з викликами та обмеженнями, спричиненими війною, дистанційне навчання стає необхідністю для підготовки майбутніх фахівців у галузі туризму. Освітній процес в Україні зазнає фундаментальних змін, і тому майбутні спеціалісти туристичної галузі мусять пристосовуватися до нової навчальної реальності. Організація освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти у період воєнного стану передбачає переважно дистанційне навчання або змішану форму (де це можливо). Дистанційне навчання вимагає адаптації традиційних методів та засобів навчання до віртуального середовища. Викладачі мають виявити креативність та використовувати інноваційні підходи, щоб забезпечити ефективність навчального процесу. Активна взаємодія між викладачем та здобувачем освіти, а також між самими студентами, має бути забезпечена у віртуальному середовищі.

До аспектів підготовки спеціалістів у сфері туризму під час дистанційного навчання можуть належить:

1. Використання інтерактивних платформ.
2. Використання віртуальних турів.
3. Застосування комунікативних компетентностей у галузі туризму.
4. Підвищення кваліфікації здобувачів освіти на онлайн-курсах та вебінарах.

Розглянемо ці поняття більш детально.

У період воєнного стану в Україні, стратегія використання електронних дистанційних форм взаємодії здобувачів освіти і викладачів є основою організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти. Для

забезпечення ефективності онлайн-навчання, викладач повинен дотримуватись наступних критеріїв:

- навчальна програма повинна мати чітку структуру;
- етапи опрацювання навчального матеріалу повинні зберігати логіку та послідовність.
- мають використовуватись лише ефективні та перевірені системи взаємодії між викладачами та здобувачами освіти;
- навчальні матеріали повинні бути якісними та актуальними.
- система контролю та моніторингу результатів навчальної діяльності має бути пристосована до умов дистанційного навчання.

Сучасною практикою в більшості закладів вищої та професійної освіти в умовах воєнного стану є використання дистанційної платформи Moodle. Додатково до цієї платформи широко використовується система відеоконференцій Zoom. Особливістю платформи Moodle є можливість роботи в особистих кабінетах для всіх здобувачів освіти і викладачів. Також активно використовується платформа Classroom та Microsoft Teams. Обмін інформацією між викладачами та здобувачами освіти ефективно здійснюється за допомогою електронної пошти, месенджерів та інших засобів спілкування.

Розмаїтість онлайн ресурсів створює сприятливе навчальне середовище для вивчення предметів, пов'язаних з туристичною галуззю, з урахуванням їх специфіки. Викладач може скористатись освітніми ресурсами в таких напрямках: проведення мультимедійних занять; демонстрація текстів, фотографій та відеоматеріалів; використання електронних підручників під час уроку; ілюстрація методів проведення анімаційних занять; організація інтерактивних конференцій; проведення комп'ютерних лабораторних робіт; організація проектної та дослідницької діяльності; пошук необхідної інформації в Інтернеті під час навчання; використання комп'ютерних тренажерів для контролю знань [3].

Одним зі способів дистанційного навчання для майбутніх фахівців у галузі туризму є використання віртуальних турів. Це дає змогу здобувачам освіти відчувати реалізм подорожей та відвідати туристичні об'єкти, використовуючи відео- та аудіоматеріали, інтерактивні карти та 360-градусні зображення.

Інтернет, завдяки своїй інтерактивності, швидкості та доступності, створив передумови для розвитку віртуального туризму як інноваційного явища. Віртуальна екскурсія – це форма навчальної діяльності, яка відбувається онлайн і базується на вивченні різних об'єктів, таких як історичні та природні пам'ятки, експонати музеїв, об'єкти урбаністичної культури тощо. Така екскурсія дозволяє здобувачам освіти виконувати навчальні завдання з певного предмета або курсу. Особливість віртуальної екскурсії полягає в тому, що вона забезпечує повне занурення у тему. Інтерактивність цієї форми дозволяє наближати або віддаляти об'єкти, а також роздивлятися їх з різних кутів, створюючи ілюзію реального присутності перед предметом.

Віртуальний туризм набув популярності останнім часом, зокрема в таких проектах, як «Second Life». Міжнародний досвід впровадження віртуальних

турів переконливо доводить, що цей напрям діяльності сприяє підвищенню конкурентоспроможності туристичної послуги. Віртуальний туризм пропонує продукт, який представлений у вигляді віртуального туру, що є більш інформаційно насиченим, привабливим та ефективним з точки зору презентації.

Геоінформаційні технології представляють собою системи та технології, що дозволяють користувачам працювати з просторовими даними. Прикладами таких технологій є Google Earth, Google Arts and Culture та інші. Завдяки високоякісним супутниковим знімкам та цифровим реконструкціям культурних пам'яток, компаніям вдалося створити віртуальні моделі реальних об'єктів. Використання геоінформаційних технологій забезпечує інтерактивність, що сприяє кращому залученню уваги здобувачів освіти та поліпшує процес засвоєння матеріалу. Добрими прикладами таких технологій є платформи, які пропонують віртуальні тури по різних містах України, такі як «3dmars.com.ua», «Україна 3d», «Карпати в 3D» [1].

Одним з важливих аспектів підготовки здобувачів освіти у галузі туризму є компетентнісний підхід, який набуває все більшого значення. Цей підхід спрямований на розвиток у здобувачів освіти не лише знань, але й навичок, які дозволять їм діяти практично та творчо застосовувати отриманий досвід у різних життєвих ситуаціях. Комунікативні компетентності, в свою чергу, полягають в здатності вступати в різноманітні вербальні та невербальні контакти з метою передачі інформації, проведення перемовин, встановлення та підтримання зв'язків.

Важною складовою компетентнісного підходу є співпраця між здобувачами освіти та викладачем, встановлення діалогу і використання формульованого оцінювання. З урахуванням цих аспектів, ключовими освітніми компетентностями є: ціннісно-сміслова компетентність (компетентність у сфері світогляду, що пов'язана з ціннісними орієнтирами здобувача освіти); загальнокультурна компетентність (коло питань, в яких здобувач освіти повинен бути добре обізнаний); навчально-пізнавальна компетентність (сукупність компетентностей здобувача освіти у сфері самостійної пізнавальної діяльності); інформаційна компетентність (вміння самостійно шукати та відбирати необхідну інформацію); комунікативна компетентність (вміння презентувати себе, вести дискусію тощо); соціально-трудова компетентність (володіння знаннями у сфері громадянсько-суспільної діяльності); компетентність особистісного самовдосконалення (засвоєння способів фізичного, духовного та інтелектуального саморозвитку) [2].

Участь у спеціалізованих онлайн-курсах та вебінарах в сфері туризму дозволяє здобувачам освіти здобувати необхідні знання та навички від експертів з усього світу. Це також надає можливість для взаємодії, обговорень та виконання практичних завдань, які сприяють глибшому розумінню туристичних процесів. Особлива увага повинна приділятися курсам, які ставлять перед собою мету забезпечення високої якості туристичних послуг та підвищення рівня безпеки.

Обсяг такого теоретичного матеріалу обов'язково має бути підкріплений прикладами, які можуть походити як з реальної практики туристичних фірм,

так і представляти абстрактні ситуації. Онлайн-курси та вебінари повинні охоплювати такі теми галузі туризму, як правові аспекти та учасники туристичного процесу, різновиди подорожей, туристичні програми, договори, взаємодія з клієнтами, якість та безпека обслуговування, готельний сервіс, харчування, екскурсії та інші.

Висновки. У цій статті розглянуто особливості підготовки спеціалістів у сфері туризму під час дистанційного навчання. Зосередившись на таких аспектах, як використання інтерактивних платформ, віртуальних турів, комунікативних компетентностей та підвищення кваліфікації на онлайн-курсах та вебінарах, ми з'ясували, що при використанні дистанційного навчання від викладача вимагається використання нових підходів та розуміння освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Коваленко О. В. Використання віртуальних екскурсій як сучасних форм організації навчального процесу. Інноваційна педагогіка. 2019. Випуск 9. С. 94–97.

2. Радченко М. Шляхи формування інноваційної компетентності студентів. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія. 2017. № 11. С. 112–116.

3. Родінова Н., Червоний М., Діордіца І. Особливості дистанційного навчання студентів в умовах воєнного стану. Перспективи та інновації науки. 2022. № 4 (9). С. 285–296.

ХОМЕНКО В.І.,

кандидат технічних наук, викладач-методист,
викладач вищої категорії
Придніпровського металургійного
фахового коледжу

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

***Анотація.** Здійснено аналіз сучасного програмного забезпечення та впровадження моделей змішаного навчання з урахуванням практичного досвіду роботи викладача Хоменка В.І. – для підготовки фахового молодшого бакалавра, в зв'язку з впровадженням сучасних інноваційних технологій навчання за рахунок комп'ютерного забезпечення в закладах вищої освіти України.*

Вступ. Сучасні тенденції в реформуванні системи освіти в Україні пов'язані в основному з невідповідністю рівня засвоєних знань і набутих умінь випускників закладів вищої освіти (ЗВО) з вимогами і потребами суспільства у фахівцях, конкурентоспроможних на ринку праці [1]

Адаптація здобувачів освіти до змін в освітньому процесі в умовах змішаного навчання з використанням комп'ютерного та програмного

забезпечення в новітніх реаліях технічного розвитку суспільства є невід’ємною частиною підготовки сучасного фахівця.

Постановка проблеми. Покращення якості освітнього процесу для здобувачів освіти з впровадженням інноваційних технологій при змішаному навчанні.

Задачі досліджень:

- поєднання вивченого теоретичного курсу з сучасними інноваційними технологіями навчання – відеоконференції за допомогою програм ZOOM та Meet, спілкування за допомогою Messenger: Telegram, Viber; використання інформаційного сайту кандидата технічних наук, викладача вищої категорії Хоменка Віталія Івановича та електронної пошти викладача.

- навчити студентів користуватись програмним забезпеченням для виконання тестових завдань за допомогою електронних ресурсів, зокрема Classtime, Classroom, Online Test Pad та інших.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти [1]:

1. Критеріями активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти є формування пізнавального інтересу, збільшення активності в процесі навчання, наявність ознак пізнавальної активності, використання нових технологій та засобів технічного забезпечення.

2. З поняттям активізації навчальної діяльності межує поняття інтенсифікації навчання як вишукування можливостей передачі здобувачам освіти (студентам) зростаючого обсягу інформації при незмінній тривалості навчання.

Розглянемо особливості проведення змішаного навчання

Для активізації процесу навчання можна використовувати, так звані, проблемні лекції, коли студенти самостійно після прослуховування матеріалу дискутують з приводу переваг і недоліків, наприклад, різних видів схем

електропостачання (радіальної і магістральної), або аналізуються переваги і недоліки машин змінного струму і машин постійного струму.

З метою кращого засвоєння практичних навиків здобувачами освіти викладач застосовує Гнучку модель змішаного навчання при виконанні лабораторних робіт командним методом. Кожна із команд (бригада) вирішує поставлену перед собою актуальну задачу технічного характеру [2].

Вимоги до проведення змішаного навчання

1. мотивація актуальності навчального матеріалу;
2. науковість і інформативність (ознайомлення студентів з певною науковою інформацією на сучасному науковому рівні);
3. доказовість і аргументованість (наявність достатньої кількості вагомих і переконливих прикладів);
4. застосування комп'ютерної техніки в поєднанні з мультимедійним обладнанням;
- 5) активізація розумової діяльності студентів (пропонування по ходу заняття питань для обговорення і спроба дати на них відповідь).

Висновок. Проаналізувавши теоретичні дослідження, з'ясовано, що потужним засобом інтенсифікації й активізації навчання є використання комп'ютерної техніки і мультимедійного забезпечення. Електронне середовище здатне формувати такі якості, як схильність до експериментування, гнучкість, структурність тощо, що сприяє створенню умов для творчого навчального пізнання, встановлюванню зв'язків між новою та старою інформацією тощо.

З'ясовано, що застосування комп'ютерної техніки і мультимедійного обладнання значно покращують процес передачі інформації від викладача до студентів, що позитивно впливає на її засвоєння і вміння аналізувати. Застосування інформаційних технологій сприяє формуванню мислення студента, орієнтувати його на пошук системних зв'язків і закономірностей з метою використання набутих знань в майбутньому, як фахівця з електроенергетики.

Список використаних джерел:

1. Інформаційний сайт освітньої платформи онлайн-освіти EdEra. EdEra <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ed-era/cert>
2. Інформаційний сайт освітньої платформи онлайн-курсів Prometheus. <https://courses.prometheus.org.ua>

СТЕЦЬ Марія

Автомобільно-дорожній фаховий коледж
Національного університету «Львівська політехніка»,
викладач

ТЕЛЮК Вікторія

Автомобільно-дорожній фаховий коледж
Національний університет «Львівська політехніка»,
викладач
Львів, Україна

ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ І ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ СТУДЕНТАМИ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНЬОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

***Анотація.** Проблема формування дослідницьких умінь є особливо актуальною впродовж останніх десятиріч. Дослідницька діяльність є цілеспрямованою організованою діяльністю, яка ґрунтується на творчій свободі та самостійному здобуванні знань студентами, у результаті яких набувається власний досвід творчої діяльності, формуються якості дослідника, розвивається здібність діяти в нестандартних ситуаціях. Набутий у процесі навчання у вищому навчальному закладі досвід творчої пошукової діяльності є підґрунтям успішної реалізації дослідницьких завдань майбутнім фахівцям у безпосередній практичній діяльності.*

***Ключові слова** – вимірювання; моніторинг; середовище; антропогенний вплив.*

Метою даної роботи є визначення окремих змістових аспектів та засобів формування дослідницьких умінь студентів у процесі їх теоретично - практичної підготовки.

У залежності від сформованих компетентностей до участі в реалізації проекту залучені студенти I-IV курсів. Для виконання даної роботи перед студентами були окреслені наступні завдання:

- характеристика та вплив на довкілля потенційно-небезпечних об'єктів, що розташовані поблизу навчальних приміщень коледжу.
- порівняльна характеристика метеорологічних умов навчального середовища ВСП Автомобільно-дорожній фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка»
- антропогенний вплив транспорту на довкілля (аналіз режиму руху транспортного потоку та його впливу на довкілля на перегоні вулиць Личаківська, Винниченка, Пасічна (м. Львів)).
- шляхи розв'язання екологічних проблем поблизу об'єктів коледжу та покращення метеорологічних умов навчального середовища.

Приходячи на роботу, ми часто переймаємося питаннями навчального процесу, але не кожен з нас звертає увагу на навколишнє середовище, що нас тут оточує, а особливо можливу потенційну небезпеку.

Ідея виконання цієї роботи полягала у тому, щоб розглянути і оцінити потенційну загрозу від небезпечних об'єктів, які оточують наш коледж.

Отже, до складу об'єктів, які забезпечують навчально-виховний процес, соціально-побутові потреби студентів та викладачів нашого коледжу належать:

Рис. 1. Навчальний корпус; студентський гуртожиток; навчально-дорожній полігон

Рис. 2. Потенційно небезпечні об'єкти

Навчальний корпус коледжу знаходиться в центрі міста Львова по вулиці Личаківській, 2. Він має зручне місце розташування, оскільки поруч нього розміщені транспортні розв'язки. Але в цьому є і негатив, оскільки вхід у навчальний корпус здійснюється безпосередньо з вул. Личаківської, яка має інтенсивний рух автотранспорту. Забруднення повітря відбувається переважно автотранспортом, оскільки потенційно небезпечних об'єктів і підприємств поблизу навчального корпусу немає. Основну потенційну небезпеку несе шум проїжджаючих автомобілів і трамваїв.

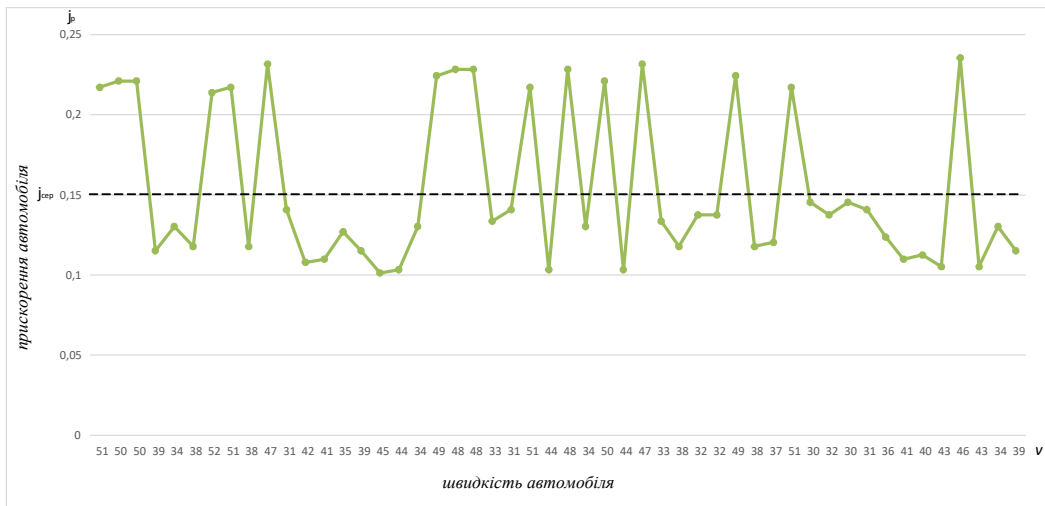

Рис.3. Графік прискорення автомобілів на перегоні вулиці Личаківська між перехрестями вулиць Мечнікова – Пасічна, Личаківська – Винниченка.

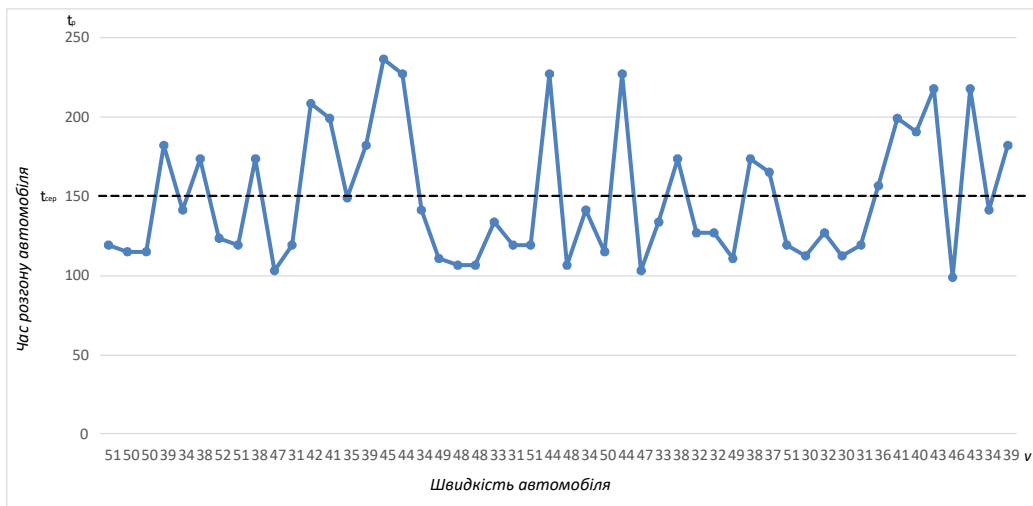

Рис. 4. Графік часу проїзду автомобілів на перегоні вулиці Личаківська між перехрестями вулиць Мечнікова – Пасічна, Личаківська – Винниченка.

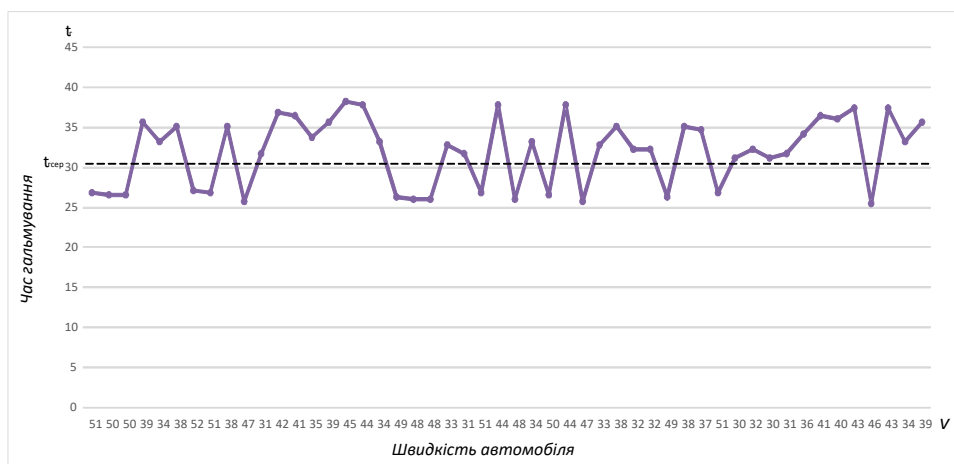

Рис. 5. Графік часу гальмування автомобілів на перегоні вулиці Личаківська між перехрестями вулиць Мечнікова – Пасічна, Личаківська – Винниченка.

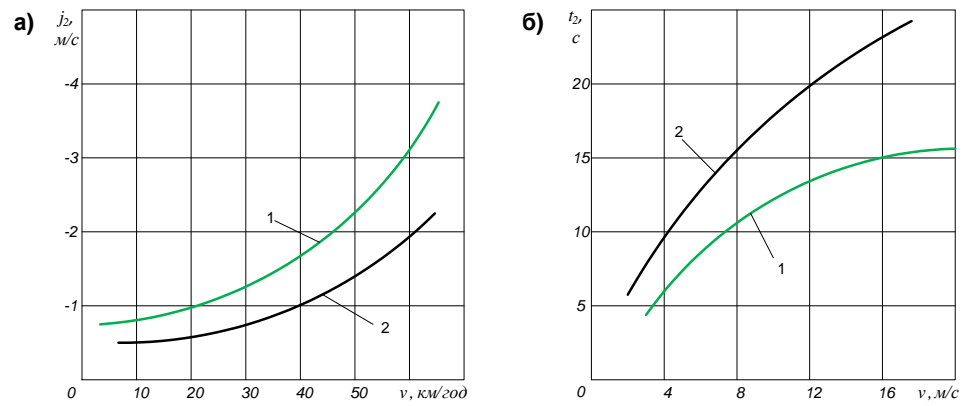

Рис.6. Залежність характеристик руху від поточної швидкості легкового (1) і вантажного (2) автомобілів: а) сповільнення при гальмуванні; б) час повного гальмування від початкової швидкості руху.

В аудиторіях, вікна яких виходять на вул. Личаківську шум не тільки заважає проводити заняття, а й за висновками медиків постійний його вплив може спричинити нервові, серцево-судинні захворювання, виразкову хворобу, порушення обмінних процесів та функціонування органів слуху тощо.

Студентський гуртожиток коледжу, розміщений на вулиці Пасічній, 89. Поблизу проходить дорога з поживавленим транспортним потоком. Але навколо гуртожитку є прилегла територія, на якій розміщено спортивний майданчик, футбольне поле, висаджено дерева, кущі, трав'янисті насадження, які в якійсь мірі відділяють корпус від дороги. Тому шумовий фон тут помірний.

Дослідження проводилися на нових сучасних приладах,

Рис. 7. Універсальний вимірювальний прилад

Рис. 8. Вимірювання проводять студенти

Потенційно небезпечні об'єкти:

- Перша приватна browарня (відстань 250 м);
- Три АЗС: АЗС ОККО (знаходиться на відстані 200 м), АЗС WOG (380 м) АЗС Укрнафта (440 м).

Найбільш істотними викидами в атмосферу від пивоварних заводів є запах і пил.

Автозаправні станції є складними інженерними спорудами, експлуатація яких пов'язана з постійно існуючими впливами на навколишнє середовище, а також може призвести до аварій з важкими наслідками.

Навчально–дорожній полігон коледжу розміщений на вулиці Зелена-Дорожня, 1. Територія огорожена по периметру та озеленена згідно з архітектурними вимогами. Відповідно навчальні корпуси віддалені від дороги, тому шумовий фон тут не є відчутним.

Потенційно небезпечні об'єкти :

1. Три АЗС: АЗС Шелл (500 м) та дві АЗС Укрнафта на відстані (700 та 900 м відповідно).
2. Нафтобаза на вул. Надійна знаходиться на відстані (750 м);
3. Дорога національного значення Н 09 Львів – Івано-Франківськ – Мукачево.
4. Залізнична колія проходить на відстані 140 м .
5. Туберкульозна лікарня по вул. Зелена, 477 знаходиться на відстані 800 м .

Потенційна небезпека від нафтобази є подібною до небезпеки від АЗС, але є суттєвішою, оскільки кількість нафтопродуктів, що зберігаються на ній є значно більшою.

Дорога національного значення Н 09 та залізнична колія можуть нести небезпеку у разі виникнення на них техногенних аварій пов'язаних з перевезенням небезпечних вантажів.

Туберкульозна лікарня. Близьке розміщення лікарні небезпечне тим, що ймовірний контакт з хворими у громадському транспорті може призвести до розвитку захворювання, оскільки туберкульоз передається повітряно-крапельним шляхом.

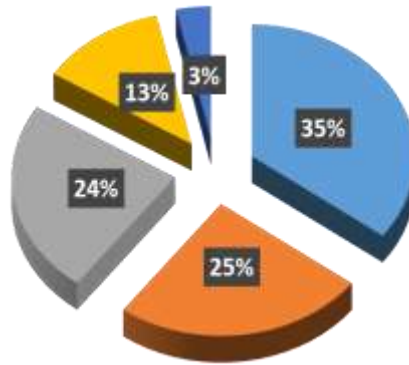

Рис. 9. Секторна діаграма транспортного потоку на перегоні вулиці Личаківська за видами транспорту: легкові автомобілі – 34% (1158 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю до 2 т – 24% (819 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю від 2 до 6 т – 24% (780 авто/год); автобусів – 12% (414 авто/год); трамвайів – 8%.

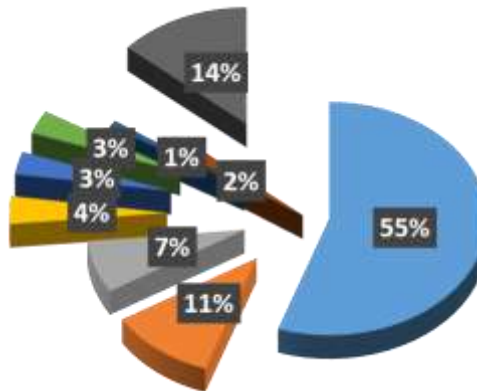

Рис. 10. Секторна діаграма транспортного потоку на перегоні вулиці Пасічна за видами транспорту: легкові автомобілі – 55% (1900 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю від 2 до 6 т – 11% (376 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю від 6 до 8 т – 7% (250 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю від 8 до 14 т – 4% (132 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю понад 14 т – 3% (108 авто/год); автопоїзди вантажопідйомністю до 12 т – 3% (112 авто/год); автопоїзди вантажопідйомністю від 12 до 20 т – 1% (32 авто/год); автопоїзди вантажопідйомністю від 20 до 30 т – 2% (60 авто/год); автобусів – 12% (468 авто/год).

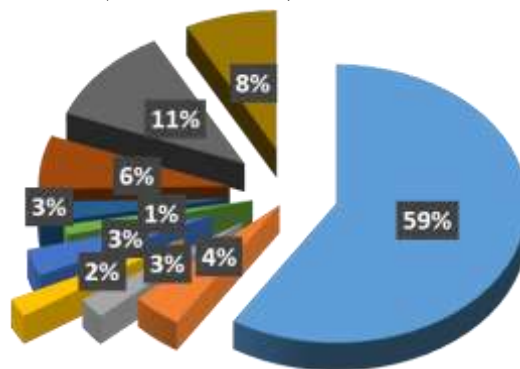

Рис. 11. Секторна діаграма транспортного потоку на перегоні вулиці Зелена за видами транспорту: легкові автомобілі – 60% (1020 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю до 2 т – 5% (73 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю від 2 до 6 т – 2% (42 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю від 6 до 8 т – 2% (38 авто/год); вантажні автомобілі

вантажопідйомністю від 8 до 14 т – 3% (54 авто/год); вантажні автомобілі вантажопідйомністю понад 14 т – 1% (21 авто/год); автопоїзди вантажопідйомністю до 12 т – 2% (42 авто/год); автопоїзди вантажопідйомністю від 12 до 20 т – 6% (108 авто/год); автопоїзди вантажопідйомністю від 20 до 30 т – 11% (195 авто/год); автобусів – 8% (135 авто/год).

На цьому переліку і характеристиці потенційно-небезпечних об'єктів наша робота не закінчується, а в подальшому ми її плануємо систематизувати та розширити, а також створити Екологічний паспорт коледжу.

Програма спрямована на поєднання зусиль усіх суб'єктів системи моніторингу щодо виключення дублювання та включення додаткових функцій з моніторингу, створення єдиної мережі спостережень після оптимізації її елементів та програм спостережень, вдосконалення технічного, методичного, метрологічного та наукового забезпечення функціонування єдиної мережі спостережень. З метою забезпечення інтеграції інформаційних ресурсів суб'єктів системи моніторингу докілья передбачено створення та забезпечення функціонування єдиної автоматизованої підсистеми збору, оброблення, аналізу і збереження даних та інформації, отриманих в результаті здійснення моніторингу.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» Відомості Верховної Ради, 1991, № 41.
2. Постанова Верховної Ради України №188, від 5.03.1998р. «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки». Відомості Верховної Ради, 1998, №38-39.
3. Положення про Державну систему моніторингу довкілля. Постанова КМУ від 30.03.1998 р.-№391
4. Національна доповідь про стан навколишнього середовища в Україні у 2000 р. // Міністерство екології та природних ресурсів України; Відп. за вип. О. Величко; Уклад. В. Романчук. — К., 2001. — 184 с.
5. Злобін Ю.А. Основи екології. К.: Лібра, 1998.
6. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища. Навчальний посібник. К.: “Знання”, КОО, 2000.
8. Каленчук-Порханова Ж., Мовчан М., Поліщук В. Про актуальність моніторингу навколишнього середовища// Рідна природа.- 2002 - №2. – С. 12-14.

КУЗНЕЦОВА П.В.,
ВСП «Одеський технічний
фаховий коледж ОНТУ»
викладач вищої категорії,
голова циклової комісії
спецдисциплін легкої промисловості

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ERASMUS+ У НАЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ З МЕТОЮ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

***Анотація.** ERASMUS+ – це Програма міжнародної співпраці Європейського Союзу з іншими країнами світу у сфері освіти, молоді та спорту. Ключовими пріоритетами Програми Erasmus+ у сферах освіти, професійної підготовки, молоді та спорту на 2021-2027 рр. наголошені: інклюзія та різноманітність у всіх сферах освіти, професійної підготовки, молоді та спорту, навколишнє середовище та боротьба зі змінами клімату, вирішення питань цифрової трансформації шляхом розвитку цифрової готовності, стійкості та спроможності, спільні цінності, активне громадянство. Крім цього, продовжується підтримка викладання, навчання та проведення досліджень з питань європейської інтеграції.*

***Ключові слова.** ERASMUS+, пріоритети Програми, інклюзія, навколишнє середовище, цифрова трансформація, європейська інтеграція, навчальна та академічна мобільність, співпраця, ключові компетентності та навички, системи VET країн-членів та партнерів Програми, ринки праці, модернізація освітніх програм, інноваційні курси, стейкхолдери.*

Програма Еразмус була запроваджена у 1987 році. Її названо на честь видатного голландського вченого XV століття, гуманіста і теолога Еразма Роттердамського, який багато мандрував Європою, навчався і працював у різних університетах. Після смерті, він залишив весь свій статок Базельському університету (Швейцарія). Erasmus є акронімом, що розшифровується як «Схема дії європейського співтовариства для підвищення мобільності студентів університетів» [1].

Програма підтримує можливості навчальної та академічної мобільності в освіті та для молоді, проекти та партнерства, розвиток стратегій і співпраці, професійні мережі та відкриті ресурси.

Завдяки бюджету понад 28 мільярдів євро, що майже вдвічі більше фінансування порівняно з попередньою Програмою 2014-2020 рр., оновлена Програма 2021-2027 рр. є не тільки міжнародною, а й більш інклюзивною, цифровою та екологічною!

Відкриті можливості для України в Програмі ЄС ERASMUS+ у сфері фахової передвищої освіти на 2021-2027 рр. можуть включати:

1. Проєкт навчальної мобільності
2. Співпраця між організаціями та установами

КА1 Проєктнавчальної мобільності спрямований на надання можливостей індивідуальним особам для навчання, підтримку інтернаціоналізації та інституційного розвитку закладів фахової передвищої освіти та інших організацій у сфері професійної освіти та навчання [2].

Напрямок навчальної мобільності включає наступні цілі:

1. Підвищення якості неперервної професійної освіти та навчання в Європі шляхом: посилення ключових компетентностей та навичок, зокрема вивчення мови та набуття цифрових навичок; підтримка розвитку професійних навичок, необхідних в даний час та в майбутньому на ринку праці; обмін кращими практиками та сприяння використанню нових та інноваційних педагогічних методів і технологій, а також підтримка професійного розвитку викладачів, тьютерів, наставників та інших працівників професійної освіти; нарощування спроможності закладів ФПВО для виконання високоякісних проєктів мобільності та їх здатності формувати якісні партнерства під час розробки власної стратегії інтернаціоналізації; зробити мобільність реальною можливістю для будь-якого здобувача освіти закладу фахової передвищої освіти та збільшити середню тривалість мобільності задля підвищення її якості та впливу; сприяння якості, прозорості та визнанню результатів навчання під час мобільності за кордоном за допомогою європейських інструментів.

2. Посилення європейського виміру викладання та навчання шляхом: просування цінностей інклюзії та різноманітності, толерантності та демократичності; просування знань про спільну європейську спадщину та різноманітність; підтримка розвитку професійних мереж по всій Європі [2].

Для участі в проєкті з навчальної мобільності передбачені заходи, що передбачають мобільність персоналу до України; мобільність студентів до України; запрошення експертів, навчання освітян, підготовчі візити (до мобільності) в Україні та в Європі.

КА2 Проєкти співпраці між організаціями та установами спрямовані на підтримку модернізації та розвитку закладів фахової передвищої освіти (VET) і освітніх систем у країнах-партнерах відповідно до загальних пріоритетів Програми.

Усі проєкти спрямовані на розбудову спроможності та потенціалу провайдерів VET освіти і сприяння та реалізацію інклюзивності й різноманіття, стійкості до навколишнього середовища, мати цифровий вимір та розділяти спільні цінності, залученість суспільства, таким чином зміцнюючи відносини між освітою та ширшим соціально-економічним середовищем [2].

Серед цілей цього напряму зазначено: посилення зв'язків між системами VET країн-членів та партнерів Програми та їх ринками праці; посилення зв'язків між VET та місцевими/регіональними/національними стратегіями і пріоритетами щодо розвитку ключових компетентностей; посилення спроможності організацій що надають VET освіту; наближення працівників, керівників та тих хто приймає рішення до вимог ринку праці; покращення знань, технічних, менеджерських та педагогічних компетентностей викладачів VET закладів; модернізація освітніх програм, розроблення нових і інноваційних курсів та посилення навичок працевлаштування тощо.

Для участі в проєкті співпраці між організаціями та установами передбачені заходи, для створення і розбудови мереж та обміну досвідом; розроблення освітніх програм, навчально-методичного забезпечення та освітніх, інформаційних й інших ресурсів; розроблення механізмів залучення приватного сектору для створення нових і модернізацію існуючих освітніх програм високої якості, а також методів, методик, технологій та ресурсів для навчання і викладання; розроблення та впровадження міжнародних (віртуальних) обмінів працівниками тощо [1].

Під час розробки проєктів пріоритети, що рекомендовані Програмою ЄС ERASMUS+ та МОН України стають ключовою ланкою, на основі якої розбудовується проєкт [2].

Пріоритети від Програми ERASMUS+ до яких відносять інклюзію та різноманітність у всіх сферах освіти, боротьбу зі змінами клімату, цифрову трансформацію в освіті, спільні цінності та активне громадянство, доповнюють пріоритети, рекомендовані професійній та фаховій передвищій освіті та навчанню від МОН України: адаптація до потреб ринку праці, підвищення гнучкості можливостей, забезпечення якості, інновації, підвищення привабливості, створення та реалізація стратегій інтернаціоналізації для провайдерів професійної та фахової передвищої освіти[2].

Розглядаючи питання участі в проєктах Програми Erasmus+ можна сказати, що такий крок дозволить реалізувати перспективну модернізацію та удосконалення організації та підвищення якості системи професійної освіти в нашому навчальному закладі. Одна з пріоритетних ідей з розвитку потенціалу коледжів – це модернізація освітніх програм відповідно до забезпечення якості та кредитної системи, де можуть бути використані сучасні методи викладання та навчання, цифровий формат викладання у віртуальному середовищі, інтерактивні посібники, курси, тощо. А також ідея професійного розвитку викладачів в контексті євроінтеграції та інтернаціоналізації шляхом запровадження нових форм в рамках міжнародного і національного співробітництва між навчальними закладами та стейкхолдерами.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт. *Еразмус+ UA* [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://erasmusplus.org.ua/> (Дата звернення: 16.05.2023)
2. Програмний довідник Еразмус+. Основний посібник для розуміння Еразмус+[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide> (Дата звернення: 16.05.2023)

ШЕМЕЛЮК Г.О.,

РАВЧИНА Т.В.,

ВСП «Технічний фаховий коледж

НУ «Львівська політехніка»

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПОТРЕБ СУЧАСНОГО РИНКУ

Анотація. Обґрунтовано студентоорієнтоване навчання як концептуальний підхід до організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти, згідно якого здобувачі стають автономними та відповідальними суб'єктами процесу навчання. Визначено та висвітлено суть освітнього процесу як цілеспрямоване педагогічне керівництво процесом набуття здобувачами знань, умінь, компетентностей на різних його етапах, виокремлено принципи особистісноорієнтованої концепції, що становить методологічне підґрунтя організації навчання майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої освіти. Розглянуто особливості організації партнерської взаємодії викладача та здобувачів засобами діалогу на засадах поваги та взаєморозуміння як засіб педагогічного керівництва в освітньому процесі. Виокремлено напрями організації освітнього середовища у закладах фахової освіти, його принципи, що спрямоване на формування позитивної, внутрішньої мотивації навчання здобувачів та досягнення ними успіхів.

Ключові слова: заклад фахової передвищої освіти, освітній процес, студентоорієнтована концепція, партнерська взаємодія, діалог, освітнє середовище.

Сучасні умови соціально-економічного розвитку суспільства зумовлюють необхідність підвищення якості професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти (ЗФПО) в Україні відповідно до загальноєвропейських тенденцій та вимог. У цьому контексті вагомий вплив на розвиток фахової передвищої освіти здійснює ринок праці, що потребує компетентних, конкурентоспроможних, самодостатніх фахівців, здатних критично мислити, самостійно приймати рішення, розв'язувати соціальні, професійні проблеми, успішно працювати в професійній галузі та самовдосконалюватися.

Головною умовою забезпечення якості професійної підготовки фахівців у закладі фахової передвищої освіти є організація на високому рівні освітнього процесу, спрямованого на формування знань, умінь, компетентностей, цілісної особистості здобувача, який працюватиме в майбутньому в різних сферах економіки й виробництва. Без сумніву, рівень освітньої діяльності значно залежить від реалізації кожного структурного елементу (визначення мети, окреслення змісту, вибір і застосування стимулів, методів, форм, оцінювання результатів). Однак, визначальними для організації освітнього процесу є науково-теоретичне підґрунтя, концептуальні підходи, що скеровують педагогічну діяльність викладача.

Відповідно до Закону України про фахову передвищу освіту сучасним, основоположним підходом до організації освітнього процесу визнана

студентоорієнтована концепція, що є визначальною для Європейського простору освіти, зокрема професійної, та передбачає: ставлення до здобувачів освіти як до автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення їхніх потреб та інтересів; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги та партнерства студентів і педагогічних працівників [1,2]. Ця концепція зміщує акценти в освітньому процесі з викладання як передачі знань на навчання як активну освітню діяльність, у процесі якої студент перестає пасивно засвоювати інформацію, осмислено оволодіває знаннями й уміннями, усвідомлює власну відповідальність та стає повноправним суб'єктом навчально-пізнавальної діяльності у партнерській взаємодії з викладачем та іншими учасниками процесу.

Значущість студентоорієнтованого підходу як наукового підґрунтя освітнього процесу підтверджує теорія конструктивізму, що обґрунтовує природні особливості навчально-пізнавальної діяльності студентів. На підставі аналізу концептуальних ідей конструктивістського підходу доцільно виокремити головні положення, які варто брати до уваги у навчанні здобувачів освіти, зокрема фахової передвищої [2, 6-8]:

- знання неможливо повністю передати іншій людині, оскільки вона самостійно творить суб'єктивний образ об'єктивної реальності, конструює знання шляхом пошуку власного розуміння;
- особистість оволодіває новими знаннями на підставі попереднього пізнання й набутого досвіду;
- особистість конструює знання шляхом виконання когнітивних (розумових) дій;
- процес пізнання ефективний унаслідок взаємодії з реальними об'єктами, вирішення автентичних проблем, пов'язаних з реальним життям;
- особистість конструює власні знання у процесі взаємодії з іншими та обміну власним досвідом і думками.

У контексті сучасних концептуальних підходів викладач відповідальний саме за організацію освітнього процесу. За таким підходом функції викладача у системі фахової передвищої освіти полягають у супроводі студентів на кожному етапі процесу навчання, цілеспрямованому скеруванні їх до виконання різноманітних когнітивних, практичних дій, спрямованих на інтегрування нових ідей з власною системою знань, умінь. З метою цілеспрямованого керівництва процесом набуття студентами знань, умінь й навичок викладач залучає їх до визначення й усвідомлення загальної мети, завдань навчально-пізнавальної діяльності на кожному етапі заняття; визначає структуру процесу діяльності, підтримує й регулює дії студентів на кожному етапі, стимулює їх здійснювати самостійний вибір, відчувати власну відповідальність за діяльність.

Спонування студентів у процесі навчання до пошуку власного розуміння об'єктивних явищ, особистісного сенсу інформації, відкриття для себе знань наділяє їх певними повноваженнями, привчає бути відповідальними. Наділити повноваженнями означає дати студентам владу діяти автономно, мислити

критично й незалежно, самостійно застосовувати набуті знання, уміння та приймати власні рішення у процесі розв'язання практичних і професійних завдань, що забезпечує відчуття власної компетентності. Студенти усвідомлюють свої повноваження, коли мають змогу самостійно будувати своє мислення, здійснювати дослідження, формулювати власні висновки, вирішувати актуальні професійні та соціальні проблеми тощо.

Замість привчання студентів до запам'ятовування навчальної інформації в готовому вигляді викладачеві доцільно спонукати їх до виконання розумових дій за конкретною когнітивною схемою, що дає змогу усвідомлено проникати в суть явища, розуміти закономірності, характерні особливості природних, соціальних і виробничих процесів. Оволодіння когнітивними стратегіями, що слугують інструментом для переробки теоретичної інформації, вироблення особистісних знань сприяє розвитку суб'єктної позиції студентів у навчанні. Ці стратегії охоплюють системи відповідних процедур, розумових дій різного рівня відповідно до конкретної мети освітнього процесу, структури знань й умінь, якими необхідно оволодіти. Керуючись доцільною стратегією, студенти спроможні цілеспрямовано організовувати кожний етап пізнавальної діяльності, свідомо виробляти поняття, оволодівати теоріями, практичними уміннями й навичками тощо. Таким шляхом викладач навчає студентів самостійно, критично й продуктивно мислити, оволодівати знаннями, уміннями й навичками [3, 232-233].

Вагоме значення для формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої освіти має організація змісту навчальних дисциплін у відповідному професійному, практичному та соціальному контекстах. На відміну від змісту, перевантаженому теоретичною інформацією, застосування автентичних знань поліпшує розуміння студентами науково-теоретичної інформації, наближує їх до реального життя, майбутньої професійної діяльності. Залучення студентів до автентичної, практичної діяльності, поєднаної з реальними, професійними ситуаціями, відкриває перспективи вирішення студентами соціально й професійно значущих проблем, набуття практичного досвіду. Контекстуальне, ситуативне навчання дає змогу здобувачам освіти усвідомити значущість теоретичних знань, підвищує свідомий рівень оволодіння знаннями, уміннями й навичками, передбачає залучення їх до аналізу професійних, соціальних, історичних подій, поглядів видатних соціально-політичних діячів, науковців.

Вагомою складовою освітнього процесу у коледжах є налагодження зворотного зв'язку у процесі навчання, стимулювання студентів до рефлексії власного процесу пізнання, практичних дій, досягнутих результатів, що сприяє формуванню у студентів умінь саморегулювання поведінки та діяльності. Шляхом налагодження зворотного зв'язку викладач може свідомо вдосконалювати освітній процес, модифікувати методи, види навчально-пізнавальної діяльності відповідно до досягнень студентів, їхніх потреб, інтересів. На кожному етапі процесу навчання викладач повідомляє студентам оцінні судження про реальні успіхи, досягнення, перспективи професійного розвитку, водночас скеровує студентів до рефлексії власних пізнавальних дій,

особистісного ставлення до освітнього процесу, особистих вражень від діяльності.

У підсумок вищезазначеного виокремимо провідні ідеї, принципи особистісноорієнтованої концепції, що становлять методологічне підґрунтя організації навчання майбутніх фахівців:

- навчання як пізнавальна активність здобувачів;
- навчання як партнерська взаємодія викладача й студентів;
- навчання як когнітивний процес;
- навчання як набуття студентами власного досвіду;
- єдність зовнішньої та внутрішньої активності студентів;
- контекстуальне й автентичне навчання;
- вільний вибір й прийняття рішень;
- рефлексія студентами власної діяльності й поведінки.

Відповідно до особистісноорієнтованої концепції освітній процес у закладах фахової передвищої освіти розглядають як організацію міжособистісної взаємодії викладача й здобувачів на засадах рівноправних стосунків між ними, партнерства й поваги, у процесі якої учасники охоплені спільною діяльністю, виявляють з власної ініціативи активність, спрямовані на досягнення спільної мети, захоплені процесом. Організація партнерської взаємодії викладачем зі студентами означає досягнення взаємного сприйняття, підтримки один одного, що сприяє взаєморозумінню між ними, узгодженню спільних дій, поведінки під час освітнього процесу та на різних його етапах, пошук спільних інтересів. Налагодженню психологічного контакту викладача й студентів, що є запорукою їхньої партнерської взаємодії, сприяють: система добудов викладача у спілкуванні для розвитку рівноправної взаємодії зі студентами; інтелектуальне й емоційне співпереживання партнерів; пошук спільного бачення проблеми; вияв поваги, емпатії, підтримки [4, 71 – 75].

Розвитку партнерства викладача і студентів сприяє діалог. Організація навчання як діалогу передбачає взаємообмін інформацією, власним досвідом. Ознаками успішного діалогу є спільна згода й взаєморозуміння. Діалог повинен відбуватися без критичних оцінок, засуджень особистості педагогом, хоча критичний аналіз ідей, виконаних робіт, ситуацій можливий, однак без звинувачень людини [5, 148]. З цією метою викладач застосовує різноманітні засоби: систему цілеспрямованих, логічно пов'язаних запитань, що спонукають студентів до самостійного, критичного мислення, власних висновків; посилення на сучасні дослідження, аргументи для спрямування студентів у необхідному напрямі; вияв неупередженого, позитивного ставлення; безоцінні судження замість критичних оцінок чи засуджень; позитивні ствердження для стимулювання студента до самостійного міркування; апелювання до думок, поглядів студентів; висловлювання від власного імені, демонстрування власних почуттів; відкритість до кожної думки студента без нав'язування власної; спонукання студентів до особистісної оцінки змісту і процесу навчання, висловлення власних оцінних суджень.

Доцільно виокремити головні напрями організації викладачем освітнього середовища, орієнтованого на задоволення різноманітних потреб та інтересів здобувачів фахової передвищої освіти [2, 131 – 132]:

- створення зовнішнього середовища, сприятливого й продуктивного для партнерської взаємодії викладача та студентів;
- забезпечення ефективної соціально-психологічної атмосфери;
- формування студентської групи як згуртованої команди, спільноти;
- організація різних видів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів.

Для створення продуктивного освітнього середовища викладачеві доцільно дотримуватися головних засадних принципів:

- активне залучення кожного (інклюзивність);
- безперешкодність, безпечність середовища (відсутність загроз, засуджень, забезпечення комфортного самопочуття);
- відкритість середовища (прийняття кожної особистості, вияв уваги, щирість, відвертість, розуміння внутрішнього стану особистості);
- позитивна спрямованість середовища (задоволення потреб, розвиток позитивних емоцій, вияв емпатії, забезпечення розуміння);
- опора на принципи, правила, що регулюють взаємодіяльність та поведінку;
- урахування своєрідності кожного студента (своєрідність культури, індивідуально-типологічні й гендерні особливості, стиль мислення, рівень інтелектуального, соціального розвитку та успішності).

Виокремлені напрями організації освітнього середовища у закладах фахової передвищої освіти та його принципи забезпечують непримусовий вплив на розвиток особистості, сприяють формуванню позитивної, внутрішньої мотивації навчання здобувачів і досягненню ними успіхів.

Висновки. Основоположним підходом до організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти є концепція студентоорієнтованого навчання, згідно якої здобувачі стають автономними та відповідальними суб'єктами процесу навчання; освітній процес будується на засадах взаємної поваги й партнерства викладача та студентів; створення освітнього середовища спрямоване на задоволення потреб й інтересів здобувачів. Відповідно, суть навчання не виявляється у передаванні знань, а полягає у цілеспрямованому керівництві викладачем процесу набуття здобувачами знань, умінь, компетентностей на різних його етапах. Педагогічне керівництво здійснюється шляхом партнерської взаємодії викладача та здобувачів засобами діалогу на засадах поваги та взаєморозуміння. Напрями організації освітнього середовища у закладах фахової освіти, його принципи спрямовані на формування позитивної, внутрішньої мотивації навчання здобувачів та досягнення ними успіхів.

Список використаних джерел:

1. Закон України про фахову передвищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2745-19>.

2. Педагогіка для громадянського суспільства: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. д-ра пед. наук Т.С. Кошманової. – Львів: Видавничий Центр Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2005.
3. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. / М.В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007.
4. Педагогіка пригноблених / Пауло Фрейре / З англ. пер. О. Дем'янчук. – К.: Юніверс, 2003.
5. Фрейре, П. Формування критичної свідомості / Пауло Фрейре / З англ. пер. О. Дем'янчук. – К.: Юніверс, 2003.

СЕКЦІЯ 2. Використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якісної підготовки студентів у закладах фахової передвищої освіти

СКОРОПАД О.Ю.,

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД»,
заступник директора з навчальної
роботи, викладач креслення

КРАСИВІ ЗАДАЧІ ЯК СЕКРЕТ УСПІХУ ФАХІВЦЯ ГАЛУЗІ ІНДУСТРІЇ МОДИ

***Анотація.** Стаття присвячена проблемам формування у здобувачів фахової передвищої освіти через призму «красивих задач» технічного сітогляду, складовим компонентом якого в інформаційно-технологічну епоху є технологічна картина навколишньої дійсності. Приділено увагу дослідженню розвитку інноваційної освіти. Визначено перспективний план розвитку фахової передвищої освіти шляхом вдосконалення методики формування образного мислення як основи майбутньої проектно-конструкторської діяльності з одночасним формуванням базових технологічних понять.*

***Ключові слова:** графічна задача, «красива задача», образне мислення, просторова уява, просторове мислення, політехнічна компетентність, творчість, дизайн.*

Розглядаючи питання потенціалу креслення (дисципліни графічного циклу) як освітнього компонента, що використовується для вирішення проблеми формування технологічних знань здобувачів фахової передвищої освіти, передусім виходять з відомого вислову Гаспара Монжа: «Креслення - це мова техніки», а «красиві задачі» - це мова творчості. На мою думку цей вислів розкриває взаємозв'язок між основними компонентами графічного мислення і кресленням.

Концептуальні основи графічної підготовки здобувачів освіти розробляли А. Верхола, В. Сидоренко, Д. Тхоржевський та ін. В. Сидоренко досліджував проблему конструювання змісту навчальних графічних задач і структуру системи графічних задач для закладів освіти, які сприяють розвитку творчих здібностей здобувачів освіти, активізують їх просторове мислення та готують до майбутньої практичної перетворювальної та проектної діяльності на виробництві [11,12].

Відомо, що до основних компонентів графічного мислення належать образи типових графічних об'єктів, графічні поняття і дії, пов'язані з використанням образів графічних об'єктів та понять. У свою чергу, оперування образами графічних об'єктів можна розглядати як окремий різновид творчого мислення, що має назву образне мислення, тісно пов'язане з таким психічним процесом, як просторова уява. Звідси випливає, що креслення, як графічна дисципліна, шляхом використання образного мислення і просторової уяви

здобувачів освіти формує узагальнені політехнічні, технологічні та графічні поняття [5].

Сформувати у здобувачів освіти образне мислення як робочий інструмент можна в процесі розв'язування «красивих» графічних задач. Концепцію використання графічних задач для формування у здобувачів освіти творчого мислення при засвоєнні графічних понять розробив І. Яровий [16]. Крім концепції даний дослідник запропонував відповідну систему графічних задач, взяту за основу для класифікації графічних задач, з яких можна розробити систему графічних задач, призначену для формування у здобувачів освіти образного мислення як бази для функціонування узагальнених графічних та політехнічних понять.

Аналізуючи систему графічних задач І. Ярового, призначену для формування творчого технічного мислення здобувачів освіти можна зробити висновок, що для оперування базовими поняттями будови і принципу дії технічних об'єктів достатнього зосередитися на таких типах графічних задач, які сприяють сприйняттю здобувачами освіти проєктної діяльності (моделювання, конструювання, дизайн).

В умовах сучасної виробничої діяльності кожен працівник повинен мати добре розвинену просторову уяву та мислення. Наявність у людини зазначених якостей забезпечує належні умови для творчого підходу до праці, постійного підвищення рівня кваліфікації, розвитку інтелектуальних здібностей та освіти впродовж життя. У розвитку просторової уяви та мислення здобувачів фахової передвищої освіти найважливішу роль відіграє спеціально організована графічна діяльність на заняттях графічного циклу.

Одна з найважливіших здібностей, яка повинна формуватись упродовж навчання – спроможність здобувачів освіти оволодівати різними способами розв'язування практичних задач на теоретичному рівні, тобто здатність діяти "подумки" [10].

З цією метою останнім часом багатьма фахівцями графістами було запропоновано використовувати різноманітні графічні задачі творчого характеру: на розвиток загальної готовності здобувачів освіти до проєктної діяльності; з елементами проєктної діяльності в галузі техніки, архітектури й дизайну; на розробку конструкторських рішень тощо. Характерну ознаку творчого спрямування таких задач їх автори вбачають у наявності варіативності розв'язання кожної з них, завдяки чому завжди може бути досягнутий суб'єктивно новий результат.

Часто у студентів коледжів прагматичне ставлення до дисциплін графічного циклу – вивчити. Щоб скласти залік. Це тому, що пригнічується пізнавальний інтерес - прекрасна якість, яку подарувала людині природа. Здобувачі освіти перестають відчувати і цінувати красу графічних задач, логічність, завершеність і силу їх емоційного впливу [13].

А що ж таке «КРАСИВА ЗАДАЧА»? І чи можна саме графічну задачу охарактеризувати епітетом «красива»? З цим питанням я і звернулась до своїх студентів. Відчувши зацікавленість у спробах дати відповіді на запитання,

запропонувала їм подумати протягом тижня і підібрати задачі, які б підтверджували їхні думки.

Окремі думки.

1. Красиві задачі існують, але їхню красу можуть відчути лише справжні знавці, люди талановиті, тобто творці технічних ідей. Студенту заперечили, що краса зрозуміла не лише творцям, але й тим, хто нею насолоджується, бо поезію і музику створюють професіонали, але створюють для людей.
2. «Красиві задачі» лише ті, які студент може розв'язати сам.
3. Нове означення красивої задачі – доступність, дивовижна простота.

Я вважаю задачу красивою тому, що розв'язання її ґрунтується на непередбачуваності ідеї.

Красива задача – це непередбачуваність, несподіваність, вишуканість, простота, фантазія, рішучість, здивування, оптимізм, напружена праця, кінцевий результат, який вражає.....

На мою думку, в основу визначення видів «красивих» творчих задач для занять з дисциплін графічного циклу повинен бути покладений підхід, пов'язаний тільки зі специфікою графічної діяльності здобувачів фахової передвищої освіти у межах змісту освітнього компонента, спрямованого на формування графічних знань і вмінь. Такий підхід повинен ґрунтуватися на розумінні творчої навчальної діяльності як продуктивного мислення здобувачів освіти. Тобто активізація мислинневих процесів студентів під час розв'язування «красивих» графічних задач повинна розглядатись як творча діяльність [9].

Особливістю засвоєння навчального матеріалу з дисциплін графічного циклу є те, що розумові дії здобувачів освіти у процесі їх графічної діяльності ґрунтуються на механізмах просторової уяви, кінцевим результатом якої стають просторові образи (уявлення) [11]. У більшості випадків створювані образи не залишаються статичними - залежно від умов діяльності вони видозмінюються, порівнюються, узагальнюються тощо. Виходячи з цього, є підстави у даному разі вести мову скоріше не про просторову уяву, як основу розумових дій студентів, а про просторове мислення, основним змістом якого є саме оперування просторовими образами [14].

Звичайно, що розв'язання будь-якої графічної задачі на заняттях з дисциплін графічного циклу ґрунтується на мислинневих специфічних процесах: вони пов'язані з уявними образами. Наприклад, уявлення про розріз предмета – це тільки результат розумової діяльності, бо насправді предмет розрізається уявно. Те саме можна сказати про проекцію, вигляд, переріз тощо, тобто про переважну більшість уявлень, пов'язаних з графічною діяльністю на заняттях з креслення [8].

Численні психологічні дослідження переконують, що суттєво активізувати розумову діяльність здобувачів освіти на заняттях з дисциплін графічного циклу можна за допомогою введення до процесу розв'язування задач на різноманітні перетворення графічних зображень. Під перетворенням графічних зображень розуміють розумову діяльність, пов'язану з уявною зміною просторових властивостей зображуваних предметів чи способу їх зображення [7].

Процес розв'язування графічних задач являє собою постійну взаємодію суб'єкта з об'єктом, в якій суб'єкт через аналіз і синтез розкриває об'єктивні відношення між даним і шуканим, визначає шукане, виявляючи його відношення до даного [15]. Це стає свідченням включення в процес розв'язування задачі мислення. У зв'язку з цим мислення досить часто розглядають як здібність до розв'язування задач [1].

Слід зазначити, що зміст освітніх компонент графічного циклу тісно пов'язаний з різними видами перетворень графічного матеріалу, що залишалось поза увагою фахівців з креслення. Тому й не існувало чіткого визначення, що слід відносити до перетворення зображень у графічній діяльності здобувачів освіти та які графічні задачі повинні відповідати таким перетворенням.

Усі перетворення «красивих задач» в графічній діяльності поділяються на три види:

- 1) перетворення зображень;
- 2) перетворення просторового положення предмета або його форми;
- 3) перетворення прямокутних проєкцій.

Перший вид – перетворення зображень – включає масштабні перетворення зі зміною методу проєктування чи способу зображення, спрощення зображень тощо.

Другий вид – перетворення просторового положення зображуваного предмета або його форми – пов'язаний зі зміною просторових властивостей предмета, тобто зміною його просторового положення в цілому або його форми, взаємного розташування частин предмета шляхом їх усунення: перестановки, повороту чи деяких інших змін.

Третій вид – перетворення прямокутних проєкцій – пов'язаний з такими класичними методами перетворень як обертання, паралельне переміщення, заміна чи зміщення площин проєкцій, методи допоміжного проєктування. На вищому рівні до третього виду перетворень можуть бути віднесені проєктивні, топологічні і квадратичні перетворення.

Виходячи зі змісту всіх названих видів перетворень, можна стверджувати, що вони спрямовані на розвиток динамічних просторових уявлень та просторового мислення. Вони сприяють розвитку здатності уявно здійснювати різні просторові маніпуляції з предметами за їх зображеннями, комбінувати або видозмінювати форму предмета в цілому чи її частин. Саме така спрямованість розвитку якостей у здобувачів фахової передвищої освіти створює умови для формування прийомів роботи, властивих творчій діяльності [2].

Включені до першого виду перетворення своєю різноманітністю тісно пов'язані з основним змістом дисциплін графічного циклу: побудова зображень із зміною (збільшенням чи зменшенням) їх розміру; побудова прямокутних зображень предмета за його наочним зображенням; побудова зображень зі заміною вигляду розрізом чи перерізом; раціональне скорочення кількості зображень на основі застосування різних умовностей і спрощень.

Другий вид перетворень пов'язаний з трьома групами графічних дій, які передбачають заміну: просторового положення предмета в цілому; взаємного положення частин предмета; форми предмета шляхом зміни його частин. Таким

графічним діям відповідають цілком конкретні типи задач, які можуть бути спрямовані на: поворот предмета; перестановку, зсування, поворот чи видалення частин предмета; зміну глибинних співвідношень частин предмета[11].

Таким чином, у процесі графічної діяльності здобувачів фахової передвищої освіти на заняттях з креслення можуть бути використані два види перетворення зображень і реалізовані шляхом застосування відповідних типів задач. Порівняння змісту таких задач свідчить, що відмінність між ними пов'язана з особливостями мислинневих процесів, які беруть участь у їх розв'язуванні. Задачі, віднесені до першого виду перетворень, пов'язані зі створенням просторових образів на основі уявних процесів. Перетворення другого виду являють зміст розумової діяльності, тісніше пов'язаної з оперуванням просторовими образами. Тому слід визнати, що перетворення другого виду активніше сприяють розвитку не тільки просторової уяви, а й просторового мислення. Отже, є всі підстави говорити про два рівні графічних перетворень на заняттях з дисциплін графічного циклу: перший відповідає перетворенням першого виду, а другий – другого виду.

Наведений поділ графічних перетворень зовсім не означає, що відповідні їм типи задач повинні застосовуватися тільки з метою розвитку просторової уяви чи просторового мислення. Вказані види розумової діяльності не мають чітких відмежувань і в їх основі лежать однакові психологічні механізми. Тому на заняттях з дисциплін графічного циклу можуть застосовуватися задачі, що одночасно належать до різних типів, тобто на комбінацію різних видів перетворень. З цього випливає, що наведені задачі, є лише типовими, їх варіативність може бути значно ширшою. Таким чином, можна буде забезпечити всі теми дисциплін графічного циклу, виходячи за їх зміст, різноманітними графічними задачами, спрямованими на активізацію творчої діяльності здобувачів освіти.

У загальному випадку навчальна задача - це завдання, сформульоване у вигляді навчальної проблеми, вирішення якої передбачає активну розумову діяльність, що спирається на наявні в учня знання та уміння застосовувати їх на практиці. До специфічних особливостей «красивих» графічних задач можуть бути віднесені: представлення умови задачі у вигляді графічних зображень або їх частин чи елементів; процес розв'язання, графічної задачі супроводжується виконанням певних графічних дій (виконанням різноманітних графічних побудов); результатом розв'язування графічної задачі виступає графічна робота у вигляді ескізу, креслення, схеми [16].

Тому, із врахуванням цього, «красиву» графічну задачу доцільно визначити як навчальну проблему, яка передбачає умовне відображення просторових властивостей предмета за допомогою розумових і практичних дій, в основі яких лежать певні знання про правила виконання та оформлення креслень і уміння застосовувати їх на практиці. Образне мислення, сформоване у процес розв'язання «красивих» графічних задач широко використовується в проєктних та дизайнерських видах діяльності.

Список використаних джерел

1. Бондар Н.О. Запитання як засіб активізації мислення школярів на уроках креслення // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2018. – №4. – С. 4-37.
2. Вінасевич І. Структурні компоненти технічних здібностей школярів. // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2017. - № 4. – С. 26-29.
3. Гетта В. Розвиток технічного мислення учнів: стратегія і тактика. // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2015. - № 1. – С. 47-50
4. Гриценко Л. Технічні засоби навчання та посібники як один із шляхів активізації розумової діяльності учнів в процесі оволодіння основами графічної грамоти // Розвиток особистості в системах трудової та професійної підготовки молоді. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Кривий Ріг: Видавництво "І.В.І.". – Жовтень, 2020. – С. 114–117.
5. Гриценко Л. Формування в учнів понять про розрізи в процесі навчання креслення // Технічна та художня творчість у трудовій підготовці молоді – Херсон: Видавництво ХДУ, 2018. – С. 46–51.
6. Гриценко Л. Шляхи активізації навчального процесу при вивченні графічних дисциплін // Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 4–6 березня 2012 р. – Полтава: АСМІ, 2020. – С.94–98.
7. Демиденко В. К. Психологія вищої освіти. Навч. посібн. - Бердянськ, 2018.
8. Деревянчук О.В., Кравченко Г.О. Методика навчання креслення: конспект лекцій / О.В. Деревянчук, Г.О. Кравченко. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. – 36 с.
9. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. — К.: Освіта України. — 2019. — 288 с
10. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. - К., 2020.
11. Сидоренко В.К., Бондар Н.О. Допоміжні навчальні впливи у процесі розв'язання графічних задач // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2020. – №2. – С. 4-7.
12. Сидоренко В.К., Щетина Н.П. Графічна підготовка школярів: реальний стан та перспективи // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. - 2019. - №5. - С.29-33.
13. Яровий І.М., Рябінцев В.М. Розв'язування технічних задач – засіб розвитку творчої активності учнів. Технічна творчість учнів у школі. – К., 2018. – С. 55 – 61.

СТРАХОЦЬКА О.В.,
ВСП «Львівський фаховий
коледж індустрії моди КНУТД»
викладач біології і екології

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЇ У ЗФПО

***Анотація.** Життя висунуло суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної на відміну від людини – виконавця, самостійно мислити, робити логічні висновки, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі нестандартні рішення.*

Біологія як предмет відрізняється своєрідністю форм і методів викладання. Це вимагає особливих форм організації освітньої діяльності.

В даній роботі розглядається використання інноваційних технологій при вивченні біології і екології у ЗФПО: нестандартних музейних занять; сутність методу проектів. Метою проектів є організація самостійної, дослідницької роботи студентів під час вивчення біології, створення умов для їх самонавчання, розвитку ініціативи. Робота над проектами підвищує інтерес до біології, поглиблює знання студентів, спонукає до пошуку в дослідницькій роботі. Студенти проявляють свої творчі здібності, усвідомлюють, що найважливішими для людини є здоров'я і сім'я. Проекти мають практичну значимість.

Ключові слова: інновація, метод проектів, музейні заняття.

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті.

Слово "інновація" має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації. [4, с. 338-340]. Історію походження інновацій в освіті пов'язують із періодом зародження експериментальної педагогіки (2-а пол. XIX ст.). Педагогічна освіта розвивалась під впливом інноваційних процесів, що відбувалися у зарубіжній і вітчизняній школах.

Інноваційні трансформації сучасної освіти окреслені провідними концепціями: традиційною (оволодіння базовими знаннями, вміннями і навичками; вивчення і засвоєння академічних знань), раціоналістичною (опора на знання як упорядковану сукупність об'єктивних фактів на основі створення ефективної та всебічно розробленої технології) та гуманістичною (необхідна умова для особистісного самовираження, самоствердження людини, можливість повно й адекватно відповідати природі людського «Я»).

Інновації у вищій школі передбачають: а) створення електронної бази даних про інновації у вищій освіті, організація науково-дослідницьких та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти; б) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері; в) організація і проведення конференцій, семінарів і тренінгових курсів з інноваційних методик викладання гуманітарних та природничо-математичних дисциплін для професійного загалу. Інноваційними називають такі технології, які спираються на нові знання, уміння та компетенції і спрямовані на формування компетентних конкурентоздатних фахівців»

Біологія як предмет відрізняється своєрідністю форм і методів викладання. Вона вивчає конкретні об'єкти, рівні організації життя і складні явища живої природи і її розвиток. Це вимагає особливих форм організації освітньої діяльності (екскурсії в зоологічний музей, екологічні центри), методів навчання із застосуванням наочності і практичних робіт. Вивчення конкретних фактів життєдіяльності організмів, закономірності еволюції органічного світу, взаємозв'язку процесів у природі, створює природничо-наукове підґрунтя для формування особистості і світогляду студента. Біологічні знання дають зрозуміти й усвідомити значення навколишньої природи, потребу її охороняти і відтворювати, наукові й екологічні основи сільського господарства, значення гігієни праці, готують молодь до життя у сучасному світі, який постійно змінюється.

Інноваційні педагогічні технології, форми, методи, які використовуються на практиці.

Головне в моїй роботі – вміння виховувати в студентів правильне ставлення до навчання, до процесу власного пізнання при вивченні біології та екології. Кожен студент має право на висловлення своєї думки, гіпотези, хоча іноді вони бувають помилковими. Важливим є пошук, що в кінцевому результаті позитивно впливає на результати біологічної підготовки.

Працюю над проблемою „Організація та проведення науково - дослідницької роботи у системі підготовки молодших спеціалістів під час вивчення біології та екології“. Науково – дослідницька діяльність позитивно впливає на підвищення професійного рівня викладача та якості підготовки студентів. Мета: поглибити знання з навчальної дисципліни; розвивати творчі здібності, критичне мислення студентів; прищеплювати навички самостійних досліджень, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі; формувати творчий підхід до вирішення проблеми; розширити комунікативні навички студентів; застосувати набуті знання для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань; створювати проекти; умови для самонавчання, розвитку ініціативи; використання комп'ютерних технологій; пропагувати здоровий спосіб життя.

Застосовую традиційні та інноваційні форми і методи навчання, що дозволяють студентові набувати не лише певної суми знань, але й уміння самостійно знаходити інформацію, розкривають творчу активність та здібності, уяву та асоціативне мислення, здатність розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися. Використовую мозковий штурм, метод синектики,

прийом семантизації, випереджаюче завдання, методи рефлексії, роботу з мікроскопами, в парах, групами, самостійну та дослідницьку роботу. Намагаюся забезпечити максимальну активність студентів на всіх етапах заняття, при проведенні практичних занять, міжпредметних проєктів.

На першому курсі з навчальної дисципліни „Біологія та екологія“ використовую метод проєктів на практичній роботі „Складання родоводів“. Під час роботи над проєктом дуже важливо дотримуватись поетапності: задум, визначання мети; планування, розподіл обов'язків; прийняття рішень; виконання проєкту; оформлення проєкту; захист проєкту; оцінка результатів.

Використовую здоров'язберігаючі освітні технології навчання. Їх метою є забезпечити студентам можливість збереження здоров'я за період навчання, сформувані необхідні знання, вміння та навички здорового способу життя, навчити використовувати одержані знання у повсякденному житті, навчити студентів жити без конфліктів, берегти своє і цінити чуже здоров'я.

Практикую використання нестандартних музейних занять. Навчання предмету буде успішним, якщо використати сучасні інноваційні технології та можливості і ресурси не лише освітніх установ. На сьогодні у Львові діє понад 40 музеїв. Серед них: Львівський історичний музей, Національний музей, Львівська галерея мистецтв, Природознавчий музей, Етнографічний музей, зоологічний музей ЛНУ ім. Івана Франка, «Шевченківський гай», Аптека-музей, «Арсенал», Палац Потоцьких, галузеві музеї: музей пошти, друкарства, скла, пива тощо. Музейні фонди Львова нараховують 36,5 тисяч експонатів. Педагоги нашого коледжу застосовують у своїй практиці екскурсії до музеїв як форму додаткового навчального елемента. При вмілому методичному підході та винахідливості викладача, значну кількість ресурсів музеїв використовують як засоби навчання біології, рисунку, живопису, математики, фізики, хімії, географії, навчальної практики „Ознайомлення з пам'ятниками мистецтва“ в різних формах роботи з студентами: на парах, позакласних заходах, екскурсіях, конференціях. Заняття в музеї реалізує: принцип наочності; підвищує науковий рівень і зміцнює зв'язок наукових знань з практикою та життям; розширює світогляд; реалізує виховний потенціал предмета; формує усвідомлені та переосмислені знання, які найміцніше фіксуються у пам'яті; навчає співвідносити загальне і часткове, аналізувати, порівнювати, співставляти; деталізує природні процеси; виявляє специфічні чинники, що зумовлюють закони природи і життя.

При проведенні занять в музеї потрібно врахувати: будь-який вид роботи в музеї має супроводжуватися елементами розвантаження: іграми, пошуковими питаннями і завданнями; віршами, цікавими фактами; пересування студентів у музеї має бути по маршруту; заняття у музеї проводиться серед відвідувачів, які можуть відволікати увагу; заняття проводяться диференційовано, з урахуванням особливостей груп студентів. Заняття в музеї класифікують за навчальними цілями (ілюстративні, творчі, дослідницькі); за змістом (тематичні, оглядові, комплексні).

Слід підготуватися до занять у музеї: визначити тему, мету заняття; визначити музейні об'єкти, які будуть нести основний інформаційний і

навчальний зміст; пригадати правила поведінки у музеї; за кілька днів до проведення відвідати музей, визначити об'єкти демонстрацій, обрати місця зупинок; вивчити літературу з обраної теми, щоб бути максимально обізнаним відповідно до теми заняття та об'єктів; скласти супровідний текст заняття (вступ, основна частина, заключна частина); важливо говорити про те, що можна продемонструвати; організувати дослідження та короткі презентації за результатами досліджень; прагнути до того, щоб до об'єктів, що вивчаються, по можливості можна було б доторкнутися; показ і дослідження на занятті в музеї повинні переважати над розповіддю. Для активізації пізнавальної діяльності студентів на музейних заняттях використовують методи: «здивування» (співставлення двох музейних експонатів, під час споглядання яких підлітки визначають такі спільні риси, які викликають подив); «інтелектуальний штурм» (робота студентів в міні-групах, кожній з яких ставиться запитання: «Чого не очікували?»); «головна життєва мудрість» (група повинна підготувати висновок, висловити трьома-чотирма реченнями головну думку); «повчальна мудрість» (складання 2-3 проблемних адресних запитань, які можна поставити студентові, викладачу, музейному працівнику); «бенефіс музейного експоната» (студентам пропонується провести міні-екскурсію використовуючи один експонат).

В заключній частині музейного заняття слід зробити узагальнення нової інформації; підкреслити основні висновки; зібрати завдання, які були виконані. Музейні заняття регулярно проводжу протягом навчального року у зоологічному музеї та ботанічному саду біологічного факультету ЛНУ імені І. Франка, у Львівському міському дитячому еколого–натуралістичному центрі на теми: „Біорізноманіття тварин“, „Біорізноманіття рослин“, „Адаптації організмів до умов існування“.

Висновки. Отже, інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Останнім часом, у зв'язку зі встановленням парадигми особистісно - орієнтованого навчання, метод проектів переживає друге народження як ефективне доповнення до інших педагогічних технологій, що сприяють формуванню особистості. Робота над проектами підвищує інтерес до науки біології, поглиблює знання, спонукає до пошуку в дослідницькій роботі, залучає комп'ютерні технології, інтегрує в собі проблемний підхід, групову, дослідну, презентативну, пошукову форми роботи. Вважаю, що використання методу проектів в роботі є найбільш ефективним на сьогоднішній день для формування цілісної конкурентоспроможної особистості студента.

Список використаних джерел:

1. Грицай Н. Б. Сучасні технології навчання у методичній підготовці майбутніх учителів біології. Педагогічні науки. – 2016. Вип. 30. С. 40-48.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К: „Академвидав”, 2004. – 352 с.

3. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки// Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: Монографія / За ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 14-47.

4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

5. Стрельников В. Ю. Брітченко І. Г. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МППК ПУЕТ. Полтава: ПУЕТ, 2013.

ЛОБУРЕНКО К.І.

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД»
викладач української мови та літератури

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КОЛЕДЖАХ

***Анотація.** У праці викладача зосереджено увагу на проблемі пошуку інноваційних методів у викладанні української мови у фахових закладах передвищої освіти, зокрема в коледжах; застосуванні новітніх форм і методів роботи в умовах дистанційного навчання; приділено увагу поєднанню традиційних і новітніх методів при викладанні української мови з метою досягнення найкращих результатів.*

***Ключові слова:** інноваційні методи, інтерактивні вправи, змішане навчання, компетентнісний підхід, особистісно орієнтоване навчання, комунікативна компетентність.*

Одним із стратегічних завдань реформування змісту мовної освіти є вироблення на основі Державних стандартів системи та обсягу знань про мову й мовлення, мовних і мовленнєвих умінь та навичок, досвіду творчої діяльності, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до світу, переорієнтація навчання на розвиток особистості студента, формування його компетентностей.

Українська мова належить до числа найважливіших навчальних дисциплін, вона виконує дві функції: по-перше, є предметом її вивчення й навчання, по-друге, засобом вивчення всіх інших дисциплін.

Тисячоліттями український народ творив високорозвинену літературну мову. Вона до послуг кожного з нас. Її треба активно й свідомо вивчати, осягати, оволодівати її виражальними засобами.

Сьогодні в світовій освітній практиці провідними є комунікативно-діяльнісний, особистісно зорієнтований, соціокультурний і компетентнісний підходи. В процесі навчання важливим стає не наявність в індивіда внутрішньої організації знань, особистих якостей і здібностей, а здатність застосовувати компетентності в житті й навчанні.

Всі компетенції, на які орієнтується вивчення української мови в старших класах школи (це I-II курси коледжу), тісно пов'язані. Наприклад, для формування й розвитку комунікативних умінь основою є соціокультурна

компетенція, бо якщо в студента немає ніяких почуттів, бідний внутрішній світ, духовний світогляд, то він не має про що говорити, у нього немає потреби займатися творчою, мовленнєвою діяльністю. Крім того, без діяльнісних компетенцій неможливий розвиток комунікативної компетенції.

Під час навчання на I-II курсі коледжу відбувається узагальнення вже відомих мовних знань, використання їх у процесі комунікації, тому доцільно застосовувати нові технології проведення занять з метою забезпечення активної участі в навчальному процесі кожного студента, створення атмосфери співробітництва.

Сучасний стан методики навчання у коледжах показує, що викладачі все активніше ведуть пошук інноваційних методів викладання. Саме вони стають основою формування нового уроку.

Головна проблема нині – це вироблення у студентів морфологічних навичок шляхом застосування інноваційних методів з метою збереження навчального процесу в умовах дистанційного навчання.

Цій темі присвячено дослідження І. Дичківської, М. Пентилюк, Л. Пироженко, А. Піхоти, О. Пометун, Г. Самохіної, Т. Симоненко, М. Скрипника, Н. Суворової, І. Хом'яка, А. Ярошенко, які охарактеризували особливості інтерактивних методів навчання та їх результативність.

Про дистанційне навчання як сучасну освітню технологію говорили у своїх статтях І. Власенко, Г. Доценко, Г. Євсєєва, Л. Ліщинська і інші.

У педагогічних працях Ю. Конаржевського, М. Поташніка, А. Хуторського урок розглядається як динамічний процес, який постійно вдосконалюється. Традиційних форм уже недостатньо, хоч відкидати їх не можна. Але щоб зробити заняття цікавим, а засвоєння інформації швидшим, викладач мусить вміло поєднувати традиційні та новітні методи. Проблема вибору інноваційних методичних прийомів є дуже актуальною на сьогоднішній день, оскільки мова йде не лише про мовну культуру особистості, але й про підготовку студентів до складання іспиту ЗНО з української мови.

Корисними в роботі викладачів української мови є дослідження Л. Струганець (“Мовно-комунікативна компетентність викладача - лідера”. Навчальний посібник), В. Дороз (“Методика викладання української мови у вищій школі”. Навчальний посібник).

Мета даної роботи викладача: зосередити увагу на проблемі пошуку інноваційних методів викладання української мови у закладах фахової передвищої освіти, зокрема в коледжах; визначити найбільш результативні з них, випробувані викладачем у практичній діяльності; запропонувати зразки вправ та завдань інтерактивного характеру для використання в процесі навчання.

До інноваційних технологій належать: інтерактивні методи навчання; інформаційно-комунікаційні засоби (комп'ютерні, мережа інтернет) для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів.

Як простір для спілкування викладача зі студентами кожному викладачу доцільно вести блог. Тут можна обговорювати домашні завдання, публікувати творчі роботи, створювати зв'язні тексти при повторенні окремих тем.

Дуже популярними є електронні сервіси Google. На освітньому ресурсі Presi можна знайти відеоматеріали для навчання. Використання відеофільмів чи їх фрагментів дасть новий мовний матеріал.

Під час карантину та військового стану можна звернутися до “перевернутого” навчання. Вдома студенти самостійно переглядають певний відеоматеріал чи фрагменти окремих навчальних тем, а після повернення в аудиторію виконують практичні завдання, отримують консультації з окремих питань.

Суть інтерактивних технологій полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії тих, хто навчається: і викладач, і студент є суб'єктами. Одним з найактуальніших є метод проєктів, який дає можливості поєднувати теоретичні знання з практичним застосуванням для розв'язання певних проблем.

Особливого поширення набув метод кейсу, спрямований на розвиток творчого мислення студентів. Робота в підгрупах змушує студентів постійно працювати і водночас конкурувати між собою в процесі обстоювання власної позиції.

Інноваційні технології навчання передбачають моделювання певних ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення поставленої проблеми. Технологій інтерактивного навчання є великий спектр, і кожен викладач використовує найефективніші та найдоступніші для певної групи студентів.

На заняттях з української мови необхідно вміло поєднувати слово викладача і різні засоби наочності, художні тексти, таблиці, малюнки, ілюстрації до творів, живі діалоги, які розвивають мовлення, прищеплюють загальнолюдські цінності. При повторенні теми “Лексика” можна використати такі інтерактивні вправи, як: “Пошук слова”, “Вірю – не вірю”, “Сенкан”, “Мозаїка”, “Дерево рішень”, “Обмін думками”, “Інтерв'ю”, “Мозковий штурм”, “Коректор”, “Вилучи зайве”.

Усі освітні документи орієнтують на розвиток комунікативних умінь і навичок студентів, формування риторичної компетенції. Це Національна доктрина розвитку освіти (2001 р.), Концепція мовної освіти 12-річної школи (2002 р.), Державний стандарт базової і повної середньої освіти (2004 р.), Концепція когнітивної методики навчання української мови (2004 р.)

Упровадження зазначених освітніх документів у практику зумовлює перегляд практичної спрямованості процесу опанування рідної мови, підпорядкування роботи над мовною теорією інтересам мовленнєвого розвитку студентів.

Різних аспектів проблеми формування комунікативної компетенції старшокласників торкалися у своїх роботах Г. Шелехова, Н. Веніг, О. Горошкіна та інші. Відсутність належної кореляції між теоретичними знаннями і практичними мовленнєвими вміннями породжує багато різних помилок.

Студенти коледжів – це випускники 9-11 класів, які в майбутньому стануть керівниками підприємств, підрозділів, для яких комунікація - вкрай важливий елемент всієї життєдіяльності.

Тому на цьому етапі навчання доцільно урізноманітнювати форми проведення занять, створювати атмосферу співробітництва, ділового спілкування.

Мовленнєва культура означає додержання мовних норм, уміння правильно, точно, логічно, виразно висловлюватись. Рівень мовленнєвої культури сьогодні залишає бажання кращого. Причиною цього є загальносвітові тенденції падіння грамотності; брак єдиної державної мовної політики; несталість і суперечність правописних норм сучасної української літературної мови, нігілістичне ставлення високопосадовців до мовленнєвої культури як показника інтелектуального і фахового рівня спеціалістів галузі науки і виробництва. З причин методичного характеру слід виділити неналежне оволодіння в школі відповідними знаннями, втрату інтересу до читання, відсутність потреби учнів користуватися довідковою літературою. Тому одним з пріоритетних завдань у роботі зі студентами є забезпечення належного рівня мовленнєвої культури.

З метою удосконалення умінь і навичок нормативного володіння українською мовою необхідно практикувати створення значної кількості висловлювань з оцінюванням за критерієм правильно - неправильно, добре – недосконало. Слід приділити увагу роботі щодо правильного наголошування слів, а також виробляти у студентів звичку послуговуватися словниками різних типів.

Цьому сприяють заняття з риторики, на яку відводиться програмою лише кілька годин. Викладач може і повинен приділити цьому виду роботи якомога більше уваги.

Слід використати мультимедійні презентації, відеоекскурсії з подальшою побудовою власних висловлювань, “риторичні турніри”, вправи на побудову професійних діалогів відповідно до напрямків навчання студентів.

Розвинути творчі здібності студентів допомагають мультимедійні презентації, які унаочнюють процес навчання.

Доцільно вмело поєднувати заняття з української мови та літератури.

Віртуальні мандрівки місцями життя і діяльності видатних письменників, культурних діячів України дають чудовий мовний матеріал для опрацювання будь-якої мовної теми, формують соціокультурну компетентність.

Мною як викладачем української мови і літератури розроблено цілий цикл віртуальних мандрівок:

1. Мандрівка шевченківськими місцями (Черкащина, Петербург, місце заслання поета).
2. Мандрівка франківськими місцями (Львівщина).
3. Мандрівка симоненківськими місцями (Лубни, Черкаси).
4. Мандрівка “Лесиними стежками” (Волинь, Київ).
5. Мандрівки: “Літературний Львів”, “Літературний Київ”.

Після ознайомлення з відповідними пам’ятними місцями пропоную студентам побудувати власні висловлення, дотримуючись вимог до даного виду роботи при складанні ЗНО з української мови.

Після перевірки робіт проводжу детальний аналіз написаного висловлення, обговорення змісту та грамотність кожного тексту.

Цей вид роботи дає можливість: а) розширити соціокультурну компетентність студентів; б) формувати навички писемного мислення; в) розвивати вміння аналізу власних і чужих висловлювань; г) удосконалювати, збагачувати словниковий запас студентів.

Цікавим та пізнавальним є також культурологічний цикл на тему “Пізнаємо Україну разом”, в рамках якого пропоную студентам роботу над текстами культурологічного змісту, які знайомлять з вражаючими місцями на карті України.

Таких текстів готую заздалегідь кілька десятків. До них додаю відповідні завдання. Цей вид роботи дає добрий результат при повторенні правопису різних частин мови, а також синтаксису простого і складного речення, стилістики.

Пропоную кілька таких текстів: “Асканія – Нова : перший степовий заповідник”, “Український Версаль (Батурин)”, “Підгорецький замок (Львівщина)”, “Олешківські піски – друга за величиною пустеля Центральної та Східної Європи (Херсонщина)”, “Актовський каньйон (“Каньйон Диявола””, Малий Крим), Миколаївщина, “Шацькі озера (Волинь)”, “Дендропарк “Софіївка” (“Умань, Черкащина)”.

Отже, ці та багато інших видів роботи на заняттях з української мови у поєднанні з інноваційними методами допоможуть сформувати основні комунікативно-стилістичні якості: правильність, точність, чистоту, багатство, виразність, доречність мовлення.

Висновки. Розвиток творчого потенціалу людини трактується сьогодні як основне завдання навчального закладу. Для його реалізації потрібно виховати студента як діяльну, активну особистість, здатну ставити перед собою важливі завдання та вміти вирішувати їх, щоб досягти успіху та самореалізуватися, стати конкурентноздатним спеціалістом певної галузі та активним громадянином своєї країни.

Формування та розвиток комунікативної компетенції студентів – одне з найважливіших завдань закладів фахової передвищої освіти. Творче поєднання традиційних та інноваційних методів навчання – запорука досягнення поставленої мети.

Список використаних джерел:

1. Бойко Н.В. Застосування інноваційних методів навчання української мови в умовах карантину, 2020, №8.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології, 2004.
3. Пентилюк М.І. Практики з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах, К., 2001.
4. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання, К., А. С. К.
5. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання, Х., 2003.
6. Струганець Л. Мовнокомунікативна компетентність учителя - лідера. Навчальний посібник, К., 2016.

ГЕРУС О.О.

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД»
викладач іноземної мови

КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОЛЕДЖІ

Анотація. У даній роботі розглянуто основні принципи когнітивного підходу до викладання англійської мови як засобу спілкування. Когнітивний підхід розглядається як такий, що забезпечує ефективне вивчення іноземної мови, сприяє підвищенню інтересу студентів до предмету й дозволяє підготувати студентів до реальних ситуацій спілкування із носіями мови, що вивчається.

Ключові слова: методика викладання, когнітивна лінгвістика, концепт, семантика – когнітивний підхід, мовний матеріал.

Нові реалії нашого життя зумовили зміни у підході до навчання іноземних мов. В умовах економічних, політичних, соціальних змін, які охопили суспільство закономірною є потреба у високо - освічених фахівцях, які володіють двома і більше іноземними мовами, здатні вирішувати творчі завдання, брати активну участь в іншомовному міжкультурному спілкуванні, що відповідно потребує вирішення проблеми якісної підготовки майбутніх фахівців. Не можна не погодитись із тим, що саме граматичні показники є надійним критерієм визначення рівня володіння іноземною мовою. Особливості рецептивних граматичних навичок визначаються специфікою рецептивних видів мовленнєвої діяльності, яка у свою чергу обумовлена розпізнаванням і розумінням мовних явищ у процесі сприйняття писемного й усного тексту. Рецептивні граматичні навички, як і знання та вміння, є складниками рецептивної граматичної компетенції.

Об'єкт дослідження – основні положення когнітивної лінгвістики, її тісний зв'язок із методикою викладання англійської мови, що обумовлює реалізацію когнітивного напрямку в навчанні.

Метою даної роботи є проаналізувати роль когнітивного підходу у вивченні граматики, визначити його переваги і можливості для формування граматичної компетенції читання та аудіювання у процесі навчання. Саме цей підхід дає можливість зробити процес навчання свідомим, що співпадає би із природним шляхом пізнання, характерним для психіки дорослої людини.

Мова є інструментом спілкування, з одного боку, й інструментом пізнання, з іншого. Цей постулат узгоджується із загальним розумінням суті комунікативної компетенції людини як знання, уявлення про мову і здатність до мовленнєвих дій, умінь у мовленнєвій сфері. Сьогодні в методиці навчання іноземних мов сприймаються як рівноцінні важливі процеси і формування адекватного уявлення про лінгвістичне явище, і розвиток навичок та умінь використовувати це явище в реальній комунікації. Тому неодмінною умовою ефективності процесу навчання необхідно вважати його когнітивний характер, а цей підхід вважати провідним. Такий підхід, що дістав у США й Канаді назву CALLA (Cognitive Academic Language Learning Approach - когнітивний академічний підхід до вивчення мови), ставить основним

принципом навчання принцип свідомості у процесі оволодіння іншомовними навичками й уміннями, в тому числі й граматичними. Розробкою та дослідженням даного підходу займалися багато методистів як зарубіжних, так і вітчизняних (Барабанова Г., Баришніков Н., Бімель П., Гнуцман К., Едмондсон В., Кріст Г., Нойнер Г., Рампійон У., Хуфайзен Б., Щепілова А. та ін.).

Комунікативний складник цього підходу детально розроблений теоретично і його принципи широко використовуються на практиці, а поняття когнітивного лише входить у сферу навчання іноземних мов. Із позицій когнітивного підходу процес навчання іноземної мови будується за аналогією із реальним процесом мовленнєвого спілкування. Оволодіння граматичними навичками читання та аудіювання здійснюється шляхом реалізації цих видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання в умовах, що моделюють ситуації реального спілкування. Стосовно граматики, то вона дедалі більше набуває домінуючого статусу. З'являється термін «семантична граMATика», тобто граMATика, яка полягає в умінні учнів вибирати потрібну граMATичну форму, не звертаючись до вивченого правила. Зрозуміло, що такий підхід вимагає продуманого, а не механічного ставлення до навчання [1,135].

Вплив лінгвістики на методіку викладання англійської мови не викликає сумніву. Когнітивна лінгвістика, що відіграє провідну роль у сучасних філологічних дослідженнях, знаходить свою реалізацію в процесі викладання англійської мови. Але недостатня визначеність цього предмета призводить до незрозумілості застосування її результатів у практиці викладання. Когнітивна лінгвістика вивчає мову як когнітивний механізм, що бере участь у кодуванні та трансформації інформації. Когніцію, пізнання, відображення свідомістю людини дійсності, що її оточує, визначали як пізнавальний процес. Сучасний етап розвитку науки надає цьому терміну значення «внутрішній», «ментальний». Когнітивна наука вивчає системи знань, процеси обробки та переробки інформації, аналізує організацію загальних принципів когнітивних здібностей людини в єдиний механізм, установлює їх взаємозв'язок і взаємодію [4,328]. Дослідження ж когнітивної лінгвістики концентруються на ментальних процесах, що відбуваються під час сприйняття, осмислення та пізнання дійсності свідомістю людини, а також види й форми їх ментальних репрезентацій. Головне завдання когнітивної лінгвістики – отримання даних про діяльність розуму, матеріалом якої слугує свідомість. Виділяють два основні підходи в когнітивній лінгвістиці: лінгвокогнітивний і лінгвокультурний. Останній передбачає вивчення специфіки національної концептосфери (упорядкована сукупність концептів, інформаційна база мислення) від культури до свідомості. Цей підхід визначає концепт базовою одиницею культури, що включає образний, понятійний та ціннісний компоненти [3,105]. Лінгвокогнітивний підхід складають дослідження, що розглядають концепт, як одиницю ментальної інформації, основу знань про світ. Аналіз сучасних досліджень дає можливість визначити такі напрями сучасної когнітивної лінгвістики: культурологічний (концепт – елемент культури на основі різних наук) [4,330], лінгвокультурологічний (мовні

одиниці, концепти – елементи національної лінгвокультури у взаємозв'язку з національними цінностями та особливостями), логічний (аналіз концептів логічними методами поза їх залежністю від мовної форми) [2, 205], семантико-когнітивний (лексична й граматична семантики мови – засіб аналізу змісту концепту, їх моделювання від семантики мови до концептосфери), філософсько-семіотичний (когнітивні основи знаковості). У вивченні англійської мови когнітивний принцип зводиться до проблеми оптимальної організації пізнавальної діяльності, що відповідає природній пізнавальній поведінці людини. Універсальна сторона когнітивної діяльності людини при оволодінні англійською мовою проявляється у формуванні уявлень про мовні явища, яке відбувається природним шляхом. Однак загальна схема реалізується індивідуально. Це відбувається шляхом використання індивідуального набору пізнавальних прийомів і стратегій: мета когнітивних (планування, вибіркова увага, самооцінка, самокорекція), когнітивних (повторення, здогадка, перенос, дедукція, індукція та ін.), соціальних (співробітництво), афективних (контроль емоцій) на кожному етапі пізнання. Отже, організація навчального процесу на етапі пізнання нового повинна співпадати із природним шляхом пізнання, що характерно для психіки дорослої людини. Разом з тим необхідно допомогти тому, хто навчається, розвивати гнучкість у використанні стратегій, навчити використовувати ті чи інші стратегії адекватно завданню, яке перед ним стоїть. Такий підхід у поєднанні двох його сторін служить для збагачення когнітивних можливостей студента і повинен підвищити якість та результативність його пізнавальної роботи. На практиці когнітивний підхід включає в себе аналіз або актуалізацію попередніх знань, спостереження нового, виявлення протиріч, постановку завдань, висунення гіпотези, концептуалізацію нового знання за допомогою стратегій, що вже є в арсеналі студента, експериментальне використання нового знання. Необхідно тренувати студентів у використанні стратегій, оптимальних для завдання, яке вирішується, а також забезпечити можливість взяти максимум із попередніх знань та вмінь. Важливо також розуміти, як будуть взаємодіяти прийоми навчання, які пропонує викладач і можливості студента в той чи інший момент навчання, чи спроможний студент класифікувати, узагальнювати, здійснювати перенос і т.д. Необхідно запропонувати студенту таку взаємодію, яка б забезпечила ефективний перехід до більш досконалої стадії формування знань.

Когнітивний підхід у методиці навчання мови має на меті не передати лінгвістичні знання, а допомогти їм народитися і розвиватися. Все це повинно бути викликано потребою спілкування та самовираження. Викладач пропонує студентам автентичні граматично коректні зразки іноземної мови, допомагає їх аналізувати і структурувати, пропонує типи діяльності, різноманітні, варіативні, когнітивні прийоми, робить можливою самооцінку студентами їхніх успіхів у навчанні.

З усього вищесказаного можна зробити висновок, що когнітивний підхід являє собою не лише свідоме засвоєння студентами навчально - мовленнєвого матеріалу англійської мови на базі рефлексії та аналізу у процесі

комунікативного навчання, максимально наближеного до реального спілкування, але й засвоєння і використання різноманітних індивідуальних стратегій та прийомів вивчення Перспективним напрямом подальшого дослідження виступає пошук способів реалізації когнітивної лінгвістики в навчальному процесі, яка вивчає ментальні процеси, що відбуваються під час сприйняття, осмислення й пізнання дійсності свідомістю людини.

Список використаних джерел:

Алефіренко Н.Ф. Фразеологія і когнітивістика: в аспекті лінгвістичного постмодернізму: монографія/Н.Ф.Алефіренко.- Б.2008.-152 с.

Лагута Т. Про діалог як форму прояву мовленнєвої діяльності студента. Теорія і практика викладання. 2007. Вип. 2. С. 204–207.

3. Попова З.Д. Когнітивна лінгвістика/З.Д. Попова, І.А. Стернін, -М.: АСТ Схід-Захід.2007.-245 с.

4. Проскуріна Я. І. Комунікативно-когнітивний аспект професійно-орієнтованого мовного навчання іноземних студентів медичного профілю. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2012. №4 (22). С. 327–334.

5.. Sheils J. Communication in the modern language classroom / J. Sheils. – Strasbourg : Council of Europe Press, 1993. – 250 p

ЧУПНА О.В.

ВСП «Львівський фаховий коледж індустрії моди
Київського національного університету технологій та дизайну»,
викладач технології швейного виробництва

СТУДЕНТСЬКІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ КОНФЕРЕНЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Актуальність теми. У світі, що йде по шляху глобалізації, здатність швидко пристосовуватися до умов міжнародної конкуренції стає найважливішим фактором успішного і стійкого розвитку країни. Затребуваними соціумом нині стають успішні, конкурентоспроможні спеціалісти, котрі адаптовані до нових соціальних умов, освоїли різні види діяльності та демонструють свої здібності у будь-яких життєвих ситуаціях. Для сучасного фахівця першорядними стають прагнення і здатність до самостійного пошуку інформації, освоєння фундаментальних знань, що становлять теоретичну основу його діяльності, навички та вміння створення, а також втілення в життя нових стратегій поведінки та професійної діяльності. Одним із головних у структурі підготовки майбутнього фахівця стає дослідний компонент. Уміння швидко і якісно вирішувати складні завдання, вміти бачити та вирішувати проблему, пропонуючи творчі варіанти, – ці та інші завдання може вирішити людина, яка володіє дослідницькою компетенцією. Дослідницька компетентність дає змогу здобувачу освіти навчатися, дозволяє стати йому більш гнучким, конкурентоспроможним, допомагає бути більш успішним у

подальшому житті, що і визначає значимість її формування. Метою статті є розкриття ролі науково-практичних конференцій у формуванні дослідницької компетентності студентів ЗФПО.

Ключові слова: дослідницька компетентність, дослідницька діяльність студентів, наукові дослідження, науково-практична конференція.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивне прискорення науково-технічного і соціального прогресу, кризові екологічні, демографічні, політичні та інші явища, що виникли у сучасному світі, неминуче позначаються на системі професійної освіти. Традиційні педагогічні засоби виховання, змісту й організації навчально-виховного процесу все частіше не спрацьовують. Майбутньому спеціалісту недостатньо лише володіти інформацією, необхідно вміти правильно нею оперувати, утворювати нові знання, бути готовим до ухвалення нестандартних рішень, активної участі в інноваційних процесах [3]. Тому надзвичайно важливо в період навчання в ЗФПО формувати у майбутнього фахівця дослідницьку компетентність – готовність і здатність до дослідницької діяльності.

У загальному розумінні дослідницька діяльність студентської молоді – це діяльність, безпосередньо пов'язана з вирішенням творчого, дослідницького завдання, що не має наперед відомого результату та передбачає етапи, характерні для наукового дослідження.

Основною її метою є сприяння становленню індивідуальної освітньої траєкторії студентів через включення в освітній процес дослідницької діяльності у взаємозв'язку зі змістом навчальної дисципліни як під час аудиторної, так і позааудиторної роботи. У той же час метою дослідницької діяльності є не тільки кінцевий результат, а й сам процес, в ході якого розвиваються дослідницькі здібності студентів, формується дослідницька компетентність.

Дослідницька діяльність студентів має стає потужним чинником формування їхньої теоретико-методологічної та професійної компетентності, зокрема, за умови забезпечення реалізації формули «навчання через дослідження». Освітня ситуація, що формується у рамках технологій «навчання через дослідження» обумовлює потребу студента «працювати на себе», формувати професійну адаптивність, самоефективність, використовуючи при тому найбільш продуктивні методи. Він сам відслідковує процес власного професійного становлення, здатності визначати проблеми, що спричиняють гальмівний вплив і стають предметом його особливої уваги, вивчення й розв'язання. Це і є варіант повноцінної професійної освіти, що реалізується на особистісно орієнтованій основі, в умовах якої студент набуває цінний досвід професійно-дослідницького самотворення, самоадаптації з активним, усвідомленим розвитком здатності до освітньої та дослідницької діяльності [1].

Варто відзначити, що студентські науково-практичні конференції є важливою складовою навчального процесу у навчальних закладах фахової передвищої освіти. Вони дають студентам можливість продемонструвати свої наукові досягнення та дослідницькі можливості, а також знайти нових партнерів для співпраці. Однак, важливо розуміти, що студентські науково-

практичні конференції не тільки дають студентам можливість продемонструвати свої можливості, але й сприяють їх формуванню. Наукові дослідження вимагають від студентів високого рівня володіння науковим методом, аналітичного мислення, креативності та самостійності. Участь у студентських науково-практичних конференціях дає змогу студентам розвивати ці компетенції. На конференціях студенти мають можливість показати свої навички наукової роботи, відстоювати свої позиції, обговорювати результати досліджень з колегами та іншими учасниками конференцій, знайомитися з новими напрямками досліджень.

Не менш важливим є той факт, що участь у студентських науково-практичних конференціях дозволяє їм отримувати повноцінний досвід у проведенні наукових досліджень. Студенти навчаються розробляти наукові проекти, збирати та аналізувати дані, формувати висновки та рекомендації. Такий досвід дозволить їм глибше розуміти свою професійну галузь та формувати професійну ідентичність.

Надзвичайно корисним і важливим є формування дослідницької компетентності у студентів технологічних спеціальностей. Як відомо, технологи відповідають за підготовку виробничого процесу, розробку нових матеріалів та продуктів, вдосконалення вже існуючих технологій та процесів. Для того, щоб забезпечити ефективну роботу технологів, необхідно проводити систематичні дослідження та експерименти, які дають можливість отримати нові знання, встановити закономірності та підтвердити гіпотези. Для успішного впровадження нових технологій технологу необхідно мати чітке розуміння вимог замовника, вміти оцінювати технічні та економічні можливості виробництва. Важливим етапом дослідницької діяльності технологів є створення експериментальних зразків та їх тестування на виробництві. Тестування дає змогу отримати дані про ефективність технологій та їх можливості в умовах реального виробництва. Одним із важливих елементів дослідницької діяльності технологів є робота зі стандартами та нормами, що встановлюються для конкретних видів продукції та технологічних процесів. Відповідні стандарти дозволяють забезпечити якість продукції, знизити витрати на виробництво та збільшити ефективність виробництва в цілому.

Також важливою складовою дослідницької діяльності технологів є співпраця з науковими установами та висококваліфікованими фахівцями в різних галузях науки. Це дозволяє використовувати нові наукові розробки та методики, що сприяє підвищенню якості розробки технологій та ефективності їх впровадження.

Слід зазначити, що дослідницька діяльність технологів є невід'ємною складовою інноваційної діяльності підприємств. Нові технології дозволяють підприємству збільшити ефективність виробництва, розвивати нові напрямки діяльності та забезпечити конкурентну перевагу на ринку.

Висновки. Зважаючи на вищезазначене, можна стверджувати, що студентські науково-практичні конференції є не лише елементом навчального процесу, але й потужним інструментом формування дослідницької компетентності у студентів ЗФПО. Тому, важливо, щоб навчальні заклади

підтримували студентські науково-практичні конференції та надавали їм необхідну допомогу у проведенні досліджень та підготовці до конференцій. Також необхідно забезпечити можливість участі студентів у наукових групах та проектах, що дозволяє їм отримувати цінний досвід та практичні знання. Крім того, слід передбачити можливість оцінювання дослідницької роботи студентів та надання їм зворотного зв'язку. Це дозволяє студентам отримати відповідну оцінку своїх знань та навичок, і зрозуміти, в яких напрямках потрібно подальше розвиватися.

Організація студентських науково-практичних конференцій має велику цінність і для навчального закладу тим, що допомагає сформувати наукову культуру в установі та забезпечує можливості для публікації студентських досліджень у наукових виданнях. Крім того, конференції можуть бути використані як майданчик для співпраці між викладачами та студентами при проведенні досліджень.

Список використаних джерел

1. Боднар В.І Дослідницька компетентність студента-психолога як складова формування його професійних і особистісних якостей. *Гуманітарний корпус. Збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії*. Вінниця: ТОВ Нілан-ЛТД, 2018. – Вип. 16. С.236.
2. Посохова С.І. *Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи*: збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 листопада 2022 р.) / ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України. Київ : Наукова столиця, 2022. С. 205.
3. Солодюк Н.В. *Шлях до науки: лінгвокультурологічна підготовка іноземних студентів*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 14 травня 2018 р.). С.89

ПОДУФАЛОВ П.П.

ВСП «Могилів-Подільський
технологічно-економічний
фаховий коледж ВНАУ»

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. Розглянуто особливості поняття «сучасні технологія навчання». Здійснено аналіз відсутності єдиного підходу до тлумачення понять «інновація», «технологія». Окреслено складність щодо використання інноваційних технологій навчання в навчально-виховному процесі сучасних закладах передвищої освіти. Здійснено спробу викласти розуміння місця ефективності сучасних технологій в процесі реформування сучасної підготовки майбутніх фахівців. На рівні перспектив подальшого дослідження проблеми входження інноваційних технологій навчання в освітній простір коледжів, виокремлено роботу з вивчення тих навчальних технологій, які стануть обов'язковою складовою сприйняття майбутньої професії, змінять

систему викладання з банальної трансляції на проблемно-пошуковий підхід та допоможуть у формуванні цілісної, усебічно розвиненої особистості.

Ключові слова: *сучасні технології, освіта, методи викладання, навчання, інтенсивний розвиток*

Сьогодні неможливо уявити сучасну систему освіти без використання інформаційних технологій у процесі навчання, в тому числі із застосуванням комп'ютерної техніки і глобальних інформаційних мереж. Необхідність застосування сучасних методів викладання в коледжі з використанням новітніх інформаційних технологій продиктована зміною ролі викладача в навчальному процесі.

Основним критерієм використання інформаційних технологій є новизна, тому для педагога в інноваційному процесі важливим є визначення, в чому полягає сутність нового. З цією метою викладачі мають бути включені до інноваційної діяльності. Педагогічними інноваціями в навчальному процесі можуть бути такі, що стосуються змісту навчального матеріалу, технічних засобів, педагогічних технологій, методів.

Протягом останніх двох десятиріч, відбувається перехід від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти у вищих навчальних закладах прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій, у тому числі технології змішаного навчання [3, 7].

Постійна увага підвищення якості надання освітніх послуг і впровадження сучасних інноваційних методів традиційного і інтерактивного навчання за допомогою інтерактивних методів і різних аудіо-візуальних програм (Skype, відео-конференції на базі платформи Zoom, Microsoft Teams, а також Viber, YouTube, Telegram, Instagram та ін.). У класичному варіанті навчання під час лекцій, практичних і семінарських занять основною дієвою особою є викладач, який будує хід вивчення теми, тобто тему заняття. Для моніторингу рівня знань при класичній формі навчання використовуються такі оціночні засоби, як теоретичне опитування, тестування, рішення ситуаційних завдань, індивідуальне завдання. У викладача є тимчасові обмеження, тобто за певний час розглянути якомога більший обсяг навчального матеріалу.

Однак навіть найсучасніше технічне обладнання не може замінити на практичному занятті чи на лекції викладача. Увесь процес навчальної діяльності проходить на позитивному емоційному фоні, що забезпечує підвищення ефективності співпраці викладача та слухачів. При цьому викладач, проводячи заняття, стає не стільки джерелом інформації, скільки організатором усієї роботи, спрямовує її в потрібне русло, створює сприятливий психологічний клімат у групі, вказує на помилки. Викладач, у такому разі, повинен відігравати роль медіатора знань, який, з одного боку, сам бездоганно володіє інформаційною культурою, а з іншого, дає приклад для наслідування. На цьому акцентував увагу О. Гончар, бо принцип гуманізації освіти

передбачає якісне перетворення позиції викладача і студента в суб'єкт-суб'єктні стосунки в особистісно-паритетній площині їх взаємодії [1, 143].

В даний час завданням закладів вищої освіти є не просто підготовка фахівця, а висококваліфікованого професіонала, здатного приймати рішення швидко і адекватно в нестандартній ситуації, який здатен поєднати практичну діяльність з дослідницькою роботою, тому і виникає потреба в застосуванні сучасних методів викладання. Говорячи про нові технології викладання, розглянемо ті з них, які можуть бути використані, як самостійні елементи навчального процесу:

- модульні форми навчання, які дозволяють підвищити ступінь включеності студента в процес самостійного оволодіння необхідною інформацією та знаннями. Ця форма передбачає підвищення відповідальності студента за результат власної роботи, роль викладача полягає в постановці ключових завдань по освоєнню навчальної дисципліни, коригування освітніх моментів і перевірці отриманих студентом знань;

- використання можливостей Інтернету в навчальному процесі.

Скорочення загального обсягу аудиторного навантаження і розвиток навичок самостійної роботи можливе також і при використанні модульного навчання, яке найбільш доцільно використовувати при вивченні студентами дисциплін спеціалізації. Варто відзначити, що електронні технології, які використовуються при дистанційному навчанні, діляться на три великі категорії: неінтерактивні (друковані матеріали або паперові носії, аудіо-, відео-носії), засоби комп'ютерного навчання (електронні підручники, комп'ютерне тестування і контроль знань, новітні засоби мультимедіа), відеоконференції - розвинуті засоби телекомунікації по аудіо-каналам, відео-каналам і комп'ютерним мережам.

Таким чином, можна виокремити наступні форми занять дистанційно через комп'ютерні телекомунікації: веб-заняття (веб-форуми, дистанційні лекції, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми); чат-заняття (застосування чат-технологій); телеконференції (використання електронної пошти). Зазначимо, що у період з 2019 року і по сьогодні в викладацькій діяльності широко використовуються презентації, тестування, збільшився відсоток організації форумів і телеконференцій. В більшості вітчизняних навчальних закладах до сучасних методів викладання з використанням інформаційних технологій належать відеолекції, електронні курси, кейси, онлайн робота, телекомунікаційні проекти, веб-квести.

Високоєфективний зв'язок викладача і студента в педагогічному процесі не тільки підвищує рівень організації навчального процесу, а й більшою мірою формує комунікативні компетенції студентів. Ще одним з сучасних методів викладання з використанням інформаційних технологій є телекомунікаційні проекти – спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча чи ігрова діяльність студентів, яка організована на базі комп'ютерних телекомунікацій та має спільну мету, проблему, погодження засоби та методи розв'язання проблеми, яка спрямована на те, щоб досягти певних результатів [2, 46]. За

допомогою проектної організації процесу навчання з використанням інформаційних технологій можна досягти наступного:

- розвинути у студентів творчі здібності, здатність до практичної роботи;
- залучити студентів до активного пізнавального процесу;
- підвищити зацікавленість до навчання та спільної роботи у групі, виявляти комунікативні уміння;
- ефективно працювати з інформаційними даними тощо.

Творчі проекти передбачають співпрацю студента і викладача, партнерство та активну діяльність зі сторони студента.

На ефективність роботи студента над проектом впливають наступні фактори:

- основою початку самостійної роботи над проектом є формування бази знань;
- потрібно здійснювати контроль над правильним засвоєнням знань.

Ще одним з сучасних методів викладання в коледжі є веб-квест, який є проблемним завданням та включає елементи рольової гри, щоб її виконати потрібно використовувати інформаційні ресурси Інтернет. Він являє собою певний порядок дій, які виконує студент, щоб отримати потрібний результат. В більшій своїй частині проекти, які виконують студенти, є творчими, вони не мають заздалегідь сформованої структури.

Викладачем лише визначені основні параметри та вказані оптимальні шляхи розв'язання задач. Щоб виконати творчий проект потрібно чітко спланувати результат. За допомогою творчих проектів відбувається стимуляція мотивації, активізація пізнавальної активності студентів; ефективне напрацювання досвіду роботи з матеріалами та документами, вміння здійснювати їх аналіз, узагальнювати та підсумовувати проведену роботу, отримувати практичні навички. Відео- і аудіо-матеріали, мультимедійні технології дозволяють яскравіше відобразити зміст розділів досліджуваного матеріалу.

Відповідно, глибоке вивчення тематичного матеріалу в закладі передвищої освіти диктує необхідність застосування сучасних інформаційних технологій, що дозволяють надати студентам повний і вільний контакт з великими обсягами довідкових даних, моніторинг змін змісту матеріалу відповідно до нових наукових досягнень світового масштабу. Система коледжанської освіти, незважаючи на яскраво виражену потребу в більш широкому впровадженні високих освітніх технологій, сама по собі є каталізатором процесу інформатизації суспільства, інструментом формування інформаційної культури людини, підготовки професіоналів нового складу.

Список використаних джерел:

1. Гончар О. В. Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи: матеріали II Міжнародної наукової конференції. 15-16 квітня 2010 р. // ред. кол.: В. Г. Кремень (гол. ред.) [та ін.]. — Харків 2010. — С.143-145;
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: практикум: навч. посіб. — Київ : Слово, 2013. — 352 с.

3. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія. – [Електронний ресурс]: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.

КАЗАКОВ Є.М.,

Дніпровський фаховий коледж
будівельно-монтажних технологій
та архітектури, викладач

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Дані тези розкривають цілі впровадження сучасних технологій в освітній процес, основне завдання закладів фахової передвищої освіти у вигляді формування фахівців в контексті вимог сучасного ринку праці, інструменти освітніх технологій, а також недоліки використання технологій в освіті, важливість організації ефективної діяльності навчальних закладів та формування мотивації студентів до навчання.

Ключові слова: адаптивність, ефективність, інновації, інтеграція, інтерактивність, конкурентоспроможність, освітні інструменти, освітня технологія, перспектива, стратегія.

Хуткий розвиток науки зобов'язує вжиття нових технологій у сфері освіти, що орієнтований на зміну традиційних та віджилих способів навчання, створення ґрунту для нових форм. Ці нові форми навчання не замінюють викладача, а перетворюють його роль від всевідаючого до ментора та прикладу для студентів. З використанням технологічних засобів та внеску педагога у викладання результати навчання можуть бути ще більш вловимими та принести зміни та перспективи нових підходів освітньої сфери. Тому перед закладами фахової передвищої освіти постає завдання у підготовці сучасного фахівця, котрий передусє усім вимогам та потребам сучасних робочих місць.

Освітня технологія як галузь науки становилася протягом останніх років. Визначення “освітня технологія” хоч і невідомого походження, фігурувало на ранніх етапах застосування технології. Воно ґрунтується на дослідженні того, як навчатися, контактувати та консолідувати людські та нелюдські ресурси для здобутку позитивних результатів. Одна з дефініцій, котра може підійти до освітньої технології, – це навчання та етична практика, направлена на полегшення процесу навчання та покращення продуктивності шляхом створення, вжитку та керування відповідними освітніми процесами й інструментами.

Система освіти у закладах фахової передвищої освіти потребує кардинальних змін та перевизначення пріоритетів та цілей у процесі навчання. Під час організації навчального процесу фахової освіти необхідною умовою є включення інноваційних методів до навчального процесу та поєднання різних елементів, таких як люди, технологічні пристрої, техніки та процеси, а також

ідеї, спрямовані на навчання та підтримку всіх метакогнітивних навичок 21-го століття, таких як ініціатива, спілкування, співпраця, адаптивність та використання Інтернет-ресурсів.

Головне завдання інноваційних освітніх технологій – підготувати людину до життя у світі, що постійно змінюється, тоді як головним завданням закладів фахової передвищої освіти тепер постає підготовка сучасного, кваліфікованого фахівця, що володіє максимумом soft skills та hard skills за своєю спеціальністю та здатен надавати послуги на високому рівні й створювати конкуренцію на сучасному ринку праці, тим самим забезпечуючи престиж та “обличчя” закладу освіти.

Нові форми технології у викладанні призводять до перебудови ролей в освіті та освітній процес змінюється від орієнтованого на викладача, до орієнтованого на студента. А точніше, викладач перестає давати студентам стерильні знання і зберігає роль ментора та порадирика, використовуючи комп’ютерні засоби у навчанні. Окрім того, його роль полягає у поясненні студентам нової системи електронного навчання та як використовувати її для фільтрації невичерпних джерел наданих знань через використання Інтернет-ресурсів. Як результат – студенти навчаються тренувати та набувати критичного мислення.

Більше того, використання цифрових технологій в освітній діяльності закладів фахової передвищої освіти може покращити нові форми діалогу. Інтерактивні навички створюють новий інструмент для розуміння знань на основі свого сприйняття, дозволяючи іншим ідеям та думкам бути адаптованими або інтегрованими у власне мислення.

Розвиток технологій в усьому світі позначається на багатьох аспектах повсякденного життя. В освітньому ж секторі неодмінною умовою для ефективного впровадження технологій й телекомунікацій в освіту та навчання є ретельне планування. Тому процес впровадження сучасних технологій повинен спиратися на конкретні запити, які заклад фахової передвищої освіти намагається задовольнити за допомогою їх застосування. Основним запитом в даному випадку постає розвиток здатності студентів до самонавчання, вирішення проблем, пошуку та аналізу інформації, критичного мислення, а також спроможності контактувати, співпрацювати та навчатися.

Впровадження сучасних технологій в освітній процес закладів фахової передвищої освіти базується на основі трьох основних цілей:

- По-перше, підвищити ефективність навчання шляхом автоматизації обробки та сприйняття інформації.
- По-друге, підвищити ефективність керування результатами шляхом задоволення інформаційних потреб.
- По-третє, підвищити конкурентоспроможність шляхом впливу на стратегію освіти.

Багато освітніх стратегій використовуються для застосування технологій в освіті, наприклад, самонавчання та групова освіта, а прикладами інструментів і пристроїв, що використовуються в застосуванні освітніх технологій є:

- Відкриті освітні ресурси: набір сучасних засобів для допомоги студентам у навчанні шляхом зменшення фінансових витрат на традиційні предмети.
- Віртуальна освіта: навчальний інструмент, який можна застосовувати використовуючи відеозаписи та спостерігаючи за студентами.
- Інструменти моніторингу: вони є засобом, який використовується для спостереження за результатами студентів.
- Інструменти моніторингу ефективності – це центри, які об'єднують студентів для здачі різних видів робіт.
- Формуюче оцінювання: метод оцінювання, який допомагає надати студентам перспективу. Це також перетворює оцінювання в аналітичний і структурований метод, який допомагає викладачу підготувати багато запитань для оцінювання студентів, допомагає організувати їх відповідно до описових даних.
- Дискусійні форуми: це освітній досвід, заснований на створенні та проектуванні спеціалізованої ради для обговорення тем, і має багато функцій, таких як підвищення ролі студентів в участі та активізація ролі спільного навчання.

У використанні технологій в освіті є певні недоліки, зокрема це:

- технології відривають студентів від реального світу;
- недостатня методика навчання;
- основні джерела відволікань;
- введення в оману неправильною інформацією.

Водночас якісна підготовка майбутніх фахівців можлива лише за умови використання в процесі їх підготовки інноваційних методів, що відображають сучасні, діяльнісні підходи до організації навчального процесу, форм навчальної роботи, а також оцінювання. Студент активно і свідомо бере участь у навчальному процесі, значно підвищує відповідальність за процес і його дії в процесі навчання та результати. Таким чином, він аналізує, сприймає інформацію, ставить цілі та обирає шляхи до їх досягнення, проявляє ініціативу, прагне до самовдосконалення, самовдосконалення умінь та навичок, самостійного здобуття нових знань, сучасно використовує освіту та інформаційні технології, чим сприяє формуванню фахівця в контексті потреб сучасного ринку.

Список використаних джерел:

1. Гуревич Р.С., Козяр М.М., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. “Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти” : за ред. член-кор. НАПН України Р.С. Гуревича – Львів : ЛДУБЖД, 2015. – 396 с.
2. Кремень В.Г. Формування інноваційного фахівця – ключове завдання фахової передвищої освіти. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN13/11kavvnz.pdf> 2020.

СОЛЯР Л.В.

ВСП «Могилів – Подільський
технологічного – економічний
фаховий коледж ВНАУ »

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЇ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ ТЕХНОЛОГІВ

***Анотація.** У статті обґрунтовано впровадження технології моделювання професійної діяльності при підготовці фахівців зі спеціальності 181 Харчові технології для галузі ресторанного господарства. Розкрито переваги даної технології при набутті практичних умінь і навиків, необхідних для майбутньої професійної діяльності.*

***Ключові слова:** освітні технології навчання, моделювання професійної діяльності, «модель» фахівця, навчально – виховний процес, інтерактивні методи навчання.*

Реформа галузі ресторанного господарства та вихід її на сучасний рівень вказує на необхідність якісної підготовки спеціалістів шляхом впровадження сучасних технологій навчання, переорієнтацію навчання з накопичення знань (предметне навчання) на підвищення рівня фахової компетентності, як основи розвитку здібностей, ефективних дій в умовах конкретних професійних ситуацій, перегляду змісту й форм освітнього процесу. Тому, підготовка компетентного фахівця зі спеціальності «Харчові технології» є непростим завданням для навчальних закладів фахової передвищої освіти і потребує вдосконалення змісту і структури навчальних дисциплін для розвитку здобувача освіти, придбання інтегрального ставлення до кожного матеріалу, що викладається в процесі навчання. Перехід до інноваційних освітніх технологій, активних форм та методів навчання дозволить підготувати фахівця, який буде здатний швидко адаптуватися до умов, що виникають у професійній діяльності.

У поняття «модель» фахівця різні вчені вкладають різний зміст. Більшість розробників цієї проблеми розуміють під моделлю фахівця описовий аналог, що відображає основні характеристики об'єкта, що вивчається, яким є узагальнений образ фахівця даного профілю, що не суперечить філософському визначенню моделювання.

Модель як існуючий навчально-виховний комплекс вдосконалюється на підставі вимог практики. Вимоги ж практики знаходять відображення у відомостях про діяльність фахівців, їх професійні якості тощо.

Формування «моделей» фахівців може бути представлено на різних рівнях залежно від цілей і завдань. Можна виділити дві основні групи цілей при розробці моделей фахівців: отримання інформації та її переробка для впровадження в навчальний процес; використання фахівців в тій чи іншій сфері, розробка посадових інструкцій, паспортів спеціальностей тощо. Діяльність у багатьох розробках зводиться до наступних видів: виробничо-технологічна; організаційно-управлінська; конструкторсько-технологічна; навчально-методична; навчально-виховна та ін.

«Модель» фахівця виступає системо утворюючим фактором для відбору змісту освіти і форм його реалізації в навчальному процесі.

В свою чергу, компетентність як інтегральна характеристика фахівця включає в себе комплекси професійних, соціально-особистісних і універсальних (надпрофесійних) здібностей людини, що дозволяють їй успішно розв'язувати актуальні та перспективні професійні завдання.

Компетентність є сукупністю компетенцій, які в свою чергу класифікуються як ключові, необхідні без винятку всім випускникам і базові, професійні, що відповідають конкретній спеціальності.

Ключові компетенції можна згрупувати у два блоки:

1 блок: здатності до розвитку готовності до самоосвітньої діяльності (вивчати, шукати, думати);

2 блок: здатності до розвитку готовності до виробничої діяльності (розпочинати справу, співпрацювати, адаптуватися).

Перелік базових компетентностей можна поділити на три групи: загальнокультурні, методологічні, професійно-орієнтовані.

В свою чергу, компетентність як інтегральна характеристика фахівця включає в себе комплекси професійних, соціально-особистісних і універсальних (надпрофесійних) здібностей людини, що дозволяють їй успішно розв'язувати актуальні та перспективні професійні завдання.

Протягом багатьох років як викладач працюю над проблемою по формуванню професійних компетенцій при вивченні спеціальної дисципліни «Технологія виробництва кулінарної продукції». Для цього у навчальному процесі практикую технологію моделювання професійної діяльності.

Перехід на інноваційний шлях розвитку є одним із актуальних завдань в методиці викладання. Кількість освітніх технологій навчання в освіті дає можливість вирішити і втілити в життя все більш складні завдання. Засвоєваність як теоретичного матеріалу так і навичок практичної діяльності майбутніх харчовиків безпосередньо залежить від якості і доступності викладання. У зв'язку з цим необхідним став пошук та випробування нових варіантів викладання матеріалу і використання інтерактивних методів навчання, як шлях підвищення якості підготовки фахівців ресторанного господарства до практичної професійної діяльності. Однією із таких технологій є моделювання професійної діяльності в процесі навчання.

З метою реалізації зазначеної технології важливо забезпечити цілеспрямоване формування у майбутніх фахівців умінь адекватно реагувати на проблемні ситуації під час виконання професійних обов'язків, визначати різні варіанти і стратегії їх вирішення, самостійно приймати оптимальні шляхи, виявляти критичність мислення тощо.

Одним із основних завдань була підтримка у студентів інтересу до дисципліни. Викладання дисципліни здійснювалася на основі принципів: навчання самостійності; вміння планувати свою діяльність; розвинення волі і цілеспрямованості. Активізація пізнавального інтересу сприяє формуванню у студентів свідомого прагнення до опанування знань та навичок з технології виробництва кулінарної продукції.

Так, технологія моделювання професійної діяльності є складовою класу діяльнісних технологій навчання. Моделювання професійної діяльності в освітньому процесі надає можливість студентам – технологам правильно та повно уявити собі цілісну картину майбутньої професійної діяльності як у виробничому так і в соціальному аспекті. Сутність технологій моделювання професійної діяльності полягає у тому, що студенти імітують професійну діяльність у процесі навчання, при цьому вони знайомляться з цілісною професійною діяльністю, формуються комплексні уміння та навички, професійно-важливі якості особистості, цілісно-мотиваційні орієнтації.

Основними принципами моделювання професійної діяльності в навчальному процесі є наступні:

- систематичність, доступність, послідовність;
- повнота розробленої моделі, тобто система запропонованих завдань повинна вміщувати повний зміст професійної діяльності в певній галузі;
- зв'язок професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки;
- типізація завдань; відтворення предметного та соціального змісту професійної діяльності, динаміки виробництва;
- урахування типових помилок;
- вибір доцільних форм, методів і прийомів для вирішення завдань.

До методів, що входять до складу технології моделювання професійної діяльності, відносять: рішення навчально-виробничих завдань різної складності (репродуктивні, проблемні, частково-пошукові, творчі); аналіз конкретних виробничих ситуацій; ділові (рольові) ігри; вправи на тренажерах, тренінги, імітаційні вправи професійної спрямованості тощо.

Професійні завдання для здобувачів освіти відрізняються рівнем складності, що визначається співвідношенням суб'єктивних і об'єктивних факторів.

Характерною рисою розв'язування виробничих ситуацій на заняттях є формування й удосконалення практично-орієнтованих знань, умінь і навичок на основі системної оцінки професійної діяльності в процесі моделювання реальних умов праці.

Отже, активна пізнавальна діяльність забезпечує розкриття нових можливостей студентів та є необхідною умовою для формування професійних компетенцій майбутнього фахівця – технолога.

Використання технології моделювання ситуацій професійної діяльності при підготовці фахівців дозволяє успішно розвивати професійність, стимулювати і активізувати пізнавальну активність, досягати високого ступеня самостійності.

Таким чином, впровадження технології моделювання професійної діяльності є одним із найперспективніших шляхів удосконалення підготовки майбутніх фахівців, зокрема у галузі ресторанного господарства, озброєння їх потрібними знаннями і практичними навичками. Вважаємо, що найбільш ефективний вплив на професійний розвиток студента-технолога, як компетентної особистості та конкурентоспроможного фахівця, здійснюється завдяки застосуванню в освітньому просторі ВНЗ методики моделювання ситуацій професійної діяльності. Саме вона будується на основі моделі майбутньої професійної

діяльності фахівця, долає протиріччя між теоретичним предметним характером навчання та практичним міжпредметним характером реальної професійної діяльності і, на наш погляд, якнайкраще забезпечує досягнення мети та завдань професійної підготовки, оскільки має значні переваги в справі формування компетентного фахівця, здатного до саморозвитку, інноваційної діяльності, якісного виконання майбутніх фахових обов'язків і постійного самовдосконалення.

Список використаних джерел:

- 1.Вороненко Ю. В. Розвиток нових технологій у післядипломній освіті лікарів і провізорів: тенденції, експертні висновки та реальні оцінки ефективності навчання / Ю. В. Вороненко, О. П. Мінцер // Мед. освіта. – 2013. – № 2. – С. 19-23.
- 2.Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід : метод. посіб. / О. І. Пометун; авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.П.Н., 2002. – 136 с.
- 3.Прокопенко І.Ф., Євдокімов В.І. Педагогічні технології: Навч. Посібник. – Вид.2-ге. – Х. : Колегіум, 2006. – 259 с.
- 4.Шевчук С.С. Інноваційні підходи до навчання професії : Методичний посібник. – Д. : ІПО ІПП УМО АПН України. – 2009. – 117 с.

ЯНЧУК Ніна,
ВСП «Вінницький фаховий коледж НУХТ»,
викладач

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНЖЕНЕРНОЇ ГРАФІКИ

***Анотація.** У статті розглянуто деякі аспекти застосування інтерактивних методів навчання на заняттях з інженерної графіки, впровадження яких допомагає підвищити ефективність освітнього процесу і досягнути результатів у всіх студентів: обговорення в групах, тренінг, дискусія, метод «мозкового штурму», проблемне навчання. Розглянуто методи спрямовані на підвищення ефективності освоєння матеріалу, що вивчається студентами, і стимулювання їх до вивчення і освоєння нових знань.*

***Ключові слова:** інтерактивні методи навчання, інтерактивні технології, інженерна графіка.*

Виклад матеріалу. Метою державної Національної програми "Освіта" (Україна ХХІ ст.) є виведення освіти в Україні на рівень розвинутих країн світу, що можливо лише за умов відходу від авторитарної педагогіки і впровадження сучасних педагогічних технологій. Саме цим зумовлена зараз увага педагогів, методистів до інновацій.

Основним завданням викладача є вмiла організація навчання з використанням прогресивних методів, які можуть забезпечити високий рівень засвоєння студентами вивченого матеріалу. Необхідно добиватися, щоб студенти бажали здобувати знання, і навчання не було для них тягарем. Тому навчальний процес необхідно будувати правильно, із застосуванням інтерактивних технологій. Термін «інтерактивний», що означає «взаємодіючий», був запозичений в англійській мові. У сучасній педагогічній

науці існують різні підходи до вивчення інтерактивного навчання. Одні дослідники визначають його як діалогове навчання: «Інтерактивний – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною). Отже, інтерактивне навчання – це перш за все діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія суб'єкта і об'єкта начального процесу». Для мене сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учасників. Це колективне, групове навчання у співпраці. Під час інтерактивного навчання студент стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, він відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє його ефективності. Інтерактивність дає студентам змогу вмішуватися у процес навчання: ставити запитання, отримувати більш точні та доступні пояснення з навчального матеріалу.

Під час інтерактивного навчання студенти вчаться:

- бути демократичними,
- спілкуватися з іншими людьми,
- критично мислити,
- приймати власні продумані рішення.

Інтерактивні методи навчання базуються на експериментально встановлених фактах про те, що в пам'яті людини зафіксується:

- до 90% того, що вона робить,
- до 50% того, що вона бачить,
- тільки 10% того, що вона чує.

Не дивлячись на переваги інтерактивних методів, слід пам'ятати і про недоліки: при частому застосуванні їх сприймання стає механічним, втрачає творчу зацікавленість студентів, тому необхідно урізноманітнювати методи, комбінувати інтерактивне навчання з традиційним. І, звичайно, слід використовувати комп'ютер та мультимедіа. Використання комп'ютерних технологій на заняттях з інженерної графіки дозволяє формувати та розвивати у студентів такі компетентності: саморозвиток, інформаційна комунікативність, компетентна продуктивна творча діяльність. Під час проведення занять широко використовую презентації, матеріал повинен подаватися яскраво, тоді мотивація навчальної діяльності студентів зростає. Плюс презентація звільняє мене від традиційного використання дошки. Весь навчальний матеріал ілюстрований та чітко поданий на слайдах, таким чином, я встигаю надати більше інформації, а концентрація уваги студентів достатньо висока. Презентації доцільно використовувати не лише на лекціях, а й під час практичних занять. Студенту легше пояснити поетапність запропонованого завдання, шляхи його рішення і, що дуже важливо, кінцевий результат роботи.

Ефективне керівництво процесом навчання створює оптимальні умови для творчої активності студентів.

Для того, щоб заняття було ефективним та доцільним, я застосовую такі форми інтерактивного навчання: презентацію, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх

подальше обговорення, проектування проектів, кооперативне навчання (однорідна, диференційована, кооперативна, парна та індивідуальна групова діяльність); фронтальне навчання (метод мозкового штурму); навчання дискусії (під час проведення творчих заходів), використання мультимедійних комп'ютерних програм.

Пропонуються інтерактивні методи, що застосовуються на різних етапах лекції.

1. Для активізації попередніх знань пропонується застосування запитань фронтального опитування у вигляді презентації. Цей метод можна використовувати з метою закріплення знань студентів.
2. Ключові положення – попросіть студентів взяти на заняття фломастери. Після 10-15 хвилин лекції студентам дається час для перегляду своїх записів і підкреслення ключових положень. Після цього вони повинні звернутися до сусіда і поділитися з ним своїми результатами.
3. Поверніться до свого сусіда і... – викладач дає цю вказівку і продовжує: «визначте ключові положення останніх ..... хвилин», або «обговоріть почуту інформацію», або «пригадайте приклади з практики до інформації, яку я презентував», або «вирішіть, які ідеї найкраще підходять вам і чому» [4, 55-56].
4. Метод ділової гри сприяє практичному застосуванню набутих знань і загалом творчій діяльності студентів. Гра є найбільш доступним для студентів видом діяльності, способом переробки отриманих вражень із зовнішнього світу. Звісно, не потрібно усі заняття проводити у формі гри. «Мозковий штурм» містить спільне розв'язання проблем. Мета цієї гри полягає у тому, щоб забезпечити генерацію ідей для неординарного вирішення якоїсь проблеми.
5. Метод «інциденту» – штучне створення екстремальної ситуації – студент повинен знайти з неї вихід, незважаючи на брак інформації та певних навичок.
6. Метод «накопичення інформації» – студент отримує велику «порцію» інформації, а потім йому пропонують вирішити проблемну ситуацію, спираючись тільки на певну суму знань, а не на всю «порцію».
7. Метод аналізу конкретної ситуації – формування груп студентів для вирішення певної проблеми – правильне рішення знаходиться рецензуванням варіантів, запропонованих групам.
8. Незакінчене речення – потрібно закінчити запропоноване визначення..

З наведених прикладів, бачимо, що існує велика кількість форм інтерактивних занять, це дозволяє ефективно використовувати час навчального заняття, долаючи основні недоліки лекції, забезпечуючи активність, свідомість, міцність знань студентів. Найбільша помилка викладача - використовувати одну методику викладання або вибирати лише одну форму проведення інтерактивного заняття.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз підтверджує, що основна перевага інтерактивного навчання - поєднання інтерактивних методів з традиційними. Інтерактивність методів навчання інженерної графіки проявляється у синтезі вищезазначених технологій, у різноманітті форм

проведення занять. Практика проведення занять зі студентами показала, що, при використанні інтерактивних технологій навчання, відбувається збільшення активності роботи студентів на заняттях, їх уваги та мотивації. Вони відчують себе активними гравцями заходу, вчатья толерантно сприймати думки інших і відстоювати свої, та самостійно шукати відповіді на питання. Усунення зазначених недоліків організації навчального процесу з графічних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти і вдосконалення методики їх викладання сприятиме якісній підготовці майбутніх фахівців, професійна підготовка яких буде відповідати європейським стандартам.

Список використаних джерел

1. Волков М. О. Педагогіка : навч. пос. Київ: Академія, 2002. 534 с.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А. С. К. , 2004. 192 с.
3. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання : теорія і практика. Київ, А. С. К. 2008. 136 с.
4. Софій Н.З., Кузьменко В.У. Про сто і один метод активного навчання. Київ: Крок за кроком, 2003. 116 с.

ГРИНЧУК ЯРОСЛАВА

ВСП «Криворізький фаховий
коледж Національного авіаційного
університету»

БІДНІЧЕНКО ОЛЕКСІЙ

ВСП «Криворізький фаховий
коледж Національного авіаційного
університету»

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ НА ПРАКТИЦІ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ ПЕДАГОГІЧНИМИ (НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ) ПРАЦІВНИКАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах сьогодення, тема застосування та використання на практиці сучасних технологій для забезпечення якісної підготовки здобувачів освіти фахового коледжу педагогічними (науково-педагогічними) працівниками залишається актуальною. Її актуальність полягає в тому, що в реаліях сучасності, які зумовлені вторгненням РФ в Україну та обмеженнями, спричиненими Covid-19, кожен педагогічний (науково-педагогічний) працівник шукає нові методи, форми, засоби реалізації, організації та комунікації зі здобувачами освіти для забезпечення якісної підготовки майбутніх спеціалістів в тій чи іншій професійній сфері.

Кожен педагогічний (науково-педагогічний) працівник, при застосуванні та використанні сучасних технологій повинен також розуміти психо-емоційний стан кожного здобувача освіти, його сприйняття матеріалу, наявність

комунікації, можливість використовувати в навчанні програмні та апаратні засоби, що забезпечуватимуть безперервну освіту.

Навіть в умовах сьогодення, педагогічний (науково-педагогічний) працівник, постійно працює над вдосконаленням свого педагогічного досвіду, вивченням новітніх сучасних технологій, які зможуть допомогти йому при застосуванні та використанні на практиці в підготовці фахівців. Можна виділити головні критерії застосування, використання на практиці сучасних технологій в умовах сьогодення, а саме: результативність, універсальність, гнучкість та оптимізація. Саме ці основні критерії і стали мотиваторами для використання на практиці та застосування сучасних технологій. Звісно, що кожен педагогічний (науково-педагогічний) працівник в своїй роботі використовує ті технології, які йому близькі за сферою діяльності, бо кожна з технологій містить в собі свої конкретні цілі та свою методика, але найбільшу роль у виборі тих чи інших технологій відіграє можливість здобувачів освіти користуватися тими технологіями, які запропоновані педагогічним (науково-педагогічним) працівником. Серед великого вибору на сьогодні сучасних технологій для забезпечення якісної підготовки здобувачів освіти більшість вибирає платформу **Google Workspace for Education**, яка містить в собі велику кількість переваг серед яких : безпека, яка відіграє важливу роль, відсутність реклами, безкоштовність, якісний дизайн та розміщення у «хмарі»даних та інформації користувачів. Серед здобувачів освіти є також зацікавленість саме **Google Workspace for Education**, бо використовуючи цю платформу є можливість роботи з віртуальною дошкою **Jamboard**, чого не вистачає викладачам та здобувачам освіти (наочного представлення та уявлення) при вивченні тієї чи іншої дисципліни в умовах сьогодення через запровадження навчання в **off-line** режимі закладами освіти.

Також не слід забувати і про інші платформи, а також методи, які використовують педагогічні (науково-педагогічні працівники) в своїй діяльності в умовах сьогодення, для забезпечення безперервної освіти здобувачами освіти, налагодження комунікації, але саме найголовніше – задля забезпечення якісної підготовки. Серед них можна виділити такі як, а саме:

- платформа **Moodle**, яка дає можливість кожному педагогічному (науково-педагогічному) працівнику, здобувачам освіти розвинений набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, що так важливо в умовах сьогодення при запровадженні навчання в **off-line** режимі закладами освіти.

- **Mozaik education** –ефективне презентаційне програмне забезпечення для аудиторій з цифровими підручниками, анімованими презентаціями та завданнями онлайн, а також з елементами інтерактивного змісту (3D-сцени, освітні інструменти, відео, завдання).

- **Kahoot!** - платформа, яка використовується в закладах освіти при проведенні навчальних занять. Чим цікава саме ця платформа серед здобувачів освіти? Тим, що за допомогою цієї платформи здобувач освіти може навчатися, виконувати завдання викладача з мобільного пристрою, даючи тим самим мобільність учасникам освітнього процесу.

- **Zoom** – програма для організації відеоконференцій, дає можливість організації віртуальних конференцій, які дозволяють розпочинати та планувати конференції, а також приєднуватись до них, вести колективну роботу на будь-яких пристроях. Ця програма має надійні налаштування безпеки, які дозволяють проводити віртуальні конференції без сторонніх втручань завдяки шифруванню та забезпеченню безпеки користувача залежно від його ролі, захисту кодом доступу, залам очікування та багатьох інших функцій.

- **Microsoft Teams** - корпоративна платформа, яка об'єднує в робочому просторі чат, зустрічі, нотатки та вкладення, які необхідні для досягнення мети та цілі кожного педагогічного (науково-педагогічного) працівника – якісна підготовка здобувача фахової передвищої освіти.

- **Discord** - Платформа працює із використанням серверів, які створені за певною спрямованістю, ціллю або ж темою, для того, щоб проводити зустрічі в *on-line* режимі для обговорення та обміну зображеннями, посиланнями, інформацією. Сервери пропонують як текстові канали, так і голосовий чат через мікрофон на пристрої, який ви використовуєте. Користувачі також можуть обмінюються повідомленнями, зображеннями, **GIF**-файлами. При приєднанні здобувача освіти до заняття, яке проводить викладач, вони автоматично чують поточну розмову та можуть приєднатися до неї. Також є функція чату, яка схожа на ту, яка є доступною в текстових каналах і дозволяє користувачам спілкуватися кількома способами одночасно.

Як ми бачимо, за допомогою глобальної мережі Інтернет, кожен педагогічний (науково-педагогічний) працівник, а разом з тим і кожен здобувач фахової передвищої освіти можуть отримати та впроваджувати в практичну підготовку здобувачів освіти фахового закладу освіти безліч ресурсів та інструментів для побудови якісної практичної підготовки, використання її в освітньому процесі навіть в сучасних умовах. Незважаючи на ситуацію, яка склалася в країні педагогічні (науково-педагогічні) працівники задля якісної підготовки проводять практичні та лабораторні роботи (за можливості) відповідно до спеціальності здобувачів освіти на підприємствах, з якими заключений договір про співробітництво з дотриманням всіх заходів безпеки. Педагогічний (науково-педагогічний) працівник разом з відповідальною особою з підприємства можуть за допомогою мережі Інтернет та через засоби комунікації зі здобувачами освіти показувати на практиці в реальних умовах роботу в цехах на підприємстві або в лабораторіях підприємства (в залежності від спеціальності). Ця практика досить поширена серед методів педагогічних (науково-педагогічних) працівників для надання здобувачам освіти більш якісної практичної підготовки, тому кожен заклад освіти навіть в сучасних умовах продовжує роботу в налагодженні співпраці з підприємствами відповідно до фаху та спеціальності.

Бажання та мотивація у педагогічного (науково-педагогічного) працівника до його саморозвитку – це запорука якісної підготовки здобувачів освіти, пізнання ними обраної спеціальності, фаху, для подальшої розбудови нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Kahoot Trivia www.acpl.lib.in.us.
2. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Discord>
3. <https://moodle.org/mod/page/view.php?id=8174>
4. <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-teams/log-in>
5. <https://zoom.us/>

ХОМУТОВСЬКА І.І.,
ВСП «Технологічно-економічний
фаховий коледж
Миколаївського національного
аграрного університету»
к.і.н., викладач вищої категорії

**ТЕХНІКА ВІЗУАЛІЗАЦІЇ МИСЛЕННЯ MIND MAPPING У
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

***Анотація.** У тезах обґрунтовується застосування mind mapping в освітньому процесі як однієї з ефективних інноваційних педагогічних технологій візуалізації процесу мислення, засобу візуалізації стану розуміння та застосування теоретичного матеріалу.*

***Ключові слова:** інформаційна культура, технології, ментальна карта, інтелект карта.*

Система освіти орієнтує сучасного викладача на використання в роботі різноманітних технологій, які дають можливість оптимізувати, інтенсифікувати навально-виховний процес. На даний час їх існує ціла низка, тому кожен має змогу підібрати саме ті, які б сприяли ефективності навчання здобувачів освіти, розвивали в них пізнавальну активність, стимулювали продуктивне мислення. Використання найрізноманітніших методів і методичних прийомів як традиційних, так і нових, важливе на всіх заняттях, адже вони сприяють формуванню цілісної особистості.

Візуальні технології становлять один із найпродуктивніших способів розвитку ефективної комунікації, яка залежить від багатьох чинників, серед яких: вміння виділити в інформаційному потоці дані, обробити їх, структуровано та логічно побудувати висловлювання, донести до слухача головну думку. Досягнення рівня інформатизації освіти залежить від масової комп'ютерної грамотності та сформованості інформаційної культури, тобто вміння користуватись засобами інформаційних технологій в інтернет-мережах, найбільш поширеними програмними продуктами, знання особливостей потоків даних та відомостей у сфері своєї діяльності, майстерність виявляти їх та ефективно використовувати[7]. Відтак стає нагальною необхідність розвитку у викладачів цифрової компетентності та підготовки їх до використання інформаційних технологій у своїй професійній діяльності. Аналіз літератури засвідчує, що саме візуалізація є потужним інструментом для запам'ятовування нової інформації. При цьому вказується, що чим більше проявляються такі

характеристики цієї візуалізації, як абсурдність та кумедність, тим більший емоційний відгук вона знайде у свідомості, а відтак краще закарбується в пам'яті. Значною мірою така увага до засобів візуалізації у процесі навчання пов'язана з феноменом так званого «кліпового мислення», який проявляється в схильності особи швидко перемикає увагу між розрізненими семантичними фрагментами та нездатності зосереджувати увагу на об'ємних порціях інформаційного контенту, проникати в його суть, глибоко аналізувати отриману інформацію. Поява цього феномену зумовлена стрімким розвитком візуальних засобів комунікації[5].

Технологія mind mapping, одна з інтерактивних форм навчання – це сукупність методів та прийомів, застосовуваних в освітньому процесі і дозволяє підвищити ефективність сприйняття навчального матеріалу, розв'язання завдань та прийняття рішень. Вона спрямована на розвиток правої сторони головного мозку людини, яка, як правило, є менш розвиненою[7]. Дієву допомогу в досягненні цих цілей надають ментальні карти, або інтелект-карти, які дають змогу у стислій, вербально-образній формі глибоко й міцно засвоювати навчальний матеріал.

Ментальна карта (мапа думок, карта розуму, карта пам'яті, інтелект карта) – це спеціалізована наглядна діаграма, у якій відображені алгоритми, асоціативні образи, ідеї, слова, завдання чи інші елементи, які розташовані ієрархічно навколо основного трактування (поняття). Ментальні карти використовують для генерування, продукування, відображення, структурування та класифікації ідей та поглядів, а також як допоміжний засіб у процесі навчання, організації, розв'язання проблем, прийняття рішень і написання різнопрофільних документів. Під час опанування навчального матеріалу ментальні карти допомагають зекономити час на поясненні, що забезпечує збільшення часу на самостійну роботу здобувачів освіти. Використання зазначених карт в освітньому процесі полегшує сприйняття значного обсягу навчального матеріалу[6]. Можливості ментальних карт дозволяють: поліпшити пам'ять, нагадати факти, слова і образи; генерувати ідеї; надихнути на пошук рішення; продемонструвати концепції і діаграми з різноманітними фактичними даними; аналізувати результати або події; структурувати різні види ментальної діяльності здобувача освіти: дипломні проекти, курсові роботи, проекти, доповіді тощо; підсумовувати та аналізувати надану або отриману інформацію [4].

У переліку кращих інструментів 2022-2023 років для складання ментальних карт – у тих випадках, коли липкі блокноти, нагадування по телефону, мозковий штурм електронною поштою, туманні уявні нотатки та «курчачі подряпини» на звороті чека Staples вже не допомагають – найчастіше згадують[3] :

- ClickUp – безкоштовне програмне забезпечення для складання ментальних карт;
- Milanote – мультимедійне програмне забезпечення для складання ментальних карт;

- Microsoft Visio – програмне забезпечення для складання ментальних карт для користувачів Microsoft;
- MindGenius – найкраща програма для складання простих ментальних карт;
- Miro – найкраща програма для гнучкого налаштування;
- SmartDraw – найкраща програма для створення шаблонів ментальних карт;
- Lucidchart – найкраще програмне забезпечення безпечності при складанні ментальних карт для масштабних проєктів;
- Coggle - найкраща програма для вбудованих ментальних карт;
- XMind - зручний мобільний додаток при складанні ментальних карт.

Поява терміну «інтелектуальна карта» або «карта знань» та власне підвалини вчення ментальних карт було закладено Девідом Осубелом та розвинуті у працях Тоні Бьюзена й Джозефа Новака. Тоні Бьюзен писав, що інтелект-карти «являють собою зовнішню «фотографію» складних взаємин думок в конкретний момент часу. Вони дають мозку можливість краще «побачити себе з боку», значно вдосконалюють всі розумові навички, підвищують компетентність, вносять до життя більше радості, впорядкованості і задоволення [7].

Використання ментальних карт, «інтелект карт» або «карти знань» у навчальному процесі є досить результативним. Вони сприяють ефективному конспектуванню лекцій, підготовці матеріалу з певної теми, допомагають у вирішенні творчих завдань, у проведенні тренінгів, сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу[2]. При всіх плюсах використання ментальних карт широкого застосування їх під час навчання поки не спостерігається, у той час як цей інструмент найбільш підходить саме для системи освіти. Використання техніки mind mapping (майндмеппінг) відкриває спектр можливостей для урізноманітнення форм організації навчання.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 218 с.
2. Кобися А.П. Використання технологій майндмеппінгу у педагогічній діяльності. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. № 41. Вінниця. - 2015 - С. 346-351.
3. Кондрацька Л.А. Сучасні інструменти реалізації феномено-орієнтованої моделі мистецької освіти. «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи», 11-12 листопада 2021, № 8. – С. 149-152.
4. Кононец Н. В. Технологія майндмеппінгу як педагогічна технологія ресурсно-орієнтованого навчання інформатики в коледжі / Н.В. Кононец // Наукові праці ДонНТУ. Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія». – Донецьк, 2013. – № 2 (14). – С. 125–131.
5. Пасічник О. Формування раціональних прийомів навчальної діяльності у процесі іншомовної підготовки в учнів 5–6 класів гімназій. Проблеми сучасного

підручника, (28), 2022. – С. 99–114. - Режим доступу:
<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-28-99-114>

6. Самойленко О.А., Скляренко В.П., Нестеренко О.О., Карпенко С.І., Левченко С.В. Методика розроблення та використання ментальних карт під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти, які займаються одноборствами. Інноваційна педагогіка. Т. 2 (№ 29). Одеса, 2020. - С. 30–35.
7. Слободянюк І.С. Використання технології Mind Mapping у навчальному процесі. - Режим доступу: <https://edublog.com.ua/blog/id1306488505/posts/moi-publikatsii-2f746b46-46e4-4d5d-917b-a2c7c36a3b41/vykorystannia-tekhnologii-mind-mapping-u-navchalnomu-protsesi>

БИБИК ТАМАРА ІВАНІВНА,
ВСП «Березоворудський фаховий
коледж ПДАА», викладач
ЛЕВЧЕНКО СВІТЛАНА
ВОЛОДИМИРІВНА,
ВСП «Березоворудський фаховий
коледж ПДАА», викладач

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗФПО

Освіта – це індустрія, яка спрямована в майбутнє
С.Т.Каніца

***Анотація.** Для розвитку пізнавального інтересу здобувачів освіти необхідно формувати бажання самостійно оволодівати знаннями, розвивати стійкий інтерес до навчання. Навчальна діяльність має бути цікавою, приносити здобувачам освіти задоволення та радість, підвищувати їх тонус, сприяти росту їх пізнавальних здібностей.*

Необхідно активізувати розумову діяльність здобувачів освіти під час навчання, і це треба робити на всіх етапах навчального процесу, чи то вивчення нового матеріалу, чи то виконання лабораторних робіт, розв’язування задач, перевірка, закріплення знань, повторення тощо.

Одним із пріоритетних векторів розвитку освіти, згідно національної доктрини є впровадження інновацій, інформаційних технологій до навчально-виховного процесу новітніх технологій навчання.

Проведення занять при комплексному застосуванні традиційних та мультимедійних технологій забезпечує набуття студентами не тільки глибоких та міцних знань, а й вміння розвивати інтелектуальні, творчі здібності, самостійно набувати нових знань та працювати з різними джерелами інформації.

Нині в центрі уваги педагогічної громадськості: заклади професійної освіти покликані забезпечувати ринок праці кваліфікованими робітниками, здатними успішно працювати із найсучаснішими виробничими технологіями. Роботодавці хочуть бачити серед своїх співробітників людей, які є чудовими

командними гравцями та вміють налагоджувати зв'язки в команді. Просто володієте навичками, необхідними для роботи? Чудово, але недостатньо!

Якість освіти безпосередньо залежить від педагогічної майстерності викладача чи майстра виробничого навчання, від їхніх здібностей реалізувати модель такої педагогічної взаємодії, яка допоможе випускникові продуктивно працювати вже з перших місяців роботи за фахом. Розвиток освітніх процесів в сучасному суспільстві, величезний досвід педагогічної інновації, авторських шкіл і викладачів новаторів, результати психолого–педагогічних досліджень постійно вимагають узагальнення і систематизації. Одним із засобів розв'язання цієї проблеми є технологічний підхід, застосування поняття «технологія» до сфери освіти, до педагогічних процесів.

Технологія – від грецької *techne* – мистецтво, майстерність і *logos* – учіння.

Термін «педагогічна технологія» – в буквальному перекладі означає вчення про педагогічне мистецтво, майстерність.

Педагогічна (освітня) технологія – це система функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, яка побудована на науковій освіті, запрограмована в час і в просторі і приводить до належних результатів.

Провідником у будь-якій технології вважається детальне визначення кінцевого результату і точне досягнення його. А передумовами застосування поняття «технологія» щодо процесів у виробничій чи соціальній сфері є їх запрограмованість, окресленість кінцевих властивостей передбаченого продукту, засобів його створення, цілеспрямоване моделювання умов їх здійснення, а також реальне функціонування цих процесів.

Основні сучасні педагогічні технології:

1. Інформаційно-розвивальні, які передбачають виклад педагогом теоретичних відомостей під час проведення лекції або семінарського заняття; організацію самостійної роботи здобувачів освіти з вивчення нових знань з теоретичних джерел, інструкцій, комп'ютерних засобів навчання.

2. Діяльнісні, спрямовані на підготовку професіонала, здатного кваліфіковано розв'язувати виробничі завдання. Ці технології передбачають проведення аналізу виробничих ситуацій, розв'язання ситуативних виробничих завдань, ділові ігри, моделювання професійної діяльності в навчальному процесі, організацію професійно спрямованої дослідницько-пошукової роботи тощо.

3. Розвивальні, спрямовані на професійний розвиток майбутнього фахівця, здатного творчо працювати, самостійно визначати способи і засоби вирішення проблемних виробничих ситуацій тощо. До цих технологій входять – проблемне навчання, проблемні лекції, семінари, навчальні дискусії, лабораторно-практичні роботи з елементами дослідництва, діяльності, ігри.

4. Особистісно орієнтовані, метою яких є формування активної, творчої особистості майбутнього фахівця, здатного самостійно будувати і коригувати свою навчально-пізнавальну діяльність. До цих технологій входить аудиторна (незначна) і позааудиторна самостійна діяльність здобувачів освіти, робота за індивідуальним планом, дослідницька робота, метод проектів.

5. Технологія критичного мислення. Критичне мислення - той тип мислення, який допомагає критично ставитися до будь-яких тверджень, не брати нічого на віру без доказів, але бути при цьому відкритим новим ідеям, методам. Критичне мислення - необхідна умова свободи вибору, якості прогнозу, відповідальності за власні рішення. [1]

6. Проектна технологія. Мета технології – стимулювати інтерес здобувачів освіти до певних проблем, що передбачає володіння певною сумою знань і через проектну діяльність, яка передбачає вирішення цих проблем, вміння практично застосовувати отримані знання

7. Ігрові технології. Гра поряд із працею й навчанням – один з основних видів діяльності людини, дивний феномен нашого існування. За визначенням, гра – це вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, в якому складається й удосконалюється самоврядування поведінкою.

8. Технологія модульного навчання. Сутність модульного навчання полягає в тому, що здобувач освіти цілком самостійно (або з певною дозою допомоги) досягає конкретних цілей навчально-пізнавальної діяльності. Навчання засноване на формуванні механізму мислення, а не на експлуатації пам'яті! [2]

Список використаних джерел:

1. Інноваційні педагогічні технології навчання професії / Пікуліна А.С., Максименко Ю.Б., Матвеев Г.П., Заславська С.А., Сілаєва І.Є, Костюченко М.П., Молчанов В.М.; За ред. Нікуліної А.С. – Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. – 385 с
2. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні // Освіта України. –2004. – № 56-57. – С. 3, 5.
3. Кремень В. Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Український педагогічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 8–15.
4. Курбатов О. П. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти [Текст] / О. П. Курбатов // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад. – Х., 2005. – Вип. 10. – С. 163–171.
5. Морзе Н. В. Моделі ефективного використання інформаційнокомунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Н.В. Морзе, О.Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – №2(6). – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em6/content/08_mnvshi.htm.
6. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навч. Посібник. – К., 2000. – С. 9 – 14.
7. Паржницький В. В. Інноваційні педагогічні технології та шляхи впровадження їх у навчальний процес ПТНЗ / В. В. Паржницький //

- Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи: Науково-методичний збірник / Упорядник Н.І. Бугай. – Вип. 1. – К., 2005. – С. 63-70.
8. Педагогічні технології. Навчальний посібник для вузів // Укр. держ. пед. університет ім. М. Драгоманова; Падалка О.С. (ред.) та ін. К.: Українська енциклопедія, 1995. – 253 с.
  9. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / [С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька, Л. Є. Сігаєва]; Академія педагогічних наук України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти ; С. О. Сисоєва (ред.). –К. : ВІПОЛ, 2001. – 502с.
  10. Педагогічні технології. Досвід. Практика. Довідник. - Полтава: ПОПОП, 1999. – 376 с.
  11. Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи.– Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – 234 с.

ОЛІФІРОВА С.В.,
ВСП «Індустріальний фаховий коледж КНУ»
викладач економічних дисциплін

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЗФПО

***Анотація.** Робота присвячена актуальним проблемам тестування як форми контролю та діагностики знань студентів економічних та технічних спеціальностей. Продемонстровано ефективність тестового контролю при підготовці фахового молодшого бакалавра в системі закладів фахової передвищої освіти.*

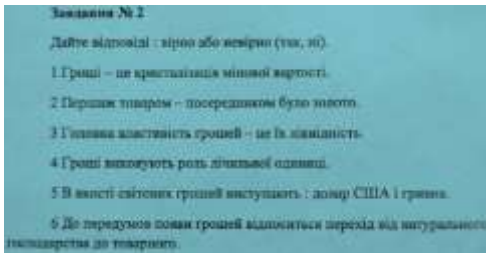
***Ключові слова :** тест, контроль, пізнавальна діяльність, об'єктивність.*

Для підвищення ефективності перевірки рівня засвоєння економічних дисциплін здобувачами освіти залучено тестовий контроль знань. Тести, які застосовуються при вивченні дисциплін, впроваджуються плавно, що сприяє психологічній підготовці слухачів. Спершу рекомендуються прості тести (з вибірконими відповідями), а через деякий час вводяться складніші конструкції [1].

У ВСП «Індустріальний фаховий коледж КНУ» переважно технічні спеціальності (83%) і тільки одна (17%) належать до економічних спеціальностей. Але при підготовці технічних спеціальностей здобувачі освіти також опановують економічні дисципліни.

Основоположна мета економічної освіти – це сформувати економічне мислення, а, як наслідок, – це економічно доказова практична діяльність. Відповідно, одна з форм контролю знань студентів це застосування спеціалізованих тестів.

В освітньому механізмі існує проблема нейтрального вимірювання результатів навчальної роботи здобувачів освіти. Це пов'язано з підвищеною самооцінкою слухачів, їх не бажанням займатися домашніми вправами, збільшенням кількості не відвідування занять. Тому досить доцільним способом оцінки знань вважаю тестування, як прийом розкриття рівня

навченості або рівня готовності. Беручи до уваги «недоліки» студентського життя (не відвідування занять, завищена самооцінка, родинні зв'язки) доцільно застосовувати контроль знань, який характеризується незалежністю результатів від особистої думки

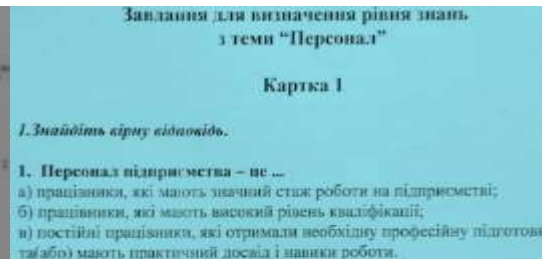
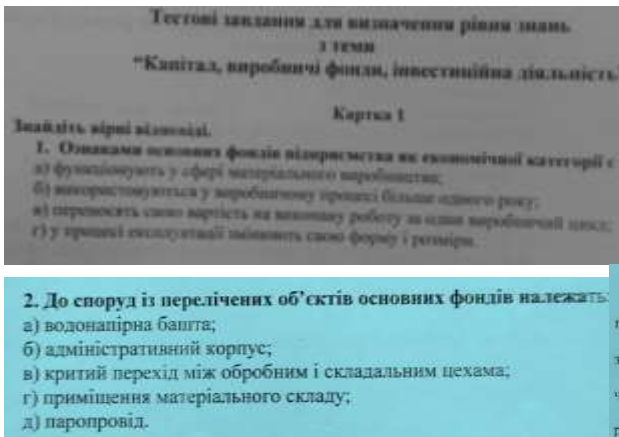
перевіряючого.

Працюючи в ВСП «ІФК КНУ» викладачем економічних дисциплін (викладаю на технічних та економічних спеціальностях) застосовую певні правила контролю знань.

По-перше, при розробці тестів необхідно зважати на фахову специфіку (рис.1).

По-друге, для якісної перевірки знань здобувачів освіти застосовую різноманітні типи вправ, зважаючи на рівень складності матеріалу (рис.1):

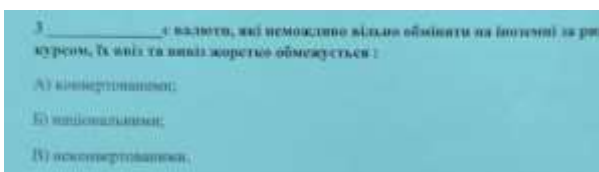
- Вправи з простим вибором одноелементних відповідей.
- Вправи з простим вибором багатоелементних відповідей.
- Вправи з альтернативними відповідями .
- Вправи на заміщення пропусків.
- Вправи на конструювання правильної відповіді .
- Вправи на встановлення відповідності .
- Завдання на встановлення правильної послідовності .

Вірно / невірно:

1. Населення країни або регіону – це механічна сукупність людей, що проживають в межах певної території.
2. Демографічна якість населення залежить від генфонду та стану здоров'я людей.
3. Показники відтворення населення розраховуються за його середньою чисельністю.
4. Різниця між числом народжених та померлих при від'ємному результаті називається механічним приростом трудових ресурсів.

3. Розподілити наведені витрати періоду по групах: витрати на проведення річних зборів; ремонт тари; втрати від знецінювання запасів; витрати на рекламу та дослідження ринку; витрати на службові відрядження; витрати на зв'язок; витрати на утримання основних засобів; виснажені штрафи та пені; витрати на регулювання спорів у судових органах; нестачі і втрати від псування цінностей; плата за послуги банків; витрати на транспортування і страхування готової продукції.

4. Закінчити схематичний розрахунок релевантних витрат за умов коли підприємство розглядає альтернативу використання вільних обігових коштів: придбати цінні папери або комп'ютер і здати його в оренду.			Завдання № 3	
			Встановіть відповідність зазначених характеристик конкретних функцій грошей:	
			Функції грошей	Характеристика
Релевантні витрати для варіанта 1	(придбання акцій) =	Вартість + (-) ..... акцій	Міра вартості	А) девальвація
			Засіб обігу	Б) вільно конвертовані валюти
			Засіб платежу	В) масштаб ціни
			Засіб нагромадження	Г) посередництво в товарообміні
			Сайтові гроші	Д) виплата заробітної плати робітникам
				Е) титларція
				Ж) таргетування

Ри

суюнок 1- Приклади тестів з урахуванням фахової специфіки та типів вправ

Дані тести комплектуються на змісті окремої теми для перевірки ступеню сформованих навичок або вмінь.

Тест, котрий використовується для перевірки опанування певної теми, є надійнішим, ніж тест, передбачений для перевірки всього розділу. Бо він включає велику кількість навчального матеріалу.

Під час складання тестів додержуюсь методики :

- тестові вправи повинні бути зрозумілими, короткими, чіткими;
- шанс розпізнати точну відповідь повинен бути мінімальним; вірні відповіді неодмінно повинні розподілятися хаотично;
- тестові запити повинні відповідати змісту поточного освітнього матеріалу;
- відповідь на аніяке запитання не повинна бути зв'язана з відповідями на інші питання.

Всі члени комісії економічних дисциплін застосовують при оцінці знань студентів тестові вправи. 83% з них розроблені викладачами самостійно. Слід відмітити, що у 50% викладачів тестуванню підлягає 80% освітнього матеріалу. А здобувачі освіти, з усіх існуючих форм контролю, першість присуджують тестуванню – 67%.

Отож, тестовий контроль не замінює цілком традиційні форми екзаменування, а поповнює традиційний контроль.

Тестування має певні недоліки:

- 1) тестова форма контролю надає можливість більш швидкої перевірки умінь та досвіду (для викладача), але існує втрата в культурі мови (письмової, усної);
- 2) традиційна перевірка дозволяє суттєво "прощупати" студента;
- 3) не враховуються індивідуальні особливості кожного здобувача освіти : темперамент, особливості психічного стану, тип нервової діяльності . При усному іспиті викладач має можливість «наштовхнути» студента на істинну відповідь, надати підказку (і коли студент дійсно опановував матеріал, але «остовпів» в екстремальній ситуації (іспит), він давав згодом достовірну відповідь). Здобувачі освіти ведуть мову про те, що тести їх іноді плутають;
- 4) при тестовій формі опитування стикаємося з таким фактом, коли студенти при не належній підготовці точно «відгадують» правильні відповіді. Особливо це стосується вправ першого рівня. І самі тестуючи визнають, що при відсутності знань є шанс «виплутатися» за сприяння «методу тикю» [4].

Тому, щоб оминути вплив всіх перелічених недоліків, необхідно неодмінно пропонувати тестові вправи з вільною формою відповіді. Наприклад, зі складанням відповідного обґрунтування.

Методичне викладання економічних дисциплін у ЗФПО базується на класичних та інноваційних підходах до освітньо - пізнавальної діяльності здобувачів освіти і постійно вдосконалюється під дією змін економічних та соціальних процесів .

Одна з умов реалізації задачі з якісної підготовки слухачів різних спеціальностей ЗФПО є запровадження та поширене вживання в освітньому процесі нових форм дистанційного навчання[2].

У ВСП «Індустріальний фаховий коледж КНУ» викладачі користуються в своїй роботі інтерактивними інструментами та сервісами Google.

При розробці вправ з тестами на платформі Google Classroom застосовуються різноманітні типи вправ. З'являється змога формувати тестові вправи всіх рівнів. Усі тестові вправи розміщують в категоріях (одна тема – одна категорія). Доцільний перерозподіл вправ дозволяє утворити підсумкові тести. До них включають з кожної категорії задану кількість вправ[3].

У Google Classroom викладачі мають змогу швидко та легко розробляти , перевіряти вправи здобувачів освіти в електронній формі.

При розробці завдань у педагога є можливість урізноманітнити вправи з використанням Google forms. Можливий тест з одним , чи то декількома варіантами відповідей , з завантаженим файлом, відео та картинками.

Приоритетом дистанційного контролю знань є визначення часу на відповіді задачі . Це дає можливість скоротити відсоток несумлінної праці здобувачів освіти та підвищити рівень контролю за самостійністю. Інакше кажучи при виконанні задач за сприянням Google Classroom педагог вказує час закінчення роботи і має наглядний результат.

Із врахуванням вже власного досвіду проведення контролю знань під час дистанційного навчання , можна відзначити наступне :

- 1) наявність рівних можливостей здобуття освіти – не враховуючи місце проживання, стан здоров'я, темперамент;
- 2) вибір зручного часу для занять (якщо не встановлений термін виконання) і комфортного місця та темпу;
- 3) допомагає оминути комунікативні особливості людини (сором'язливість, нерішучість);
- 4) при дистанційному виконанні завдань не відомо хто саме його виконав, тому об'єктивна оцінка знань здобувача знань є проблематичною.

Зважаючи на все вище зафіксоване формуємо підсумки:

1 Тестування – багатофункціональний метод. Він дозволяє скоріше зрозуміти як далі чинити зі слухачами, допомагає педагогу скорегувати курс здобуття знань з окремих дисциплін. Виступає формою контролю та діагностики вмінь здобувачів освіти.

2 Тестування вигідно використовувати шляхом поєднання з іншими традиційними формами, наприклад, усною співбесідою з відповідних питань.

Перевірка знань студентів - це найбільша проблема методики процесу здобування знань. Педагогічний досвід підтвердив: у поєднанні з іншими видами перевірки тестовими задачами є досить результативним інструментом, який заохочує підготовку здобувачів освіти до занять і мотивує вчити дисципліни курсу.

Список використаних джерел:

1. Етенко Н. Ю. Тестовий контроль як результат оцінювання знань студентів у рамках розділу «Основи інформаційної культури» / Н. Ю. Етенко, І. П. Аврамова // Вимірювання в бібліотеках: оцінка ефективності та якості роботи : матеріали Інтернет-конференції, 6–10 черв. 2017 р., м. Харків / Харків. нац. ун-т радіоелектроніки, Наукова бібліотека. URL <http://openarchive.nure.ua/handle/document/3647> (дата звернення 12.05.2023)
2. Литвиненко О. В. Використання тестових технологій на основі Google-форм / О. В. Литвиненко // IX Хмурівські читання : обл. наук.- практ. Інтернет-конференція. 2013. URL :<http://timso.koippo.kr.ua/hmura9/vykorystannya-testovyh-tehnolohij-na-osnovi-googleform/> (дата звернення 12.05.2023)
3. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка . Харків.: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.
4. Методичні рекомендації з розроблення тестів для складання Державної кваліфікаційної атестації з професій. URL:<https://pkvfp.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/05/M> (дата звернення 11.05.2023)

КЛОЧЕК Н.Д.
ВСП «Криворізький технічний
фаховий коледж ДУЕТ»,
викладач фізики

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ФАХОВОГО
КОЛЕДЖУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ.**

***Анотація.** Використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якісної підготовки студентів фахового коледжу при дистанційному навчанні. Ознайомлення з ресурсами Google для забезпечення якісної підготовки викладачів та студентів при дистанційному навчанні. Вказані переваги і недоліки такого навчання та можливості підвищення знань студентів фахового коледжу.*

***Ключові слова:** дистанційне навчання, технології дистанційного навчання, ресурси Google, додатки Google, платформи Google.*

Перед тим, як перейти до теми використання сучасних педагогічних технологій у забезпеченні якісної підготовки студентів фахового коледжу при

дистанційному навчанні, давайте згадаємо що таке дистанційне навчання і які його технології.

Дистанційне навчання – це сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання, надання можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами.

Визначено, що технології дистанційного навчання – це сукупність методів, форм і засобів взаємодії учасників освітнього процесу в процесі самостійного засвоєння певного масиву знань при здійсненні відповідного контролю за їх засвоєнням.

Дистанційне навчання є орієнтованим на впровадження в навчальний процес принципово нових моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, самостійну роботу з інформаційними полями з різних банків знань, проектні роботи, тренінги й інші види діяльності з комп'ютерними технологіями.

Для здійснення цілей дистанційного навчання у вільному доступі наявні платформи: Adobe, MOODLE, Google групи, Google classroom, Microsoft Office 365, ZOOM, Meet та інші. Про обрану технологію дистанційної роботи необхідно своєчасно повідомляти здобувачам освіти.

В користуванні викладачів і студентів є велика кількість додатків і ресурсів для підготовки і вивчення необхідного матеріалу.

Дуже добре застосування набули додатки Google: classroom, презентації, документи, таблиці, календарі, чат, Meet, форми, сайти, групи, Keep, Jamboard, You Tube та інші. З їх допомогою розширились можливості у навчальній діяльності як викладачів так і студентів. Також з їх допомогою відбувається збереження часу для підготовки занять та перевірки знань студентів.

У забезпеченні якісної підготовки студентів фахового коледжу при дистанційному навчанні можливе використання ресурсів:

- для створення ментальних мап (майндмеппінг для студентів <https://www.mindomo.com>);
- створення карти знань (<https://coggle.it>) ;
- створення презентацій (<https://www.canva.com>, <https://prezi.com>, <https://www.beautiful.ai>);
- створення текстів, завдань, інформаційні ресурси (<https://www.classtime.com/uk/>, <https://kahoot.com>, <https://quizlet.com>, <https://study-smile.com> , <https://naurok.com.ua> , <https://miyklas.com.ua>);
- інструменти взаємодії зі студентами (<https://www.classdojo.com>, <https://classroom.google.com>, https://www.google.com/intl/ru_uA/docs/about/ .
- платформи для онлайн-конференцій (<https://zoom.us>, <https://hangouts.google.com> , <https://www.skype.com/uk/> , <https://products.office.com/uk-ua/microsoft-teams/group-chat-software> , <https://www.webex.com>);
- платформа для створення вікторин та ігор (<https://naurok.com.ua/yak-stvoriti-kahoot-pokrokovaya-instrukciya-144584.html>).

Переваг і недоліків в дистанційному навчанні дуже багато. Переваги в тому, що викладачам і студентам дані колосальні, цікаві інструменти для ведення навчального процесу. Навчившись користуватись ними викладачі і студенти зберігають час для підготовки завдань. Завдання стають цікавими, різноманітними, а отже і форми контролю знань також урізноманітнилися.

Але великим недоліком є те, що студенти унеможливають свою перевірку знань при усному опитуванні. Вони знаходять методи для спрощування своїх знань, підглядання, вимикання камери, не працювання мікрофону та багато іншого. Знання студентів в дистанційному навчанні стали не настільки якісні ніж при оф-лайн навчанні. Технологій збільшилось, а знання студентів зменшилися. Тому перед кожним викладачем стоїть завдання ознайомитись з сучасними інноваційними технологіями, навчитись і навчити студентів користуватись ними та обрати ті, які забезпечать якісну підготовку студентів фахового коледжу. Студенти завжди цікавляться новинками у їх навчанні, а викладачі весь час підшукують ті новинки, які зацікавлять студентів готувати і вивчати матеріал.

Список використаних джерел:

1. Освіта UA. Методика і технологія <https://osvita.ua/school/method/technol/1303/>
2. Центр професійного розвитку педагогічних працівників <https://cprpp.khm.gov.ua/dystantsijne-navchannia/tekhnolohii-dystantsijno-navchannia/>.

**ЧАБАНЕНКО О.Ю.,
МАЛЯРЧУК А.В.,**
Дніпровський політехнічний
фаховий коледж
викладачі ЦК «Біохімічних та
екологічних дисциплін»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ МЕТОДАМИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Метод проєктів виник у 20-х роках ХХ століття в США і ґрунтувався на ідеях гуманістичного спрямування в філософії й освіті, розробленими американським філософом і педагогом Дж. Дьюї та його учнем В. Х. Кілпатриком. Метод проєктів – це педагогічна технологія, орієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування та здобуття нових (іноді й шляхом самоосвіти). На заняттях доцільно використовувати короткотермінові проєкти, які можна опрацювати на двох-трьох заняттях з дисципліни, використовуючи знання з раніше вивчених дисциплін.

Ключові слова: ПРОЄКТ, МЕТОД, ЕКОСИСТЕМА, ЕКОЛОГІЯ, ПОПУЛЯЦІЯ, КОМАХИ, БДЖОЛИ БУДИНОК.

Екосистемні послуги – це всі корисні блага, які можна отримати від близького сусідства з природою. Від екосистемних послуг прямо залежить

задоволення фундаментальних потреб людини в середовищі існування та продуктах харчування. Ці такі звичні для нас природні блага стають все більш коштовними і бажаними на фоні стрімкого руху життя у місті. Дослідження екосистемних послуг важливе для ухвалення рішень, що можуть уплинути на природні екосистеми. Адже від збереження екосистем і їхніх компонентів залежить підтримання економічних можливостей та забезпечення середовища існування людей.

Більшість квіткових рослин, в тому числі сільськогосподарські культури, запилюються не домашніми медоносними бджолами, а дикими поодинокими бджолами, джмелями. Дефіцит цих комах суттєво знижує врожайність культур. Через брак запилювачів отримують багато пустих невивірених зернят. Урожайність усіх культур, де використовують диких поодиноких бджіл та джмелів на запиленні, зростає мінімум на 30 %. Також значно підвищується біохімічні показники та посівна якість отриманих насіння та плодів. Лохина та конюшина запилюються майже виключно джмелями та дикими бджолами.

Кількість комах-запилювачів скорочується по всій планеті, оскільки руйнуються осередки їхнього проживання — незаймані куточки природи. Критична ситуація посилилася під час воєнних дій на території України.

У світі існує близько 20 тис. видів бджіл, і лише кілька відсотків з них живуть великими родинами – соціальні види (в тому числі медоносні бджоли та джмелі). Усі інші живуть поодинокі. Після запліднення самка шукає місце для гніздування – пустоти в деревах, рослинах, землі. Поодинокі бджоли не виробляють мед, вони збирають пилок, яким вигодовують своїх личинок. Тому весь час його збирають, запилюючи значно більше рослин, ніж медоносні бджоли [1, 16 – 19].

У світі вирощують понад 25 видів диких бджіл, яких використовують для запилення кормових, олійних, плодово-ягідних, овочевих, технічних культур. Усі сади Японії запилюють саме дикими бджолами. В закритому ґрунті застосовують джмелів та поодиноких бджіл, які більш ефективні як запилювачі у цих умовах. Поодинока бджола осмія руда вирощується у Європі для садів і теплиць. В США, Канаді масово розводять для запилення основної кормової культури – люцерни – бджолу-листоріза. Цей вид листоріза використовують не лише на люцерні, а й на запиленні широкого кола рослин. Загальний обіг коштів, пов'язаний з використанням цього виду на запиленні, щорічно складає кілька мільярдів доларів!

У нашій країні є досвід успішного використання бджіл-листорізів на запиленні ріпаку, еспарцету, соняшнику [2, 24 – 37].

Здобувачі освіти групи БТ – 20 1/9 – Неклеса Анна та Анастасія зробили унікальний будинок для комах використавши натуральні матеріали. Його можна повісити на дереві, стіні або перилах. Будинок дає можливість спостерігати за комахами поблизу, що буде цікаво в науці і розвагах, а й має бути цікаво всім, адже ми самі є частиною природи, а унікальна форма і колірна гамма виділяються серед інших будинків, що збільшує їх привабливість в якості декоративного елемента в саду, на ділянці, на терасі або балконі цікава

альтернатива стандартним і нудним домівкам вони привертають увагу, прикрашають антураж і екологічно корисні.

Рисунок 1 – Здобувачі освіти гр. БТ – 20 1/9 та їх годівниця для комах

Для відновлення чисельності диких запилювачів достатньо зберігати шлейфи трав перед лісосмугами, не розорювати і не скошувати, там уже ростуть усі необхідні нектароноси, і там загалом більше видів рослинності. Адже є такі види диких бджіл, які живляться пилом виключно одного виду рослини. У європейських парках завжди залишають частину під некошеними дикорослими рослинами, там є «готелі» навіть для дощових черв'яків. Важливо, щоб такі осередки дикої природи з'єднувалися у мережу, тобто комахи могли перелітати з одного місця в інше в разі проблем із харчуванням чи гніздуванням. Тоді навіть у містах будуть літати дикі запилювачі та ентомофаги, в тому числі занесені до Червоної книги.

Хочеться вірити, що Україна ще не пройшла точку неповернення, але з кожним роком надія слабшає. Якщо припинити обробляти поле, то до первинного стану воно повернеться тільки через кілька десятків років. У Західній Європі зберігають диких запилювачів та ентомофагів не тільки біля полів із сільськогосподарськими рослинами, а влаштовують «готелі» для бджіл просто у парках, ставлять приманки, висівають рослини-пилконектароноси. Люди більш обізнані з цією проблемою і не думають лише про прибуток.

Українські садівники закупають бджіл-осмію у Польщі, джмелів для запилення овочів у теплицях в Ізраїлі, Нідерландах, інших країнах. Основна причина відсутності масового розведення і застосування диких запилювачів у сільгоспвиробництві в Україні — дуже низька обізнаність сільгоспвиробників про значення запилення і запилювачів для рослин. Знають тільки медоносну бджолу. Їх цьому не вчать у вишах. Всі знають про технології обробки ґрунту, добрива, сорти та гібриди, пестициди та захист рослин. А що запилення є не менш важливим компонентом технології вирощування рослин — це привілей одиниць. Не кажучи про те, що запилювачі є обов'язковим компонентом як природних, так і агроєкосистем.

Тому не дивно, що навіть самі агрономи підпалюють суху рослинність по всій Україні. Потрібні, по-перше, сучасні знання екології майбутніх аграріїв, розуміння, що мільйони гектарів наших ланів — не ізольований горщик або

тепличка, що вони тісно пов'язані з оточуючими середовищем, що будь-яке втручання у життя поля, будь-яка технологічна операція мають різні наслідки, не обов'язково позитивні.

І тільки після цього з'явиться розуміння в потребі багатьох живих організмів, у тому числі й диких запилювачів. Ось тоді з'являться інвестиції, відповідні фахівці, і Україна почне розводити та застосовувати диких бджіл, як це робиться в країнах Західної Європи [3, 112 – 123].

Висновки. Таким чином, застосування методу проєктів у освітньому процесі покращує ефективність засвоєння та усвідомлення знань здобувачів освіти, сприяє формуванню вмінь працювати з інформацією, аналізувати, систематизувати, узагальнювати, встановлювати асоціації з раніше вивченим, робити висновки, висувати ідеї, знаходити варіанти розв'язання проблеми, передбачати можливі наслідки рішень, обґрунтовувати власну думку, знаходити компроміс, прогнозувати результати своєї діяльності. Творча співпраця педагога та здобувача освіти, під час проєктної діяльності, забезпечує творчу самореалізацію як викладача, так й здобувача освіти, задовольняє їх потреби в самовдосконаленні та саморозвитку; сприяє досягненню високих творчих результатів у процесі навчання.

Список використаних джерел:

1. Алмазан Д.Р. Велика книга комах: енциклопедія: Vivat , 2022. 438 с.
2. Трохимчук І.М., Плюта Н.В., Логвиненко І.П. Біотехнології з основами екології, Видавничий дім «Кондор», 2019. – 302с.
3. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Жива країна 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Знання-Прес, 2002. 245 с.

РИЖЕНКО М.В.,
ВСП «Могилів-Подільський
технологічно-економічний фаховий
коледж Вінницького НАУ»
викладач української мови і
літератури та зарубіжної літератури

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

*Якщо ми будемо вчити сьогодні так, як ми
вчили вчора, ми крадемо в наших дітей завтра.*

Джон Дьюї

Анотація. У статті проаналізовано апробовані сучасні інформаційні технології, які використовуються на заняттях зарубіжної літератури і дають можливість викладачу у процесі підготовки досягти найвищої результативності, розкрито головні дидактичні функції, які реалізуються за допомогою ІКТ, вказано на переваги та недоліки їх застосування.

Ключові слова: інноваційні технології, інформаційно-комунікативні та телекомунікаційні технології, «мультимедіа», медіаграмотність, медіаосвіта,

В сучасних умовах масової комп'ютеризації та інформатизації всіх сторін життя суспільства перед системою освіти постають нові завдання, які вимагають пошуку шляхів інтенсифікації процесу навчання та інноваційних методів управління ним. Запровадження у навчальний процес сучасних інформаційних, зокрема, комп'ютерно-орієнтованих і телекомунікаційних технологій, відкриває нові способи, надає широкі можливості для диференціації загального та професійного навчання, всебічної реалізації творчих, пошукових, особистісно-орієнтованих, комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності й відповідності запитам практики. Тому пріоритетним напрямком процесу інформатизації освіти є запровадження засобів інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню галузь.

На теперішньому етапі розвитку освітньої системи в процесі викладання зарубіжної літератури зростає роль інноваційних технологій, використання яких сприяє піднесенню якості та інтенсивності навчального процесу, приверненню уваги студентів до найкращих надбань літератури. Зокрема використання комп'ютерних технологій та Інтернету дозволяє стимулювати інтерес студентів до художніх творів і вивільнити чимало часу для творчої співпраці викладача та студента. Звичайно, варто пам'ятати, що постійними компонентами у процесі літературної освіти залишається літературний текст як естетичне явище та діалог, організований викладачем: художній текст – читач, читач – автор, художній текст – автор – читач.

Упровадження сучасних інформаційних технологій на заняттях зарубіжної літератури стає однією з актуальних проблем методики викладання дисципліни, саме вони дають можливість викладачу у процесі підготовки досягти найвищої результативності. Адже словесник, перш за все, має справу з мистецтвом слова, працює над розвитком мовлення, залучає студентів до духовності й естетичних цінностей. Отже, у сучасному суспільстві навчання можна організувати таким чином, що джерелом знань виступатиме не тільки викладач, а й комп'ютер, телевізор, відео. Студенти, відповідно, повинні вміти осмислювати отриману інформацію, трактувати її, застосовувати в конкретних умовах.

В основі інформаційних технологій лежить не ілюстративна функція, а смислове оформлення матеріалу, тобто створення такої демонстрації, яка направлена не на ілюстрування матеріалу, а на спонукання до пошуків відповіді на запитання. Включаються мисленнєві операції аналізу, синтезу з виходом на самостійні узагальнення й висновки. Діяльність студентів у системі ІКТ передбачає роботу з інтернет-бібліотеками, ілюстрування навчального матеріалу, обробку даних – дидактичні матеріали з екрану, використання відеоматеріалів, фрагментів теле-, художніх фільмів як основи формування інтерпретаційної культури студентів.

Мета моєї роботи навчити студентів добувати інформацію і її аналізувати, розвивати вміння робити це швидко й ефективно, що формує навички, які знадобиться їм у житті, незалежно від обраної професії. Використання на заняттях інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє поглиблено усвідомлювати та засвоювати студентами навчальний матеріал. Це створює

сприятливі умови сприймати предмети та явища різнобічно, системно, емоційно.

Головні дидактичні функції, які реалізуються за допомогою ІКТ на заняттях зарубіжної літератури, це:

- пізнавальна (використовуючи комп'ютерні технології та Інтернет, можна отримати будь-яку необхідну інформацію):

- розвивальна (робота з різноманітними комп'ютерними програмами, крім активізації літературних можливостей особистості, сприяє розвитку таких необхідних пізнавальних процесів, як сприйняття, логічного мислення, пам'яті, уваги);

- дослідницька (у студентів з'являється можливість узяти участь у роботі літературних пошукових груп, Інтернет-конкурсах; виконувати творчі роботи різних видів, створювати власні творчі проекти, розробляти доповіді, реферати, презентації, публікації, дослідити певні проблемні питання);

- комунікативна (під час обміну інформацією між студентами створюється певна віртуальна єдність, у всіх є реальна можливість увійти на сайти популярних сучасних митців; вони мають можливість зіставити різні погляди, дати їм оцінку, сформулювати свої позиції).

Систематичне використання комп'ютера на занятті сприяє наступному: підвищується якісний рівень використання наочності на занятті; зростає продуктивність заняття; реалізуються міжпредметні зв'язки; стає можливою організація проектної діяльності студентів; покращуються взаємини «студент – викладач», особливо зі студентами, які захоплюються інформатикою; студенти починають сприймати комп'ютер як універсальний інструмент для роботи в будь-якій галузі людської діяльності.

Розвиток творчих здібностей студентів з використанням ІКТ має ряд переваг перед вже існуючими технологіями. Переваги використання ІКТ:

- розвивають креативні, дослідницькі здібності студентів;
- підвищують мотивацію навчання;
- активізують пізнавальну діяльність студентів;
- підвищують інтерес до дисципліни;
- дозволяють індивідуалізувати процес навчання;
- активізують самостійну діяльність студентів.

У своїй практиці ІКТ використовують для пояснення нового матеріалу; контролю знань; організації самостійної роботи студентів на занятті та вдома; організації пізнавального дозвілля студентів; розвитку творчої активності студентів, їх навичок роботи з програмним забезпеченням та публічного представлення результатів своєї діяльності.

Отже, використання інформаційних технологій дозволяє реалізувати різні прийоми, урізноманітнити навчальний процес, зробити його більш привабливим, брати до уваги потреби та інтереси суб'єкта навчання, рівень його підготовки, оперативно і цілеспрямовано контролювати роботу студентів, ефективно керувати нею. Таким чином застосування ІКТ у сучасному світі стає дуже важливим компонентом освітньої програми, що дозволяє підготувати

майбутніх випускників до ефективної професійної діяльності, зробіть його конкурентоспроможним на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Андрєєва О. В. Використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках зарубіжної літератури // Зарубіжна література в школі. — 2008. — № 6. — С. 12-25.
2. Богдан Л. Впровадження мультимедійних технологій у навчання: крок у майбутнє – це наше теперішнє / Л. Богдан // Зарубіжна література. – 2005.– № 21–24 (421–424). – С. 60–62.
3. Дячок С. Комп'ютерні технології осучаснюють урок літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2010. – № 11-12. – С. 22.
4. Ісаєва О. Комп'ютер на уроці літератури як методична проблема // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – № 5. – С. 2-5.
5. Обухова Н. Сучасні інформаційні технології // Відкритий урок. – 2011. – №2. – С. 22-23.

ПЕРІЖОК Н.В.,

Дніпровський політехнічний
фаховий коледж,
викладач технологічного-хімічних
дисциплін

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ВИКЛАДАННІ ХІМІЧНИХ НАУК**

***Анотація.** Для отримання якісного освітнього результату необхідно спрямовувати роботу на розвиток творчих можливостей і талантів студентів. Це залежить від ґрунтовних знань при вивченні усіх технічних дисциплін. Навчальний процес стає ефективним при використанні інноваційних педагогічних технологій. Новий підхід у викладанні хімічних наук, вимагає від викладачів творчої співпраці зі студентами і вдосконалення своєї педагогічної майстерності.*

***Ключові слова:** комп'ютерно орієнтовані засоби навчання, комп'ютерні телекомунікації, сучасні, інноваційні педагогічні технології, хімічні науки, новітні інформаційні технології.*

Знання хімії та хімічних процесів і закономірностей лежать в основі багатьох сучасних технологій і тому спрямовують пошуки фахівців у площину розробки перспективних і високоефективних виробничих технологій. Сучасні педагогічні технології у викладанні хімічних наук дають можливість вивести студентів на більш високий рівень базової професійної компетентності і професіоналізму.

Сьогодні комп'ютери стають неодмінним атрибутом нашого життя, а новітні інформаційні технології створюють нові можливості отримання людиною знань.

Актуальність використання інноваційних технологій у вивченні хімії обумовлено тим, що в ній закладені невичерпні можливості для навчання учнів на якісному рівні.

Серед всіх дисциплін хімічні науки займають своє особливе місце. Хімії – це система загальних знань про елементи, речовини, процеси їх перетворень і методи їх пізнання, побудована на базі провідних ідей, теорій і досягнень хімічної науки. Відповідно до принципів дидактики формулюються загальні цілі навчання хімії, обираються методи і засоби розв'язання навчальних завдань. Важливою особливістю вивченню хімічних наук в фахових коледжах є тлумачення їх як загальнокультурної цінності й інструменту пізнання навколишнього світу і самого себе. Профільне навчання за своєю ідеєю передбачає суттєве посилення самостійної пізнавальної і практичної діяльності студентів з використанням активних методів навчання [2, 6].

Втілення нових освітніх технологій – складний процес, який базується на основі когнітивного та гуманістичного підходу і реалізується у практичній роботі. Сучасні педагогічні технології, які набули поширення в практиці вищої освіти, такі: модульно-рейтингові, інтерактивні, ігрові, тренінгові, інформаційно-комунікаційні, діалогові технології, технологія особистісно орієнтованого навчання, проектного навчання, а також технологія портфоліо.

Викладач має бути не лише спеціалістом високого рівня свого профілю, але й повинен забезпечувати: варіативність і особистісну орієнтацію навчального процесу, проектування індивідуальних навчальних траєкторій; практичну орієнтацію навчального процесу із застосуванням інтерактивних компонентів; закріплення профільного самовизначення здібностей і компетентностей [5].

Для сучасної освіти України є важливим запровадження системних змін, оновлень у змісті, формах, методах освіти. Інноваційна діяльність набирає значної сили і значення, про що йдеться у відповідних нормативно-правових документах, зокрема в Законах України «Про освіту», «Про загальноосвітній навчальний заклад», «Про інноваційну діяльність», у Положенні Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної діяльності в системі освіти України».

Поняття інновація в перекладі з грецької означає «оновлення», «новизна», «зміна» з'явилося вперше в зарубіжних дослідженнях ХІХ ст., в техніці.

Нинішні педагогічні інновації пов'язані із застосуванням інтерактивних методів навчання. Викладач виступає лише в ролі організатора навчання, координатора роботи груп, дискусії. Інтерактивні технології навчання найбільше відповідають особистісно-зорієнтованому підходу в навчально-виховному процесі. Тому сучасний освітній процес немислимий без пошуку нових, більш ефективних технологій, що сприяють розвитку творчих здібностей студентів. Необхідною умовою є те, щоб учень став активним

учасником навчального процесу, а вчитель був організатором його пізнавальної діяльності [3].

Методи навчання – один з основних компонентів навчально-виховного процесу, спосіб керування й активізації пізнавальної діяльності студентів.

У своїй професійній діяльності викладач хімічних наук має використовувати знання психолого-педагогічних і хімічних дисциплін, філософії; різних аспектів формування мети навчання хімії; взаємозалежності дидактичної мети уроку і його компонентів; функцій і можливостей хімічного експерименту, аудіовізуальних засобів і комп'ютерних програм; прийомів організації пізнавальної діяльності учнів і керування цією діяльністю; завдань, змісту, методів і організаційних форм навчання хімії; форм і видів контролю, методичних прийомів оцінювання рівнів навчальних досягнень [1, 16].

Проблемна технологія у викладанні хімії – це особливий вид навчальної активності студентів і має на меті активізацію процесу пізнання. Інтерактивні методи навчання забезпечують прояв більшої активності студентів, ніж тільки традиційні. Заняття із хімічних наук повинні захоплювати студентів, впливати на їхню свідомість та емоції.

У педагогічну практику включаються нові технології використання комп'ютерів. Серед методів активізації пізнавальної активності студентів були використані такі: мозковий штурм, презентації, мультимедійні технології, віртуальні лабораторні роботи. Мультимедійні презентації сьогодні одне з популярних понять сучасної інформатики, з яким пов'язаний розвиток широкого спектра конкретних технологій і відповідних секторів комп'ютерного ринку. Читання лекцій викладачі проводить з використанням мультимедійних презентацій та демонстраційного експерименту. При виконанні лабораторних робіт використання мультимедійної наочності дає змогу не лише швидко сприйняти нові знання, а також посилити ефективність засвоєння матеріалу.

Метод «мозковий штурм», як показав досвід, доцільно використовувати на початку кожної лабораторної роботи з ціллю досконалої теоретичної підготовки. Для самостійної роботи студентам пропонуємо виконати індивідуальне розрахункове завдання на всі теми, передбачені навчальним планом. Як результат, вони створюють презентації за допомогою програми Microsoft Power Point і потім виступають з докладами. У процесі виконання лабораторної та практичної роботи студенти повинні вчитися формулювати і правильно висловлювати власну думку, вміти доводити свою точку зору, вести дискусію, слухати співрозмовника, поважати альтернативну думку. Всі ці здібності допоможуть формувати навички, необхідні майбутньому фахівцю у професійній діяльності.

Моделювання реальності – найважливіша перевага мультимедіа-технологій. З їх допомогою можна не лише відтворити будь-який об'єкт, але й забезпечити його програмою, яка описує його поведінку в реальних умовах. Завдяки цій «віртуальній лабораторії» людина практикує операції, що максимально відповідають реальним, насправді маючи справу лише з їх електронним аналогом. Комп'ютерні тренажери можна використовувати для

попереднього практичного відпрацювання навичок поводження з небезпечними речовинами або приладами.[3, 31]

Відеодемонстрації та інші мультимедійні засоби зовсім не можуть замінити справжній, «живий» хімічний експеримент. Екран телевізора, як і екран монітора комп'ютера, є віртуальним світом. У той час як учням надзвичайно важливо, якщо не спробувати на дотик, то хоча б побачити своїми очима не на екрані, а в дійсності. Але в тих випадках, коли на уроці справжній експеримент із різних міркувань неможливий, то для безпосереднього спостереження на уроці (наприклад взаємодія натрію з водою, алюмінію), цю недостатність інформації може замінити відеодемонстрація. Тому відеодемонстрації є не заміною реального експерименту, а новою складовою частиною засобів наочності й доповнення в системі навчального експерименту.

Висновки: найважливішою складовою навчального процесу стає особистісно орієнтована взаємодія викладача і студента, яка допомагає засвоєнню і розумінню навчального матеріалу.

Особистісно-орієнтована технологія ґрунтується на застосуванні методів навчання, які відповідають індивідуальним можливостям студента. Разом з цим викладач повинен любити свою роботу, пам'ятати про загальнолюдські правила етики спілкування, удосконалювати педагогічну майстерність, бути культурною людиною, толерантним по відношенню до студентів.

Вдале використання інноваційних технологій у поєднанні з традиційними методами навчання підвищує інтерес студентів до вивчення хімічних наук, зростає їх активність, посилює у них прагнення здобувати знання самостійно.

Упровадження педагогічних технологій можливо, якщо викладачі здатні досконало вивчити конкретну інновацію й прийняти її особисто, зважити доцільність використання нових методів в навчанні, створити комфортні умови в практичній роботі. Така послідовна діяльність формує готовність викладачів до застосування інноваційних технологій в умовах реформування освіти в Україні.

Список використаних джерел:

1. Бабанський Ю.К. Оптимізація навчально-виховного процесу. – М., 1982. - 192с.
2. Буджак Г. Метод проектів як педагогічна технологія// Біологія і хімія в школі – 2001 -№1. – 35с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. - Львів: Новий світ - 2000, 2005. -350 с.
4. Інтерактивне навчання на уроках хімії / Упоряд. Г. Мальченко, О. Каретникова. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. – 128 с.
5. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. – К.: Просвіта; 2000.-368с.

ЛОБОЗОВА Л. А.

Дніпровський фаховий коледж будівельно-монтажних технологій та архітектури (ДФКБМТА), викладач біології, викладач вищої категорії, викладач методист, к.б.н.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ»

Анотація. В статті аналізується впровадження у навчальний-виховний процес ДФКБМТА новітніх технологій, а саме інноваційний метод проектів, створених методом моделювання на пінопласті. Проекти не мають аналогів і підкреслюють високий творчий і креативний потенціал студентів коледжу.

Ключові слова. Інновації в тепло-, ресурс-, енергозбереженні; ключові компетенції; енергоефективність, «сталий розвиток», творчий креативний потенціал студентів.

Виклад основного матеріалу. В нашому коледжі у педагогічній діяльності значну увагу ми приділяємо впровадженню *новітніх технологій* у навчально-виховний процес. Серед них одним із найпріоритетніших для викладачів біології і екології є *інноваційний метод проектів*, який поєднує декілька сучасних підходів: особистісно зорієнтований та комунікативно-діяльнісний [2, 224 с.]. **Метод проектів** – це освітня технологія, спрямована на здобуття студентами знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку.

Проектна діяльність - збагачення досвідом, набутим у процесі дій, обмін думками і цікавими знахідками, інтерактивне спілкування і високоякісне засвоєння навчального матеріалу. Досвід роботи з упровадженням методу проектів переконливо довів його ефективність щодо формування **ключових компетенцій**: соціальних, комунікативних, інформаційних, саморозвитку, самоосвіти, продуктивної творчої діяльності. Ці компетенції допомагають майбутнім спеціалістам добре підготуватись до самостійного життя, успішно самореалізуватися і функціонувати в сучасному євроінтегрованому суспільстві.

Студенти на заняттях з біології і екології ознайомилися з глобальними цілями сталого розвитку «Sustainable development» у сфері енергоефективності, які включають: «Гідну працю та економічне зростання», «Промисловість, інновації та інфраструктуру», «Доступна та чиста енергія», «Відповідальне споживання та виробництво», «Використання місцевих видів палива», «Низьковуглецеве будівництво», а також з Європейським зеленим курсом (EU Green Deal), що забезпечує реалізацію Декарбонізації у сферах: «Відновлювані джерела енергії», «Альтернативні види палива», «Енергоефективність».

Пріоритетні напрями у сфері енергоефективності в 2022 році є розкриття науково-освітнього потенціалу, тому велика увага у коледжі приділяється науково-дослідній, винахідницькій, творчій роботі студентів.

Для наочного ознайомлення студентів з розв'язанням проблем тепло-, енерго-, та ресурсозбереження, наші студенти у гуртку «Екомайбутнє» методом

моделювання створили на пінопласті декілька проектів: Модель «пасивного розумного будинку», Проект «Екологічна ферма», «Екологічно чистий район Стокгольму «Хаммарбю-Шестад», «Біосфера-2», «Будинок з водоростями», «Очищення стічних вод».

Фото 1. Модель «Енергозберігаючий будинок-матрац»

Прототипом нашого «Енергозберігаючого будинку» був будинок **«COMPACT HYPER-INSULATED PROTOTYPE»** (Компактний гіперізолюваний прототип), представлений на міжнародному конкурсі **Solar Decathlon 2011** [1, 55]. Цей будинок-матрац не тільки не залежить від традиційних джерел енергії, а й сам здатний бути таким джерелом: він має **механічну вентиляцію з рекуперацію тепла**. Наш макет виконано у масштабі 1:25, усі розміри відображено у співвідношенні з реальними розмірами будинку. За основу для виготовлення каркасу було взято *полістирол на дихлоретановому в'язучому*. Для виготовлення зовнішнього утеплювального шару будинку ми використали комбіновану тканину з додатковим шаром для утеплення. Сонячна батарея на даху зроблено із рентгенівської плівки.

Наступний **Проект «Екологічна ферма»** (Фото 2). Модель сконструйованої екологічної ферми майже повністю забезпечує себе альтернативними джерелами енергії і палива і не залежить від традиційних вуглеводневих енергоносіїв, світові ціни на які стрімко зростають. Які інновації ми використали в моделі? Це: житловий будинок, який використовує теплову енергію ґрунтів (теплові насоси) для обігріву та вентиляції приміщень, а в літку – для охолодження. На даху будинку ми встановили **плаский сонячний колектор** для отримання гарячого водопостачання й опалення. Будинок додатково має **вітроагрегат** і **водяне колесо** для отримання електроенергії. Енергію вітру можна використати для подачі води тваринам на віддалених фермах за допомогою водопідйомних установок. Наша ферма має також **енергетичні плантації** швидкоростучих порід верби і тополі для одержання пелет. Для тракторів і вантажних автомобілів ми використовуємо біоетанол (кукурудза, пшениця, цукрові буряки) і біодизельне паливо (олійні культури), яке безпечно для біоти (за 28 днів у процесі мікробної конверсії переробляється до 99% біодизельного палива, що сприяє зменшенню викидів CO₂). Для покращення родючості чорноземів після вирощування на них соняшнику і рапсу ми використовуємо біотехнологію **вермикультивування**.

Фото 2. Модель «Екологічна ферма»

Фото 3. Екологічний проект
Стокгольму «Хаммарбю-Шестад»

Третій проект це «Екологічний проект «зеленого» району Стокгольму Хаммарбю-Шестад» (Фото 3). Модель відображає екологічно стійкі рішення життєзабезпечення населення Стокгольму і збереження його природи. В проекті відображені утилізація і переробка відходів у Стокгольмі, використання каналізаційних стічних вод для отримання біогазу; використання сонячних колекторів та водяного колектору, розташованого на дні Балтійського моря; використання надлишкового тепла від тіл 300 тисяч пасажирів, які протягом року відвідують залізничний вокзал Стокгольму; старовинний замок, що опалюється теплом парного молока корів.

Висновки.

1. Освіта у всьому світі визнана однією з найголовніших складових загальнолюдських цінностей. На зміну традиційному заняттю сьогодні приходить якісно новий тип організації навчального виховного процесу – інноваційний, особистісно-зорієнтований, характерними ознаками якого є *передбачення та співучасть*. Це навчання ми і впроваджуємо в ДФКБМТА.

2. Впровадження і використання сучасних педагогічних технологій у коледжі сприяє забезпеченню якісної підготовки студентів ЗФПО, стимулюють дослідницькі вміння і навички студентів, виховують самостійність у пізнавальній діяльності, допомагають успішно самореалізуватися і функціонувати в сучасному Євроінтегрованому суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток студентських ініціатив студентської молоді», 04.04.2013, ДМТ [1, 55].

2. Пометун О.І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посіб. / О.І.Пометун, Л.В. Пироженко; За ред. О.І.Пометун. – К.: А.С.К., 2006.-224 с.: іл.

ОСТАФІЙ Г.П.,
ВСП «Львівський фаховий
коледж індустрії моди КНУТД»
викладач технології швейних виробів

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Анотація. Використання інтерактивних методів навчання в освітньому процесі є важливим напрямком підвищення рівня якості знань у студентів які впливають на формування управлінських компетенцій майбутнього фахівця.

Основними проблемами процесу навчання є: для чого вчити - мета навчання; чого навчити - зміст навчання; як організувати процес навчання - форми організації навчання; що використовувати у процесі навчання - засоби навчання; як навчати - методи навчання. Саме від їх ефективності залежить і кількість, і якість одержуваних студентами знань, навичок та вмінь.

Інтерактивне навчання дає можливість педагогу раціонально використовувати час заняття, водночас дозволяє здобувачу освіти проявити себе. Тому застосування на заняттях сучасних освітніх технологій, зокрема технологій інтерактивного навчання, може зробити заняття більш змістовними, а викладачу дозволяє легко залучати здобувачів освіти до освітнього процесу.

Ключові слова: методи навчання, інтерактивне навчання, круглий стіл, дискусія, аналіз.

Метод (від гр. - шлях до чогось) означає спосіб досягнення мети, певним чином упорядковану діяльність. Методом навчання називають спосіб упорядкованої взаємозалежної діяльності викладача і студентів у справі, що спрямована на вирішення завдань освіти, виховання і розвитку у процесі навчання. Метод навчання характеризують три ознаки: мета навчання, спосіб засвоєння, характер взаємодії суб'єктів навчання. Поняття "метод навчання" вітчизняні педагоги трактують неоднаково. Деякі розуміють його як спосіб передачі іншим знань (Д.І. Тихомиров) чи зараховують до нього взагалі всі способи, прийоми та дії вчителя (К.В. Єльніцький). Інші розглядають метод навчання як сукупність координованих прийомів викладання (С.О. Ананьєв) тощо [2,76].

Дослідження педагогів і психологів довели, що засвоєння знань та способів діяльності відбувається на трьох рівнях: усвідомленого сприйняття і запам'ятовування; застосування знань та способів діяльності за зразком чи в подібній ситуації; творчого застосування. Методи навчання повинні забезпечити досягнення усіх рівнів засвоєння.

Оскільки методи навчання мають множинну характеристику, є можливість класифікувати їх за декількома критеріями. Методи поділяють, по-перше, за джерелами передачі та характеру сприйняття інформації на словесні, наочні і практичні (С.І. Перовський, Є.Я. Голант). Залежно від основних дидактичних задач, що реалізуються на конкретному етапі навчання, методи поділяють на методи знаходження знань, формування умінь і навичок,

застосування одержуваних знань, творчої діяльності, закріплення, перевірки знань, умінь та навичок (М.О. Данилов, Б.П. Єсіпов). Відповідно до пізнавальної діяльності студентів щодо засвоєння змісту освіти вирізняють такі методи, як пояснювально-ілюстративні (інформаційно-рецептивні), репродуктивні, проблемного викладу, частково пошукові (евристичні) і дослідні (М.Д. Скаткін, І.Я. Лернер) [4,51].

Є класифікації, в яких поєднуються методи викладання з відповідними методами навчання: інформаційно-узагальнювальні та виконавчі, пояснювальні й репродуктивні, інструктивно-практичні і продуктивно-практичні, пояснювально-збуджувальні та частково-пошукові, збуджувальні і пошукові (М.І. Махмутов). Дедалі частіше застосовуються підходи до класифікації методів навчання одночасно за джерелами знань і логічними підставами (М.М. Верзилін), за джерелами знань та рівнями самостійності студентів у навчальній діяльності (О.М. Алексюк, І.Д. Зверев та ін.).

В.Ф. Паламарчук і В.І. Паламарчук запропонували модель методів навчання, в якій поєднуються джерела знань, рівень пізнавальної активності і самостійності студентів, а також логічний шлях навчального пізнання. Класифікацію, в якій розглядаються чотири боки методів – логіко-змістовна, джерельна, процесуальна й організаційно-управлінська - було розроблено С.Г. Шаповаленком [1,93].

Різні погляди на проблему класифікації методів відображають природний процес диференціації й інтеграції знань про них. Дедалі чіткіше позначається багатосторонній, комплексний підхід до характеристики їх сутності.

Ю.К. Бабанський узагальнив і систематизував уявлення щодо традиційних методів навчання на основі методології цілісного підходу до діяльності. Зокрема ним було виокремлено три основні групи традиційних методів: 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; 2) методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності; 3) методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності [3,141].

У свою чергу методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності поділяються: на словесні, наочні та практичні за джерелом передачі і сприйняття навчальної інформації; індуктивні та дедуктивні за логікою передачі і сприйняття інформації; репродуктивні та проблемно-пошукові за ступенем самостійності мислення; на навчальну роботу під керівництвом викладача та самостійну роботу студентів за ступенем керування навчальною роботою.

Інтерактивні методи навчання на сьогодні є актуальним способом роботи викладача в аудиторії, тренера в групі та педагога в освітньому закладі. Інтерактивні методи навчання на противагу традиційним, базуються на взаємодії учасників навчального процесу, основний акцент на взаємодії слухачів між собою. Важливо викликати зацікавлення до теми заняття, перетворити аудиторію пасивних спостерігачів на активних учасників.

Слово інтерактивний прийшло до нас з англійської мови і виникло від слова «інтерактив». «Inter» - це взаємний, «act» - діяти. Інтерактивний – означає сприяти, взаємодіяти чи знаходитися в режимі бесіди. Діалогу з комп'ютером,

чи з людиною. Тому, це перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача і слухача.

Актуальні завдання, які можна розв'язати одночасно: розвиток комунікативних умінь і навичок; емоційний контакт між слухачами; вчитесь працювати у команді, прислухатись до думки свого товариша; знімає нервові навантаження слухачів, дає можливість змінювати форми їх діяльності, переключати увагу на вузлові питання теми. Інтерактивні методи захоплюють слухачів, пробуджують інтерес та мотивацію, навчають самостійному мисленню та діям.

Інтерактивне навчання передбачає: моделювання життєвих ситуацій; вирішення творчих завдань; спільне розв'язання проблем.

В ході діалогового навчання слухачі вчаться критично мислити, розв'язувати складні проблеми на підставі аналізу обставин і відповідної інформації, приймати продумані рішення, приймати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми. Для цього на заняттях організується індивідуальна, парна і групова роботи, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри, йде робота з документацією різними джерелами інформації.

Серед методів інтерактивного навчання слід виокремити наступні: круглий стіл, дискусія, ситуаційний аналіз, аналіз конкретних ситуацій, метод «мікрофон».

Круглий стіл – метод проведення занять із слухачами які, як правило, мають досвід роботи, практичну діяльність з питань що обговорюються. Це свого роду нарада по обміну досвідом і обговорення практичного досвіду, досягнень і помилок. В такий спосіб слухачі освоюють зміст теми, її ключові проблеми.

Сутність методу дискусія полягає в активному методі проведенні занять. Покликаний реалізувати практичні та теоретичні знання, погляди на проблему що розглядається.

Ситуаційний аналіз – полягає в тому, що слухачі, ознайомившись з описом проблеми, самостійно аналізують ситуацію, діагностують проблеми та надають свої ідеї рішення в дискусії з іншими слухачами.

Аналіз конкретних ситуацій прийнятий в умовах курсового навчання, що включає глибоке й детальне дослідження реальної або імітованої ситуації.

Метод «мікрофон» надає можливість кожному і кожній сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання, або висловлюючи свою думку чи позицію.

Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Змінюється сама парадигма освіти. Велика роль надається інтерактивним методам активного пізнання.

Педагог займає сьогодні провідну роль у підготовці висококваліфікованого спеціаліста у сфері індустрії моди, а інтерактивні методи виступають ефективними засобами взаємодії із студентами та формують з них спеціалістів сучасного рівня.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. – 2004. – 122 с.

2. Карп'юк О.Д. Європейське Мовне портфоліо: методичний посібник. – Тернопіль: Лібра Терра, 2008. – 112с.
3. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник. – 2005. – 232с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. – 2009. – 472с.

БЛОХІНА Н.В.

ВСП «Львівський фаховий
коледж індустрії моди КНУТД»
викладач фізичного виховання

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ
ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА/ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ»**

***Анотація.** У даній роботі викладача розглядаються питання стосовно пошуку шляхів використання сучасних педагогічних технологій у фізичній культурі та фізичному вихованні. На основі даних педагогічних спостережень, опитування викладачів з фізичного виховання та власного педагогічного досвіду проаналізовані особливості, можливості та результати використання інноваційних технологій під час викладання дисципліни «Фізична культура/фізичне виховання» для студентів фахового коледжу – ВСП «Львівський фаховий коледж індустрії моди КНУТД». Подано результати якості успішності студентів.*

***Ключові слова:** педагогічні технології, інноваційні технології, фізична культура, фізичне виховання, фаховий коледж, моторна щільність, якість успішності.*

У сучасному світі відбувається різке скорочення рухової активності, зросли психологічні навантаження на людину, погіршилась екологічна ситуація, збільшилась чисельність захворювань, пов'язаних з малорухомим способом життя.

Погіршення здоров'я людей стає однією з глобальних проблем сучасності; її вирішення багато в чому можливе лише за допомогою послідовного розвитку фізичної культури суспільства, яка є ефективним засобом профілактики захворювань та охорони здоров'я.

Проте, як свідчить практика, однією із причин зниження рухової активності є падіння інтересу до традиційних занять фізичною культурою. Причиною низької мотивації студентів до занять фізичною культурою є відсутність можливості вибору ними форм занять, ставлення самого викладача до проведення занять та незадоволеність студентів традиційним змістом. Зовсім відмовитися від традиційних форм проведення занять з фізичної культури неможливо, але більше впровадження новітніх технологій, добре продумані методики, застосування сучасних інформаційних технологій не тільки змінює традиційне уявлення про заняття фізкультурою, але і робить його дійсно сучасним.

Саме тому пріоритетним напрямком роботи кожного ЗВО є підвищення якості освіти через використання інноваційних технологій під час проведення урочних та позаурочних занять.

Актуальність теми полягає в пошуку шляхів підвищення ефективності занять через використання сучасних підходів до викладання фізичного виховання, що в кінцевому результаті призводить до досягнення поставленої мети – зміцнення здоров'я молоді та підвищення якості успішності.

Педагогічна технологія – один із спеціальних напрямків педагогічної науки, який покликаний забезпечити досягнення певних завдань, підвищувати ефективність навчально-виховного рівня та гарантувати його високий рівень. Організація різних видів педагогічної діяльності передбачає використання варіативних технологій на рівні майстерності та творчості, яка є вищою формою активності та самостійної діяльності людини.

Як зазначають ряд авторів, аналіз та досвід реалізації новітніх педагогічних технологій засвідчує, що всі вони не є самоціллю, однак, дозволяють кардинально змінити навчальну й соціальну мотивацію студентів, розвинути їхню пізнавальну активність, самостійність та здатність до творчості, що, у свою чергу, є важливою умовою формування їхньої професійної спрямованості [1,7].

Загальновідомо, що будь-який освітній процес будується на навчальному діалозі учня й учителя, викладача та студента, який спрямований на спільне конструювання програмної діяльності, досягнення певного рівня знань, умінь та навичок. У сучасній дидактиці представлені найрізноманітніші технології, бо кожен автор і виконавець приносять в педагогічний процес щось своє індивідуальне [1,4].

Аналіз доступних літературних джерел та практичного досвіду дозволив ознайомитися з характеристикою педагогічних технологій, а саме: традиційного навчання, проблемного навчання, особистісно орієнтованого навчання, розвивального навчання, розвитку критичного мислення, програмного навчання, інтерактивного навчання, модульного навчання, колективного творчого виховання, ігрові технології навчання, тощо [5,7].

Рис. 1. Інноваційні технології, які використовуються у педагогічному процесі

Провідником у будь-якій технології вважається детальне визначення кінцевого результату і точне його досягнення.

Педагогічна технологія функціонує як наука, що досліджує найраціональніші шляхи навчання, і як система способів, принципів і регуляторів, які застосовуються у навчанні, і як реальний процес навчання. Тому сучасний педагог повинен досконало володіти знаннями в області цих технологій і успішно застосовувати їх на своїх заняттях.

Сьогодні проблема введення інноваційних форм і методів організації навчального процесу в рамках традиційного навчання має бути вирішена через запровадження у вищій освіті особистісно орієнтованого підходу не тільки в навчанні, але й у вихованні.

В ході модернізації освіти, одним з основних завдань у викладанні предмету «фізична культура/ фізичне виховання» стає засвоєння знань про фізичну культуру і спорт, їх історію і сучасний розвиток, роль у формуванні здорового способу життя.

Сучасні підходи до викладання фізичної культури зобов'язують викладача використовувати інноваційні технології, і не лише вдосконалювати фізичні якості, а й розвивати творчий потенціал студентів [5,6].

Використання інформаційних комп'ютерних технологій в позаурочній діяльності і на заняттях робить предмет фізична культура сучасним. Складовими частинами ІКТ є електронний, програмний і інформаційний компоненти, спільне функціонування яких дозволяє вирішувати різноманітні завдання, що ставляться суспільством. Особливо їх використання стало доцільним під час організації дистанційного навчання. Підбір теоретичного та практичного матеріалу, його розповсюдження для студентів через гул клас, вайбер та інші платформи, а також отримання зворотної інформації від студентів (реферати, презентації, практичне виконання вправ та комплексів) дозволило підтримати на належному рівні як теоретичну, так і практичну підготовленість студентів під час онлайн-навчання. Відповідно були підібрані та згруповані форми контролю успішності студентів (контрольні питання, теоретичні та практичні тести, тематичні кросворди, тощо) (рис. 2).

Не дивлячись на те, що заняття з фізичного виховання/фізичної культури – це практика, тут є місце і теорії. Викладачеві необхідно знаходити і використовувати такі методи навчання, які дозволили б кожному студенту проявити свою активність, свою творчість, активізувати рухову і пізнавальну діяльність.

Інформаційно-комунікативні технології дозволяють вирішити проблему пошуку і зберігання інформації, планування, контролю і управління заняттями фізичною культурою, діагностики стану здоров'я і рівня фізичної підготовленості тих, що займаються.

Лекція "Оздоровча гімнастика"

Прикрепленные файлы

Лекція-О здоровча гім...

Тести з легкої атлетики

Прикрепленные файлы

Легка атлетика
10-11 клас.docx

Легка атлетика

- Який перший вид легкої атлетики входив в Олімпійські ігри?
 боротьба   біг на 198м 27см   стрибки в довжину
- До видів легкої атлетики відносяться:
 метання, шорт - трек, гімнастика   стрибки, біг, армреслінг
 метання, стрибки, біг
- Змагання з легкої атлетики проводяться:
 в критих манежах   на відкритих стадіонах   обидва варіанти
- Хто з українських легко-атлетів є легендою свого спорту?
 Сергій Бубка   Валерій Борзов   Ігор Палкін
- Правильний варіант виконання старту в бігу на 100м?
 високий   низький   обидва варіанти
- Яка дистанція відноситься до спринтерського бігу?
 400   100   1500
- Вимір результату при стрибках в довжину з розбігу відбувається по:
 п'ятках   носках   по ближньому до лінії видимого сліду
- Які фізичні якості не розвиває стрибок в довжину з розбігу?
 швидкість   силу   гнучкість
- Довжина марафонської дистанції?
 43км. 195м.   42км. 195м.   38км. 250м.
- Які дистанції в легкій атлетичі належить до коротких?
 100, 200, 400м.   800, 1300м.   30, 60 м.
- В якому році заснування міжнародної федерації легкої атлетики?
 1912р.   1991р.   1956р.
- Відомий бігун є володарем найбільшої кількості золотих олімпійських медалей в історії легкої атлетики?
 Пааво Нурмі   Хайле Гебреселассіе   Джессі Оуенс
- В якому році легка атлетика була включена в програму Олімпійських ігор?
 1983   1896   1912
- Вкажіть який легко-атлетичний снаряд штовхають?
 диск   ядро   спис   молот

Рис. 2. Форми онлайн навчання та контролю з фізичного виховання/фізичної культури студентів I – IV курсів різних спеціальностей

За допомогою використання технології рівневої диференціації у навчанні на заняттях з фізкультури можна зміцнити здоров'я і розвивати рухову активність студентів. Основні результати занять – профілактика захворюваності у студентів, а також підвищення інтересу до занять фізичними вправами, можливість кожному реалізуватися, досягати успіху. Даний вид технології може бути застосований за наступними напрямами:

- завдання з урахуванням рівня підготовки, розвитку, особливостей мислення і пізнавального інтересу до предмету;
- облік не лише досягнутого результату, але й динаміки змін фізичної підготовленості студента;
- розподіл студентів на медичні групи з урахуванням стану здоров'я;
- окремі завдання для студентів спеціальної медичної групи;
- для студентів, звільнених від занять за станом здоров'я, розробка і затвердження теми рефератів;
- залучення студентів на додаткові заняття різними видами спорту;
- участь обдарованих студентів у змаганнях різних рівнів.

Сучасні підходи до занять з фізичної культури і підвищення їх ефективності неможливі без розробки питань особистісно-орієнтованого навчання.

Зміст особистісно-орієнтованого навчання – це сукупність педагогічних технологій диференційованого навчання руховим діям, розвитку фізичних якостей, формування знань і методичних умінь і технологій управління освітнім процесом, що забезпечують досягнення фізичної досконалості.

Викладачам фізичної культури /фізичного виховання близькі фізкультурно-оздоровчі технології. Вони спрямовані на фізичний розвиток студентів. До них відносяться: загартовування, тренування сили, витривалості, швидкості, гнучкості і інших якостей, що відрізняють здорову, треновану людину від фізично слабкої.

Практика показує, що використання ігрових технологій з урахуванням вікових особливостей не втрачає актуальності. Кожному віку відповідає свій набір ігор, хоча бувають і виключення. Ігрова технологія є унікальною формою навчання, яка дозволяє зробити звичайне заняття цікавим і захоплюючим.

Ігрова діяльність на уроках фізичної культури займає важливе місце в освітньому процесі. Цінність ігрової діяльності полягає в тому, що вона враховує педагогічну природу молоді та тип психології, відповідає його потребам та інтересам. Гра формує типові навички соціальної поведінки, специфічні системи цінностей, орієнтацію на групові та індивідуальні дії, розвиває стереотипи поведінки в суспільстві.

Ігрова діяльність дає можливість підвищити у студентів інтерес до навчальних занять. Дозволяє засвоїти більшу кількість інформації, заснованої на прикладах конкретної діяльності, що моделюється в грі, допомагає в процесі гри навчитися приймати відповідальні рішення в складних ситуаціях.

Використання ігрових форм занять веде до підвищення творчого потенціалу студентів і до глибшого, осмисленого і швидкого освоєння матеріалу.

Результатом використання у навчальному процесі під час викладання дисципліни фізична культура/фізичне виховання сучасних педагогічних технологій, зважаючи на матеріально-технічну базу, об'єктивні та суб'єктивні умови проведення навчальних занять, стало підвищення моторної щільності занять (до 85%), зацікавленості та активності студентів I – IV курсів різних спеціальностей, а також збільшення середнього показника якості їх успішності (Рис.3).

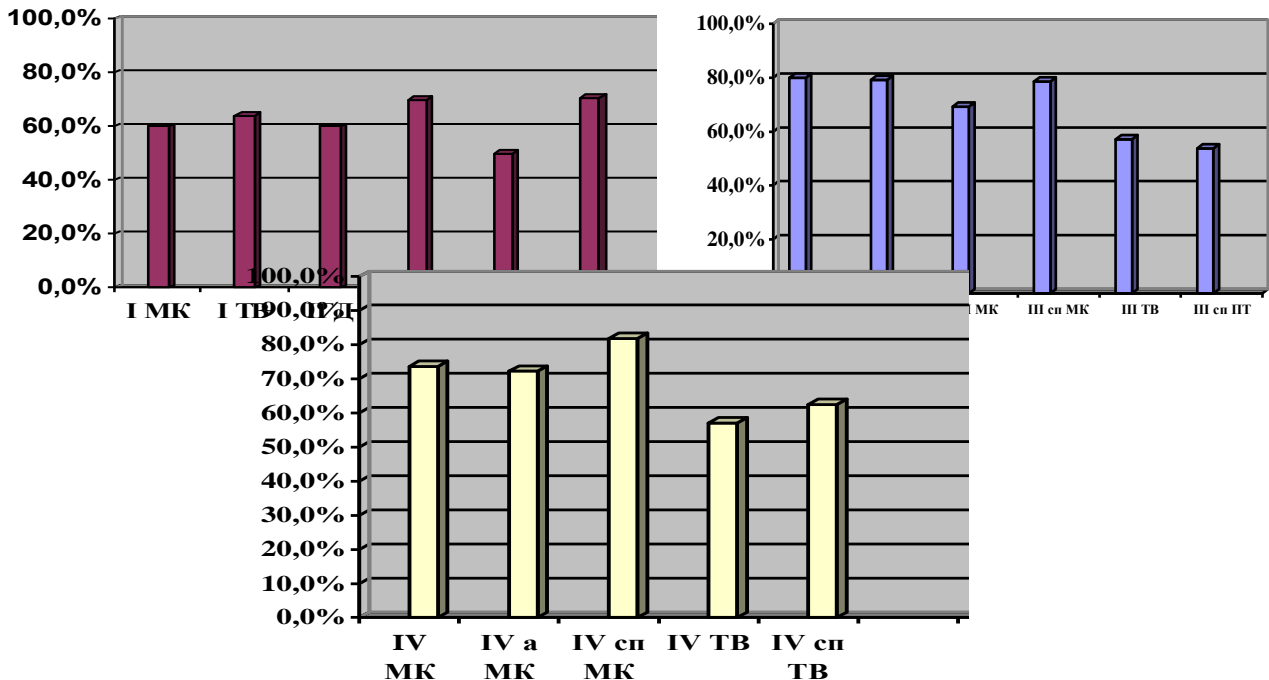

Рис.3. Якісна успішність студентів I – IV курсів за спеціальностями
(% , 2021-2022 н.р.)

Таким чином, сучасна система навчання повинна бути перебудована на основі принципів гуманістичної педагогіки, серед яких посилення уваги до особистості кожного студента, як до найвищої соціальної цінності, перетворення студента з об'єкта соціально-педагогічного впливу на суб'єкт активної творчої діяльності на основі розвитку внутрішніх мотивів самовдосконалення, демократизації в стосунках викладачів і студентів.

Сучасні педагогічні технології, використання Інтернет-ресурсів, нових інформаційних технологій дозволяють організувати навчальний процес на новому, вищому рівні, забезпечувати повніше засвоєння навчального матеріалу.

Сучасні соціально-економічні умови висувають високі вимоги до фізичної підготовки, працездатності та функціонального стану молодого покоління.

Сьогодні нам диктує нові пріоритети у фізичному вихованні студентів. Оздоровча спрямованість фізичного виховання – це головний напрямок, оскільки здорова людина – здорова нація.

Одним з напрямків модернізації навчання є упровадження у навчальний процес нетрадиційних форм та методів організації занять з фізичного виховання, які сприяють підвищенню ефективності навчального процесу.

Взаємозв'язок між організацією, методикою фізичного виховання і здоров'ям молоді не викликає сумніву. Зміст програмного забезпечення

повинен враховувати біологічні й педагогічні закономірності керування фізичним станом організму людини в процесі фізичного виховання.

Крім урочних занять з фізичного виховання /фізичної культури, таких як лекції, практичні, індивідуальні заняття та консультації, зі студентами ВСП «Львівський фаховий коледж індустрії моди КНУТД» організуються і проводяться позаурочні заняття: заняття у спортивних секціях з танцювальної аеробіки і фітнесу, настільного тенісу, волейболу, футболу; самостійні заняття фізичними вправами і спортом; масові оздоровчі, фізкультурні і спортивні заходи (спортивні ігри, змагання з видів спорту, спортивно-мистецькі свята «Веселі старти», «Козацькі забави», турпоходи, велопробіги тощо).

Список використаних джерел:

1. Антонова О.Є. Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема // Сучасні технології в освіті. Ч. 1. Сучасні технології навчання : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Філімонова Т. В., Тарнавська С. В., Орищенко І. О. та ін. ; наук. консультант Антонова О. Є. ; наук. ред. Березівська Л. Д.]. – Київ, 2015. – С. 8-15.
2. Використання сучасних технологій фітнесу у вирішенні проблем здоров'я школярів. Іванчікова С., Вісник ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2010.
3. Основи методики розвитку рухових якостей. Линець М.М. –Львів: Штабар, 1997.
4. Теорія і методика фізичного виховання. За загальною редакцією Круцевич Т.Ю. – К., Олімпійська література, 2008.
5. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник. Качан О.А. – Слов'янськ: Витоки, 2017.
6. Фізичне виховання студентів. За загальною редакцією Сіренко Р.Р. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2011.
7. Левківський М.В. Інноваційні навчальні технології // Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: Навчальний посібник /За ред. О.А.Дубасенюк. – Житомир: Житомир. держ. пед.ун-тет, 2001. –

НЕДОПОЛЬСЬКА С.М.
ВСП «Львівський фаховий
коледж індустрії моди КНУТД»
викладач англійської мови

**АНГЛОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ**

***Анотація.** На сьогоднішній день Україна активно інтегрується у світове наукове співтовариство, тому виникає потреба у підготовці кваліфікованих спеціалістів з високим рівнем англомовної професійної компетентності. Виявлено, що розвиток англомовної компетентності є необхідною умовою у підготовці конкурентоспроможного спеціаліста. У сучасному суспільстві фахівці, що володіють англомовними здібностями та навичками, являються*

більш успішним у теперішніх умовах правовідносин. Такі фахівці ефективно здійснюють трудову діяльність та користуються великим попитом серед світової спільноти. Проте питання англомовної компетентності під час професійної підготовки майбутніх фахівців немовних ВНЗ все ще не вивчено на достатньому рівні. Тому за результатами роботи було всебічно розглянуто питання компетентності при вивченні англійської мови у сфері професійної діяльності.

Ключові слова: *комунікативна спрямованість навчання, колективне спілкування, професійна самоосвіта, лінгвістичні особливості*

У реаліях сьогодення впровадження професійно орієнтованого навчання англійської мови у вищих освітніх закладах обумовлено стрімким зростанням соціального замовлення висококваліфікованих фахівців у різних сферах діяльності, які володіють англійською мовою, та готові до міжнародної комунікації та співробітництва. Проте, не зважаючи на важливість англомовної компетентності при підготовці майбутніх фахівців, її роль у процесі професійного навчання все ще повністю не розкрита. Актуальність питання формування компетентності у студентів ВНЗ обумовлюється зростанням вимог до фахової підготовки у контексті інтеграції України до світового співтовариства і недостатньою зорієнтованістю вітчизняних вищих навчальних закладів на міжнародні стандарти. Тому основною метою при вивченні англійської мови для професійної підготовки має бути формування у студентів англомовної професійно спрямованої компетентності. Саме цей аспект розглянуто у представленому матеріалі.

У немовних ВНЗ дисципліни "Іноземна мова" та "Іноземна мова за професійним спрямуванням" становлять складову моделі підготовки спеціалістів. Метою вивчення цих дисциплін є розвиток іншомовної комунікативної компетентності, що включає англомовну компетентність у межах міжнародного, міжкультурного та фахового спілкування. Проблемам формування та розвитку у процесі навчання іноземної мови такого важливого компонента комунікативної культури, як англомовна комунікативна компетентність, присвячені роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних учених (D. Hymes, S. Savignon, M. Canale, M. Swain, A. John, О. Б. Тарнопольський та ін.)

Метою даної роботи є висвітлення особливостей навчання англійської мови у немовному ВНЗ з погляду формування та розвитку комунікативної компетентності майбутнього спеціаліста для професійного. Одним із важливих положень сучасної лінгвометодики є необхідність формування у випускників нефілологічних вищих навчальних закладів комунікативної іншомовної компетентності. Це визначається цілеспрямованою підготовкою до повноцінного професійного спілкування, що передбачає такий рівень комунікативних англомовних здібностей, який дозволяє застосовувати англійську мову для фахових потреб, реалізації особистих ділових контактів та подальшої професійної самоосвіти і самовдосконалення. Як стало очевидним для сучасної практики викладання, професійна компетентність випускників немовних вищих закладів освіти включає й іншомовну комунікативну

компетентність, що відповідає сучасним тенденціям до глобалізації та принципу "lifelong learning". Нині розвиток суспільства ставить мету підготувати нове покоління освічених фахівців, здатних до перманентної самоосвіти, включаючи застосування для цього англійської мови. Як відомо з праць учених, які розробляють теоретичні основи та практику комунікативного викладання, комунікативна компетентність є основою комунікативного підходу до вивчення іноземних мов. Названий метод базується на тому, що процес навчання є моделлю комунікації. Так, застосування комунікативного методу у навчанні іншомовної мовленнєвої діяльності передбачає урахування базових принципів – активізація мовленнєвої діяльності; індивідуалізація за провідної ролі її особистісного аспекту як головного засобу створення мотивації та активності тих, хто навчається, з урахуванням їх життєвого досвіду, контексту діяльності, сфери інтересів, емоційної сфери і статусу; функціональність; ситуативність; новизна. Базовий принцип мовленнєвої активності передбачає, передусім, таку організацію навчання, під час якої студенти постійно беруть участь у процесі спілкування. Для реалізації цього принципу викладач-організатор за допомогою проблемного підходу сприяє активізації мовленнєвої діяльності студентів. Спілкування протягом навчання забезпечує єдність мислення і мовлення, оскільки проблеми та проблемні ситуації, дібрані для заняття, активізують розумову діяльність студентів, коли вони беруть участь у процесі спілкування, "навіть не сказавши вголос жодного слова".

Принцип індивідуалізації є стрижневим у комунікативному навчанні, що виступає головним засобом створення мотивації студентів до вивчення англійської мови. Спілкування завжди індивідуальне, суб'єктне, особистісне. Із цим пов'язаний і студентоцентричний підхід – головним у процесі навчання є студент, а не викладач та особистісний підхід, заохочення, зацікавлення студентів процесом навчання їхніми інтересами, проявом найкращих здібностей і нагальних потреб. Відомий американський мовознавець та антрополог Dell Hymes розробив у другій половині минулого століття концепцію комунікативної компетентності. Dell Hymes сфокусував увагу на важливості володіння правилами використання мовних засобів, без яких намагання застосувати граматичні правила стають марними, він дав визначення комунікативній компетенції як найбільш загальному терміну для визначення можливостей особистості; компетентність залежить і від знання мови, і від уміння використовувати її залежно від ситуації. На сьогодні визнано, що одним із головних принципів комунікативного підходу до викладання іноземної мови (Communicative Language Teaching – CLT) є залучення студентів до спілкування засобами англійської мови для досягнення комунікативної швидкості, або спроможності. Так, до структури комунікативної компетентності належать: мовленнєва (аудіювання, говоріння, читання, письмо); мовна (лексичні, фонетичні, орфографічні знання); соціокультурна та соціолінгвістична. Слід підкреслити важливість урахування у практиці викладання розвитку у студентів компетентності як стосовно усного, так і письмового спілкування. Вміння адекватно застосовувати жанри професійної дискусії вважається основним для здатності брати участь у професійному

спілкуванні. У працях таких видатних лінгвометодистів, як J. Swales, V. Bhatia, J. Flowerdew, A. Johns, B. Paltridge та ін. визначаються та описуються різні жанри, специфіка їх композиційної будови, відповідно до мети та завдань комунікації. При комунікативному підході важливим є розвиток у студентів мовленнєвих умінь, оперування мовленнєвими формулами для професійного мовленнєвого спілкування, оскільки відомо, що успіх комунікації часто залежить від адекватності форми, жанру, стилю спілкування. О. Б. Тарнопольський визначив основні принципи організації навчальної діяльності студентів немовного ВНЗ: принцип комунікативно-особистісної організації навчання; організації одночасної навчальної діяльності на заняттях усієї мовної групи студентів під час формування навичок і умінь; циклічності побудови навчального процесу; раціонального використання рідної мови під час навчання іноземної. Комунікативне аудиторне навчання повинно включати комунікативні рольові вправи, ділові ігри та ін., які дозволяють викладачеві заохочувати студентів та залучати їх до практичного застосування іншомовної комунікації. Сучасний викладач іноземної мови має сприяти розвитку комунікативних якостей студентів, закріплюючи їх уміння практичного застосування ділової і спеціальної лексики при діалогічному та монологічному мовленні. Як передбачено в програмах, майбутні спеціалісти повинні вміти встановлювати контакти з іноземними діловими партнерами, брати участь у дискусіях на професійні теми, робити презентації, виступати на міжнародних конференціях, обговорювати питання професійного характеру з іноземними спеціалістами під час лекцій, семінарів, консультацій тощо. Такі цілі визначають види вправ та іншої роботи в аудиторії, спрямовані на участь студентів у різних видах комунікативних подій (*learners' participation in communicative events*), із перевагою мовленнєвої практики для аудиторної роботи, а тренувальних вправ для домашнього завдання (*involving classroom practice and drills are assigned as homework*). Щоб визначити рівень комунікативної компетентності студентів, необхідно оцінити їх швидкість мовлення, зрозумілість повідомлення, кількість зусиль, які витрачаються на досягнення мети спілкування при виконанні завдань на непідготовлену комунікацію. Отже, комунікативна спрямованість навчання сприяє практичному оволодінню студентами англійською мовою. Багато науковців показало, що цьому значною мірою допомагає атмосфера колективного спілкування, яке викладач організує із застосуванням комунікативних ситуацій. Ситуації стимулюють студентів до вмотивованого спілкування виконання мовленнєвих дій, а комунікація в таких ситуаціях дає студентам змогу свідомо засвоїти іншомовний матеріал.

За результатами роботи було розглянуто питання компетентності при вивченні англійської мови майбутніми спеціалістами у немовних ВНЗ. Були проаналізовані деякі компетентності, що допоможуть у професійній підготовці студентів: лексико-граматична компетентність та амовленнєва компетентність. Англomовна лексико-граматична компетентність належить до основних у складі професійної англomовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця, оскільки дані компетентності впливають на формування зв'язного

монологічного та діалогічного мовлення тому потребує уваги при вивченні англійської мови. Також якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних засобів навчання, що передбачають застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, зокрема, використання інтернет-ресурсів. Тому застосування інформаційно-комунікаційних, мультимедійних технологій, інтернет-ресурсів для формування комунікативної англійської компетентності у студентів сприяє вдосконаленню змісту, методів та організаційних форм освітньо-виховного процесу, забезпечуючи високий науково-методичний рівень викладання, комунікативний, індивідуальний і компетентнісний підхід у навчанні англійської мови за професійним спрямуванням.

Список використаних джерел:

1. Hymes D. H. On communicative competence // Pride J. B., Holmes J. Sociolinguistics: selected readings. – Harmondsworth: Penguin., 2013– P. 269–293.
2. Savignon S. Communicative competence: theory and classroom practice: texts and contexts in second language learning (2nd ed.). – New York: McGraw-Hill, 2014.
3. Johnson K., Morrow K. Communication in the Classroom. – Longman Group, 2011. – 140 p.
4. Тарнопольський Б. Методика викладання англійської мови. – К.: Вища шк., 2013. – 167 с.
5. Панасенко Г. О., Акопян Г. Особливості професійно орієнтованого навчання іноземних мов студентів у немовних ВНЗ. Рідна школа. 2010. № 1. С. 30–34.

Галина ГАМЕРНИК
ВСП «Львівський фаховий коледж
Львівського національного
університету природокористування»

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ
ПРИ ВИКОРИСТАННІ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

***Анотація.** У статті зосереджено увагу на організації освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання; описано використання новітніх інформаційно-комунікаційних засобів і технологій, які надають широкий доступ до освітніх ресурсів з гранично опосередкованою роллю викладача та максимальною автономією студента. Визначено переваги електронних платформ та програм як способу індивідуалізації освіти у здобутті нових знань і формуванні компетентностей. Висвітлено питання про доцільне використання інтерактивних методик і мобільних додатків на заняттях української мови. Зосереджено увагу на практичній діяльності як дієвому способі засвоєння значного обсягу інформації, виробленні навичок навчатися впродовж життя.*

Ключові слова: якісне освітнє середовище; технології дистанційного навчання; інформаційно-комунікаційні технології; електронні освітні ресурси; мультимедійні матеріали; мобільні додатки.

Державна політика у сфері освіти спрямована на формування такого людського потенціалу, що забезпечуватиме розвиток конкурентноспроможної економіки держави, зростання суспільного та індивідуального добробуту. Водночас освітні реформи ХХІ ст. сприяють організації максимально продуктивного процесу навчання з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти, їх інтересів і потенціалу; з визначенням траєкторії особистісної самореалізації; з перетворенням обов'язку вчитися на життєву необхідність постійно та безперервно здобувати нові знання. У зв'язку з цим заклади освіти працюють над переосмисленням надання освітніх послуг. Викладач як носій загальнолюдських цінностей і професійних знань зобов'язаний, окрім визначених багатомісячною педагогікою завдань, працювати над оптимізацією навчального процесу.

Пандемія COVID-19 і запровадження воєнного стану в Україні у зв'язку з агресією російської федерації та війною в нашій державі негативно вплинули на якість освіти. Незважаючи на надскладні сучасні умови важливим питанням стала побудова гнучкої системи освіти (зокрема й фахової передвищої), здатної швидко реагувати на зовнішні й внутрішні виклики, зменшуючи при цьому негативний вплив на перебіг та якість освітнього процесу [1, 22]. Одна з основних вимог часу – впровадження дистанційного навчання. Навчання з використанням дистанційних технологій представляє собою нову організацію освіти, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів отримання знань, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самоосвіти [4, 227]. Впровадження дистанційного навчання дозволяє студентам самостійно планувати свій навчальний режим, розподіляти час між навчанням та іншими заняттями. Це сприяє розвитку самодисципліни й організаційних навичок.

У забезпеченні якісної підготовки студентів актуальним є перехід до розвивального, особистісно-орієнтованого навчання, застосування ефективних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість створення якісного освітнього середовища, побудови системи електронного навчання, що пропонує використання Інтернет-технологій, електронних бібліотек, навчально-методичних мультимедіаматеріалів, віртуальних лабораторних практикумів [2, 15].

Сьогодні Інтернет став невід'ємною частиною життя, тому використання електронних освітніх ресурсів дозволяє отримувати доступ до великого обсягу актуальної інформації, навчальних матеріалів, онлайн-курсів та інших ресурсів з будь-якої точки світу. Студенти можуть здобувати знання в будь-який час та у зручному для них місці, що сприяє гнучкості й самостійності навчання. Завдяки сучасним технологіям можна створити ефективне й стимулююче освітнє середовище. Однією з переваг їх використання є індивідуалізація навчання. Використовуючи електронні платформи та програми, які дозволяють студентам

навчатися у власному темпі й налаштовувати навчальні процеси під свої запити, викладач адаптує освітній процес до потреб і особистих здібностей студента. Кожен здобувач освіти має свої особливості, рівень знань, способи сприйняття інформації. Застосування інтерактивних комп'ютерних програм, онлайн-курсів та відеоматеріалів дозволяє студентам полегшити вивчення матеріалу, повторювати те, що складніше засвоюється, виконувати індивідуальні завдання та самостійно корегувати навчальний процес. Крім того, сучасні технології сприяють активізації освітнього процесу; розвитку навичок роботи з інформацією, критичного мислення та проблемного аналізу. Сучасні технології надають можливості для використання інноваційних методів, інструментів та підходів, які сприяють якійсь освіті: планування й проведення дискусій, групових видів роботи, вирішення завдань в реальному часі та спільна робота над проектами. Таке навчання забезпечує розвиток навичок співпраці між студентами з метою налагодження продуктивної практичної діяльності.

Інтерактивні методики, такі як віртуальна реальність або групові проекти, стимулюють активну участь студентів у навчальному процесі. Ці методи допомагають розвивати творче та критичне мислення, а також сприяють більш глибокому розумінню навчального матеріалу.

Використання онлайн-тестів і систем автоматичної перевірки домашніх завдань дозволяє ефективно контролювати академічну успішність студентів, надавати їм швидкий зворотний зв'язок. Окрім того, онлайн-тести сприяють розвитку самоконтролю та самооцінки, а також забезпечують об'єктивне оцінювання знань студентів.

Мультимедійні матеріали, відеолекції, вебінари часто включають в себе візуальні елементи, діаграми та ілюстрації, що полегшують студентам розуміння й запам'ятовування навчального матеріалу; тобто забезпечують засвоєння з високою ефективністю складних концепцій.

Одним із найзручніших мобільних способів засвоєння знань, що сприяє постійному навчанню та саморозвитку є використання мобільних додатків та технологій, які відкривають доступ до навчальних ресурсів і матеріалів навіть поза аудиторними заняттями.

Наводимо приклади сучасних технологій (найпопулярніші додатки), що можуть бути використані на уроках української мови для залучення й мотивації здобувачів освіти, вдосконалення їхнього мовлення та розуміння мови, а також розширення знань і навичок:

- 1) мобільні додатки чи спеціальні платформи або програми для вивчення граматики («Мова. ДНК нації», освітня платформа «Є-мова», «Урок. Освіта. UA», «Всеосвіта», тренажер з правопису української мови...), які надають інтерактивні вправи, тести та завдання з граматики української мови. Студенти можуть виконувати завдання на смартфонах або планшетах, що дозволяє їм самостійно працювати над вдосконаленням своїх граматичних навичок;
- 2) відеоролики та аудіоматеріали для демонстрації зразків правильної вимови, вивчення інтонації, а також для практики розуміння на слух. Студенти можуть

переглядати відео та слухати аудіозаписи на комп'ютерах або планшетах та виконувати відповідні завдання;

3) онлайн-словники та ресурси для пошуку й перевірки значень слів, їхнього написання, вивчення синонімів і антонімів, а також для поповнення свого словникового запасу.

Використання сучасних педагогічних технологій має значний вплив на якість підготовки студентів, зокрема на заняттях української мови в закладах фахової передвищої освіти. Ці технології забезпечують більш гнучке, інтерактивне та ефективне навчання. Вони стимулюють активну участь студентів, розвивають їх творчі й критичні здібності, сприяють самостійному та індивідуалізованому навчанню. Залучення сучасних педагогічних технологій в освітній процес сприяє не лише якісній підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності, але й формує особистість зі стійкою громадянською позицією, успішну в комунікації та компетентну у спілкуванні державною мовою.

Список використаних джерел:

1. Загрійчук І. Д. Освіта в умовах воєнного стану: проблема сенсу / І. Д. Загрійчук // Питання забезпечення якісної вищої освіти в Українському державному університеті залізничного транспорту в умовах воєнного стану. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – С. 22-24.
2. Кадемія М. Ю. Сучасні педагогічні технології навчання дорослих / М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2014. – № 2. – С. 11-17.
3. Химинець В. В. Науково-методичні аспекти підвищення фахової майстерності вчителів / В. Химинець // Вісник післядипломної освіти. – 2005. – В.1. – С. 78-88.
4. Якимчук І. О. "«Навчальна хмара» як засіб здійснення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання." Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2020. – С. 227-237.

МАКУТА О.Й.

ВСП «Львівський фаховий коледж
транспортної інфраструктури
Національного університету
«Львівська політехніка»

МИСТЕЦТВО СТОРІТЕЛІНГУ –

ОДИН З ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

*Поряд з кожним вихованцем повинна стояти
яскрава людська особистість...*

В.Сухомлинський

У пропонованому матеріалі описано один із методів навчання – сторітелінг. Основний акцент зроблено на тому, що цей метод поживляє атмосферу в аудиторії, створює невимушену обстановку, надихає на творчу співпрацю викладача і студентів.

Ключові слова: критичне мислення, узагальнення, аналіз, поствоєнний стан, інтерактивні методи, патріотичні та гуманістичні ідеали, сторітелінг, моральна значущість матеріалу, смисл, навчально-виховне спрямування, педагогічний вплив.

Сучасний розвиток техніки та виробництва неможливий без висококваліфікованих спеціалістів, яких готують заклади фахової передвищої освіти (ЗФПО). Але зусилля викладачів повинні спрямовуватись не лише на професійну підготовку, але і на підвищення інтелектуального рівня студентів. Нині розроблено велику кількість технологій навчання, що спонукають до критичного мислення, теоретичного узагальнення, аналізу тощо. Викладачі зацікавлені в тому, щоб зі стін ЗФПО виходили не тільки хороші спеціалісти, але і національно свідомі, патріотично виховані особистості.

Нинішній стан українського суспільства – посттоталітарний, постколоніальний, постгеноцидний, а незабаром – ще й поствоєнний. Перед нами – викладачами словесності – історично зранена душа нації, спотворена ворогами історична пам'ять і змучена війною з росією психіка молодої людини. І саме література є тією дисципліною, яка має не тільки освітню функцію, але й великою мірою – виховну, естетичну, заспокійливу, повчальну. Тому викладати літературу необхідно емоційно, захопливо. Ми повинні наповнювати наші заняття сучасними засобами навчання, новим змістом з огляду на історичну добу, модернізувати методіку викладання. Головна освітянська мета нині – формувати стійку політичну націю, яка має чіткі патріотичні та гуманістичні ідеали.

Завдання викладача української літератури – зробити все для того, щоб Україна в художніх образах перейшла в серця студентів, стала для них святиною. Україна в серці – ось наше перше завдання. Друге завдання викладача-словесника – забезпечення стійкості суспільства до гібридних загроз. Адже нам випало жити в такий час, коли суспільство дає відсіч жорстокому агресорові. І саме заняття з літератури гоять душевні рани, формують історичну пам'ять, передають в образах архетипи і національні цінності.

Один з ефективних інноваційних методів на заняттях з літератури – сторітелінг (у перекладі з англійської **story** означає **історія**, **telling** – **розповідати**, отже **сторітелінг** – це розповідь історій), тобто мистецтво захоплюючої розповіді з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача. Ця методика була розроблена та успішно випробувана на особистому досвіді Девідом Армстронгом. Він врахував відомий психологічний фактор: цікаві історії з життя значно легше сприймаються, ніж правила і директиви.

Сторітелінгом зацікавлені педагоги, оскільки пояснення матеріалу у формі розповіді історій розвиває у здобувачів освіти уяву, логіку та підвищує рівень культурного інтелекту. Навчально-виховний потенціал сторітелінгу здатний розкритися на всю потужність на заняттях з літератури, коли вивчають біографію письменника. З таких занять починається опанування монографічної теми, це своєрідне вступне слово до ознайомлення з творчістю митця, від цього

залежить, як сприйматимуть студенти твори того чи іншого письменника, як ці твори дійдуть до свідомості студентів і чи сколихнуть їхню емоційність.

Викладання кожного навчального предмета – мистецтво, особливо це стосується літератури. Акцентуємо на кількох важливих засадах ефективності будь-якої висловленої історії, дотримання яких дасть змогу викладачеві не просто проводити заняття, а творити його як витвір мистецтва.

Моральна значущість оповідача як особистості. Якщо ваше слово етичного повчання співзвучне з вашим внутрішнім духовним світом, одухотворене вашими переконаннями, воно, як магніт, притягує тих, хто вас слухає.

Викладач наповнює історію смыслом, який хоче донести до свідомості студентів. Смысл – це думка, заряджена емоцією. Якщо розповідь доторкнулася до серця і розуму студентів, отже, ви досягнули мети.

Навчально-виховне спрямування історії. Викладач повинен розуміти, що перед ним – нове покоління українського народу, який пережив і продовжує переживати долю, сповнену драматичних, а часом і трагічних катаклізмів, породжених жорстоким ворогом, котрий століттями намагався знищити і знищує безжально зараз наше національне єство. Тому тут дуже важливе патріотичне виховання. Патріотизм - це любов і повага до свого: своєї мови, літератури, історії, традицій. Виховання усвідомленої поваги до найкращих людей української культури – це інтелектуалізація національної свідомості. Кожний момент наближення студента до особистості письменника-класика нагадує проростання корінчика в національний ґрунт.

І тут виникає запитання: а чи є українські письменники-класики такими особистостями, які можуть бути цікавими для сучасних студентів? Адже у їхній свідомості є чимало інших героїв, котрі є популярними для теперішньої молоді: співаки, актори, спортсмени тощо.

Проте сумнів легко розвіюється, якщо зрозуміти кілька простих істин: і Шевченко, і Франко, і Леся Українка, і Нечуй-Левицький, і Коцюбинський, і Стус, і Костенко – неординарні особистості, завдяки яким була врятована нація. Вони не тільки зберегли та розвинули українське Слово, вони творили український світ як іншу реальність. Серед наших письменників були генії – породжуючи їх, нація рятувала себе. Були видатні таланти, і кожен – неповторність. Талановита особистість не може бути нецікавою. Проте до розуміння таланту треба підніматися.

Отже, доходимо висновку, що сила педагогічного впливу біографічної історії є неоціненна. Краса особистості письменника, висока шляхетність його прагнень, жертовність його життя та неординарність природної обдарованості – усе це повинен донести викладач до своїх студентів за допомогою цікавих, захопливих історій про письменників.

Де брати ці історії? Потрібно розпочати справжнє "полювання" на історії: насамперед у нагоді стане мемуарна література, адже спогади – це свідчення очевидців, інформація з перших уст. Також слід фіксувати деталі, які дають уявлення про зовнішність письменника, характеризують його як живу людину. Ще одне джерело знань про письменника – художньо-документальні твори та нариси. Побудовування історій про письменника потребує доброго

знання доби, в яку він жив і творив. Чим більше побутових деталей, чим яскравіше викладач описує місто, село, одяг людей, будинки і т.д., тим більше в нього шансів створити неперевершену історію, якою зможе зацікавити своїх слухачів і досягнути навчально-виховної ефективності.

Уміння розповідати повчальні історії з життя видатних людей нашої культури повинно стати не лише засобом активізації студентської уваги, а й ефективним засобом виховання у свідомості молодих людей гордості за причетність до великого народу і його літературно-мистецької спадщини.

Список використаних джерел:

1. Клочек Г. Мистецтво сторітелінгу в сучасній педагогічній риториці/ Г.Клочек// Дивослово. – 2015.- №7-8.
2. Крамаренко С. Активні методи та інтерактивні техніки в системі особистісно орієнтованого навчання/ С.Крамаренко// Джерело. – 2002.- №11-12.
3. Стеченко Д. Інновація та якість підготовки фахівців у вищій школі/ Д.Стеченко// Вища школа. – 2002. - №1.
4. Якубовська М. Інформаційне середовище ВНЗ як засіб формування цінностей студентів/ Якубовська М./Інформаційна освіта та комунікативні технології ХХІ століття: зб.матеріалів.- Одеса.

КОЛОБИЧ О.П.,

ВСП «Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені
Івана Франка» викладач психології

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

***Анотація:** У представленій роботі розглянуто погляди науковців щодо зазначеної проблематики; розкрито важливість педагогічних інноваційних технологій для майбутніх вихователів щодо впровадження в закладах дошкільної освіти, вказано рекомендації щодо використання і запровадження інноваційних педагогічних технологій, а також запропоновано алгоритм їх впровадження у закладах дошкільної освіти.*

***Ключові слова:** педагогічні технології, педагогічні інновації, вихователь, заклад дошкільної освіти.*

На сучасному етапі розвитку суспільства особливої актуальності набуває проблема створення умов для розвитку особистості, яка здатна до самоактуалізації, співвіднесення внутрішнього і зовнішнього, створення нового не лише для себе, а й для суспільства. Питання формування інноваційного потенціалу нації висувається на рівень пріоритетних соціальних та гуманітарних проблем. Для оновлення освіти в Україні, зокрема її дошкільної ланки, характерна тенденція розвитку інноваційних процесів: модернізується зміст, форми і методи виховання і навчання дітей, розробляються та

апробуються нові освітні технології, з'являються різні моделі закладів дошкільної освіти, що потребує належної підготовки вихователя.

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні визначає мінімально достатній та необхідний дитині перших шести-семи років життя рівень компетентності, що забезпечує її нормальне функціонування в навколишньому середовищі (О. А. Богініч, Н. В. Гавриш, Т. І. Поніманська, Л. В. Артемова, О. А. Кононко та ін.). Це елементарні знання, уявлення, практичні уміння та навички, які гарантують дитині адаптацію до життя, здатність орієнтуватися в ньому, адекватно реагувати на потреби ХХІ століття. Як державний стандарт, базовий компонент спрямовує зміст основних навчально-виховних програм на організацію розвивального середовища, підвищення професійного рівня вихователів з тим, щоб вони могли кваліфіковано ознайомити дітей з усіма освітніми лініями, застосовуючи нові педагогічні технології. [1,1-10]

У практиці освітньої системи почали функціонувати альтернативні заклади дошкільної освіти, оновлені за змістом і напрямками навчально-виховної роботи, що орієнтуються на нетрадиційні системи виховання та інноваційні педагогічні технології. Вихователі звертаються до теорії і практики видатних вітчизняних педагогів не лише на загальнометодологічному теоретичному рівні, а й на рівні конкретних технологій, що можуть допомогти вирішити завдання дошкільної освіти (С. Ф. Русова, В. О. Сухомлинський). Педагоги творчо використовують авторську систему фізичного виховання М. М. Єфименка, методику навчання дітей грамоти та лічби з 2-х років М. О. Зайцева; набуває широкого застосування теорія розв'язання винахідницьких завдань, впроваджуються педагогічні зарубіжні системи, які донедавна не використовувались у вітчизняній педагогіці (М. Монтесорі, Р. Штейнер та ін.). [3, 65]

В сучасних наукових дослідженнях щодо інноваційних педагогічних технологій (В. П. Беспалько, С. У. Гончаренко, М. В. Кларін, Г. К. Селевко, Н.І. Лапін, М. М. Поташник, А.І. Пригожин, В. Ф. Паламарчук, І. П. Підласий, О. Я. Савченко, Дж. Кларк, М. Майлз, А. Ніколлс та ін.) знайшли відображення соціокультурні проблеми інновацій, соціальні фактори нововведень, структура інноваційних процесів, умови їх прискорення, можливості системного підходу в їх вивченні, а також такі параметри, як сутність термінології, наукове обґрунтування, основні якості сучасних інноваційних педагогічних технологій, класифікація, умови реалізації нововведень, зміст та методика окремих інновацій. Зокрема, з'ясовано, що педагогічна технологія функціонує як наука, яка досліджує найбільш ефективні шляхи навчання (О. С. Падалко); як система способів, принципів, регулятивів, що застосовуються в навчанні (Б. Т. Ліхачов, М. В. Кларін); як реальний процес навчання (В. П. Беспалько). Аналізуючи наукові праці О. Я. Савченко, М. В. Кларіна, Г. К. Селевка та ін., виділено такі істотні ознаки педагогічної технології, як діагностичне цілепокладання і результативність, що в сукупності гарантують досягнення навчальної мети; алгоритмізованість і проєктованість, цілісність і керованість; корегованість, яка передбачає постійний зворотний зв'язок. Таким чином під поняттям

«технологія навчально-виховного процесу» ми розуміємо моделювання змісту, форм і методів відповідно до поставленої мети. [2, 33]

Поняття «педагогічна інновація» в науковій літературі трактується як нововведення, цілеспрямовані зміни, що вносять у педагогічне середовище нові стабільні елементи (новації), які викликають перехід системи з одного стану в інший. Вчені розглядають інновацію в освіті як процес створення, поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв'язання педагогічних проблем, які досі вирішувались по-іншому (О. Я. Савченко); як результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем (В. Ф. Паламарчук); як актуальні і значущі системні новоутворення, які виникають на основі різноманітних ініціатив і нововведень, що стають перспективними для еволюції освіти і позитивно впливають на її розвиток (І. Г. Єрмаков); як процес оновлення чи вдосконалення теорії і практики освіти, який оптимізує досягнення її мети (Д. І. Даниленко). [3, 67]

У сучасній літературі науковці (І. Підласий, В. Кумарин, А. Кушнір та ін.) багато уваги приділяють основним принципам інноваційних процесів, до яких відносять принципи природовідповідності Я. А. Коменського та гуманізації педагогічної системи в тлумаченні К. Роджерса. Нововведення в дошкільній освіті мають базуватися саме на цих принципах, які є класичними, перевіреними педагогічною наукою і підтвердженими значним педагогічним досвідом. Інноваційні педагогічні технології, що використовуються в закладах дошкільної освіти, розглядаються як моделювання вихователем змісту, форм і методів освітнього процесу відповідно до поставленої мети з використанням новизни або її елементів.

Одним із важливих завдань сучасної педагогічної інноватики є класифікація нововведень, але загальноприйнятої і цілісної класифікації інноваційних педагогічних технологій в освіті сьогодні не існує. Є лише різні підходи (А. І. Пригожин, М. М. Поташник, Г. К. Селевко та ін.). [2, 51-60]

Розроблена класифікація педагогічних інновацій за рівнем перебудови освітньо-виховної роботи закладу дошкільної освіти. Це методологічні, цільові та методичні інноваційні педагогічні технології. Методологічні інноваційні педагогічні технології використовуються на рівні педагогічних теорій, концепцій, підходів:

Український дитячий садок С. Ф. Русової. Обґрунтовано умови гармонійного виховання у закладі дошкільної освіти. Принципами побудови повинні бути: гуманізм, демократизм, науковість, національний дух.

Гуманістичне виховання (В. О. Сухомлинський). Основою у науково-теоретичних працях і практичному досвіді В. Сухомлинського є його філософсько-педагогічна система ідей та поглядів на дитину як на найвищу цінність. Педагогіка В. Сухомлинського - це педагогіка серця, дитиноцентризму й толерантності.

Гуманно-особистісне виховання Ш. О. Амонашвілі. Система виховання та навчання за Ш. Амонашвілі – це "педагогіка цілісного життя дітей та дорослих", яка будується на началах гуманності й віри в дитину, вихованні

творчістю і співпрацею педагогів із дітьми, де в якості педагогів розуміються також батьки.

Система М. Монтесорі “Будинок вільної дитини”. Створення предметно-просторового середовища, у якому дитина зможе найповніше реалізувати свої природні здібності та задатки. Діяльність дитини повинна бути вільною та самостійною.

Вальдорфський дитячий садок Р. Штейнера. Стрижнем педагогіки є принципи індивідуального підходу, свободи у вихованні, питання режиму дня й ритму року. Вальдорфська школа функціонує на засадах самоуправління, що характеризується відсутністю вертикальної структури влади, підпорядкування.

Цільові інноваційні педагогічні технології використовуються на рівні організаційних форм, орієнтовані, як правило, на один параметр освітньо-виховного процесу для досягнення конкретних освітньо-виховних цілей. До них віднесено теорію розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ), методика раннього та інтенсивного навчання грамоти та математики (М. О. Зайцева). М. О. Зайцев розробив унікальну методику навчання читанню і лічби на основі оригінальних кубиків. Навчання спирається на сприйняття (зір, слух, тактильні відчуття, інтуїцію), мислення активну практичну діяльність дитини, розвиває її пізнавальні здібності.

Технологію розвиваючих ігор Б. П. Нікітіна і О. О. Нікітіна. За методикою Нікітіних вони повинні включати в себе спільну діяльність дитини і батьків. Вони мають великий потенціал, тому що їх можна підлаштувати під себе, під свій рівень розвитку, під свої інтереси.

Методичні інноваційні педагогічні технології використовуються на рівні методів і прийомів, є засобом досягнення методичних цілей, зокрема це технології проведення різних видів занять у закладі дошкільної освіти. Звернемо увагу на ще один аспект проблеми: втілення нових педагогічних технологій - справа надзвичайно важка. Вона потребує серйозного наукового підходу, тому мова може йти про використання лише елементів інновацій. Вважаємо за необхідне орієнтувати вихователів на дотримання таких рекомендацій:

- досконало розібратися в конкретній інноваційній педагогічній технології й прийняти її особисто;
- зважити на доцільність використання її елементів в роботі з дітьми;
- подбати про створення розвиваючого середовища.

Отже, перш ніж братися до нововведень, необхідно серйозно і всебічно вивчити позитивні і негативні сторони, зіставити їх з цілями і завданнями конкретного закладу дошкільної освіти та його можливостями щодо забезпечення очікуваного позитивного результату. Для вихователя, що хоче запровадити будь-яку нову технологію, можна запропонувати такий алгоритм діяльності:

1. Збір необхідної інформації щодо групи, окремих дітей.
2. Проблемний комплексний аналіз одержаної інформації.
3. Вичленування основних проблем, постановка цілей і задач.

4. Прогнозування можливих результатів.
5. Вибір адекватної, тобто найбільш оптимальної інновації.
6. Підготовка до її впровадження.
7. Практичне втілення обраної технології.
8. Здійснення педагогічного моніторингу.
9. Оцінка кінцевого результату та висновки про подальше використання.

Т. І. Поніманська окреслює такі види готовності до інноваційної педагогічної діяльності: ситуативну, творчу й авторську. Допускається, що ці види готовності мають прогностично попередити інноваційну інертність у педагогічній практиці, а також підготувати педагогів до імпровізації та ефективного розв'язання освітніх завдань. [4,117-129]

Джерела готовності до інноваційної діяльності осягають проблематику особистісного розвитку, професійно-гуманістичної спрямованості на освітній процес, професійної освіти, виховання й самовиховання, професійного самовизначення і самовдосконалення педагога, розвиток творчих якостей. Професійна гнучкість та позитивне налаштування вихователя на застосування інноваційних технологій, є не лише важливою якістю, проявом індивідуальних особливостей, а й характеристикою, яка може змінюватися, коректуватися.

Отож, інноваційна педагогічна діяльність є віддзеркаленням основних змін у тенденціях і закономірностях сучасної освіти в Україні. Це основа оновлення закладів дошкільної освіти, чинник розвитку освітніх систем. Інновації в освіті пов'язані насамперед з ініціативами і нововведеннями педагогів, що ефективно впливають на якість освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Тобто, стосуються не лише створення й поширення нового, але й змін у способі діяльності вихователя, що сприяє удосконаленню його педагогічної майстерності та розвитку творчості. Інновації розглядаються як кінцевий результат інноваційної педагогічної діяльності, який втілено у вигляді нового змісту, методу, форми практичної організації освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України – Піроженко Т. О. 2021. 37с. Електронний ресурс. - Режим доступу: URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
3. Машкіна Л.А. Інноваційні технології навчання в системі вищої педагогічної освіти: навчальний посібник. Хмельницький, 2009. 92 с.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 456 с. Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://ua-referat.com/uploaded/navchalenij-posibnik--ponimanseka-ti-k-akademvidav-2006-456-c/index1.html>

СКРИНИК Л.С.

ДОРОХОВА О.А.,

Кропивницький фаховий коледж
харчування та торгівлі,
викладачі професійно-практичної
підготовки; хімії, біохімії та екології

БІНАРНЕ ЗАНЯТТЯ ЯК КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Анотація. Сучасна модель підготовки майбутніх фахівців в галузі харчових технологій спрямована на формування національного виробничого потенціалу, який забезпечує населення безпечними і якісними продуктами харчування. Тому, сьогодні перед освітою гостро стоять завдання не лише надання якісних знань, а і розвиток у здобувачів освіти інтегрованого використання їх при вирішенні професійних завдань. Непоодинокими є випадки коли здобувачі освіти мають ґрунтовні знання з окремих навчальних дисциплін, але в професійній діяльності чи життєвих ситуаціях не здатні їх комплексно використати. Цю проблему дозволяє вирішити використання сучасних педагогічних технологій, зокрема інтегральної.

Ключові слова: інтегральна педагогічна технологія, бінарне заняття, міждисциплінарні зв'язки, комплексний підхід, учасники освітнього процесу, методи та форми навчання.

Для підвищення ефективності освітнього процесу викладачі використовують різні дидактичні засоби. Однією з ефективних є педагогічна інтеграція, яка дає можливість широко використовувати різні педагогічні технології (проектна технологія, особистісно-зорієнтованого, проблемного, інтерактивного навчання та інші).

Інтегральна педагогічна технологія - це модель навчання, яка ґрунтується на виявленні в різних навчальних предметах споріднених елементів (проблем, сюжетів, подій, закономірностей) і поєднання їх у якісно нову цілісність з певною визначеною метою [2,93]. Одним із зразків інтеграції двох галузей знань є бінарні заняття. Система підготовки фахового молодшого бакалавра передбачає вивчення базових для конкретної галузі законів, сутності процесів, а також формування трудових і технологічних процесів та інше. Підготовка компетентних фахівців повинна забезпечити не вузько спеціалізовану підготовку, тобто ґрунтовне вивчення окремих дисциплін, бути не дисциплінарно-орієнтованою, а широкою з елементами проблемного навчання.

Викладачами нашого коледжу накопичено певний досвід впровадження інтеграційних технологій у викладанні навчальних дисциплін. Так, використовуючи інтегральну технологію навчання, деякі заняття проводяться у вигляді бінарних (одразу двома викладачами), якщо зміст теми потребує

розгляду проблеми як з фахових дисциплін, так і з дисциплін, що формують загальні компетентності. Прикладом таких бінарних занять може бути поєднання тем навчальних дисциплін «Технологія виробництва кулінарної продукції» та «Біохімія», які розкривають протікання біохімічних процесів під час приготування страв та виробів, що формують якість і безпечність харчової продукції. Оскільки стан харчування населення - один із найважливіших факторів, що визначає здоров'я і збереження генофонду нації. Правильне харчування сприяє профілактиці захворювань, подовженню життя, створенню умов для підвищення здатності організму протидіяти несприятливому впливу навколишнього середовища. У процесі кулінарної обробки втрачається до 40% вітаміну А, 20-30% вітамінів групи В і до 60% - вітаміну С. У зв'язку з цим виникає потреба з розробки новітніх технологій, які би забезпечували вітамінну достатність у продуктах для споживання населенням. І саме тому підготовка фахівців вимагає формування у здобувачів освіти вміння сприймати, класифікувати, впорядковувати нову інформацію; швидко реагувати на вимоги в області забезпечення правильного харчування населення, впроваджувати сучасні технології в виробництві харчової продукції; комплексно використовувати знання з різних навчальних дисциплін для досягнення запланованого результату.

Інтегроване заняття більш повно моделює професійну діяльність, ніж інші організаційні форми навчання. Таке заняття сприяє єдності теоретичної і практичної підготовки, розкриває міждисциплінарні аспекти праці, демонструє тісний зв'язок теоретичних засад з їх практичним використанням. Інтеграція знань і способів діяльності створює основу для формування професійного мислення, підвищує інтерес здобувачів освіти до обраної професії. Інтегрований урок - це в більшості урок систематизації та узагальнення знань, умінь і навичок учнів [3,39].

Із досвіду роботи вважаємо, що бінарні заняття є найбільш ефективними під час проведення практичних та семінарських занять, так як на них систематизуються та узагальнюються знання, вміння та навички, які потребують комплексного використання набутого багажу знань з різних навчальних дисциплін. Окрім того, підготовка до цих занять вимагає у здобувачів освіти цілеспрямованої самостійної роботи, що дозволяє формувати та в подальшому розвивати загальні і фахові компетентності. Разом з тим, досить ефективним є залучення до співпраці на заняттях стейкхолдерів. Вони можуть виступати у ролі коучів, аудиторів, співучасників у вирішенні виробничих ситуацій. Їх роль не обмежується тільки цим. Стейкхолдери разом з викладачами також сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, стимулюванню процесу обговорення та формують мотиваційні засади для опанування компетентностей, необхідних в майбутній професійній діяльності.

Викладачам є важливим викликати у здобувачів освіти інтерес до навчальних дисциплін, перетворити їх із пасивних спостерігачів в активних

учасників заняття. Ці завдання можна вирішити лише у тому випадку, якщо у своїй роботі викладачі використають активні форми та методи навчання. Одним із шляхів активізації навчальної діяльності є проведення інтегрованих занять за інноваційними технологіями. Це дає можливість забезпечити взаємопроникнення наук, синтезувати їх в цілісну систему; об'єднати знання й уміння з різних галузей знань у єдину картину; показати здобувачам освіти результати комплексного використання знань при вирішенні професійних задач, а також розвиток креативного мислення і логічного використання знань. Адже під час професійної підготовки фахівців потрібно не тільки дати знання, а й сформувані потребу в них, виховати прагнення до постійного оновлення знань, власного самовдосконалення, навчити працювати самостійно та в команді, розподіляти обов'язки при вирішенні спільних завдань для ефективної роботи команди.

Бінарне заняття - результат співпраці двох педагогів, яка переростає у творчий процес студентів та формує в них креативну компетентність, оскільки вивчення деякої проблеми на межі двох дисциплін є завжди цікавим та пізнавальним [1]. Метою проведення бінарного заняття є створення умов практичного застосування знань, умінь та навичок з обраних дисциплін. Особливістю бінарних занять є те, що інформація з різних навчальних дисциплін подається окремими блоками – їх, як правило, об'єднує навчальна тема. Бінарне заняття за своєю природою є однією з форм проєкту. Такі заняття дозволяють інтегрувати знання з окремих навчальних дисциплін для вирішення спільної проблеми, надають можливості перевірити використання набутих знань.

Бінарне заняття побудоване на тісних міждисциплінарних зв'язках, яке проводиться спільно двома викладачами відповідних навчальних дисциплін, кожен із яких повинен досягнути своєї дидактичної мети.

Ефективність бінарного заняття залежить від ретельної підготовки викладачів та мотивації здобувачів освіти до самопідготовки, поглиблення знань шляхом самоосвіти. Тому, ще на початку семестру при складанні робочої навчальної програми викладачі з'ясовують можливості для інтегрування, визначають теми та питання з програми, які близькі за змістом або метою використання. При цьому важливим є врахування рівня підготовки здобувачів освіти окремих груп, щоб передбачити можливі види і способи їх участі у підготовці та проведенні бінарного заняття.

Викладачі попередньо планують основні методи та форми навчальної діяльності на занятті, розробляється комплекс навчально-методичного забезпечення заняття.

При виборі форм і методів навчальної діяльності перевагу необхідно віддати інноваційним та активним методам навчання. Так на етапі закріплення, корекції, узагальнення розширюється уявлення про досліджувану ситуацію, розвивається вміння добирати засоби її вирішення. Тому, наприклад, вибір

колективної форми робота допомагає за менший проміжок часу, творчо розв'язати певну проблему, дійти певного висновку, обґрунтувати рішення. Реалізувати міждисциплінарні зв'язки викладачам допомагають інтерактивні методи навчання, зокрема метод випереджуючих завдань, вирішення виробничих ситуацій, проблемних питань, моделювання ситуацій та інше. З досвіду проведення бінарного заняття з'ясовано, що надзвичайно ефективним є підготовка проєктів, частково-пошуковий метод при розробці нових страв з презентацією та дегустуванням, складання блок-схем виробництва якісної і безпечної продукції з урахуванням збереження біологічно-активних речовин та інше.

Дидактично-методичне забезпечення таких занять може включати: «банк проблем» (завдання проблемного характеру, виробничі ситуації); презентаційні матеріали до теми, відео фрагмент процесу приготування; відеоматеріали запитань стейкхолдерів; таблиці та схеми для аналізу технологічного процесу та фізико-хімічних змін, що забезпечують якість кулінарних страв і виробів (після перегляду відеоматеріалу); Mentimeter, Kahoot, інтернет сервіс мультимедійних дидактичних вправ LearningApps, освітній онлайн-портал «На Урок», «Всеосвіта» та інші. При підготовці дидактичних матеріалів необхідно взяти до уваги форми навчання здобувачів освіти на даний час: змішана, онлайн чи офлайн. При використанні дистанційного чи змішаного навчання необхідно врахувати доступ до мережі Internet для реалізації завдань заняття при проведенні відеоконференцій Zoom, Meet; відеохостинг YouTube та інше.

Для проведення традиційного заняття переважає підготовка в основному викладачів, а до підготовки бінарного заняття залучаються інші учасники освітнього процесу: здобувачі освіти, стейкхолдери. Тісна співпраця всіх зацікавлених осіб в підготовці таких занять дозволяє формувати вміння гнучко і творчо використовувати знання, вміння і навички як в освітньому процесі, так і в професійній діяльності.

Таким чином, проведення бінарних занять має багато переваг: розвиток пізнавальної активності здобувачів освіти, логічного мислення, навичок цифрової грамотності та комунікативних здібностей; підвищення продуктивності заняття та рівня використання засобів візуалізації; можливість формування фахових компетентностей майбутнього фахівця, його потяг до самоосвіти; комплексне і креативне використання знань для вирішення професійних завдань; реалізація міждисциплінарних зв'язків за допомогою єдиної структури навчального матеріалу; залучення стейкхолдерів, створення партнерських умов для спілкування з учасниками освітнього процесу; формування навичок командної роботи; захоплююча і нестандартна форма проведення. Однак, при підготовці і проведенні такого заняття необхідно звернути увагу на велике психологічне навантаження у здобувачів освіти, розсіювання уваги на кількох викладачів. Це необхідно обов'язково врахувати при визначенні тем бінарних занять, добору форм і методів проведення з урахуванням психологічного мікроклімату в колективі. Тільки за таких умов буде досягнута триєдина мета бінарного заняття та сформовано у здобувачів

освіти єдиною системою знань, умінь, навичок, їх гнучке і творче використання для вирішення комплексних питань в майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бровко Л.В., Єременко Н.С. Бінарне заняття – результат співпраці двох педагогів. URL: <https://rbl3d.ukraine7.com/t32-topic>
2. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. Київ : НТУ, 2017. 172 с. URL: <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com/2019/01/18/itn/>
3. Кулішов В.С. Теоретичні і методичні аспекти проведення інтегрованих занять у закладі професійної освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2021. 68 с. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724681/1202021.pdf>

РОЗЕНФЕЛЬД І.М.,
ВСП ФКБАД Поліського університету
викладач архітектурних дисциплін

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗФПО – ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

***Анотація:** У цій статті розглянуто доцільність використання сучасних педагогічних технологій у закладах фахової передвищої освіти та їх вплив на якість підготовки майбутніх фахівців. Підґрунтям дослідження є аналіз наукової літератури обраної тематики. В дослідженні окреслено, що використання сучасних педагогічних технологій разом з інформаційно-комп'ютерними сприяє підвищенню ефективності навчання та заохочує студентів до активної участі у навчальному процесі та подальшому розвитку їх професійних навичок.*

***Ключові слова:** педагогічні технології, інтерактивне навчання, освітні технології, інноваційно-педагогічні технології.*

Виклад основного матеріалу. Сучасний світ постійно змінюється, і професійні вимоги до компетентностей фахівців стають все більш складними та різносторонніми. Для того, аби підготувати кваліфікованих фахових молодших бакалаврів, які будуть відповідати вимогам ринку праці, у закладах фахової передвищої освіти викладачі та інші учасники педагогічного процесу повинні застосовувати сучасні педагогічні технології, які сприятимуть підвищенню якості підготовки майбутніх професіоналів.

Однією з головних ознак сучасного процесу навчання та виховання є його технологізація. Доцільно пам'ятати, що при цьому технологізація передбачає неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень у процес навчання. Перш ніж аналізувати вплив технологізації на педагогіку,

варто розібратися у сутності поняття «технологія», яке походить з грецької мови. (грец. *techne* – мистецтво, майстерність і *logos* – слово, вчення). Виникнення цього концепту як науки про майстерність зумовлене швидким технічним прогресом. У виробничій діяльності це поняття визначають як сукупність знань про способи і засоби оброблення матеріалів або мистецтво володіння процесом. Точне досягнення результату прийнято вважати провідним у будь-якій технології.

У цій статті також розглянуто ключові питання, на дослідження яких направлена педагогічна технологія як дієве поняття: як навчати, як виховувати, як розвивати. Для кращого розуміння цього терміну, можна звернути увагу на визначення, запропоноване ЮНЕСКО: «Педагогічна технологія – це системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів і їхніх взаємодій, що мають своїм завданням оптимізацію форм освіти» [1, с. 4]. Підкреслюємо, що розробці нової технології передують поява нових потреб (цілей) суспільства, наукові відкриття або результати наукових досліджень.

До головних ознак педагогічної технології відносять наступні:

- концептуальність,
- алгоритмічність,
- проєктованість,
- координованість,
- можливість візуалізації за допомогою комп'ютерної техніки,
- економічність,
- діагностичне визначення цілей та етапність дій [4, с. 220].

Також, деякі науковці тлумачать педагогічну технологію і як науку, що досліджує найраціональніші шляхи навчання, і як систему способів, принципів і регуляторів, які застосовують у навчанні. Низка вчених та таких дослідників, як В. Беспалько, С. Батишев, Л. Гордін, Р. Гуревич, М. Кларин, Г. Селевко та ін. приділяли значну увагу вивченню теоретико-методологічних питань і проблем моделювання змісту різних педагогічних технологій і розробки їх основних понять.

Швидкий розвиток науково-технічного прогресу зумовив технологізацію не лише матеріального виробництва, але й освітньої сфери. Зараз технологізація активно проникає у сферу культури та галузей гуманітарного знання.

Відповідно до зазначеного вище, ми розглянемо як відбувається інтеграція новітніх технологій у освітній процес. Сьогодні освітньою технологією прийнято вважати модель спільної роботи викладачів та студентів, яка передбачає планування, організацію, та здійснення навчального процесу за умови забезпечення комфортності для всіх суб'єктів освітньої діяльності [1, с. 36]. Вибір освітньої технології викладачем передбачає створення стратегії, обрання системи взаємодії та тактик навчання студентів.

Оскільки навчання повинне бути здійснено відповідно до вимог часу, то зауважимо, що розвиток суспільства передбачає впровадження «інноваційного навчання». Цей підхід допоможе студентам сформувати здатність проєктивно детермінувати майбутнє та брати відповідальність за нього. До того ж, такий

тип навчання сприятиме формуванню серед студентів віри в себе та свої професійні здібності [3, с. 91].

Варто також зосередити увагу на тих вимогах до підготовки майбутніх фахівців, які перед викладачами ставить сучасне інформаційне суспільство. Під час навчання у закладах фахової передвищої освіти, фахівці повинні опанувати наступні навички:

- самостійне набуття знань та вміння їх практично застосовувати,
- вміння критично мислити та шукати раціональні шляхи подолання проблем,
- комунікабельність та вміння використовувати сучасні технології,
- адаптивність до роботи в колективі,
- та постійне прагнення працювати над розвитком власного культурного рівня та моральності.

Застосування інтерактивних методів навчання у роботі зі студентами дозволяє повністю задовільнити ці вимоги. Інтерактивне навчання прийнято вважати спеціальною формою організації навчально-пізнавальної діяльності, яка передбачає створення максимально комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність. Процес організації інтерактивного навчання у закладах фахової передвищої освіти передбачає моделювання життєвих та виробничих ситуацій, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації тощо. Такий тип навчання сприяє створенню атмосфери співробітництва, формуванню навичок і вмінь, взаємодії, та дає змогу педагогу стати авторитетним наставником студентського колективу [2].

Доцільно стверджувати, що використання інформаційних технологій у навчанні є однією із запорок його успіху, так як інноваційні та інформаційні технології дозволяють організувати цікавий та нестандартний освітній процес, який сприяє створенню усіх необхідних умов для розвитку і саморозвитку особистості студента. Використання таких технологій забезпечує пізнавальну мотивацію, а також має на меті пробудити творчу активність усіх учасників освітнього процесу та стимулювати їх до самовдосконалення.

Застосування в освітньому процесі нашого навчального закладу сучасних інноваційно-педагогічних технологій таких як диференційоване, проблемне, проектне, особистісно-орієнтоване навчання разом з ігровими та інформаційними технологіями, дозволяє створити ефективну систему навчання студентів. Ця система сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формуванню мотивації до навчання та передбачає високу результативність. Окрім цього, вона сприяє створенню ситуації успіху, забезпечує психологічний комфорт, розвиває у студентів креативне та критичне мислення, творчі та інтелектуальні здібності. Впровадження інноваційних та інформаційних технологій у нашому навчальному закладі також сприяє формуванню вміння висловлення власної думки та формує навички само- та взаємоконтролю у студентів і дозволяє їм навчитися ефективно використовувати додаткову літературу й технічні засоби навчання.

Висновки. Отже використання інноваційних педагогічних технологій навчання у закладах фахової передвищої освіти дозволяє створити принципово нову інформаційну освітню сферу, що надає широкі можливості для навчальної діяльності, підвищує мотивацію студентів, розвиває їх самостійність, забезпечує індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1) Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник / упорядник та за ред. Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2647/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (дата звернення: 21.05.2023).

2) Інтерактивні технології в особистісно-зорієнтованій освіті. *osvita.ua*: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/982/> (дата звернення: 19.05.2023).

3) Русіна Н. Г. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій землевпорядній освіті. *Науковий часопис. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи* 2018. Випуск 65. С. 89-93. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24110/Rusina%20N.%20H..pdf?sequence=1> (дата звернення: 20.05.2023).

4) Таможська І. Дискурс поняття «педагогічна технологія» в контексті формування сучасної парадигми освіти. *Педагогічний дискурс*. 2015. Вип. 18. С. 217-222. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/188663299.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).

СЕКЦІЯ 3. Інновації в окремій галузі економіки

УДК 687.1

ХОДАНЬ О. Л.,

ВСП «Львівський фаховий
коледж індустрії моди НУТД
кандидат педагогічних наук,

доцент, заст. директора з виховної роботи,
викладач комерційного товарознавства

АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ СУЧАСНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗСУ

***Анотація.** У тезах подана інформація про внесення змін в Україні щодо забезпечення військ матеріально – технічним забезпеченням , зокрема, сучасними матеріалами для речового забезпечення військ. У статті подається аналіз асортименту матеріалів та їх властивості , які повинні бути адаптовані до вимог НАТО.*

***Ключові слова:** речове забезпечення, матеріали для одягу, форма одягу, асортимент матеріалів, товарознавство, споживні властивості матеріалів, камуфляж, кордура, фліс, мембранні матеріали, якість, товарознавча характеристика.*

Результат запровадження стандартів Північноатлантичного альянсу та міжнародних стандартів на практиці відображаються у розроблених технічних специфікаціях оборонного відомства й надалі спонукають випробувальні лабораторії України, зокрема випробувальну лабораторію Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, розвивати матеріально-технічну базу для проведення випробувань за новими сучасними методиками та процедурами випробування. Результатом цього процесу, серед інших, є прийняття нових зразків військової форми одягу на забезпечення Збройних Сил України.

Необхідно зазначити, що НАТО визнає Україну як потенційного кандидата на вступ та надає практичну допомогу у здійсненні реформ для наближення до стандартів Альянсу, досягнення яких є передумовою для набуття членства у цій організації колективної оборони. Тому саме стандартизація є ключовою процедурою у досягненні успішної взаємодії між союзниками й потенційними партнерами НАТО.

Збройні Сили України до повномасштабного вторгнення росіян не ініціювали жодних змін у сфері текстильного виробництва, що виготовляє амуніцію, а задовольнялися одностроєм у камуфляжі «Дубок», який виготовляли з матеріалів, розроблених ще у радянські часи.

У той період основним матеріалом для виготовлення одностроїв була так звана «гелетейка» - тканина артикул 2701, волокнистий склад якої складав 57% бавовни та 43% поліестеру. Основними недоліками цього матеріалу є низька теплопровідність; висока здатність до займання, горіння і плавлення; значна товщина та висока збіжність (усадка).

Для заміни цієї тканини у 2015 році в Україні були розроблені технічні умови, які діють досі і передбачають 5 типів тканин [1]:

I тип – молескін (бавовняна тканина);

II тип – бавовняна тканина саржевого переплетення з оздобленням «афганка»;

III тип – тканина змішана (65% бавовни та 35% поліестеру) саржевого переплетення;

IV тип – ріпстоп підсилений;

V тип – тканина змішана (50% бавовни та 50% нейлону).

Аналіз ринку показує, що текстильні матеріали зі 100% вмістом натуральних волокон (бавовни, вовни, льону) в останні роки для військової амуніції застосовуються все менше. Це стосується і державних закупівель і закупівлі волонтерами.

Сьогодні у каталозі військових стандартів Міністерства оборони України напрямок речового забезпечення посідає третє місце за загальною кількістю запроваджених стандартів НАТО, а загальна кількість військових стандартів за напрямком речового забезпечення становить 19 [2].

Основні сучасні загальні вимоги до камуфляжів стосуються здатності до маскуванню вдень і вночі, міцності й довговічності, забезпечення вентиляції підодягового простору і термоізоляції, захисту від вітру, вологи (у рідкому і пароподібному стані), вогню та хімічних матеріалів. Але зазначеним перелік вимог до текстильних матеріалів для потреб військовиків не обмежується і постійно зростає.

Сьогодні для одягу для військовиків в Україні переважно виготовляють штучні, синтетичні та змішані текстильні матеріали, оскільки потрібний термін служби окремих елементів спорядження чисто натуральні матеріали не можуть забезпечити. Найбільш популярними текстильними матеріалами для військового одягу є кордура, фліс та мембранні матеріали (гортекс, неошел, софтшел, шаркскін, хардшел) [3] (табл. 1).

Таблиця 1 - Загальна товарознавча характеристика основних сучасних матеріалів для речового забезпечення ЗСУ

Назва матеріалу	Загальна характеристика	Призначення / вироби
1. Кордура	Поліамідний матеріал, нейлон 6,6: щільність - 100 den, посилена водостійкість, температура плавлення 210-245 С ⁰ , висока гігроскопічність і стійкість до зношування (7600 обертів), поверхнева густина – 500 г/м ²	Тканини для військового одягу, наколінники, налокітники, бронежилети, розвантажувальні жилети, чохли, рюкзаки, вироби спеціального призначення
2. Фліс [4]: мікрофліс, низько-щільний поларфліс,	Нетканий матеріал: волокнистий склад – поліестер, поліетилентерефталат, лайкра; щільність 100-600 гр/м ² , спеціальні обробки: проти пілінгу і горіння, водовідштовхувальна, анти-бактеріальна, антистатична);	Термобілизна, головні убори, рукавиці, светри, покривала, ковдри, утеплювач

середньо-щільний фліс, щільний фліс, біполар-фліс	м'який, еластичний, гігроскопічний, з високою терморегуляцією та формо-стійкістю, високою пружною деформацією, зігріває у мокрому стані, швидко висихає	
3. Мембранні матеріали: гортекс, неошел, софтшел, шаркскін, хардшел	Матеріали, на внутрішню поверхню яких (міцний, текстурний і матовий нейлон) нанесено шар мікропористого поліуретану, а на внутрішній шар – водонепроникне покриття. Домішки кераміки у поліуретані додатково надають міцність і мікропористість. Основні переваги: водоопірність – 11900 мм вод. стовпа; паропроникність – 8400 г/(м ² ×24 год.); підвищений рівень комфорту та високий рівень властивостей гігієнічності; вітронепроникність (вітростійкість), антибактеріальна обробка	Зимові костюми, дощовики, куртки та штани, які стійкі до вологи, снігу, вітру та холоду в умовах різних температур у гірській місцевості, де температура впродовж доби може значно змінюватись

Аналіз переваг окремих матеріалів для військової форми та спорядження дозволяє зробити такі висновки:

- сучасна текстильна промисловість розвивається відповідно до вимог ринку та спроможна гарантувати високу якість відповідних матеріалів;
- національні виробники прагнуть досягти якісного рівня світових трендів та закупають сучасні матеріали закордонного виробництва з метою забезпечення ЗСУ амуніцією високої якості, оскільки від якості речового забезпечення військовиків залежить їх здатність захищати нашу державу;
- у повоєнний час вітчизняні виробники зможуть розробляти матеріали, відповідні потребам високоякісного речового забезпечення Збройних сил.

Список використаних джерел

1. З яких тканин виготовляється військове спорядження. URL: <https://www.armyfm.com.ua/z-yakih-tkanin-vigotovlyayetsya-vijskove-sporjadzhennya/> (дата звернення 09.09.2022).
2. Мембрана у військових речах: використання та перспективи. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/06/04/molekulyarka-membrany-gorteks1/> (дата звернення 09.09.2022).
3. PROM. Каталог товарів. Тканина піксела в Україні. URL: <https://prom.ua/ua/Tkan-piksel-zsu;wholesale.html> (дата звернення 09.09.2022).
4. ATLINE. Пакувальна тара і одноразовий посуд. URL: atline.com.ua/ua/blog/chem-horosha-flisovaya-odezhda-plyusy-i-minusy.html (дата звернення 09.09.2022).

ВЕКЕРИК О.І.,
ДВНЗ «Київський фаховий
коледж прикладних наук»
викладач хімії

«РОЗУМНІ ТКАНИНИ»-ДОПОМОГА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

***Анотація.** У статті викладений матеріал щодо нових технологій в легкій промисловості. Завдяки великим зусиллям та наполегливій праці вчених всього світу постійно відбуваються нові відкриття у різних галузях науки. Нові технології допомогли створити сучасні тканини, вони стали прототипом звичних нам тканин, якими користуємося у повсякденному житті. Один із винаходів сьогодні - «розумний одяг», він йде в масове виробництво і знаходить своїх покупців.*

***Ключові слова:** «розумні тканини», «розумний жилет», «розумні футболки», «розумна нижня білизна», «кофта для масажу», «розумні шкарпетки», «розумні кросівки», «розумні устілки».*

«Розумний одяг» - це предмети гардероба, до яких додані електронні компоненти: датчики руху, серцебиття, тиску, світла, температури, а також антени, вібромотор, Bluetooth – передавачі та мікрокомп'ютери. Вони приймають, обробляють інформацію і запускають зворотну реакцію. Такий одяг використовується у військовій, медичній та інших спеціалізованих галузях.

Медицина - одна з областей, в яких «розумний» одяг найбільш затребуваний. Одяг з вбудованими датчиками використовується для безперервного спостереження за станом пацієнтів, так як дозволяє знімати кардіограму, стежити за серцевим ритмом, диханням, тиском та іншими параметрами. Прикладами таких розробок служать LifeShirt System жилет з вбудованими датчиками і можливістю запису і аналізу даних, або «розумна» футболка компанії SensaTech. В 1996 році в Технологічному інституті Джорджії почалася розробка футболки з вплетеними в тканину оптичними і провідними волокнами. Спочатку проєкт фінансувався Військово-морськими силами США, комерційною його розробкою згодом зайнявся стартап SensaTech, який випустив бета-версію «розумної» футболки - Smart Shirt - в 2006 році. Одяг відстежує рухи, серцевий ритм і дихання людини, яка її носить, і може передавати дані по бездротовому зв'язку. При цьому вона не виглядає громіздкою і її можна прати [5].

Складно уявити більш близький до тіла предмет одягу, ніж нижня білизна. Так що не дивно, що автори Skiin вирішили використовувати його, щоб максимально точно вимірювати температуру, пульс, фізичну активність. Результатами можна ділитись з кардіологом для індивідуального догляду та консультацій [2].

Вчені з Массачусетського технологічного інституту створили жилетку і шкарпетки, які буквально відчувають рух тіла і допомагають поліпшити поставу. Датчики на тканині, які збирають інформацію, допомагають

користувачам дізнатися, що варто змінити при ходьбі чи тривалому сидінні. Ці поради можуть стати ідеальним рішенням для запобігання сутулості.

AiraWear – кофта для масажу, яка в будь-який час зніме біль у спині. Цей одяг підходить для тих людей, які годинами сидять за комп'ютером. Є можливість вибрати інтенсивність і свою програму масажу. Також цей «розумний одяг» виправляє неправильну поставу за допомогою вбудованої системи корекції осанки. Система постійно відстежує, аналізує і регулює стан людини [2].

Родзинкою нової лінійки одягу Aerochromics є її чутливість до шкідливих домішок в повітрі, він змінює колір залежно від того, наскільки забруднене повітря.

На даний момент лінійка представлена трьома футболками з довгим рукавом, кожна з яких реагує на певного забруднювача – карбон (II) оксид (в народі – чадний газ), суспензії з різних частинок і радіація. Як стверджується, коли рівень концентрації небезпечних для здоров'я речовин в повітрі перевищує допустиму норму, футболка змінює колір, на ній проявляється виразний геометричний візерунок, який слугує сигналом для власника, що дихати цим повітрям небезпечно.

Кожна з моделей має власну технологію. Наприклад, футболка для виявлення шкідливих часток має два вбудованих сенсори на грудях і спині відповідно, з'єднані зі спеціальними тепловими панелями для зміни кольору тканини. У той же час у моделі, яка реагує на карбон (II) оксид використовуються спеціальні смужки-індикатори, які змінюють колір чорного на білий при контакті з газом [4].

Ще один приклад «розумного» одягу (точніше, взуття) – Google Talking Shoes. Це кросівки, які були розроблені спільною працею таких компаній як Google і Adidas. Вони покликані мотивувати, спонукати людей до активного способу життя. Вони можуть «лягтися» на свого господаря за низький рівень фізичної активності через спеціально в них вбудований динамік. Ця модель «розмовляючого взуття» вміщує в себе крокомір, Bluetooth і гіроскоп [2].

Також існує французьке взуття E-Vone smart shoe, що відправляє попередження медичним службам та сім'ї, якщо користувач впав. Актуально для літніх людей.

І «розумні» устілки Zhor Tech Safety підраховують кроки, визначають рівень втоми й моніторять фізичну активність користувача.

Східноукраїнський технокластер із Краматорська та швейне підприємство VELNA створили «розумний» одяг - куртку та жилет із підігрівом. Перші моделі презентували у Києві. У куртки зашиті термоелементи та вшитий блок регулювання нагріву, яким можна керувати з мобільного телефона. Також вже розробили мобільний додаток, який працює на програмному забезпеченні Android. У планах підприємців створити одяг, на якому буде близько десяти датчиків. Вони контролюватимуть температуру, тиск, пульс та інші життєво важливі показники людини. Усе це буде управлятися з мобільного телефона. Придбавши футболку, людина отримає безкоштовний мобільний додаток до неї [3].

Студенти Вінницького національно технічного університету Роман Лановий та Дар'я Лудан створили багатофункціональні устілки для взуття.

"Розумне взуття" підійде всім без винятку людям, а особливо станеться у нагоді людям з порушенням зору. Вмонтовані в устілку вібродвигуни повідомлятимуть власнику кросівок про повороти під час руху. А спеціальний датчик ультразвуку слідкуватиме і сповіщатиме, чи є поруч нерівна поверхня, сходинка чи перепони.

"Це взуття вміщує в себе клімат контроль, GPS навігацію, самозашнуровування, передача тактильної інформації. Система клімат-контроль вміщує в себе систему трубок, які будуть підігрівати повітря і кондиціонувати. Нога постійно буде у комфорті. З телефону можна вказати, яка температура повинна бути у взутті", - розповідає Роман Лановий [1].

Висновок. Всі мріють про речі, які допоможуть впоратися з різними нюансами в шаленому ритмі життя. І на цей запит були створені «розумні тканини» винахідниками у різних галузях науки. Ці вироби є не тільки красивими, а й корисними для здоров'я людини.

Список використаних джерел:

- 1.Вінницькі винахідники сконструювали "розумне взуття" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vn.depo.ua/ukr/vn/vinnitski-vinahidniki-skonstruyovali-rozumne-vzuttya--03032016162300>
- 2.Мода в епоху технологій: «розумний» одяг і інноваційні тканини 24/09/2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sfii.gov.ua/moda-v-epohu-tehnologij-rozumnij-odyag-i-innovacijni-tkanini/>
- 3.На Донеччині підприємці почали виготовляти «розумний» одяг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-yakisnezhyttia/3338431-na-doneccini-pidpriemci-pocali-vigotovlati-rozumnij-odag.html>
4. Розумний одяг Aerochromics вартістю від \$ 500 змінює візерунок при контакті з забрудненим повітрям [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://startupline.com.ua/internet-of-things/rozumnyy-odyah-aerochromics-vartistyu-vid-500-zminyuye-vizerunok-pry-kontakti-z-zabrudnenym-povitryam>
- 5.Розумний одяг – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Розумний_одяг

НАУМЧУК Н.В.,

ВСП ФКБАД Поліського національного університету,
викладач архітектурних дисциплін

ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ АРХІТЕКТУРИ ТА БУДІВНИЦТВА ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

***Анотація:** У цій статті розглянуто інновації в галузі архітектури та будівництва під час навчання в закладах передвищої освіти та їх вплив на підготовку майбутніх фахівців.*

***Ключові слова:** нові інноваційні методи, інноваційні технології, інноваційні будівлі, природоінтегрована архітектура.*

Сучасний соціально-економічний розвиток суспільства вимагає використовувати нові інноваційні методи та технології навчання студентів у закладах передвищої освіти, які дозволять майбутнім фахівцям бути більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Інноваційні будівлі та споруди стають невід’ємним елементом міського середовища. Вони уособлюють технічні можливості та естетичні ідеали певної доби. Їх створюють переважно люди в галузі архітектури та будівництва. Ці переваги залежать від соціалізації суспільства, його економічних та технічних можливостей.

Термін «інновація» походить від латинського «novatio», що означає «оновлення» (або «зміна»), і приставки «in», яка перекладається з латинської як «в напрямку», якщо перекладати дослівно «innovatio» – «в напрямку змін». Саме поняття «innovation» уперше з’явилося у наукових дослідженнях ХІХ ст.

Основною метою створення всіх цих інноваційних об’єктів є формування більш комфортного середовища життєдіяльності для людини з урахуванням факторів, що впливають. Особливості створення інноваційних архітектурно-містобудівних об’єктів полягає в новизні та ефективності їх вирішення[2].

На кожному етапі історичного розвитку інноваційні будівлі являли собою архітектурні об’єкти з новими якісними характеристиками, що задовольняють конкретні суспільні потреби та дають ряд ефектів (соціальний, екологічний, науково-технічний, економічний). Інноваційні будівлі створювалися у процесі розвитку цивілізації з урахуванням комплексу факторів, що на них впливають[3, с. 14].

У перспективі інноваційні будівлі створюватимуться з урахуванням передових будівельних технологій з використанням принципово нових будівельних матеріалів та суперсучасного інженерного обладнання, що дозволить створити унікальний художній образ об’єктів та гуманне середовище життєдіяльності.

Слід зазначити, що негативні екологічні характеристики міського середовища вимагають пошуку інноваційних будівель з максимальною інтеграцією з природним середовищем. З’явився новий термін «природоінтегрована архітектура». Природоінтегрована архітектура є складною

композиційною системою з певним взаємозв'язком природних та антропогенних елементів. Вона являє собою, перш за все, комфортне середовище з покращеним мікрокліматом усередині будівель. Особливості формування об'єктів природоінтегрованої архітектури: – гармонійне злиття архітектури з природними компонентами, що передбачає вибір форм, масштабу, пластики, співзвучних природі; – зв'язок внутрішніх просторів із зовнішнім природним оточенням, а також видових точок на природу, створення «буферних просторів» – внутрішніх критих атриумів зі своїм мікрокліматом [3,с. 16-17].

Інноваційні методи – це методи, що передбачають зростання ролі студента в навчальному процесі, зміщення центру (фокусу) навчального процесу від викладача до студента; посилення функції підтримки студента, допомоги йому в організації індивідуального навчального процесу; можливість зворотного зв'язку викладача з кожним студентом у процесі навчання що сприяє інтенсифікації та модернізації навчання.

Сьогодні найбільш популярними інноваційними методами навчання, які дозволяють використовувати нові технології викладання є: контекстне навчання, імітаційне навчання, проблемне навчання, модульне повне засвоєння знань, дистанційне навчання.

Аналіз характеристик інноваційних методів навчання показав, що вище наведені методи можуть бути ефективно використані у навчальному процесі кожний окремо, але на нашу думку більш ефективний результат можливо отримати від комплексного та системного використання деяких методів. Так під час виконання курсових і дипломних робіт із архітектурних дисциплін у студентів розвивається творче мислення, ерудиція, логіка, вміння комбінувати різні знання і техніки.

Завдяки інтерактивним та комп'ютерним технологіям у студентів є можливість змодельовати копію будинку, який проєктує, з сучасних матеріалів та конструкцій, інженерних мереж. А також визначити їх енергетичну та економічну ефективність.

Інновації підвищують ефективність будівництва. Сучасні технології спрощують і пришвидшують багато процесів, збільшують життєвий цикл споруди та зменшують виробничі затрати.

Практично щодня на світовому ринку з'являються нові ідеї та пропозиції як забезпечити максимальний комфорт і безпеку сучасного житла. Вчені з різних куточків планети працюють над створенням нових супер міцних і безпечних будівельних матеріалів, розробляють неймовірні, часом космічні архітектурні ідеї. І все це втілюється в життя[1].

Інноваційний архітектор та інженер стане кіборгом, супер людиною. І він зможе зробити більше, ніж робить сьогодні.

Висновки. Отже, враховуючи сучасне активне використання інноваційних методів навчання, інноваційний шлях розвитку та використання інноваційних технологій викладання у закладах фахової передвищої освіти є запорукою підготовки кваліфікованих кадрів в будівельній галузі.

Список використаних джерел:

- 1) Технології будівництва: застосування інновацій: веб-сайт. URL: <https://dominant-wood.com.ua/ua/statti/470-tehnologii-stroitelstva-primenenie-innovatsiy> (дата звернення: 20.05.2023).
- 2) Швець Г.О. Сучасні інноваційні методи викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/33-chetverta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/42-suchasni-innovatsij> (дата звернення: 21.05.2023).
- 3) Шишкін Е. А., Гайко Ю.І. Інноваційні планувальні та конструктивні рішення сучасних будівель і споруд : конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання галузі знань 19 – Архітектура та будівництво, спеціальності 192 – Будівництво та цивільна інженерія; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – 40 с. : [file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%A8%D0%B8%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BD,%20%D0%9A%D0%9B%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%A8%D0%B8%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BD,%20%D0%9A%D0%9B%20(2).pdf) (дата звернення: 20.05.2023).

Інновації в окремій галузі економіки (індустрії моди, торгівлі, промисловості тощо)

ГУРІНА М.І.

ВСП "Львівський фаховий коледж
транспортної інфраструктури
національного університету"
"ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"
викладач охорони праці

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ В ТОРГІВЛІ.

Анотація Інтернет-маркетинг - це стратегія та набір методів для просування продуктів та послуг в Інтернеті. Він включає в себе використання різних інструментів, таких як пошукова оптимізація (SEO), контент-маркетинг, соціальні медіа, електронна пошта, контекстна реклама та інші, з метою залучення цільової аудиторії, збільшення веб-трафіку та покращення конверсії. Інтернет-маркетинг відіграє важливу роль у підвищенні видимості бренду, залученні нових клієнтів та збільшенні продажів. Це невід'ємна складова успішної сучасної бізнес-стратегії.

Ключові слова: Інтернет-маркетинг, стратегія, методи, продукти, послуги, пошукова оптимізація, SEO, контент-маркетинг, соціальні медіа, електронна пошта, контекстна реклама, цільова аудиторія, веб-трафік, конверсії, бренд, клієнти, продажі, бізнес-стратегія.

Іновації в галузі економіки та торгівлі стали дуже важливими у зв'язку зі зростаючим рівнем конкуренції та необхідністю пристосування до швидких змін у світі бізнесу. Деякі з інноваційних підходів включають:

1. Електронна комерція (e-commerce) - це продаж товарів та послуг через Інтернет. E-commerce дозволяє компаніям знизити витрати на рекламу та інфраструктуру, що збільшує їх прибуток.

2. Інтернет-маркетинг - це використання Інтернету для просування товарів та послуг. Він дозволяє компаніям залучати більше клієнтів та збільшувати продажі.

3. Обробка даних та аналіз - це використання програмних засобів для аналізу даних про продажі, споживачів та конкурентів. Це дозволяє компаніям приймати кращі рішення, зменшуючи ризики та збільшуючи прибуток.

4. Міжнародна торгівля - це використання новітніх технологій для розширення ринків збуту та залучення нових клієнтів за межами своєї країни.

5. Франчайзинг - це бізнес-модель, коли франчайзи (фізичні або юридичні особи) мають право використовувати бренд, продукти та послуги компанії-франчайзера в обмін на певну плату та відсоток від продажу. Франчайзинг дозволяє компаніям розширювати свої бізнес-операції без значного вкладення коштів.

Це лише кілька з інноваційних підходів, які використовують компанії для підвищення ефективності своїх бізнес-операцій.

Інтернет-маркетинг - це комплекс заходів, які використовуються для просування товарів та послуг у мережі Інтернет. До складу Інтернет-маркетингу можуть входити такі інструменти, як SEO (пошукова оптимізація), контекстна реклама, соціальні медіа, email-маркетинг, відео-маркетинг, маркетинг відносин з громадськістю (PR), та інші. Наприклад, SEO - це процес оптимізації веб-сайту з метою покращення його рейтингу у пошукових системах, щоб збільшити кількість відвідувачів на сайті. Контекстна реклама - це реклама, яка показується користувачам в результаті пошукових запитів у пошукових системах. Соціальні медіа - це мережі, такі як Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, де компанії можуть залучати нових клієнтів та зберігати зв'язок зі своїми існуючими клієнтами. Email-маркетинг - це використання електронної пошти для розсилання рекламних повідомлень та інформації про нові продукти та послуги. Відео-маркетинг - це використання відео-контенту для просування товарів та послуг у мережі Інтернет. Маркетинг відносин з громадськістю (PR) - це використання засобів масової інформації для підвищення відомості про компанію, бренд та продукти. Приклади успішних Інтернет-маркетингових кампаній можуть включати створення вірусного відео-ролика, який стає популярним у соціальних мережах, збільшуючи відомість бренду, або запуск email-кампанії зі спеціальними пропозиціями.

Більшість компаній використовують Інтернет-маркетинг для просування своїх товарів та послуг в Інтернеті. Інтернет-маркетинг може бути ефективним для будь-якої компанії, яка має веб-сайт або використовує соціальні мережі. Наприклад, електронні комерційні компанії, такі як Amazon та eBay,

використовують Інтернет-маркетинг для просування своїх товарів та послуг в Інтернеті.

Більшість великих брендів, таких як Coca-Cola, Nike та Pepsi, використовують Інтернет-маркетинг для підтримки свого бренду та залучення нових клієнтів.

Малі та середні підприємства також використовують Інтернет-маркетинг для просування своїх товарів та послуг в Інтернеті. Вони можуть використовувати різні інструменти Інтернет-маркетингу, такі як пошукова оптимізація (SEO), контекстна реклама, соціальні медіа, email-маркетинг та інше, щоб залучати нових клієнтів та збільшувати продажі.

В сучасному світі, де все більше людей використовують Інтернет для пошуку інформації та купівлі товарів і послуг, використання Інтернет-маркетингу стає все важливішим для будь-якої компанії, яка прагне успішно просуватися на ринку.

Інтернет-маркетинг надає компаніям можливість залучати нових клієнтів, підвищувати свою онлайн-присутність та збільшувати продажі. За допомогою інструментів Інтернет-маркетингу, таких як SEO, контекстна реклама, соціальні медіа, email-маркетинг та інше, компанії можуть ефективно залучати свою цільову аудиторію та збільшувати свій обіг.

Крім того, використання Інтернет-маркетингу може допомогти компаніям знизити витрати на рекламу та збільшити ефективність своїх маркетингових кампаній.

Зокрема, порівняно з традиційною рекламою, Інтернет-маркетинг дозволяє компаніям точніше визначати свою цільову аудиторію та спрямовувати свої рекламні зусилля на неї.

Отже, можна зробити висновок, що використання Інтернет-маркетингу є важливим для будь-якої компанії, яка прагне успішно просуватися на ринку та збільшувати свій обіг. використання Інтернет-маркетингу може бути корисним для будь-якої компанії, яка бажає підвищити свою онлайн-присутність та залучити нових клієнтів.

Список використаних джерел:

1. "Дизайн для реального світу" Девіда Айра.
2. "Веб-аналітика 2.0" Авінаша Каушіка.
3. "Соціальні медіа. Проектування та стратегія використання" Деніела Зарельські та Крістен Шоу.
4. "The New Rules of Marketing and PR" Девіда Мірмана Скотта.
5. "Пошукова оптимізація: секрети веб-майстра" Еріка Енгла.
6. "Електронна комерція. Стратегія та практика" Джуді Страусс та Реймонда Фроста.
7. "Email Marketing Rules: A Step-by-Step Guide to the Best Practices that Power Email Marketing Success" Чеда Вайта.
8. "Семантична оптимізація сайтів" Майкла Бівена.
9. "Digital Marketing Handbook" Роберта Вайтхеда.
10. "Маркетинг в інтернеті для початківців" Райана Деїсса.

ЯРЕМА Б.П.,

ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУДТ»,
викладач

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Анотація. Проаналізовано окремі показники розвитку підприємств легкої промисловості, показники інноваційної діяльності у текстильному виробництві та виробництві одягу, визначені основні тенденції інноваційного розвитку галузі.

Ключові слова: інновації, легка промисловість, текстильне виробництво, виробництво одягу, інноваційна діяльність, інноваційна продукція.

Сьогодні для України особливо актуальним є розвиток інноваційної діяльності підприємств, підвищення ефективності інноваційних витрат на впровадження новітніх технологій, розробку і виробництво нових, конкурентоспроможних видів продукції. Сучасне функціонування суб'єкта господарювання та його подальший розвиток неможливий без впровадження інновацій, які забезпечують формування конкурентних переваг та досягнення максимальної ефективності роботи.

У 2010-2020 рр. обсяг витрат на інновації в Україні скоротився на 47%, частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств варіювалася в межах 13,8% - 18,9%, зокрема в 2020-му вона становила 16,8%. При цьому частка реалізованої інноваційної продукції промислових підприємств в загальному її обсязі залишалася мізерною і за останні п'ять років не перевищувала 2% [1].

Легка промисловість України забезпечую істотний рівень виробництва ВВП, працевлаштування населення, є достатньо привабливою для інноваційного розвитку.

За статистичними даними у 2019 – 2021 роках спостерігається тенденція зростання індексу промислової продукції легкої промисловості, зокрема текстильного виробництва та виробництва одягу (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка індексів промислової продукції легкої промисловості за 2019 – 2021 рр. [5]

Показники	Коди за КВЕД 2010	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Промисловість		99,5	95,5	101,9
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	13-15	92,5	93,9	102,3
Текстильне виробництво	13	92,2	98,3	113,8
Виробництво одягу	14	89,8	89,6	90,4

За вказаний період збільшився обсяг реалізованої промислової продукції легкої галузі на 35,8% і у 2021 році становив 42456,7млн.грн.

На думку фахівців Асоціації «Укрлегпром» 2020-2021 рр. був періодом особливих викликів для модної індустрії, протягом якого змінився темп і спосіб життя планети, який змістився у дистанційний та цифровий формат, що призвело до кардинальних змін споживчих уподобань, попиту та відношення до споживання одягу, взуття, текстильних виробів. З'явилися нові виклики і в традиційних логістичних ланцюжках постачання текстильної сировини, матеріалів з країн Азії, а осінь 2021 року вразила виробників новими непрогнозовано високими енерготарифами. Разом з тим, упродовж 2021 р. українська легка промисловість (13-15 КВЕД) демонструвала позитивну динаміку відновлення виробництва. Зокрема, за січень-вересень 2021 р. темп виробництва в галузі становив 103,5% до відповідного періоду 2020 року. “Домашній” дистанційний режим роботи значної частини споживачів змістив найбільший попит у сферу товарів домашнього текстилю, зручного трикотажного одягу, кежуал, одягу для дому, тож завдяки збільшенню виробництва постільної, столової, кухонної білизни досягнуто найвищий темп виробництва у текстильній промисловості – 118,1% [2].

Результативність інноваційної діяльності в країні визначається обсягом виробленої та реалізованої інноваційної продукції. Відносним показником результативності інноваційної діяльності є питома вага нової конкурентоспроможної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції. В Україні рівень результативності інноваційної діяльності порівняно з країнами ЄС є дуже низьким (у 2018 році — лише 0,8%). У 2018 році у 15 країнах Європейського Союзу питома вага інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції перевищувала 10%. Лідерами за цим показником є Словаччина (20,3%), Іспанія (19,3%), Ірландія (17,0%), Греція (16,8%), Великобританія (15,5%), Литва (14,7%), Німеччина (14,0%), Бельгія (13,6%). Найнижчий рівень питомої ваги інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції серед країн Європейського Союзу спостерігався в Румунії — 4,7% [4].

Низький рівень інноваційності промислової продукції в Україні є прямим наслідком відносно малих витрат на інновації (0,47 млрд євро у 2020 році проти 4,58 млрд євро у Польщі та 133,2 млрд євро у Німеччині), обсяг яких упродовж 2012–2020 років зменшився на понад 70%[4].

Витрати на інновації у текстильному виробництві у 2020 році становили 36,6 млн.грн., виробництві одягу – 82,9 млн.грн. В порівнянні з 2018 роком у текстильному виробництві обсяг витрат на інновації зменшилися на 50%, а у виробництві одягу вони збільшилися в 4,4 рази [3].

Стан інноваційної діяльності у легкій промисловості характеризують такі показники, як: кількість інноваційно активних підприємств та їх частка у загальній кількості підприємств, обсяг реалізації інноваційної продукції та його частка у загальному обсязі реалізованої продукції, обсяг витрат на інновації (табл. 2).

Таблиця 2. Показники інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості у 2018 – 2020 рр. [3]

Показники	2018 р.		2020 р.	
	текстильне виробництво	виробництво одягу	текстильне виробництво	виробництво одягу
1. Кількість інноваційно активних підприємств, од.	68	144	27	34
2. Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості підприємств, %	33,3	22,1	13,7	5,9
3. Обсяг реалізації інноваційної продукції, млн.грн.	102,9	141,4	148,0	161,2
4. Частка обсягу реалізації інноваційної продукції у загальному обсязі реалізації продукції, %	1,2	1,0	1,4	1,3
5. Витрати на інновації, млн.грн.	72,2	19,0	36,0	82,9

Протягом 2018 – 2020 років у текстильному виробництві зменшилась кількість інноваційно активних підприємств на 60%, у виробництві одягу – на 75%. Частка кількості інноваційно активних текстильних підприємств у загальній кількості підприємств зменшилася з 33,3% до 13,7%, у виробництві одягу цей показник зменшився з 22,1% до 5,9%. Поряд з цим, обсяг реалізованої інноваційної продукції у текстильній галузі збільшився на 43,8%, а у виробництві одягу – на 14,0%. Частка обсягу реалізації текстильної інноваційної продукції у загальному обсязі реалізації продукції у 2020 році становила 1,4% (1,2% - у 2018 р.), у виробництві одягу цей показник становив 1,3% (1,0% - у 2018 р.).

Низький рівень інноваційності й технологічності вітчизняної промисловості є однією з ключових причин високої імпортозалежності національної економіки від продукції проміжного і кінцевого споживання високо - та середньо - високотехнологічних виробництв, передусім машинобудівних, текстильних, хімічних і фармацевтичних [4]. Так, у 2019 році в галузі легкої промисловості частка імпорту у продукції кінцевого споживання становила 80,0%, продукції проміжного споживання – 52,9%, а частка імпорту у витратах виробників – 45,1% [3].

Серед чинників, які гальмують інноваційну діяльність, є заповнення внутрішнього ринку імпортними товарами із заниженою митною вартістю та вживаними товарами «секонд-хенд». Зокрема, за січень-вересень 2021 року обсяг їх ввезення склав 128,7 млн.дол., що на 16% більше, ніж торік і вже досяг понад 87,3 млн.кг, а середня митна вартість не перевищила 1,47 дол/кг[2].

Таким чином, за проаналізований період спостерігаються окремі позитивні тенденції в діяльності підприємств легкої промисловості, зокрема: зростання

індексу промислової продукції, збільшення обсягів реалізації продукції, переорієнтація в роботі та подолання проблем, викликаних сучасними умовами господарювання.

Поряд з цим, інноваційна активність підприємств легкої промисловості залишається на низькому рівні, що знижує ефективність роботи та конкурентоспроможність підприємств галузі. Це вимагає збільшення інноваційних витрат на впровадження новітніх технологій, розробку і виробництво нових, конкурентоспроможних видів продукції.

Список використаних джерел:

1. Григоренко Ю. Частка інноваційної продукції в Україні не перевищує 2% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gmk.center/ua/infographic/chastka-innovacijnoi-produkcii-v-ukraini-ne-perevishhuie-2/>
2. Динаміка відновлення індустрії у цифрах 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrlegprom.org/ua/news/dynamika-vidnovlennya-industriyi-u-cyfrach-2021-roku/>
3. Економічна статистика/Наука, технології та інновації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm
4. Іщук С. Порівняльна статистична оцінка інноваційної діяльності промислового сектору економіки України (регіональний розріз)[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///D:/363-Article%20Text-668-1-10-20220728.pdf>
5. Статистичний щорічник України за 2021 рік. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/11/Yearbook_2021.pdf

СТАРИЙ А.Р.

Відокремлений структурний підрозділ
«Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД»,
викладач прикладної механіки

ВІБРАЦІЙНІ МАШИНИ ДЛЯ ЗНЕЗАРАЖУВАННЯ ТА ЗМІНИ СКЛАДУ ВОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ГІДРОКАВІТАЦІЄЮ

Анотація. Вібраційна машина для отримання аміачної води для підживлення рослин містить вібропривід, пульсаційну насадкову колону синтезу, ємність, трубопроводи для подачі води та відводу аміачної води. Ємність розташована на пульсаційній камері синтезу та з'єднана з нею немагнітним насадком, на зовнішніх стінках якого встановлено постійні магніти, і розділена перегородкою під кутом 75° до стінки ємності та містить наскрізні отвори.

Ключові слова: кавітація, низькочастотні звукові поля, вібраційна машина, динамічні параметри процесу та машини.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В основу корисної моделі поставлено задачу створення конструкції вібраційної машини для отримання

аміачної води для підживлення рослин, у якій завдяки зворотно-поступальному руху рідини в пульсаційній камері синтезу крізь немагнітний насадок у ємність, виникає кавітаційний процес із розщепленням молекул води на активні радикали H^+ , OH^- та здійснюється додатковий вплив на їх розщеплення, змінного за напрямом магнітного поля від постійних магнітів, що розташовані на зовнішніх стінках немагнітного насадку.

Поставлена задача вирішується тим, що вібраційна машина для отримання аміачної води для підживлення рослин містить вібропривід, ємність, розташовану на пульсаційній камері синтезу та з'єднана з нею немагнітним насадком, на зовнішніх стінках якого встановлено постійні магніти і розділена перегородкою під кутом 75° з отворами.

Аналіз останніх досліджень. Відомий спосіб та обладнання отримання аміачної води та рідких добрив [Україна, патент на корисну модель № 121362, МПК C05C 3/00, C01C 1/00, опубл. 11.12.2017, Бюл. № 23] Отримання аміачної води та рідких добрив, що проходить в насадковій колоні з використанням газоподібного аміаку, який не прореагував після одержання аміачної води, отримання аміачної води з низькою концентрацією аміаку з використанням аміачної води, що надходить з насадкової колони, проходить в колоні з хвилястими тарілками, яка обладнана теплообмінними пристроями для відведення теплової енергії, а концентрація аміачної води не менше 25%, досягається шляхом насичення газоподібним аміаком, що не прореагував при одержанні рідких добрив, процес одержання яких проходить в реакторі змієвидного типу, в якому виконано ряд вертикальних труб з сорочками послідовно з'єднаних калачами, де рідкий аміак з ємності Дроселюється та подається до сорочок реактора, в яких він випаровується, охолоджуючи реакційний розчин, що утворився шляхом об'єднання в один потік газоподібного аміаку, який виводиться з верхньої частини сорочок реактора змієвидного типу, газоподібний аміак, що надходить з насадкової колони та кислота для нейтралізації перемішані в гідродинамічному змішувачі, а сама нейтралізація суміші аміаку з кислотою проходить у ряді вертикальних труб з сорочками, послідовно з'єднаних капачами, після чого нейтралізована суміш надходить в сепаратор, де відбувається відділення газоподібного аміаку, що не прореагував після процесу нейтралізації, і його відведення у колону з хвилястими тарілками, а рідкі добрива, у вигляді розплаву солі кислоти, транспортуються як готовий продукт в складську ємність. Недоліками відомого способу та обладнання мала продуктивність та велике теплове навантаження на абсорбційну колону.

Найближчим аналогом є патент України на корисну модель № 34437 (МПК (2007) F25H 15/02, F25B 49/00, C01C 1/00, опубл. 11.08.2008, Бюл. № 15), де в установці для виробництва аміаку, що містить послідовно з'єднані системою трубопроводів відділення сірко-очистки, риформінгу, пароутворення, конверсії оксиду вуглецю. моноетаноламінової очистки, метанування, компресії з паровою турбіною компресором технологічного повітря для риформінгу, компресором стиску свіжої азотно-водневої суміші, повітряним теплообмінником охолодження азотно-водневої суміші та циркуляційним

компресором, повітряний конденсатор відпрацьованої водяної пари турбіни та збірник водяного конденсату з насосом повернення його у відділення пароутворення, паро-ежекторну холодильну систему у складі двопорожнинного парогенератора, один з входів якого з'єднаний з трубопроводом виходу відпрацьованої водяної пари турбіни компресора технологічного повітря для риформінгу, а один з виходів його для сконденсованої водяної пари з'єднаний із входом подачі конденсату у повітряний конденсатор для переохолодження його у цьому конденсаторі, робоча пара для якого надходить з другого виходу двопорожнинного парогенератора, повітряного конденсатора турбокомпресорної холодильної установки, збірника аміачного конденсату і насоса подачі рідкого аміаку до другого входу двопорожнинного парогенератора, відділення синтезу з конденсаційною колоною, виносним теплообмінником, колоною синтезу із пусковим підігрівачем води, апаратами повітряного охолодження та сепаратором первинної конденсації, двома низькотемпературними випарниками, кожний з яких паралельно встановлених по потоку виходу циркуляційного газу з конденсаційної колони з'єднаний з абсорбційно-холодильною установкою для охолодження циркуляційного газу на дільниці вторинної конденсації і високотемпературного випарника, з підключенням його міжтрубного простору по потоку холодоагенту до пароежекторної холодильної системи, згідно з корисною моделлю, з метою підвищення економічності трубний простір високотемпературного випарника включений по потоку циркуляційного газу між апаратами повітряного охолодження та сепаратором первинної конденсації.

Недоліками є значні енерговитрати та складність конструкції устаткування. В основу корисної моделі поставлено задачу створення конструкції вібраційної машини для отримання аміачної води для підживлення рослин, у якій завдяки зворотно-поступальному руху рідини в пульсаційній камері синтезу крізь немагнітний насадок у ємність, виникає кавітаційний процес із розщепленням молекул води на активні радикали H^+ , OH^- та здійснюється додатковий вплив на їх розщепленням, змінного за напрямом магнітного поля від постійних магнітів, що розташовані на зовнішніх стінках немагнітного насадка.

Мета статті. Корисна модель належить до області обробки води, зокрема до обладнання та машин отримання аміачної води та рідких добрив, і може використовуватися у хімічній, аграрній та інших галузях промисловості.

Синтез сполук азоту з вільного атмосферного азоту може здійснюватися трьома методами: дуговим методом; ціанамідним методом; аміачним методом. Для здійснення кожного методу існує відповідне устаткування та машини.

Виклад основного матеріалу. При експериментальному дослідженні кавітації в низькочастотних звукових полях було виявлено аналогію з фізико-хімічними ефектами між низькочастотною і ультразвуковою кавітацією. Створено вібраційні машини поршневого та мембранного типу з ексцентриковим приводом для кавітаційної обробки води, з метою знезараження і зміни її властивостей [1, 2], у яких вода піддається багатозоровому зворотно-поступальному проходженню (з виникненням циклічної

гідрокавітації) через отвір в поршні рис. 1, або крізь отвір у камері пульсації рис. 2 [1]. Застосування такого приводу дає можливість здійснювати жорсткий керований вплив на процес виникнення кавітаційних порожнин з утворенням кавітаційних бульбашок шляхом підбору конструктивних параметрів машини і режимів роботи її приводу.

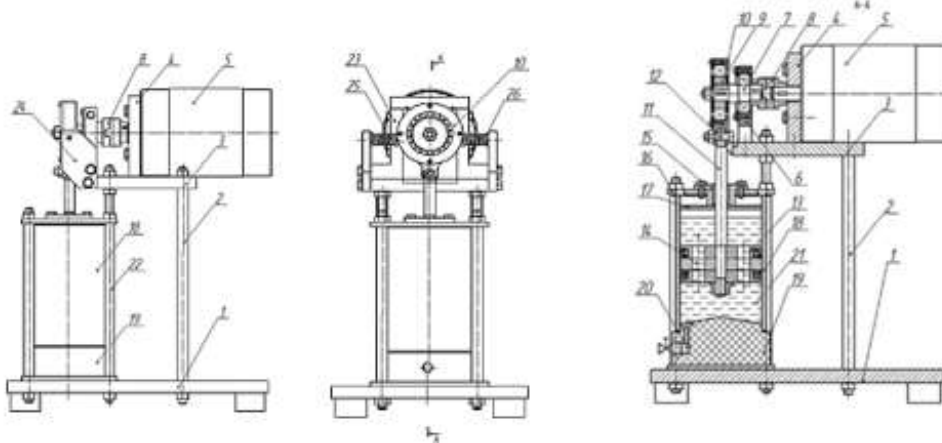

Рис. 1. Схема вібраційної машини для знезаражування водних середовищ:
 1 – основа; 2 – стійки; 3 – плита; 4 – фланець;
 5 – електродвигун; 6 – підшипникова опора; 7 – вал; 8 – муфта;
 9 – ексцентрик; 10 – корпус шатуна; 11 – шток; 12 – палець; 13 – поршень;
 14 – отвір; 15 – корпус; 16 – кришка; 17 – гумовий відбійник; 18 – циліндр;
 19 – кришка; 20 – отвір; 21 – кран; 22 – стійка; 23 – планка; 24 – жока;
 25 – палець; 26 – пружина

Конструкція вібраційної машини мембранного типу для знезаражування та зміни властивостей води [2] показана на рис. 2.

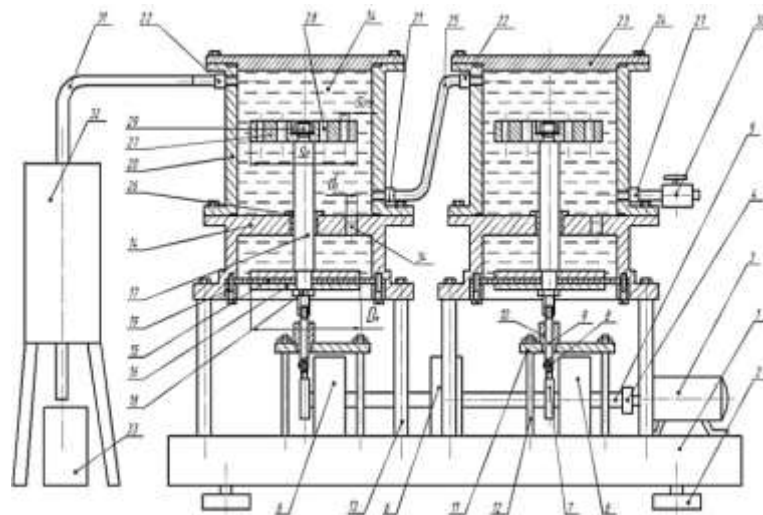

Рис. 2. Схема вібраційної машини для знезаражування води та зміни її складу:
 1 – основа; 2 – віброопора; 3 – електродвигун; 4 – муфта; 5 – вал;
 6 – корпус; 7 – корпус ексцентрика; 8 – вісь; 9 – напрямна; 10, 26 – втулки;
 11 – плита; 12, 13 – стійки; 14 – камера пульсації; 15 – гумова мембрана;
 16 – диск; 17 – шток; 18, 29 – гайки; 19 – кільце; 20 – ванна;
 21 – штуцер підведення води; 22 – штуцер відведення води;
 23 – кришка; 24 – болт; 25 – трубопровід; 27 – диск; 28 – отвір;
 30 – впускний кран; 31 – трубопровід; 32 – фільтр;
 33 – ємність для збору води; 34 – вода

Були проведені експериментальні дослідження по зміні складу водного середовища. Спостерігається зменшення сольового складу (показник TDS), збільшення показника лужності РН, зменшення показника потреби у кисні ORP. Після відстоювання отримуються осади окисненого заліза та кальцієвих і магнієвих окисів (див. рис. 3).

Для визначення працездатності вібраційної машини зі знезаражування річкової води проведені дослідження впливу гідродинамічної кавітації на зміну її бактеріального складу.

Результати дослідження показані на рис. 4.

Застосування гідрокавітаційного процесу у вібраційних машинах приводить до знезаражування та зміни властивостей водного середовища.

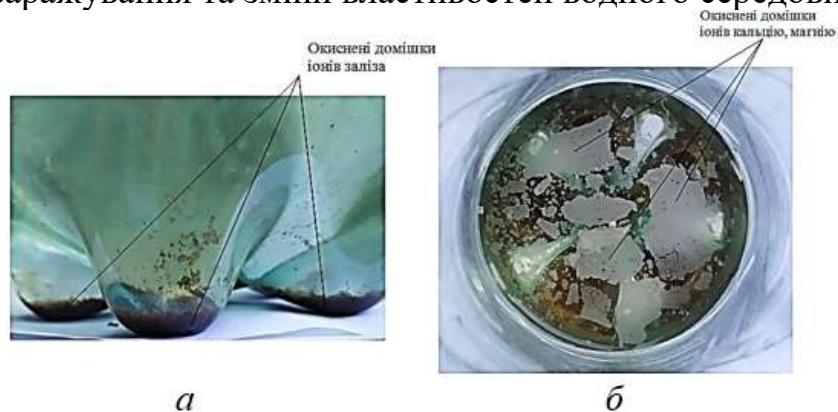

Рис. 3. Фотографії осадків окиснених домішків:
а – заліза; б – кальцію та магнію

Рис. 4. Фотографії зразків росту колоній бактерій: а – контрольний зразок;
б – після оброблення гідрокавітацією (залишилися колонія одного виду бактерій)

Введення в конструкцію вібраційної машини для знезаражування води та зміни її складу штока, на якому розташовано дискову мембрану та диск з отворами, дало можливість багатостадійної гідро- кавітаційної обробки, а застосування двох кавітаційних колон збільшило час кавітаційного впливу, що дозволило підвищити ефективність процесу знезаражування та зміни складу води. Відсутність швидко- обертових вузлів та потреби їх ущільнення дозволяє підвищити надійність та довговічність машин.

Висновки. Навчання ефективніше діє, коли воно мотивоване, коли діяльність студентів збігається за спрямованістю та внутрішніми мотивами. В результаті успішною стає і професійна підготовка випускника ЗФПО. Оскільки в системі освіти реалізуються два напрями діяльності, що впливають на мотивацію: виховна та навчальна робота, перспективним у подальшому є дослідження способів впливу цих складових на формування зацікавленості у студентів дисциплінами підготовки майбутнього спеціаліста.

Список використаних джерел:

1. Мотивація навчальної діяльності як запорука успішної професійної підготовки студента / Н. П. Коваленко, С. В. Пономаренко, Г. Д. Поспелова, О. Л. Шерстюк //Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти : матеріали 50-ї наук.-метод. конф. викладачів і аспірантів (Полтава, ПДАА, 26–27 лютого 2019 р.). – Полтава, 2019. –С. 13–16.
2. Єрохін.С. А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико- методологічний аспект) / Наукова монографія / — К. : Світ знань, 2002. — 528 с.
3. Занюк С. Психологія мотивації. — К. : Ельга, 2001. — 351 с.
4. Макаревич О. Мотивація як підґрунтя дій особистості / Соціальна психологія. — 2006. — № 2 (16). — С. 134_141.
5. Нікітіна І. В. Суб'єктне самовизначення молодого людини в період повноліття.— К. : КНТ, 2008.— 192 с.
6. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи / — К. : Каравела, 2008. — 352 с.
7. Професійно-навчальна мотивація студентів [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.wunu.edu.ua/student-life/laboratory-psychological-services/recommendations-and-tips/9998-profesiino-navchalna-motyvacija-studentiv.html>

СЕКЦІЯ 4. Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах діджиталізації суспільства

ОМЕЛЬКО М.А.,

ВСП «Могилів-Подільський технологіко-економічний фаховий коледж ВНАУ»
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
циклової комісії обліково-економічних дисциплін

ПІДГОТОВКА ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Анотація: у статті висвітлено процес формування фахових професійних компетенцій при підготовці сучасних бухгалтерів у закладі фахової передвищої освіти, охарактеризовано роль міждисциплінарної інтеграції як прийому підготовки із застосуванням цифрових та інформаційних технологій.

Ключові слова: професійні компетенції, фахова підготовка, міждисциплінарна інтеграція.

В нинішніх умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та діджиталізації облікових процесів саме високопрофесійний бухгалтер має бути в центрі формування управлінської культури за сучасних умов ведення бізнесу. Такий фахівець повинен володіти глибокими знаннями у сфері економіки, фінансів, фінансового та управлінського обліку, бути належним чином обізнаним в юридичних питаннях, тому й виконувати важливі функції у загальній ієрархії управління.

В процесі професійної підготовки, особливо на початковому етапі формування професійних компетенцій в закладі освіти (фахової передвищої, вищої) потрібно багато зусиль вкладати у знання майбутніх бухгалтерів. Адже довіра суспільства до ефективності господарської діяльності повною мірою залежить від повної, надійної, релевантної інформації, що її надає чітка організація бухгалтерського обліку на підприємстві. Можливості бухгалтера при цьому визначаються рівнем його професійної компетенції.

Незважаючи на те, що комп'ютеризація обліку стрімко замінює стандартну працю попередників сучасного бухгалтера, однак обсяги формування необхідної інформації, не зменшується, а зростає, і доволі суттєво. Загалом можна пояснити ускладненням господарських зв'язків, механізмами ведення сучасного бізнесу і вкрай непростою законодавчою базою, яку ще варто змінювати і коригувати.

Розглядаючи вимоги ринку праці, бухгалтерська професія досі залишається однією із найпоширеніших. Сучасна бухгалтерська професія дійсно підпадає під впливу усіх економічних явищ. Хоча бухгалтер, виконуючи посадові обов'язки, не займається формуванням бізнесу, тому що він його обслуговує шляхом створення інформації, що необхідна зовнішнім та внутрішнім користувачам. Ця інформація повною мірою використовується

власниками і менеджерами для ефективного управління капіталом, активами, зобов'язаннями, доходами і витратами.

Представники бухгалтерської професії беруть активну участь в процесі вдосконалення всіх складових системи бухгалтерського обліку, як на окремому підприємстві, так і на державному рівні. Для цього майбутнім фахівцям необхідно володіти глибоким рівнем базових знань та практичних вмінь.

Хоча з використанням сучасних комп'ютерних програм формуються значні обсяги інформації, які опрацювати ручним способом неможливо або для необхідно багато часу. Все ж таки бухгалтер, передусім, має вміти усвідомити увесь автоматизований процес обробки облікової інформації, тобто від формування інформаційної бази, створення первинного документа і до складання форм фінансової звітності. З цією метою підготовка майбутніх бухгалтерів у ВСП «Могилів-Подільський технолого-економічний фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету» відбувається послідовно, на підставі чітко визначених міждисциплінарних зв'язків, що сприяє розвитку творчої самостійності студентів, формування важливих для майбутньої професійної діяльності якостей.

Професійна підготовка спеціалістів ґрунтується на основі реалізації міждисциплінарних зв'язків через застосування інтегрованих ділових ігор, виробничих задач, інтегрованих професійних ситуацій, що відтворюють виробничі умови, забезпечують ефективне формування функціональних професійних умінь майбутніх бухгалтерів. Міждисциплінарна інтеграція вирішує задачу органічного поєднання нової теми з попередніми і наступними знаннями, визначення логічних зв'язків між різними дисциплінами, розділами, темами, визначення місця та призначення різних дисциплін в майбутній професійній діяльності і об'єднання в одну систему. Шляхи здійснення даних напрямів можуть бути найрізноманітнішими. Тісна співпраця викладачів суміжних дисциплін спеціальності «Облік і оподаткування» проявляється у розробці інтегрованих програм, професійних завдань з фахових дисциплін, організації та проведенні бінарних занять, засідань інтегрованих гуртків, підвищенні рівня самоосвіти шляхом впровадження власних методик, вироблених на основі досвіду роботи.

Після вивчення циклу фахових дисциплін (бухгалтерський облік, економіка підприємства, фінанси, гроші і кредит, фінансовий облік, облік і звітність у бюджетних установах, контроль і ревізія, економічний аналіз, податкова система, інформаційні системи і технології в обліку) в здобувачів освіти накопичується певна структурована інформація, що дозволяє забезпечити мету освіти бухгалтерів, набуття ними практичного досвіду, тобто підготувати компетентних професійних бухгалтерів, здатних впродовж життя та своєї діяльності робити позитивний внесок у обрану професію та суспільство.

Рівень сучасного бухгалтера характеризується його аналітичними здібностями, володінням інформаційними технологіями. Тому бухгалтер

повинен і здатний навчатися все життя. Саме таку здатність виховує заклад освіти, де закладаються основи професіоналізму.

Список використаних джерел:

1. Кіндрацька Л.М. Комплекс облікових дисциплін під час підготовки бакалаврів / Л. М. Кіндрацька // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». - 2009. - № 647.
2. Омелько М.А., Степанова І.С. Належна підготовка фахівців економічного спрямування – потреба сьогодення / Концептуальні шляхи розвитку: педагогічні науки. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 11–12 травня 2018 року). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2018. – 112 с.
3. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: Наукова доповідь за дисертацією на здобуття наук. ст. д.ек.наук, 08.00.09. – Житомир, 2007.

ЛУЦІВ О.М.,
ВСП «Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД»
викладач менеджменту

ВИКОРИСТАННЯ МООС У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** Інновація педагогічного процесу сьогодні означає введення нового в мету, зміст, форми і методи навчання та виховання, в організацію спільної діяльності учасників навчального процесу.*

Питання цифрових технологій в освітній процес стає усе більш актуальним в умовах сучасних змін освітнього процесу; впровадженні нових методів навчання; великої кількості інформації, яку повинен опанувати студент; широкого кола фахових дисциплін; підвищення ролі самостійної роботи студента у навчанні. Підходом, який акумулює у собі засади вирішення актуальних питань цифрової трансформації навчального процесу є застосування основних, найбільш популярних, цифрових інструментів при викладанні дисциплін в умовах змішаного навчання.

У роботі розглянуто методика використання масових відкритих онлайн курсів (МООС) та готових курсів у форматі SCORM під час викладання економічних дисциплін для студентів ЗФПО. Також доведено важливість залучення студентів до використання відкритих онлайн курсів для самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення та поглибленню фахових компетентностей, що відкриває перед ними альтернативні шляхи здобуття освіти.

***Ключові слова:** інноваційні педагогічні технології, цифрові інструменти, самостійна робота студента, готові онлайн-курси, МООС, освітні платформи, SCORM, економічні дисципліни.*

Інноваційні технології швидко увійшли в усі галузі нашого життя. Поняття «інновації» означає нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства. Освіта не стала винятком. Упровадження в освітній процес закладів освіти інноваційних педагогічних технологій і методів дає змогу модернізувати освітню систему. Інноваційні технології часто включають процес інформатизації. Одним з видів застосування сучасних інноваційних технологій навчання в процесі викладання дисциплін є інформаційні та цифрові засоби навчання.

Інновація педагогічного процесу означає введення нового в мету, зміст, форми і методи навчання та виховання, в організацію спільної діяльності учасників навчального процесу. Інноваційні технології, що використовуються у системі освіти розглядаються як моделювання викладачем змісту, форм і методів навчального процесу відповідно до поставленої мети з використанням новизни.

Упровадження й систематичне використання сучасних інформаційних технологій, у процесі викладання дисциплін, сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, інтенсифікації навчального процесу, появи стійкої зацікавленості навчанням, підвищенню мотивації пізнавальної діяльності, формуванню потреби в самонавчанні, саморозвитку, умінню самовизначатися в навчальній діяльності. У викладача змінюється позиція, він стає носієм нового педагогічного мислення і принципів педагогіки співробітництва, професіоналом, здатним до проектування і перепроjektування своєї діяльності.

Особливе місце у викладі студентам навчального матеріалу економічних дисциплін займають навички самостійного здобуття нових знань та умінь, самоорганізації та постійного підвищення своєї кваліфікації. Всі економічні дисципліни, що викладаються у фахових коледжах, передбачають матеріал, який є студенти повинні опрацювати та вивчити самостійно. Самостійна робота студентів, зазвичай, розглядається як сформоване уміння самостійно проаналізувати інформацію виділити головне і другорядне, виокремити й узагальнити важливі положення, що потребують конкретного розв'язання, акцентувати увагу на окремих проблемних аспектах. [2]

Новими цифровими інструментами, що дозволяють покращити самостійну роботу студентів, саме з економічних дисциплін є відкриті онлайн-курси (МООС) та готові онлайн-курси в інших форматах, що доступні на освітніх платформах. [3]

Масові відкриті онлайн-курси, (МООС) (англ. Massive open online course — масивні, масові, широкодоступні, публічні, відкриті дистанційні онлайн курси) — це інтернет-курс з великомасштабною інтерактивною участю та відкритим доступом через інтернет. Це одна із найновіших форм дистанційного навчання, яка активно розвивається у світовій освіті. Подібні сайти розраховані на студентів різних попередніх рівнів підготовки — як новачків, так і досвідчених фахівців.

МООС часто представлені у вигляді відео уроків, електронних книг для читання, швидких оцінок та дискусійних форумів. Це допомагає студентам, поглибити знання у економічній галузях. [5]

Серед найбільш популярних освітніх платформ, де студенти можуть безкоштовно скористатися навчальним матеріалом є:

- Портал Дія. Цифрова освіта – безкоштовні освітні серіали для тих, хто хоче володіти цифровими навичками, ефективно та безпечно застосовувати технології в роботі, для професійного та особистісного розвитку;
- Prometheus – українська платформа масових відкритих онлайн курсів, яка дає можливість переглядати безкоштовні навчальні курси;
- ВУМ online (Відкритий Університет Майдану) – для безкоштовного навчання на платформі представлено більше 30 тем. Лекції читають провідні викладачі бізнес-шкіл, громадянського сектору, практики з бізнесу та соціальної сфери, а тому онлайн-курси пов'язані з такими напрямками як персональний розвиток, реалізація потенціалу, підприємництво, формування відкритого суспільства в Україні;
- EdEra (Education Era) – український освітній проект, мета якого – зробити освіту в Україні якісною, доступною та наявною у глобальному освітньому контексті.

Ще один формат готових онлайн-курсів, що часто застосовується під час викладання економічних дисциплін є Sharable Content Object Reference Model (SCORM) — набір стандартів та специфікацій, розроблений для систем дистанційного навчання. Цей стандарт містить вимоги до організації навчального матеріалу та всієї системи дистанційного навчання. SCORM дозволяє забезпечити сумісність компонентів та можливість їх багаторазового використання: навчальний матеріал представлений окремими невеликими блоками, котрі можуть включатись у різні навчальні курси та використовуватись системою дистанційного навчання незалежно від того, ким, де та за допомогою яких засобів вони були створені.

Однією із популярних платформ, що використовує стандарти SCORM курсів, є Освітній Хаб (EduHub.in.ua). Цікаві та надзвичайно корисні курси для студентів, спрямовані на розвиток економічної та фінансової грамотності.

Використання курсів, вищезгаданих форматів, можна застосовувати для вивчення окремої теми, частини курсу чи отримання додаткових знань з конкретної економічної дисципліни. Не менш важливим, для викладача є контроль самостійної роботи і оцінка її результатів. Усі онлайн-курси передбачають отримання сертифікату після успішного їх проходження – це і є контроль за виконаною роботою студента. А конкретний результат у балах – це тестування. Що стосується системи оцінювання, то тут можуть бути застосовані різні варіанти: тестування після проходження теми, тестування після проходження модуля, тестування після завершення курсу.

Безкоштовні відкриті онлайн-курси МООС та курси в форматі SCORM у викладанні економічних дисциплін для студентів закладів передвищої освіти дозволять підвищити ефективність навчального процесу і, зокрема, вирішити наступні завдання: організувати ефективну самостійну роботу студентів;

автоматизувати контроль знань студентів; організувати якісний зворотній зв'язок; забезпечити сучасними (актуальними) навчальними та довідковими матеріалами; організувати взаємодію студентів з викладачем; управляти термінами виконання різних навчальних завдань.

Упровадження в освітній процес закладів освіти інноваційних педагогічних технологій і методів дає змогу модернізувати освітню систему. Основна мета впровадження інновацій – оптимізація і підвищення ефективності освітнього процесу і створення освітнього середовища, що задовольнятиме потреби студентів. [4]

Отже, доцільність використання цифрових інструментів у фаховому коледжі, при викладанні економічних дисциплін, в умовах сьогодення є очевидною, оскільки, навчання студентів здійснюється новими методами, що є необхідністю та вимогою часу.

Список використаних джерел:

1. Генсерук Г. Р., Бойко М. М. Цифрові технології як засіб підвищення якості освітнього процесу закладу вищої освіти. Інноваційна педагогіка. Одеса, 2020. Вип. 5, т. С. 110–111.
2. Мізюк В.А. Лекія у сучасному закладі вищої освіти в умовах змішаного навчання. Збірник наукових праць. Ізмаїльський державний гуманітарний університет. Випуск 90 2020. С. 135-139.
3. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/>.
4. Радченко О. Я. Інноваційні технології як складова освітнього середовища сучасного закладу освіти. 2020.
5. Відкриті навчальні онлайн-курси. ТОВ «Технічний університет «Метівест політехніка»: веб-сайт. URL: <https://metinvest.university/> (дата звернення: 15.05.2023).

ВОВК ТАМАРА МИХАЙЛІВНА,
ВСП «Вугледарський фаховий коледж
Маріупольського державного
університету».
методист, викладач-методист,
викладач французької мови.

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА- ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Анотація. В останнє десятиліття розвиток цифрової економіки належить до пріоритетних завдань, які Україна поступово вирішує. Стрімкий розвиток цифрових технологій у межах чергової хвилі науково-технічної революції перетворило їх в органічну складову практично всіх сфер життя людини і суспільства. Таке перетворення було позначено терміном «диджиталізація», тобто перехід «на цифру» або до цифрової економіки. Диджиталізація освіти є сукупністю процесів, що включає: переклад змісту освітніх програм у

цифрову форму і створення онлайнкурсів, які дозволяють здобувачам освіти самостійно отримувати знання; оснащення закладів освіти необхідною інфраструктурою, що дозволяє здобувачам освіти, науковим, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, співпрацівникам використовувати цифровий інформаційно-орієнтований контент; підвищення кваліфікації/перепідготовку педагогів для ефективного його застосування в освітньому процесі.

У зв'язку з цим, формування та розвиток цифрової компетентності дорослих загалом і досвідчених педагогів із великим стажем роботи зокрема в умовах розбудови української державності та посилення цифровізації є актуальною проблемою сьогодення. Незалежна Україна потребує підготовки громадян нової генерації – висококваліфікованих, компетентних, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, які вільно володіють своєю професією та орієнтуються в суміжних галузях знань, застосовують відповідні сучасні цифрові технології; готових до постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності, пристосованих до швидкозмінюваних реалій навколишньої дійсності, здатних не тільки сприймати, зберігати та відтворювати інформацію, а й продукувати нову; управляти інформаційними потоками й ефективно їх обробляти. Це стосується й педагогічних кадрів.

Формування та розвиток цифрової компетентності педагогів у системі безперервної освіти являє собою тривалий процес поступового переходу від незнання до знання, від вдосконалення одних умінь до появи нових. Цей процес відбувається в умовах трансформації цифрової поведінки дорослої людини в сферу її життєдіяльності, інтеграції цифрової та професійної сфер діяльності.

Ключові слова: цифрова компетентність, цифрові технології, диджиталізація освіти, цифровізація.

Мета статті – проаналізувати сучасні доробки з питань цифрової компетентності та визначити сутність поняття «цифрова компетентність педагога».

Основа концепції навчання впродовж життя полягає в тому, що безперервне навчання є способом життєдіяльності людини, процесом набуття нею необхідних знань, умінь, навичок, особистісних якостей і ціннісних орієнтирів у міру виникнення потреби в них, а також передбачає створення умов, що забезпечують постійне навчання людини. У реалізації такої концепції ключову роль відіграє освіта дорослих людей. Відповідно до статті 18 Закону України «Про освіту» «освіта дорослих, що є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки»

Отже, цифрова компетентність має стати і, на нашу думку, вже стає однією з ключових компетентностей особистості педагога. Цифрова компетентність особистості є складним, інтегрованим утворенням у цілісній структурі

особистості фахівця, складовою його професійної культури та професійної компетентності.

Цифрова компетентність припускає досить високий рівень володіння цифровими засобами (уміти вибудовувати професійні контакти в інтернет-просторі, здійснювати інформаційний пошук, відбирати та критично оцінювати професійно важливу інформацію, вибудовувати індивідуальну траєкторію навчання впродовж життя у відкритому цифровому просторі).

Одними із принципів формування та розвитку цифрової компетентності педагогів є системність, безперервність, діяльність і саморозвиток. Принцип системності полягає в наступному: формування та розвиток всіх складових цифрової компетентності має носити цілісний характер, необхідно одночасно приділяти увагу кожному та всім компонентам цифрової компетентності педагога. Водночас цей процес повинен носити міждисциплінарний характер. Принцип безперервності – у зв'язку з постійним вдосконаленням цифрових технологій сформована навіть на найвищому рівні цифрова компетентність вимагає безперервного вдосконалення. Принцип діяльності – формування та розвиток цифрової компетентності відбувається безпосередньо в досвіді власної перетворювальної діяльності педагога. Принцип саморозвитку – у процесі формування цифрової компетентності педагога необхідне створення умов, що сприяють підтриманню прагнення до осмислення особистісної значущості придбання зазначеної компетентності, потреби в реалізації свого потенціалу, прагненню в безперервному професійному саморозвитку.

Формування та розвиток цифрової компетентності передбачає засвоєння дорослими не розрізнених, відокремлених один від іншого елементів знань, умінь, навичок, а системним оволодінням комплексом складових, в яких присутня відповідна сукупність освітніх складових, що мають особистісно-діяльнісний характер. Цей комплекс містить цифрові знання, уміння та навички. До цифрових знань можна віднести: знання, як цифрові технології можуть підтримувати спілкування із здобувачами освіти, їх батьками, колегами, творчість та інновації та бути використаними в професійній діяльності; обізнаність щодо їхніх можливостей, обмежень, впливів та ризиків; розуміння загальних принципів, механізмів та логіки цифрових технологій; знання базових функцій і використання різних пристроїв, програмного забезпечення та цифрових мереж; знання правових і етичних принципів, пов'язаних із використанням цифрових технологій.

Цифрова компетентність передбачає вміння: використовувати цифрові технології для підтримки творчості, співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, колегами, адміністрацією закладу для досягнення професійних або особистих цілей; аналізувати, класифікувати та систематизувати програмні й апаратні засоби; вміння захищати інформацію, зміст, особисті дані, а також ефективно взаємодіяти з програмним забезпеченням, пристроями, штучним інтелектом або роботами тощо.

Отже, під час формування та розвитку цифрової компетентності педагог має освоїти знання й уміння у сфері застосування цифрових технологій; розвивати свої комунікативні здібності, які базуються на цифрових технологіях;

уміти орієнтуватися в професійному цифровому середовищі; сприймати та аналізувати нову інформацію, здійснювати самоаналіз діяльності; активно використовувати та змінювати зовнішній цифровий простір; створювати та корегувати власний цифровий осередок як частину глобальної освітньої мережі. Формувати та розвивати власну цифрову компетентність педагога можуть під час підвищення кваліфікації. Здатність до безперервного підвищення кваліфікації – одна з найважливіших особистісних якостей, яка має бути притаманна сучасному фахівцю, а для педагога – це, на наш погляд, є обов'язковою.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, швидке старіння професійних знань робить процес освіти педагогічних кадрів постійним і безперервним. В умовах сьогодення система навчання впродовж життя педагога орієнтована на підготовку фахівця, який використовує в своїй професійно-педагогічній діяльності цифрові технології. Одна з компетентностей, яка повинна бути сформована та розвинута у педагогічних кадрів нової генерації, є цифрова компетентність, що трактується як готовність і здатність орієнтуватися в цифровому просторі, використовувати цифрові технології для доступу до інформації, її пошуку, обробки, професійно-критичного оцінювання, продукування, використання й поширення у власній професійній діяльності. У контексті подальшого розв'язання проблеми формування та розвитку цифрової компетентності педагога в системі навчання впродовж життя актуальними є питання розробки та запровадження механізмів забезпечення високого рівня цифрової компетентності педагогів.

Список використаних джерел:

1. Гринько В. Професійна компетентність учителя в сучасному інформаційному суспільстві / В. Гринько // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. – 2017. – № 8 (72). – С. 246–258.
2. Іванюк І. В. Використання он-лайн інструментів для оцінювання цифрової компетентності вчителів і керівників навчальних закладів у Норвегії / І. В. Іванюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Т. 47, Вип. 3. – С. 11–24.
3. Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу : аналіт. зап./ В. С. Куйбіда, О. М. Петрос, Л. І. Федулова [та ін.]. – Київ : НАДУ, 2019. – 28 с.

КОНДРУК А.М.,
ВСП «Могилів-Подільський
технолого-економічний
фаховий коледж ВНАУ»
викладач спеціальностей

**ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВЕБ-КВЕСТУ ПРИ ВИКЛАДАННІ
СПЕЦІАЛІЗАЦІЙНИХ**

Анотація. Актуальність підготовленої статті зумовлена необхідністю удосконалення існуючої системи підготовки майбутніх фахівців; потребою навчальних закладів у методичному забезпеченні процесу

впровадження педагогами технологій веб-квесту.

У статті розглянуто можливості впровадження веб-квестів у освітній процес ВНЗ, розкрито суть веб-квесту як інноваційної технології, описано алгоритм створення веб-квестів у мережі Інтернет, застосування цієї технології у професійній підготовці майбутніх фахівців.

Ключові слова: інноваційна технологія, компетентнісний підхід, технологія веб-квест.

На сьогоднішній день сучасна освіта робить акцент на те, щоб здобувачі освіти опанували певні компетенції. Це відображено в стандартах та освітньо-професійних програмах ВНЗ, а також у Законі України «Про фахову передвищу освіту», в якому компетентнісний підхід є одним з напрямків оновлення освіти в стратегії модернізації змісту загальної освіти України.

Досвід роботи показує, що частина викладачів в своїй діяльності використовують стандартні методи і загальноприйняті педагогічні технології, які також допомагають оволодіти необхідними компетенціями, а інші намагаються урізноманітнити свою педагогічну діяльність, включаючи в освітній процес інноваційні методи, способи, прийоми навчання і виховні заходи, які згодом системно використовуються в освітньому процесі. Однією з таких форм і методів є технологія КВЕСТ.

Квест – гра, як форма організації освітнього процесу є інтелектуальним змаганням, основною метою якої є послідовне виконання заделегіть підготовлених завдань. Це цікавий і, водночас, ефективний спосіб засвоєння здобувачами освіти необхідних знань, умінь і навичок. Інтерактивні вправи, виконання яких передбачає участь у квесті, стимулюють інтерес, забезпечують активне долучення всіх учасників до виконання завдань, згуртовують колектив.

Квест дозволяє розвивати активне пізнання, сприяє розвитку мислення, допомагає долати проблеми та труднощі, а саме: вирішити, розплутати, придумати, вміти застосовувати свої знання на практиці у нестандартних ситуаціях, тобто активізувати знання, вчити мислити логічно, розвиває інтерактивні здібності.

Оскільки сучасна молодь проявляє інтерес та зацікавленість до всього незвичайного, яскравого та неординарного, то саме технологія *WEB-квест* сприяє переключенню уваги, зміни ходу думок, логічному та абстрактному мисленню здобувача освіти.

Web-квест поєднує в собі ідеї проєктного методу та ігрових технологій у середовищі WWW засобами Web-технологій.

Методологічною основою Web-квесту є активне навчання, що створює передумови для перетворення нової інформації, яку одержують здобувачі освіти, в нові знання, котрі вони можуть використовувати.

Характерними особливостями Web-квесту, що відрізняють його від інших технологій є такі: заздалегідь визначені ресурси, в яких є інформація, необхідна для розв'язання проблеми.

Робота з Web-квестами підвищує ІТ-компетентність як викладача, так і здобувача освіти, знайомить з новими видами сучасних Інтернет-сервісів,

розвиває інформаційну культуру, сприяє розвитку критичного мислення, формує вміння знаходження шляхів розв'язку проблеми та завдання в цілому.

Викладач у навчальній проектній діяльності, зокрема при проходженні студентами веб-квесту, має створити умови для прояву в них інтересу до пізнавальної діяльності, самоосвіти і застосування отриманих знань на практиці [1, 10-11]. У процесі реалізації проекту викладачу належить «прожити» наступні ролі:

- ентузіаст*, який надихає, підтримує і мотивує студентів на досягнення мети;
- фахівець*, який володіє знаннями і вміннями в декількох (але не в усіх) галузях;
- консультант*, який допомагає організувати роботу, має готові відповіді на всі запитання учасників;
- керівник*, який допомагає організувати роботу за часом і спрямовує її у необхідному для навчання напрямі ;
- «людина, яка ставить запитання»*, що допомагає побачити помилки і недоліки в роботі, а також їх вчасно виправити;
- координатор* групового процесу, контролює роботу всіх підгруп, що працюють над виконанням своїх завдань;
- *експерт*, який аналізує результати виконаного проекту.

В літературі технології веб-квест класифікують за наступними принципами:

- тривалість виконання (короткострокові, довгострокові);
- предметний зміст (монопроекти, міжпредметні веб-квести);
- тип завдань, які виконують студенти (переказ, компіляційні загадки, журналістські розслідування, конструкторські розробки, творчі роботи, переконуючі виступи, розв'язок спірних проблем, розв'язок виробничих та проблемних ситуацій, аналітичні звіти, наукові доповіді і т.п.

Веб-квест може охоплювати окрему навчальну дисципліну, тему проблему, може бути й міжпредметним. У монопроектах застосовують інформацію і з інших галузей знань чи діяльності. Міжпредметні проекти проводяться в позаурочний час під керівництвом декількох фахівців з різних галузей знань. Глибоку і змістовну інтеграцію потрібно здійснювати вже на етапі постановки проблеми. Дослідники наголошують, що робота в міжпредметних проектах найбільш ефективна.

Створення Web-квесту умовно можна розділити на 5 етапів:

- 1 етап: визначення теми;
- 2 етап: вибір платформи;
- 3 етап: формування завдання;
- 4 етап: система оцінювання;
- 5 етап : джерела отримання інформації.

Для створення онлайн квестів можна використовувати такі додатки: Kahoot, Socrative, ClassMarker, Plickers, Майстер тест, Твій тест та інші, для ребусів – rebus1.ua, для кросвордів – cross.highcat.org/, puzzlecup.com, для пазлів – JigsawPlanet.

Результати квесту студенти надсилають на електронну адресу у визначений термін. Потім разом з ініціативною групою студентів підводяться підсумки.

Web-квест доцільно проводити в рамках тижня циклових комісій. Заключним етапом веб-квесту є презентація та оцінювання результатів.

Критеріями оцінювання можуть бути такі: усвідомлення завдання, виконання завдання, результат роботи, творчий підхід.

Технологія Web-квест дозволяє формувати наступні компетенції:
– використання ІТ для вирішення професійних завдань (для пошуку необхідної інформації, оформлення результатів роботи у вигляді комп'ютерних презентацій, Web-сайтів, флеш-роликів, баз даних тощо);
– самонавчання і самоорганізація;
– робота в команді (планування, розподіл функцій, взаємодопомога, взаємоконтроль);
– вміння знаходити кілька способів рішень проблемної ситуації, визначати найбільш раціональний варіант, обґрунтовувати свій вибір;
– навички публічних виступів (обов'язкове проведення передзахисту та захисту проєктів з виступами авторів, з питаннями, дискусіями).

Отже, технологія квесту спрямована на реалізацію наукових ідей, положень, теорій в практиці, також на засвоєння і закріплення знань, виховання і розвиток (вдосконалення) фахових компетентностей здобувачів освіти. Використання веб-квесту у поєднанні з вивченням інших дисциплін з циклу загальноосвітньої, професійної та практичної підготовки майбутніх фахівців, забезпечить ефективне засвоєння ними відповідних знань, умінь та навичок зі спрямованістю на конкретний результат.

Список використаних джерел:

1. Герлянд Т.М., Кулалаєва Н.В., Пащенко Т.М., Романова Г.М., Романов Л.А. Веб-квест у професійному навчанні : методичні рекомендації; за заг. редакцією Т.М. Герлянд. – К.: ІІТО НАПН України, 2016. – 141 с.
2. Гуревич Р. С. Веб-квест у навчанні: путівник : навчально-методичний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, О. В. Шестопалюк. – Вінниця : РВВ ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2012. – 128 с.

**СКРІБЦОВА К.В.,
ЄЛЕНІЧ І.О.,**

ЗВО «Криворізький будівельний коледж»

ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУСНЕ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ БУДІВЕЛЬНИКА

Анотація. Складність і великі розміри сучасних споруд, різноманіття і висока вартість будівельних матеріалів, різке скорочення термінів будівництва підвищили вимоги до якості проєктної документації, а також технічної та економічної обґрунтованості прийнятих проєктних рішень. На відміну від

практики минулих років, коли між завершенням проекту і початком будівництва, як правило, лежав значний часовий інтервал, протягом якого кожен більш-менш серйозний проект проходив через безліч експертиз і погоджень, зараз процеси проектування та будівництва йдуть практично паралельно.

У цих умовах фахівець-проектувальник повинен досконало володіти прогресивними методами проектування, у тому числі знати і вміти використовувати у своїй практичній діяльності сучасні інформаційні технології. Програмне забезпечення різного призначення, що використовується на всіх етапах життєвого циклу, від архітектурного задуму до експлуатації готового об'єкта.

Ключові слова: *будівництво, проектування, САПР, інформаційні технології, AutoCAD Architecture, фахівець.*

ІТ технології допомогли ліквідувати бар'єр, що існував між проектувальником та програмним забезпеченням. Тепер це незамінний інструмент, без якого в наш час немислима робота проєктанта. У своїй практичній діяльності він використовує десятки найменувань програм практично по всіх розділах проектування. У першу чергу це програми, призначені для підготовки креслень, серед яких найбільш популярним є універсальний графічний редактор AutoCAD. Формати файлів DWG і DXF системи AutoCAD стали стандартом обміну даних для більшості програм.

Завдяки наявності власного переліку можливостей, робота в AutoCAD Architecture стала більш приємною і дозволила встигати за усіма нововведеннями в архітектурно-будівельному комплексі. За допомогою даної універсальної системи, проектувальник має можливість виконувати абсолютно всі стадії типового будівельного проекту, починаються з його концептуальних форм і просторових об'єктів, а завершуються повним описом усього процесу роботи, характеристиками об'єктів, які містяться в технічній документації. Таким чином використання систем архітектурного проектування значною мірою зменшує кількість виконання рутинних операцій при розробці будівельного проекту, підвищує якісний та кількісний склад виконаних робочих креслень.

Проектування це один із найбільш масових різновидів інженерної діяльності. Проєктант обробляє величезний обсяг інформації, а якість приманних рішень - безпека, економічність, придатність до використання об'єкта за призначенням, майже цілком залежить від його «безпомилковості». Саме з цим пов'язана необхідність застосування програмних продуктів, спрямованих на створення систем автоматизованого проектування (САПР). Як правило виконання будівельного проекту включає велику кількість розділів, у яких об'єкт проектування розглядається з точки зору технології, архітектури, несучих конструкцій, інженерного обладнання, мереж і т. п. Ці матеріали представлені у формі креслень, схем, таблиць, графіків та текстів. Для розроблення кожного з розділів проекту використовують так зване спеціалізоване програмне забезпечення. У деяких випадках для створення розділу досить мати лише одну програму, наприклад, для випуску кошторисів.

В інших випадках у межах одного розділу проекту можуть використовуватися кілька різних програм, кожна з яких призначена для розв'язання свого класу задач.

Особливу популярність у проектувальників здобула об'єктно орієнтована система SCAD Office, програмні компоненти якої охоплюють майже весь спектр програмних засобів, що використовуються в будівельному проектуванні. До складу системи входять програми таких видів:

- обчислювальний комплекс Structure CAD (SCAD), який є ядром пакета, орієнтованим на розв'язання задач проектування будівель та споруд досить складної структури;

- допоміжні програми, призначені для «обслуговування» SCAD, які забезпечують формування та розрахунок геометричних характеристик різного виду перерізів стрижневих елементів:

- конструктори перерізів КОНСУЛ, ТОНУС, СЕЗАМ;
- визначення навантажень та впливів на проектну споруду ВЕСТ;
- обчислювання коефіцієнтів пастелі фундаментних плит на пружній основі КРОСС;
- процесор ФОРУМ, використовують для формування укрупнених моделей та імпортування даних з архітектурних систем.

- проектно-аналітичні програми КРИСТАЛЛ, АРБАТ і МОНОЛІТ, призначенні для розв'язання окремих задач перевірки та розрахунку елементів сталевих, залізобетонних та кам'яних конструкцій відповідно до вимог нормативних документів (ДСТУ, ДБН, Eurocode та ін.);

- проектно-конструкторські програми КОМЕТА і МОНОЛІТ, призначенні для розробляння конструкторської документації на стадії детального пророблення проектного рішення.

Комплекс SCAD Office використовується для розрахунку та проектування конструкцій різного виду та призначення. Містячи у своєму складі розвинені засоби підготовки даних, розрахунку та аналізу результатів, він не має практичних обмежень.

Таким чином, сучасне програмне забезпечення реалізує інноваційні методи проектування, що базуються на поєднанні накопиченого досвіду у традиційній конструктивній формі, із можливістю глибокого аналізу цих конструктивних рішень. Крім того, воно може бути використано в режимі реального часу, коли проектувальник негайно перевіряє свій задум і має можливість оперативного прийняття коригуючих рішень.

Навчити майбутнього фахівця-будівельника таким компетенціям є дуже важливою частиною фахової підготовки. При цьому навчання доцільно будувати на базі сучасних промислових програмних продуктів, які широко використовуються у проектній практиці. Саме тому вважаю доцільним ґрунтувати навчання на двох фундаментальних розробках, перша з яких AutoCad Architecture, а друга система SCAD Office, обидві належать до

найбільш популярних професійних інструментів проектувальника і цілком забезпечують інформаційно ресурсний супровід освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1 Баженов В.А, Криксунов Е.З., Перельмутер А.В, Шишов О.В. Інформатика, Інформаційні технології в будівництві. Системи автоматизованого проектування: Підручник для студ. вищих навч. закл. – К.: Каравела, 2004. – 360 с.

2 Ванін В.В., Перевертун В.В., Надкренична Т.О. Комп'ютерна інженерна графіка в середовище AutoCAD: Навч. посібник. – К.: Каравела, 2006. – 336 с.

3 Кепко О.І., Чумак П.М. Досвід використання комп'ютерних технологій в навчальному процесі //Матеріали IV Міжнародної конференції «Стратегія якості в промисловості та освіті» // Варна. Болгарія. – 2008. Т.2 С. 606-609.

4 Юсупова М.Ф. Креслення в середовищі AutoCAD 2002: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Алерга, 2003. – 328с.

ЧУМАК НАТЕЛЛА ЮРІЇВНА
ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ»

РЕАЛІЗАЦІЯ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

В даній статті розглянута проблема реалізації творчих проєктів в області культури та мистецтва та використання цифрових ресурсів у творчих процесах в цілому.

Світ стрімко змінюється та адаптуються сучасні умови суспільства у контексті традиційного уявлення про освіту. При впровадженні новітніх технологій першочергово в пріоритеті є завдання якісного забезпечення навчання, яке неможливе без втручання цифрових технологій, зокрема створення якісного комп'ютерного середовища. Створюючи творчі осередки в закладах фахової перед вищої освіти, насамперед в умовах дистанційного навчання постійно стикаємось з проблемою неможливості перенесення у онлайн-формат заняття творчих напрямків. У період потужної цифровізації навколишнього середовища однією з головних вмінь та навичок залишається вміння ефективної комунікації у дистанційному форматі. Аналізуючи дану тему, спостерігаємо що у процесах цифровізації та диджиталізації розроблено певний етикет, який визнано одним з найактуальніших в умовах сьогодення. Такий формат етикету безумовно не є законодавчим і сприймається умовно, але попри все, це певна сфера навичок, зі своїми правилами та принципами, порадами щодо проведення зустрічей дистанційного формату, комунікації по електронній пошті, поведінки в соціальних мережах тощо.

На жаль, в країні спостерігаємо ще з кінця 90-х скептичну ставлення до питання диджиталізації культурної спадщини, адже необхідно не тільки обговорювати дане питання, а й покроково вирішувати його, адже у питаннях

диджиталізації культурної спадщини країни найголовнішу роль відіграє держава, її усвідомлення важливості цього кроку.

В даний час мистецький простір стрімко переходить на процеси цифровізації та диджиталізації, зокрема викликані гострою необхідністю адаптування системи освіти до запитів цифрового суспільства. В зв'язку з тотальним вимушеним переходом навчання на дистанційний формат, сформувалась сукупність цифрових форм навчання, різноманітних онлайн-курсів, електронних мистецьких платформ, адаптованих до модернізації творчого процесу та якісної діяльності в умовах цифровізації.

В рамках творчих занять в закладах освіти студенти навчилися адаптуватись до цифрових форматів та представляли свої роботи на платформах YouTube, створювали групи з демонстрацією майстер-класів в соціальних мережах тощо. Передусім в даному цифровому контексті перед студентами стояла задача креативного демонстрування персоналізації та зацікавленості віртуальної аудиторії в перегляді власного продукту. В ході реалізації творчих проєктів в освітньому середовищі була проведена аналітика щодо публікацій творчих здобутків студентів, зокрема проведений аналіз та обговорення проблем публікацій відео, кількості переглядів, можливості відповідати на питання підписників тощо. На прикладі освітнього-виховного процесу ВСП «Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ», який являє собою організовану та змішану форму навчання, спрямовану на реалізацію якісної освіти та створення необхідних умов для розвитку особистості, творчої самореалізації студентів, їх виховання загальнолюдських цінностей, створення всіх умов для комфортного навчання, можемо розглянути технології та форми які застосовуються на творчих заняттях в цілому. Дистанційне спілкування с вихованцями творчих гуртків та секцій може здійснюватись за допомогою наступних платформ та засобів: YouTube, Viber, Facebook, Telegram, Zoom, Instagram тощо. Заходами контролю таких виховних занять можуть виступати : тестування для контролю засвоєних питань, індивідуальна та групова бесіда, демонстрація відео-роликів тощо. Аналізуючи, було відмічено, що цифровізація не тільки поліпшила якість здобутих знань та навичок, а й відкрила нові шляхи до нових здібностей здобувачів освіти, першочергове в зв'язку з мобільністю та доступністю працювати та навчатись в комфортних умовах та мати змогу до самонавчання.

Тож, як показує практика, вплив цифровізації в освітньо-виховний простір має як свої переваги, так і недоліки, але попри все в умовах сьогодення вона виступає ключовим і головним фактором модернізації системи освіти. Як і диджиталізація, цифровізація надає можливість раціонально використовувати свій час та безумовно впливає на якість освітнього процесу, дозволяє комунікувати на рівні, бути конкурентоспроможними та гідно представляти свої роботи на ринку праці. Тож питання актуальності цифровізації та диджиталізації на сьогодні дійсно важливе і пошук над ефективними шляхами її вирішення триває, потребує залучення інвестицій, модернізації, звернення належної уваги суспільства, впровадження електронних ресурсів, зокрема з безкоштовним доступом, пошук шляхів забезпечення належної підготовки

здобувачів освіти до навчально-виробничої діяльності в інформаційно-освітньому середовищі закладу.

Список використаних джерел:

1. Биков, В. Ю. (2019). Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. У В.Г. Кремень, О.І. Ляшенко (Ред.), Матеріали методологічного семінару НАПН України «Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку». 20–26.
2. Цифровая грамотность [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://xn--80aaefw2ahcfbneslds6a8jyb.xn--p1ai/library/28>.
3. Цифрова трансформація освіти і науки. МОН України: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/pidtrimka-osviti-i-naukiukrayini-pid-chas-vijni/zasidannya-srg-osvita-i-nauka-pid-chas-vijni/cifrova-transformaciyaosviti-i-nauki>

**ТОРОХТІЙ ІРИНА
ОЛЕКСАНДРІВНА,
БОБИР СТЕПАН ГРИГОРОВИЧ,
ВСП «Березоворудський фаховий
коледж ПДАА»
викладачі**

Анотація. Педагогічна наука пропонує комплекс засобів педагогічних технологій і показує шляхи їхнього практичного застосування. Популяризуються на сьогодні педагогічні технології комп'ютерної інформатизації освіти, технології інтенсивного, особистісно-орієнтованого, особистісно-діяльнісного й випереджального навчання тощо.

«Педагогічна технологія» – системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладення і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів і їх взаємодії, що своїм завданням вважає оптимізацію форм освіти.

Педагогічна технологія є комплексний, інтегративний процес, який охоплює людей, ідеї, засоби та способи організації діяльності для аналізу проблем і планування, забезпечення, оцінювання і керування вирішенням проблем, що стосуються всіх аспектів засвоєння знань.

На початку року найдоречніше визначити актуальні орієнтири професійного розвитку і освітні тренди. Адже педагог – це той, хто швидко і креативно реагує на запити часу, аби бути для здобувачів освіти завжди цікавим і сучасним.

Тенденції в освіті, на які слід звернути увагу в новому році. (сьогодення).

2022 рік показав, що для наших освітян немає нічого неможливого. Вони можуть навчати навіть в умовах війни, навіть під час блекаутів, навіть коли вже немає сил. Протягом усього року педагоги шукали нові підходи та рішення, застосовували нестандартні методи та цікаві прийоми. Тож, звісно, головний освітній тренд минулого року – навчати, як українські освітяни. Без перебільшень.

Коли під час епідемії все навчання раптово перейшло в онлайн, це стало справжньою несподіванкою навіть для досвідчених освітян. Але згодом усе налагодилося: педагоги опанували технології дистанційного навчання, а здобувачі освіти звикли здобувати знання через Zoom та GoogleMeet. І хоча спочатку багато хто впевнено говорив про те, що дистанційка переможе, а офлайн-навчання невдовзі зникне як явище, з часом ми зрозуміли, що майбутнє все ж таки за змішаним навчанням.

Навчальні заклади продовжують розробляти та адаптувати моделі змішаного навчання, намагаючись знайти варіант, який влаштуватиме всіх. Найімовірніше, навчання виглядає приблизно так:

- частина здобувачів освіти навчається виключно в онлайні;
- частина – слухає теоретичний матеріал онлайн, а заради практичних занять приходять до навчального закладу.

Водночас студентам необов'язково виходити онлайн у чітко визначений час – вони зможуть переглядати записи лекцій тоді, коли буде можливість.

Правильно організоване гібридний освітній процес дозволяє студентам самостійно контролювати власне навчання, вчить їх самостійності та відповідальності.

Нейроосвіта

Багато хто впевнений, що саме нейроосвіта замінить собою традиційні моделі навчання. Адаже в чому їхня проблема? Вони дають однаковий набір інструментів для роботи з різними дітьми. До того ж незмінний протягом багатьох років! Але навчати кожне нове покоління так, як навчали попереднє, неможливо та неефективно (хоча б тому, що на сучасних здобувачів освіти впливають новітні технології, яких не було ще кілька років тому).

Нейроосвіта базується на чотирьох фактах:

1. Наш мозок – пластичний. Він може адаптуватися та генерувати нові нейронні зв'язки протягом усього життя.

2. Мозок має унікальні клітини – дзеркальні нейрони. Вони активуються як тоді, коли ми виконуємо певну дію, так і тоді, коли спостерігаємо за тим, як хтось виконує її. Це допомагає нам не просто імітувати чужу поведінку, а й розуміти, що саме роблять люди навколо, що з ними відбувається.

3. Щоб ефективно навчатися, потрібна емоційна залученість. Навчання, пов'язане з емоціями, завжди більш продуктивне. А підживлювати емоції допомагають новизна, несподіванка та креативний підхід.

4. Мозок краще навчається, коли задіяні всі п'ять органів чуття.

Це цікаво і важливо, тож серед освітніх трендів – виявлення індивідуальних потреб здобувачів освіти, створення позитивного навчального середовища, що стимулюватиме до отримання нових знань, робота в малих групах, тощо.

Розвиток підприємницької компетентності

Адаже підприємницька компетентність – це не лише про бізнес та незвичайні стартапи. Це також про вміння людини втілювати свої задуми в

життя, креативність, зацікавленість інноваціями, вміння ризикувати, здатність планувати та реалізовувати різноманітні заходи. Чи знадобляться такі вміння в житті? Безперечно!

У майбутньому такі навички допоможуть студентам краще адаптуватися до життя, ставити перед собою цілі та досягати їх, аналізувати інформацію, ухвалювати складні рішення.

Так, підприємницька компетентність – не щось нове для освіти. Але цього річ вона стане справжнім хітом.

Синтез реальності, AR, AI та VR

Реальність змінюється. Якщо точніше, то до неї додаються такі нові та поки що не зовсім звичні технології як доповнена реальність (AR), віртуальна реальність (VR) та штучний інтелект (AI).

Ці технології проникають буквально в усі сфери нашого життя, зокрема і в освітню.

Список використаних джерел:

1. Артющина М. В., Романова Г. М., Пуховська Л. П. Сучасні педагогічні технології професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. // Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). Збірник наукових праць. - Київ: Видавничий дім «Сам», 2017. – С. 313-320.
2. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: монографія / [Лузан П. Г., Манько В. М., Нестерова Л. В., Романова Г. М.]; за заг. ред. Г. М. Романової. – К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. – 216 с.

**ВОЙЦЕХІВСЬКА І.С.,
ІЛЬЄВА О.П.,**
ВСП «Могилів-Подільський
технологічно-економічний фаховий
коледж Вінницького національного
аграрного університету»

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ НА ЗАНЯТТЯХ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. У даній статті розкриваються переваги та недоліки використання онлайн-платформ на заняттях мови та літератури, а також наведено конкретні приклади використання таких платформ в освітньому процесі.

Ключові слова: онлайн-платформи, здобувач освіти, технології, мова, література, заняття.

У сучасному світі, коли інформаційні технології постійно розвиваються, більшість викладачів обирають онлайн-платформи для вивчення української мови та літератури. Це відкриває нові можливості для покращення якості навчання, зокрема, забезпечення доступності та гнучкості навчального процесу. Це дає можливість студентам розвивати свої мовні та літературні навички, перебуваючи вдома. Крім того, такі платформи можуть бути корисним

інструментом для тих, хто має обмежений доступ до занять в аудиторії, наприклад, через проблеми організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, або у зв'язку зі здоров'ям. А ще для тих свідомих українців, які під впливом останніх подій в країні, хочуть вивчити українську мову.

Онлайн-платформи дозволяють використовувати різноманітні формати навчання, такі як тестування, відеоуроки, аудіоматеріали, інтерактивні вправи та ігри. Це допомагає здобувачам освіти поглиблювати свої знання та вміння на заняттях з мови та літератури та забезпечує індивідуальний підхід до кожного студента, сприяє розвитку різних типів мовленнєвої діяльності та різноманітності сприйняття матеріалу. Наприклад, використання мовних сервісів, таких як Duolingo, може допомогти студентам вивчати мову самостійно з різними рівнями складності та видами вправ. Крім того, платформи, які спеціалізуються на літературі, такі як Goodreads або LibraryThing, можуть бути використані для створення списку рекомендованих книг для студентів, а також для організації дискусій на основі прочитаних творів. Такі платформи можуть стати ефективним засобом забезпечення доступу до ресурсів, зокрема до онлайн-бібліотек та джерел інформації, що стосуються мови та літератури. Вони можуть допомогти забезпечити доступ до актуальних матеріалів, які буває важко знайти в традиційних бібліотеках.

Однією з переваг використання онлайн-платформ на заняттях української мови та літератури є доступ до великої кількості ресурсів, корисних для студентів. Вони можуть також використовувати мобільні додатки для вивчення мови, такі як Babbel або Memrise.

Онлайн-платформи допомагають у забезпеченні інтерактивного навчання, зокрема, завдяки здатності відображення відео, аудіо та текстової інформації на одному екрані. Таким чином, здобувачі можуть одночасно прослуховувати відеоматеріали та читати текстову інформацію. Окрім того, використання онлайн-платформ сприяє розвитку комунікативних навичок студентів, зокрема, завдяки використанню відеоконференцій. Це дозволяє здійснювати обговорення тем та проєктів у режимі реального часу, допомагає у вивченні мови та підвищенні рівня мовленнєвої компетенції.

Дійсно, використання онлайн-платформ на заняттях мови та літератури може мати багато позитивних ефектів на освітній процес. Однак, щоб відчутти їх, необхідна якісна підготовка та знання викладача. Для ефективності онлайн-платформ викладач повинен мати досвід роботи із сучасними технологіями та інтернет-ресурсами. Наприклад, важливо знати, як створювати та редагувати відео, використовувати відеоконференції та інтерактивні інструменти, такі як інтерактивні дошки та групові чати. Також корисними можуть бути спеціальні програмні засоби для організації навчального процесу, наприклад, Learning Management Systems (LMS), що дозволяють створювати та управляти курсами, завданнями та іншими матеріалами.

Крім того, важливо мати досвід застосування соціальних мереж та інших інтернет-ресурсів для взаємодії зі студентами в позааудиторній роботі, наприклад, для створення груп на Facebook або Telegram, де можна обговорювати матеріали та задавати питання.

Наприклад, національний проєкт «eTwinning», який був започаткований Європейською комісією, є однією з найбільших онлайн-спільнот для вчителів у світі. Його мета полягає в розвитку міжнародного співробітництва в галузі освіти, і він надає доступ до безкоштовних онлайн-інструментів для комунікації та співпраці між вчителями та студентами.

На платформах Google Classroom, Moodle та Schoology викладач може розміщувати матеріали для самостійної роботи, задавати завдання та проводити онлайн-тести. Це дозволяє здобувачам освіти отримувати знання відповідно до свого темпу та власних можливостей, а також допомагає контролювати процес навчання та відстежувати успішність студентів.

Інші платформи, такі як Duolingo та Rosetta Stone, спрямовані на вивчення мов. Студенти можуть вчити нові слова, відпрацьовувати вимову та граматику, взаємодіяти з викладачами та іншими студентами, що дозволяє раціонально використовувати і навчатися у зручний для себе час.

Для викладачів літератури ця платформа може бути корисною для створення списків рекомендованої літератури, відстеження читання студентами, організації обговорень книжок, використання різних видів домашніх завдань, наприклад, написання відгуків про прочитані твори. За допомогою Goodreads викладач може відстежувати прогрес студентів у читанні та розумінні літературних творів та взагалі їх зацікавленість у читанні.

Окрім цього, існує багато інших платформ, які можуть бути корисними на заняттях мови та літератури, наприклад, Kahoot, яка дозволяє створювати ігри для перевірки знань, або Socrative, яка призначена для перевірки знань студентів. Зокрема, на Socrative можна створювати тести з різних розділів мови та літератури, включаючи граматику, стилістику, лексику та інші. Такі тести можуть бути як контрольними, так і для самоперевірки.

Крім того, на онлайн-платформі Kahoot можна практикувати різні ігрові завдання, які допомагають студентам закріплювати знання та навички, а також підвищувати їх мотивацію до навчання. Наприклад, викладач може запропонувати гру на основі літературного твору, де студентам потрібно буде відповісти на питання про сюжет, головних героїв та інші аспекти твору.

Ефективними є також відеозаняття, наприклад, на YouTube є безліч відеоуроків із різних тем. Викладач створює плейлист на певну тему, а студенти можуть переглядати їх вдома та обговорювати на занятті.

При використанні онлайн-платформ викладач повинен добре знати їх можливості та обмеження, а також мати достатній рівень комп'ютерної грамотності. Також важливо враховувати потреби та особливості здобувачів освіти, адже кожен може мати власні підходи та уподобання щодо вивчення мови та літератури. Наприклад, якщо в групі є студенти з різним рівнем володіння мовою, то можна застосовувати платформи різної складності завдань, щоб кожен зміг знайти для себе відповідні завдання. Крім того, треба враховувати індивідуальні потреби студентів, наприклад, якщо у когось є проблеми з читанням, доцільно запропонувати аудіо- та відеоматеріали замість текстових.

Підбір відповідних платформ також має враховувати особливості предмету та завдання, які ставить викладач. Наприклад, якщо метою є вивчення граматики, доречним буде відпрацювання вправ з граматики та перевірки правильності відповідей. А якщо метою є підвищення мовленнєвої компетенції здобувачів освіти, то необхідні платформи для роботи з лексичним та граматичним матеріалом через створення діалогів та монологів.

Потрібно підбирати різноманітні методи та форми роботи з онлайн-платформами, щоб забезпечити цікавість та різноманітність навчання. Наприклад, практикувати ігри та вікторини для підвищення мотивації студентів, а також - онлайн-форуми та дискусії для обговорення тем, що розширює обсяги знань та навичок.

Можливість використання інтерактивних підручників, відеозанять та інших інструментів дозволяє студентам отримувати більш різноманітні та цікаві матеріали, що сприяє підвищенню мотивації до навчання. Наприклад, інтерактивні підручники містять зображення, аудіо- та відеоматеріали, а також завдання для самостійної роботи та тестування. Відеозаняття допомагають краще зрозуміти матеріал, який розглядається, а також можуть надихнути на подальшу самостійну роботу.

Додатковою перевагою онлайн-платформ є здатність зберігання всіх матеріалів та результатів тестування в електронному вигляді, що полегшує контроль та аналіз прогресу студентів. Крім того, вони сприяють зменшенню навантаження на викладачів, що дає змогу сконцентруватися на індивідуальному підході до кожного здобувача освіти та проведенні додаткових занять або консультацій.

Однак, робота з онлайн-платформами має свої недоліки. Наприклад, неможливість забезпечити повну інтерактивність та особистий підхід до кожного студента, що є на традиційних заняттях із викладачем. Крім того, занадто велика кількість інформації, яку студенти можуть знайти в мережі Інтернет, здатна виявитися перенасиченою, що призведе до труднощів у засвоєнні навчального матеріалу.

Використання цифрових технологій дозволяє більш ефективно працювати зі студентами, забезпечує високий рівень мотивації, широкі можливості для самостійної роботи та самовдосконалення.

Таким чином, використання онлайн-платформ на заняттях мови та літератури є ефективним та цікавим інструментом для покращення якості навчання та розвитку навичок студентів. Проте, щоб досягти максимального результату, викладачі повинні бути готові до використання цих інструментів, враховувати особливості та потреби студентів, зберігати баланс між традиційними та новими методами навчання та дотримуватися принципів конфіденційності та безпеки в Інтернеті.

Список використаних джерел:

1. Корзун К.М. Дидактичні можливості соціальних сервісів на уроках української мови і літератури. Електронний ресурс <https://naurok.com.ua/anotaciya-dosvidu-vikoristannya-didaktichnih-online->

servisiv-na-urokah-ukra-nsko-movi-ta-literaturi---zasib-rozvitku-i-samorealizaci-osobistosti-138602.html

2. Малицька І. Д. Феномен віртуальних освітніх спільнот у системах освіти зарубіжних країн: підходи до визначення понять [Електронний ресурс] / І. Д. Малицька // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – № 4 (30). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article>
3. Пензай С. М. Медіа-освіта як процес розвитку й саморозвитку особистості сучасного школяра [Електронний ресурс] / С.М. Пензай – Режим доступу до ресурсу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/43755/
4. Формування та розвиток ІКТ-компетентності педагогів. [Електронний ресурс] / – Режим доступу: http://wiki.ciit.zp.ua/index.php/Формування_та_розвиток_ІКТкомпетентності_педагогів
5. Цифрове навчальне середовище. [Електронний ресурс]. В. Биков. Цифрова компетентність учителя. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/uesaccent/photos/pcb.1809058149395875/1809406686027688/>

БЛОКУРА Н.І.,

Львівський

фаховий коледж

будівництва, архітектури та дизайну,
викладач української мови та літератури

УПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗФПО

У статті висвітлено питання використання мобільних застосунків як сучасного інструмента освітніх інформаційних ресурсів на заняттях української мови. Виокремлено мобільні засоби навчання: роботу з месенджером, інтерактивними вправами, онлайн-тестами, тестами в соціальних мережах. Наведено приклади мобільних додатків для смартфонів, які можна використовувати при підготовці до ЗНО/НМТ. Указано чинники, від яких залежить ефективність та раціональне використання мобільних телефонів в освітньому процесі.

Ключові слова: українська мова, ІКТ, m-learning, мобільні застосунки, мобільне навчання, instagram, viber, telegram.

The article highlights the issue of using mobile applications as a modern tool of educational information resources in Ukrainian language classes. Mobile learning tools are singled out: work with messengers, interactive exercises, online tests, tests in social networks. Examples of mobile applications for smartphones that can be used in preparation for the ZNO/NMT are given. The factors that influence the efficiency and rational use of mobile phones in the educational process are indicated.

Keywords: *Ukrainian language, ICT, m-learning, mobile applications, mobile learning, instagram.*

Мобільні технології настільки швидко та вповні увійшли в наше життя, що сучасних викладача та здобувача освіти неможливо уявити без айфона чи смартфона. І сьогодні мобільний телефон, погодьтеся, – це не просто засіб зв'язку, а вже як мінікомп'ютер. Часто чуємо, що студентів не цікаво на занятті, він відволікається і «сидить» у мобільному, «живе» в інстаграмі чи тиктоці. Здобувачеві освіти набридає теорія, він не розуміє, як і де використати її практично. Аби вирішити цю проблему, більшість викладачів поєднує навчальну теорію із залученням сучасних педагогічних інструментів – мобільних технологій. Саме такі викладачі у тогочасному світі і затребувані. Як говорив А. Дістервег : «...Учитель повинен свідомо йти в ногу з сучасністю, проймається і надихатися силами, що пробудилися в ній. Жалюгідна кожна людина, що відстала від свого часу; поява ж учителя молоді, який сам живе в минулому, викликає лише співчуття всіх людей, які живуть у ногу із своїм часом і мислять суголосно зі своїми сучасниками».

На мою думку, найбільше значення має не те, що здобувач освіти використовує новітні технології, а те, як це використання впливає на підвищення рівня його освіченості та навченості. Хочу також зазначити, що сучасні технології в помірному обсязі сприяють не лише якісному вивченню української мови, а й формуванню цифрової компетентності здобувачів освіти і викладача.

За визначенням ЮНЕСКО, навчання із застосуванням мобільної технології окремо чи разом з іншими ІКТ, сформульовано як мобільне навчання (м-навчання) або mobile learning (m-learning).

Тему мобільного навчання віднедавна опрацьовують багато зарубіжних та українських науковців. Учені Т. Андерсон та М. Аллі досліджують теорію і практику електронного навчання, М. Шарплз і Дж. Еттевел - використання засобів мобільного навчання та вплив їх на освітній процес, А. Кукулска-Хулме, Дж. Тракслер - підтримку викладачів мобільного навчання. В Україні питання мобільного навчання опрацьовують А. Авраменко, В. Білоус, В. Биков, Т. Калуга, С. Семеріков, С. Титова, О. Тихомірова та інші [1, 355].

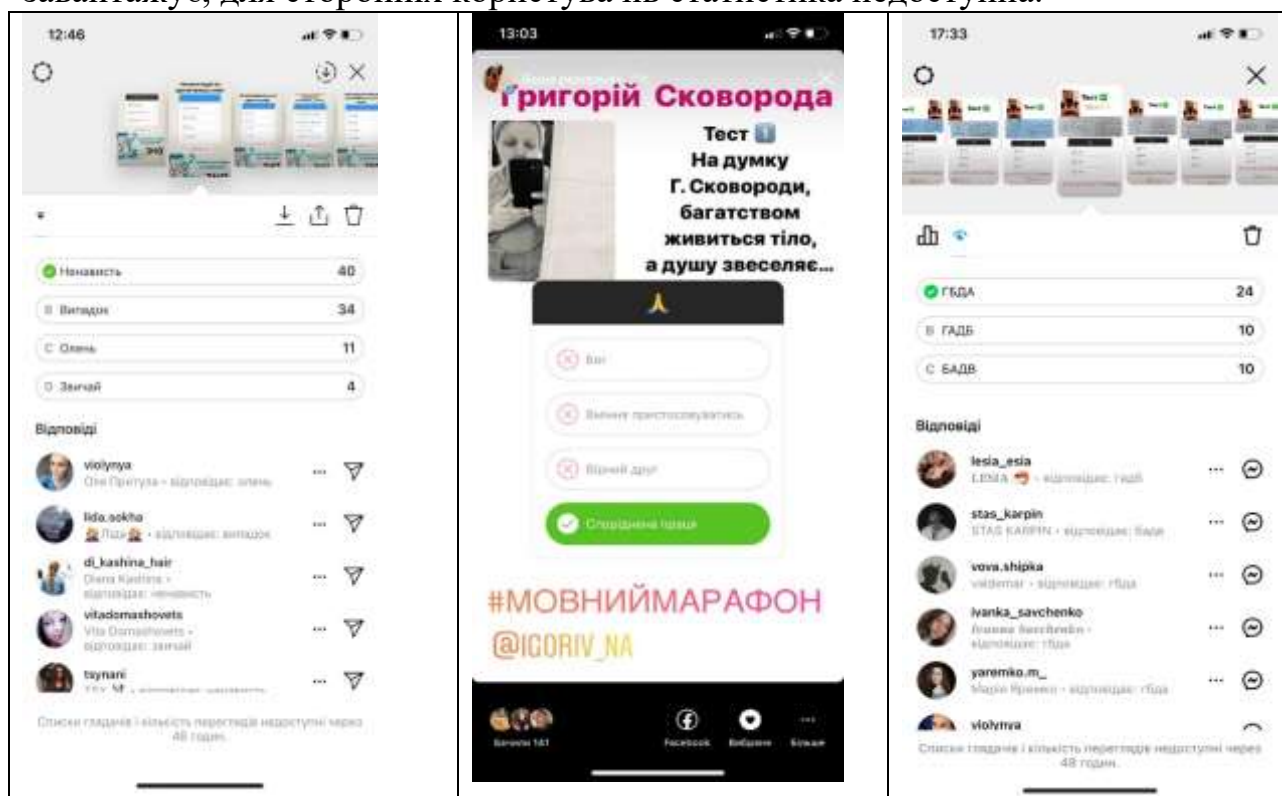
Мета статті – доцільність використання мобільних технологій на заняттях української мови в закладі фахової передвищої освіти, види їх, переваги та недоліки мобільного навчання.

Освітній інструмент – це застосунок, програма або сервіс, за допомогою якого реалізується певна взаємодія між здобувачами освіти та викладачем. На сьогодні розроблено багато різних функцій, що вбудовані у смартфони, та мобільних додатків, які можуть ефективно сприяти освітньому процесу. Із власного досвіду та практики хочу виділити такі мобільні технології та застосунки для оптимізації навчально-виховного процесу здобувачів освіти, які використовую на заняттях української мови:

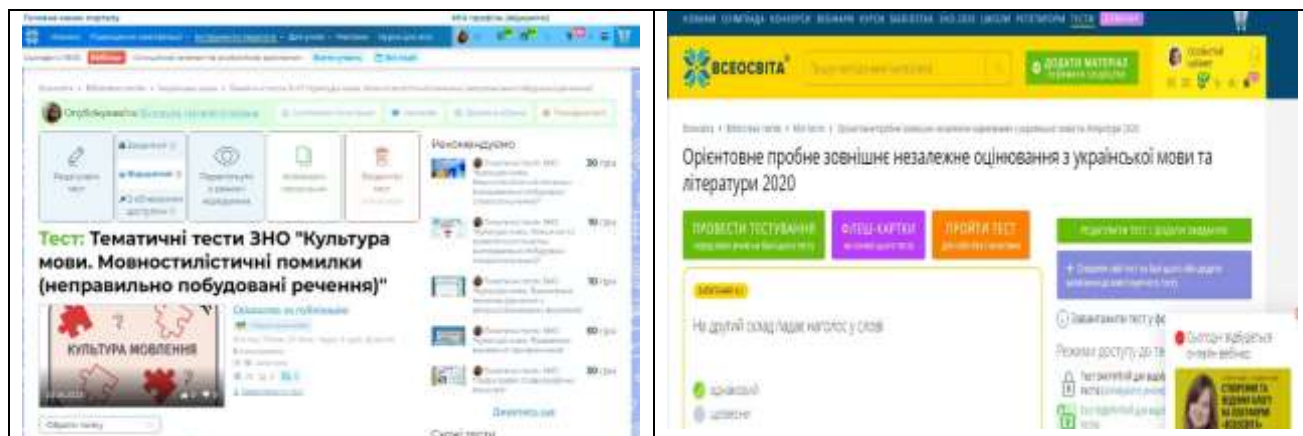
- онлайн-тести в сториз Instagram
- онлайн-тести платформи «Всеосвіта. Спільнота активних освітян»

- інтерактивні вправи навчального сервісу «LearningApps.org»
- мобільні додатки «Мова ДНК нації», «ЗНО тести: Українська мова»
- месенджери Viber, Telegram, Instagram.

Відносно новою та актуальною є соцмережа «Instagram». Погодьтеся, що там студенти цілодобово! Ця мережа пропонує тести просто в сториз. До речі, їх організувала з вересня 2019 року, а в умовах карантину запустила #інстаграм мовний марафон 24 7. Щодня в сториз публікують тести з української мови чи літератури за розділами: орфографія, фразеологія, морфологія, синтаксис, культура мови, пунктуація, фонетика, будова слова; цитати з творів, паспорт творів (тема/ідея/ключові слова, географія, жанр, історія написання), автори творів, літературні родини, вчинки героїв, присвяти та епіграфи до творів, теорія літератури, угруповання, напрями. Такі тести - це інтерактивні стікери, які містять від 2 до 4 пунктів – варіантів відповідей. У них викладач вказує правильну відповідь, тому коли студенти вибирають один із пунктів, вони відразу дізнаються, правильне їхнє припущення чи ні. Чим зручні такі тести? Студенти в тій соцмережі - 24/7, тому до ЗНО/НМТ відповідно готуються теж 24/7. Усі відповіді здобувачів освіти на тести (правильні та неправильні) бачить тільки власник облікового запису (викладач), який їх завантажує, для сторонніх користувачів статистика недоступна.

Не менш сучасною є платформа «Всеосвіта. Спільнота активних освітян». Розділ «Тести» дозволяє зареєстрованим викладачам у будь-який зручний час створювати власні тести для проведення самостійних і модульних контрольних робіт. Розділ пропонує і диференційовану систему оцінювання, яку викладач може обрати самостійно, і багато функцій для організації тестування.

[LearningApps.org](https://learningapps.org) є сервісом для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів - вправ. Ці завдання можна використовувати як навчальні ресурси або ж для самостійної роботи. Але тут доречними та зручнішими у використанні були б мультиборд або інтерактивна дошка!

Застосунок «Мова-ДНК нації» - освітній проєкт для тих, хто хоче вдосконалити свої знання з української мови. Здобувач освіти повторить основні правила правопису; вивчить нові фразеологізми й синоніми до звичних слів; навчиться правильно наголошувати слова та позбудеться тавтології чи суржика, бо культура мови – це наша ахіллесова п'ята. Додаток має бібліотеку ілюстрацій із поясненнями, вправи з коментарями. А зображення з Лепетуном, головним героєм, які сподобалися найбільше, можна додати в обрані.

ЗНО тести: Українська мова – сучасний мобільний додаток, який дозволяє пришвидшити підготовку до НМТ/ЗНО з української мови, опрацювавши типові тести. Інструмент дозволяє здобувачам освіти самостійно обирати теми та пройти пробне тестування, щоб перевірити рівень своїх знань. Тут реалізована можливість проходження тесту та перевірки на наявність помилок (неправильна відповідь виділяється червоним кольором), а також результат загальної кількості правильних відповідей (правильна відповідь виділяється зеленим кольором).

Використання мобільних технологій для швидкої передачі інформації – месенджерів Viber, Telegram, Instagram дозволяють створити групу користувачів (студентів і викладача), тут можна публікувати інформацію, доступну всім учасникам групи практично миттєво. Наприклад, викладач може відправити фото чи файл завдання тощо. Також у групі можна проводити опитування.

Якщо говорити про переваги використання мобільних застосунків в освітньому закладі, то виділю доступність (якщо у когось немає мобільного, то можна організувати групову роботу); компактність (займають менше місця ніж з комп'ютер чи ноутбук); миттєвість (швидкий обмін інформацією через месенджери, імейл тощо); мобільність (можна використання всюди та завше); сучасність (упровадження в навчальний процес ІКТ – складова Закону про освіту). Проте використання мобільних технологій у навчальному процесі має і

недоліки: негативний вплив мобільних пристроїв на здоров'я абонементу; можливості функцій мобільних засобів можуть трохи чи дуже відрізнятися; часом студент може використовувати свій пристрій не для навчання!

Підбиваючи підсумки, стверджую, що m-learning є необхідною складовою сучасного освітнього процесу, але треба навчитися розумно використовувати мобільні технології, не забуваючи про живе повсякденне спілкування, мислення. Без використання мобільних інструментів, особливо під час упровадження дистанційної форми навчання, нам важко уявити сучасні заняття. Рациональне використання мобільних телефонів на заняттях економить час, підвищує мотивацію студентів та забезпечує якісний зворотний зв'язок між педагогом і здобувачем освіти.

Місія викладача - бути пошуковцем, винахідником, тому мусимо сповна усвідомити сутність змін, які приносить новий час, аби підготувати здобувача освіти до життя в нинішньому столітті. Сучасний викладач-словесник повинен бути обізнаним, активним, комунікабельним, динамічним, працездатним, вольовим, впевненим у собі, толерантним та мобільним. Тож, шановні викладачі, крокуймо в ногу з часом, будьмо професійно компетентними, бо саме від нашого вміння дати гідну відповідь на виклики XXI століття залежатимуть долі мільйонів українців та й, власне, майбутнє України.

Список використаних джерел:

1. Білоус В. Мобільні навчальні додатки в сучасній освіті. Освітологічний дискурс. 2018. № 1–2 (20–21). С. 353–362.
2. Горбатюк Р. М., Тулашвілі Ю. Й. Мобільне навчання як нова технологія вищої освіти [Електронний ресурс]. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. №27. С. 31-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_27_10
3. Пересунько Т. М. Інноваційні технології навчання у розвитку творчих здібностей на уроках української мови та літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/mova/8360.
4. Слободянюк Л. М. Використання сучасних інтерактивних технологій як засобу активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови та літератури. Навчально-методичний посібник / Л. М. Слободянюк. – Бар, 2014. – 60 с.
5. Яцик І. С. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні гуманітарних дисциплін з метою виховання толерантності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: onf.vstu.edu.ua.

ЛУЧАКІВСЬКА Н.М.

ВСП «Техніко-економічний фаховий коледж
НУ «Львівська політехніка»,
викладач

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ, В ЕКОНОМІЧНОМУ НАПРЯМКУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Самостійність студентів є важливою складовою їх успішної навчальної діяльності. Умови дистанційного навчання можуть стати викликом для формування самостійності, оскільки вимагають від студентів більшої відповідальності за своє навчання та організації свого часу.

Війна значно похитує емоційну стабільність здобувачів освіти, тому кожному студенту необхідно дотримуватись відповідних методів та прийомів, щодо самоорганізації під час вивчення інформації:

1. Використання інтерактивних засобів навчання: відеоуроки, інтерактивні завдання, онлайн-квести тощо можуть сприяти активізації студентів та підвищенню їхньої мотивації до навчання.
2. Взаємодія з викладачами та іншими студентами: віртуальні форуми, дискусійні групи, вебінари тощо дають змогу студентам отримати відповіді на свої запитання та обговорювати матеріал з іншими учасниками.
3. Організація самостійної роботи: студенти можуть самостійно планувати свій час та обирати теми для дослідження. Це допоможе їм вчитися самостійно мислити та організовувати свою роботу.
4. Розвиток критичного мислення: викладачі можуть пропонувати студентам завдання, які спонукають їх думати критично та аналізувати інформацію.
5. Формування навичок самооцінки: студенти можуть самостійно оцінювати свої досягнення та прогрес у навчанні. Це допоможе їм зрозуміти свої сильні та слабкі сторони та розвивати свої навички.
6. Використання онлайн-ресурсів: студенти можуть використовувати онлайн-ресурси для поглиблення своїх знань та розвитку навичок. Наприклад, відеолекції, електронні книги, журнали та інші матеріали можуть бути корисними для студентів у розширенні їхнього знання та розвитку навичок.
7. Організація групової роботи: викладачі можуть пропонувати студентам завдання, які вимагають співпраці та взаємодії. Це може сприяти розвитку комунікативних та лідерських навичок.[1]
8. Стимулювання самостійності: викладачі можуть стимулювати студентів до самостійності та активності у навчанні. Наприклад, заохоченням до участі у конкурсах, проведенням відкритих занять, де студенти можуть ділитися своїми досвідом та знаннями з іншими.
9. Використання дидактичних ігор: викладачі можуть використовувати дидактичні ігри для стимулювання самостійності та активності у навчанні. Це може бути корисним для залучення уваги студентів та забезпечення інтерактивної форми навчання.
10. Створення сприятливого середовища: важливо створити сприятливе

середовище для навчання, щоб студенти могли концентруватися на навчанні та розвитку своїх навичок. Наприклад, викладачі можуть створити електронні бібліотеки, спільні файли для співпраці та обміну інформацією тощо. Ці методи можуть бути ефективними для формування самостійності студентів в умовах дистанційного навчання. Важливо зазначити, що успішність такого формування залежить від взаємодії викладача та студента, яка базується на взаємному довірі, співпраці та підтримці[2]

Проте під час війни навчання дистанційно є досить складним. Ось декілька вагомих недоліків:

1. Обмеженість очних соціальних контактів. Очевидним недоліком дистанційного навчання є обмеженість живого спілкування, що впливає на навчання як на пряму, так і через погіршення стану психічного здоров'я і втрату мотивації.
2. Менша активність студентів на парах. І якщо раніше мовчання в аудиторії почасти означало лише те, що студенти не підготувались, або, навпаки, думають над завданням викладача, то тепер це може означати й повну відсутність студента на парі (хоча номінально він/вона перебувають на онлайн-конференції).
3. Готовність до навчального процесу. Психологічний стан учасників процесу, а також фізична можливість продовжувати навчання є вагомими слабкими сторонами. Наразі багато учасників освітнього процесу залучені у волонтерстві, працюють або перебувають у лав Територіальної оборони або Збройних Сил України, тому не мають змоги приділяти навчанню стільки ж часу, скільки до початка війни. Актуальним є і процес випуску бакалавров та магістрів, які потребують особливих умов атестації цього року.

Попри важкі умови навчання сучасний викладач, особливо соціально-гуманітарних дисциплін, має звернути увагу на актуальність для здобувачів вищої освіти ТОП-15 навичок до 2025 року, і серед них ті, які вкрай необхідні вже сьогодні: лідерство і соціальний вплив; стресостійкість і гнучкість; навичка вирішення проблем будь-якої складності (траблшутинг); сервісна орієнтація; системний аналіз; ведення переговорів і вміння переконувати. Нині у вигравші ті заклади вищої освіти, які змогли налагодити навчання за два роки карантину на дистанційних платформах, а викладачі апробували інтерактивні форми та інші дистанційні форми навчання.[3]

Отже, в Україні дистанційна освіта має свої особливості в умовах війни. Це можливість виходить на зв'язок, спілкуватися, взаємонавчатися, співпрацювати, цінувати можливість вчитися й бути необхідним. Мова, мабуть, у ці дні війни йде про навчання людяності, толерантності, любові до життя, взаємодопомозі заради миру. Дистанційна освіта сьогодні сприяє відчуттю безпеки, це підготовка до екзамену на людяність. Знання і вміння студента роблять його дорослим та незалежним, а латентність метанавичок – сильними, здатними адаптуватися, бо реальне життя спонукає постійно вчитися, вчитися застосовувати знання у своїй

діяльності; вчитися жити у злагоді з собою; вчитися жити разом - у мирі та злагоді з іншими. Ці навички є універсальними здатностями людини, тобто «метанавичками», які необхідні кожній людині для застосування в усіх сферах її життя, незалежно від професійної спеціалізації.

Список використаних джерел:

1. Бакуліна Н. Науково-методичне забезпечення контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з мови іврит на засадах компетентнісного підходу. *Topical Problems of Modern Science*. 2017. Vol. 3. С. 18-26.
2. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Умови застосування. Дистанційний курс. 3-є вид. Харків : НТУ «ХПІ», Торсінг, 2002. 320 с
3. Лучанінова О. Дистанційне навчання як світовий освітній тренд: реалії та перспективи для ЗВО України. *Імідж сучасного педагога*. 2022. №1 (202). С. 5-10.

ЦЬОМКО С.Ф.

ВСП «Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних
технологій ЗУНУ»

завідувач навчально-методичним кабінетом,
викладач

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Анотація. Доповідь присвячена технології змішаного навчання, наведено деякі аспекти організації змішаного навчального процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій ЗУНУ» (ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»), описано особливості, переваги та недоліки синхронного та асинхронного форматів навчання, зазначено, що майбутнє за оптимальним поєднанням традиційних та інноваційних освітніх технологій.

Ключові слова: освітній процес, дистанційне навчання, синхронний та асинхронний формати навчання, технологія змішаного навчання, електронний навчально-методичний комплекс дисципліни, електронні освітні ресурси.

На сьогодні національна система освіти зазнає кардинальних змін через процеси глобалізації та цифровізації суспільства, які суттєво впливають на систему освіти, організацію і технологію освітнього процесу, якість надання освітніх послуг. За таких умов процес навчання у закладах фахової передвищої освіти набуває абсолютно нового змісту, вимагає інтеграції в освітній процес цифрових технологій, нових педагогічних підходів, впровадження нових форматів навчання.

Постановою Міністерства освіти і науки України у 2000 році було затверджено Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні [1].

Положенням про дистанційне навчання визначено, що «дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [2].

Сучасні процеси диджиталізації освіти дають можливість проводити дистанційне навчання асинхронно та синхронно. Синхронний формат означає співпрацю викладачів та студентів в режимі реального часу за допомогою спеціальних програм для аудіо- та відео конференцій (Google Meet, BigBlueButton, YouTube, Viber тощо). У Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій Західноукраїнського національного університету» (ВСП «ФКЕПТ ЗУНУ») одним з інструментів, найбільш пристосованих для навчання та зручних у використанні, є програма ZOOM.

Перевагою синхронного навчання є те, що відбувається безпосередній та швидкий зворотний зв'язок між викладачем та студентами, обговорення питань, прийняття рішень, відповіді на запитання надаються в режимі реального часу. Істотним недоліком такого навчання є технічні перешкоди, перебої зі зв'язком, на усунення яких іноді йде частина заняття, та інші організаційні моменти.

Асинхронний формат навчання передбачає здійснення взаємодії між викладачами та студентами з затримкою в часі. Для організації освітнього процесу в асинхронному режимі викладач надає студентам для опрацювання різноманітні навчальні матеріали та завдання для перевірки і оцінювання знань. Студенти вивчають та виконують завдання самостійно, у зручний час, у власному темпі та комунікують із викладачем різними способами дистанційного зв'язку.

У ВСП «ФКЕПТ ЗУНУ» платформа Moodle (*Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment*) зарекомендувала себе як найзручніший та найпростіший у використанні засіб для створення дистанційних навчальних матеріалів. Адміністрування та підтримку системи Moodle забезпечують фахівці навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій та навчально-наукового центру інформаційних технологій Західноукраїнського національного університету.

Перевагою асинхронного формату навчання є те, що він базується на особистісно-орієнтованому підході, дає можливість опанувати навчальний матеріал студентам за власним розкладом, дозволяє більше приділити часу на вивчення матеріалу (що призведе до поглибленого його розуміння), отримувати доступ до електронних освітніх ресурсів у будь-який час та в будь-якому місці, привити навички самоорганізації. Однак, обмеженість доступу до викладача при самостійному вивченні навчального матеріалу, ізоляваність від групи, невміння керувати своїм часом (тайм-менеджментом) є основними недоліками такого формату навчання.

Варто зазначити, що хоч дистанційна форма навчання є потужною інноваційною технологією, вона все ж таки має свої істотні недоліки, серед

яких ми виділяємо проблему ідентифікації студента, неналежний рівень комунікативної взаємодії між викладачем та студентами, академічну недоброчесність, нестачу практичних вмінь та навичок, ускладнення процесу оцінювання навчальних досягнень студентів.

Хочемо відмітити, що кожна навчальна дисципліна має свою специфіку та деякі з них є складними для самостійного вивчення. Наприклад, у студентів під час самостійного вивчення таких навчальних дисциплін, як «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Облік і звітність у бюджетних установах» виникають труднощі, для подолання яких необхідна допомога кваліфікованого викладача. Тому, ми вважаємо, що для цього ідеальною є змішана форма навчання (*blended learning*), яка поєднує такі різні навчальні технології, як дистанційне (онлайн) та традиційне (офлайн).

У Рекомендаціях щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти зазначено, що «змішане навчання є підходом, педагогічною й технологічною моделлю, методикою, що поруч з онлайн-технологіями спирається на безпосередню взаємодію між студентами та викладачами в аудиторії» [4].

Реалізація освітнього процесу в форматі змішаного навчання у ВСП «ФКЕПТ ЗУНУ» ґрунтується на поєднанні двох форм здобуття освіти – очної (офлайн) та дистанційної (онлайн), що дозволяє більш гнучкіше підходити до організації освітнього процесу, вибудовуючи при цьому індивідуальну освітню траєкторію студента.

Основними документами, які визначають організацію освітнього процесу за змішаною формою навчання є робоча програма навчальної дисципліни, робочий навчальний план підготовки фахівців за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр», що затверджуються в установленому порядку.

Невід'ємною частиною інформаційного забезпечення змішаного навчання у ВСП «ФКЕПТ ЗУНУ» є електронний навчально-методичний комплекс дисципліни, метою створення якого є забезпечення рівноправного доступу учасників освітнього процесу до якісних навчальних та методичних матеріалів.

Основною складовою електронного навчально-методичного комплексу дисципліни є електронний освітній ресурс (ЕОР). У Положенні про електронні освітні ресурси зазначено, що «під ЕОР розуміють засоби навчання на цифрових носіях будь-якого типу або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі» [3].

Оцінювання навчальних досягнень студентів при змішаній формі навчання здійснюється відповідно до діючого Положення про систему оцінювання здобувачів фахової передвищої освіти у ВСП «ФКЕПТ ЗУНУ».

Отже, підсумовуючи вищенаведене, зазначаємо, що технологія змішаного навчання стає ключовою освітньою моделлю сьогодення. Виходячи з того, що основним завданням, яке стоїть перед сучасною системою освіти є формування у майбутніх фахівців навичок самоосвіти впродовж усього життя та орієнтує на «забезпечення всеохоплюючої та справедливої якості освіти та

заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх» (четверта ціль сталого розвитку ООН до 2030 року) [5] Україна повинна прагнути до розвитку безперервної освіти на основі оптимального поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні: Постанова Міністерства освіти і науки України від 20.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vnmu.edu.ua/downloads/other/konc_rov_dystan_osv.pdf
2. Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки від 25.04.2013 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
3. Положення про електронні освітні ресурси: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 р. № 1060 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12#Text>
4. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти: Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rekomendacij-shodo-vprovadzheniya-zmishanogo-navchannya-u-zakladah-fahovoyi-peredvishoyi-ta-vishoyi-osviti>
5. Цілі сталого розвитку: Організація Об'єднаних Націй в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>

ЮРИСТОВСЬКА Л.В.,
ВСП «Львівський коледж
індустрії моди КНУТД»,
викладач математики

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ «CLASSTIME» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Мета статті: розкрити освітні можливості платформи Classtime; продемонструвати механізм тестового контролю знань учнів; указати на його переваги в порівнянні із традиційними методами контролю.

Характерною тенденцією останніх років є активне використання в освітньому процесі новітніх інформаційних технологій. Суттєвий вплив на використання ІКТ мали карантинні обмеження в час пандемії COVID-19. А із початком повномасштабної військової агресії російської федерації проти України 24 лютого 2022 р., уведенням воєнного стану, система освіти опинилася в нових реаліях. Передусім постала необхідність забезпечення учасників освітнього процесу. На перше місце вийшла дистанційна форма навчання. Саме дистанційне навчання забезпечило реалізацію конституційного права на освіту кожного громадянина країни.

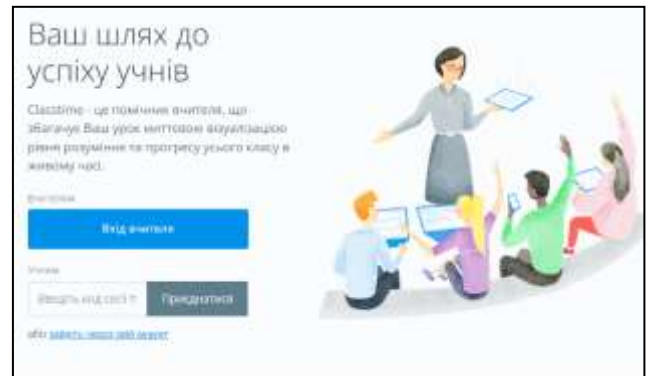
Інформаційні технології, зокрема Інтернет-ресурси, зробили віртуальне навчання реальністю в освіті. В умовах дистанційної та змішаної форм навчання суттєво зросла актуальність онлайн-платформ і сервісів, які сприяють взаємодії викладача зі здобувачами освіти.

Одним із таких ресурсів, які допомагають покращити навчання та зробити його більш ефективним є платформа Classtime. На час війни в Україні платформа відкрила безплатний доступ до всіх функцій.

Classtime — це онлайн-помічник педагога, що збагачує процес навчання інтерактивним зв'язком зі студентами та миттєвою візуалізацією прогресу усієї групи в реальному часі. Для зручної роботи викладачів і студентів, система інтегрована з Google Classroom.

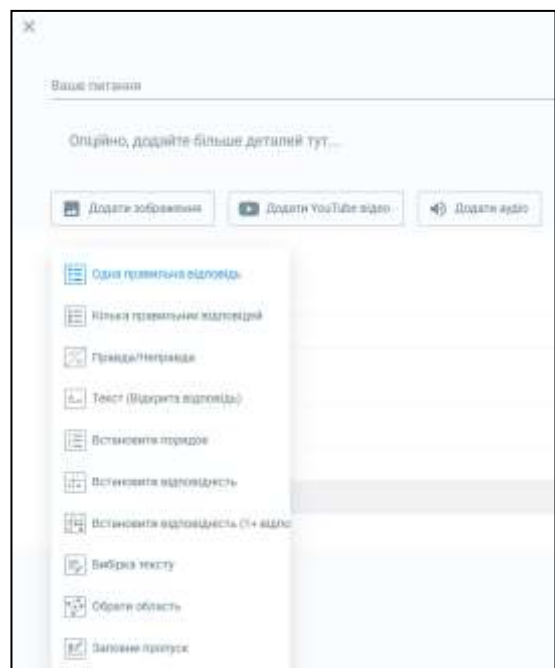
Платформа «Classtime» має великі можливості взаємодії всіх учасників освітнього процесу:

- ✓ Швидка реєстрація педагогів;
- ✓ студенти можуть приєднуватися до сесії без реєстрацій за власними акантами Google/Microsoft або корпоративними обліковими записами; (малюнок 1),
- ✓ простий та зручний україномовний інтерфейс;
- ✓ швидке створення тестів;
- ✓ доступ до загальної бібліотеки тестів, тестів ЗНО;
- ✓ використання сервісу на різних етапах освітнього процесу: для тренування, діагностики і контролю;
- ✓ миттєвий зворотній зв'язок, візуалізація результату, рефлексія;
- ✓ зберігання результатів в хмарному середовищі.

Малюнок 1

Платформа Classtime дозволяє викладачам створювати власні тести з будь-якої теми, включати запитання різних типів із 10 запропонованих, додавати зображення, аудіо- та відеофрагменти з YouTube (малюнок 2), налаштовувати їх оцінювання. Використовуючи популярну мову розмітки LaTeX, легко створювати формули для природничих наук. Створені тести є особистою власністю педагога. Проте ними можна поділитись з колегами (вибрати функцію «Поділитися»), або зробити їх публічними (активувати «Додати до Публічної бібліотеки»). Є можливість скористатись бібліотекою готових тестів, які можна додати до власних сесій тестування, змінюючи їх у разі потреби. При проведенні онлайн тестування, система має не тільки типові налаштування (перемішувати запитання та варіанти відповідей у них,

Малюнок 1

встановлювати часові обмеження (час на спробу, час відкриття та закриття тесту для виконання), часткове оцінювання), але і налаштування «один вхід з одного акаунту», що сприяє формуванню академічної доброчесності. В залежності від мети проведення тестування, можна змінювати налаштування. Якщо тестування застосовується з навчальною метою, то можна послабити строгість цих параметрів (наприклад, налаштувати «показувати відповіді одразу»). Тестування за допомогою платформи Classtime дозволяє в режимі реального часу бачити прогрес та розуміти рівень знань студентів, як усієї групи, так і кожного студента окремо (малюнок. 3). Результати тестування зберігаються в хмарному середовищі і легко експортуються в Excel і PDF формати.

Цікавою можливістю платформи є гейміфікація тестування. Це - командна гра або пазли, яка дає можливість розвивати заняття докола анімованого сюжету чи зображення, що проектується на дошку.

Classtime є хорошим помічником при вивченні як загальноосвітніх дисциплін, так і дисциплін фахового циклу.

Підготувавши тести, надалі легко проводити перевірку знань і в режимі реального часу бачити які питання студенти засвоїли добре, а які потребують корекції. Перевагою є і те, що студенти отримують однаковий набір завдань, але, при певних налаштуваннях, послідовність їх виконання у кожного своя. Автоматична перевірка відповідей дозволяє уникати проявів суб'єктивізму. Такий підхід забезпечує рівні умови навчання.

Застосування онлайн платформ, інформаційних ресурсів, на заняттях наразі стає загальною необхідністю. Освітні веб-ресурси можуть і повинні стати для педагогів одним з пріоритетних засобів оскільки вони є ефективними організаційними інструментами, та дозволяють вирішувати складні та актуальні завдання для оптимізації освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Організація дистанційного навчання в школі Методичні рекомендації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
2. Бакаленко О. А. Комп'ютерне тестування як форма контролю навчальних досягнень студентів в умовах дистанційного навчання. Debats scientifiques et orientations prospectives du developpement scientifique : collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des materiaux de la II conference scientifique et pratique internationale (Vol. 2) (Paris, République française, 1 octobre 2021). Paris :

Алгоритм	1	2	3	4	5	6	7	8
Евченко	✓	✗	✓	✓	✗	✓	✗	
3.00	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗	
Васюк	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✗
3.00	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	
11.17	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Христюк	13.67	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13.67	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.00	✗	✗	✓	✓		✓	✓	
6.00			✓	✓	✓	✓		
5.00	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	

Малюнок 3

- La Fedeltà & Plateforme scientifique europeenne, 2021. P. 17–19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/355267745_KOMP%27UTERNE_TESTU_VANNA_AK_FORMA_KONTROLU_NAVCALNIH_DOSAGNEN_STUDENTIV_V_UMOVAN_DISTANCIJNOGO_NAVCANNA
3. Розлуцька Г.М. Мулеса О.Ю. ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ CLASSTIME В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ ДЛЯ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ УЧНІВ З МАТЕМАТИКИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_2/15.pdf
4. Роман Шандра Створення тестів для онлайн-навчання: огляд платформ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/vnz/high_school/80118/
5. <https://www.classtime.com/blog/navchannya-pid-chas-viyny/>

СТРУК А.М.

Відокремлений структурний підрозділ
«Львівський фаховий коледж
індустрії моди КНУТД»,
викладач обладнання галузі

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ – КОМПЕТЕНЦІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

***Анотація.** Диджиталізація, освіти сьогодні є головним трендом розвитку освітніх систем майже в усіх країнах світу й охоплює всі рівні - від початкової освіти до магістрів та докторів наук.*

Наша країна теж перебуває в загальному тренді: створюються електронні підручники, з'являються інтерактивні дошки, впроваджується електронний документообіг, підключення Інтернету тощо. Проте практично не змінюються сама сутність, процес і умови навчання. Тобто маємо ситуацію, коли традиційна освіта впроваджує використання цифрових інструментів у практику, але суть принципово не змінюється.

Освіта в домашніх умовах, здобуття освіти не виходячи з дому, альтернативна освіта, онлайн-освіта, інноваційна освіта, самоосвіта – раніше чи не кожен із педагогів ставився до такої форми освіти доволі скептично, з хитринкою в очах та усмішкою на вустах, але, на жаль, усе це віднедавна стрімко увірвалося у наше з вами життя, і схоже, що надовго. Яким буде подальший результат, яких фахівців ми отримаємо «на виході» – покаже час. Такому становищу ми мусимо завдячувати відомому у всьому світі вірусному захворюванню COVID-19 (SARS-CoV-2), від якого потерпають усі верстви населення. Пандемія змусила у надзвичайно короткі строки згуртуватися педагогічні колективи задля освоєння нової форми навчання. Кожен викладач переглянув увесь накопичений за роки своєї праці арсенал методичних розробок та інтегрував і адаптував їх для представлення слухачам.

Ключові слова: диджиталізація, дистанційне навчання, інноваційного навчання, сучасна освіта, якість освіти, цифрові технології, альтернативна освіта, саморозвиток, самоосвіта.

Постійно зростаючий інформаційно-комунікаційний простір та цифровізація призводять до інновацій в педагогіці, адже у всі часи вони були пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Специфічними особливостями інноваційного навчання є його відкритість майбутньому, переоцінювання цінностей, налаштованість на педагогічну діяльність у нових реаліях. А чи готові педагоги до впровадження інновацій, пов'язаних з диджиталізацією суспільства? Чи розуміють вони відповідальність, покладену на них? Чи подолає значна кількість викладачів педагогічний консерватизм і відкриється новому?

Проблемам якості підготовки фахівців, якості сучасної освіти присвятили свої праці як зарубіжні, так і вітчизняні дослідники, серед яких В.П. Андрущенко, Г.М. Борліков, В.Г. Вікторов, Л.А. Гаєвська, І.П. Кінаш, Ю.М. Дрешер, М.В. Кісіль, Т.М. Котенко, М.І. Мурашко, Т.І. Туркот, Ю.І. Якименко.

Дистанційне навчання збільшує доступність освіти, а змішане навчання – поєднання дистанційної і очної форм – стане нашим майбутнім. Прийшов той момент, коли дві невід'ємні сфери людини – дім і робота мають поєднатися. Ми не говоримо про ідеальність, постійність, зручність. Такого не буде, адже будь-яка освіта має проводитися у комфортних для цього умовах, а не просторах ліжка чи кухні. Зараз час диктує умови, але пандемія мине, а дистанційна освіта вийде на якісно вищий рівень у світі і ми повернемося до своїх кабінетів, де будуть ті самі технічні засоби, але уже з відповідними умовами. Ми говоримо про якість освіти (знань, способів вирішення завдань); якість методів навчання і виховання (організації пізнавальної діяльності, мотивації пізнавальної діяльності, контролю за здійсненням навчальної діяльності); якість освіченості особистості (засвоєння знань, умінь та навичок, засвоєння моральних норм). Навчання, яким би воно не було: класичним, змішаним, дистанційним, заочним, має бути якісним. Якість – це те, що є запорукою компетентісного фахівця, а отже, поціновуваного роботодавцем. Ми знаємо, що нема неможливого – є небажання вчитися. Дистанційна освіта – наш іспит вміння самостійно навчатися і організовувати свій час та простір.

Диджиталізація — переведення інформації у цифрову форму. В Україні відбуваються процеси глобалізації і диджиталізації. англ. digitalization - переведення інформації в цифрову форму. Ніхто не сподівався, що потрібно буде розповідати, що робити, коли вам доводиться перед собою бачити не «живих» студентів, а всього лиш «віконечка» із їхніми «ніками», де ще й не кожен «нік» може вам відповісти на поставлене питання (не тому, що не знає відповідь, а тому, що його технічний засіб не підтримує потрібну функцію). Проблема якості підготовки фахівців завжди на першому місці будь-якого закладу освіти. Гострота питання зумовлена передусім глобальними проблемами суспільства, умовами життя, вимогами сучасності. Зміна пріоритетів і цінностей освіти в Україні зумовлена світовою проблемою, що

має назву «COVID-19». Викладачі, які під час карантину дійсно намагаються зберегти якість освітнього процесу, підготовка до занять онлайн займає набагато більше часу, ніж до звичайного. Всі активно почали оволодівати навичками користування мобільних сервісів MEET, ZOOM, Skype, GoogleClassroom тощо. Хтось запитає: про яку якість іде мова? Та таку саму, що і під час звичайного освітнього процесу. Завжди будуть ті, хто прогулюватиме і вважатиме, що їм це не треба. Будуть ті, хто попри перешкоди (неякісний інтернет, старий ПК, тріснутий екран телефону) опрацьовуватимуть параграф за параграфом. Будуть і ті, хто побачить в цьому плюси. Нас же цікавить внутрішня сторона – якість роботи викладача. Тут нема виправдань щодо відсутності технічних засобів чи неякісного забезпечення функціонування ліній передачі цифрової інформації. Освітня система, програма уже не один рік впроваджує мобільного (забезпеченого сучасними формами й засобами роботи, який не просто знатиме перелік існуючих соцмереж, а ще й знатиме, як їх використати на своїх заняттях; як говорять студенти: «якщо викладач у темі», то не так важливо, скільки йому років) викладача, якому давно має бути мало одного підручника. Питання в тому, наскільки кожен із тих, хто носить звання «викладач», це впроваджував у своїх компетентностях чи це був всього лише бюрократичний момент у паперах атестацій і обов'язковому навчально-методичному комплексі.

Ніколи щось нове не було легким. Якщо раніше було достатньо «кинути» фото домашнього завдання чи лекції тим, хто був відсутній, то у нинішніх умовах мало сфотографувати 4 лекції чи надіслати текст практичного заняття. Робити так – знецінювати роботу викладача (подібну функцію для сучасної молоді виконує мережа). Так само ніхто не скаже дякую, якщо дистанційна освіта зведеться до бездумного переписування чи набору питань, на які потрібно написати відповіді (виконати в просторах інтернету всього дві функції: копіювати і вставити). Для цього ви, чи то педагог з досвідом, чи то новачок, самі сідаєте за «підручники» (починаєте у просторах мережі відшукувати те, що стане саме вам потрібним для того, щоб зацікавити і не залишить байдужим студентів). І тут ти зустрічаєшся з проблемою: інформації «мізер» і вона ще й однотипна, а крім того, що ти її маєш засвоїти, її потрібно адаптувати для дітей, щоб і вони зрозуміли, як слід працювати. І тут самому потрібно перетворитися на свого студента й починати вчитися. Вчитися не лише створювати класи, відеоконференції, тести, презентації, а й доводити собі, щоб не припинив вчитися сам і слова «якість», «професія», «компетентності» – не просто слова.

Сучасна модель якості фахівця має містити такі основні властивості: цінність цілей і ціннісних орієнтацій; працьовитість; творче ставлення до справи; здатність до ризику; незалежність у прийнятті рішень; здатність бути лідером; здатність до безперервного саморозвитку. Незважаючи на те, що формати дистанційного навчання, проведення заходів закладами освіти є перспективними і успішними, наявні проблеми, які з кожним днем продовження карантину накопичуються, знаходять шляхи вирішення. Коронавірус дійсно підняв багато важливих проблем в освіті. Та для того, щоб

перетворити проблеми на можливості, педагог має пильно моніторити, наскільки ефективно він реалізовує дистанційне навчання (у тому числі отримувати якісний зворотний зв'язок і від викладачів, і від студентів). Він має фіксувати й аналізувати як недоліки, так і хороші практики, обмінюватися досвідом з іншими педагогами.

Висновки. Якщо викладач закладу вищої освіти не працює в інформаційному просторі, не володіє електронними освітніми технологіями – він буде нецікавий студенту, а заклад освіти буде неконкурентоспроможним. Педагоги мають бути готові прийняти і зрозуміти нове, самовдосконалюватися, займатись самоосвітою, володіти інноваційною ситуацією. Впровадження дуальної форми навчання також сприяє розвитку цифрових технологій в освіті. Адже завдяки електронним засобам навчання студент має можливість підготуватися до занять на виробництві, переглянувши навчальне відео, пройшовши *web*-квест, а викладач може перевірити готовність студента до роботи на сучасній техніці завдяки електронним та діалоговим тренажерам, тестуванню онлайн тощо. А головне – працювати з електронними освітніми ресурсами можна будь-де, будь-коли і на будь-якому девайсі.

Зараз багато говорять про низьку якість освіти – не тих фахівців готуємо, вони не зорієнтовані на практичну діяльність, не готові до першого робочого місця, не сформована професійна компетентність, молодь соціально не адаптована, не вміє грамотно працювати з інформацією, відсутнє критичне мислення, комунікативність. І це неповний перелік претензій від роботодавців до фахівців, хоча самі роботодавці, за винятком, взагалі не беруть участі у їх підготовці. Вся відповідальність покладається на науково-педагогічних та педагогічних працівників, яким відведено головну роль і у впровадженні інновацій, що відповідають новим цілям і завданням. Наразі це диджиталізація освіти, яка є складовою діджиталізації суспільства. І це треба зрозуміти і прийняти до виконання.

Список використаних джерел:

1. Кінаш І. П. Якість освіти як результат, процес та освітня система //Науковий вісник НЛТУ України : зб. науковотехн. пр. Львів : РВВ НЛТУ України. 2011. Вип. 21.5. С. 363–368.
2. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс : навч. посіб. / за ред. В. М Кухаренка. 3-є вид. Харків, 2002. 320 с.
3. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю. Херсон, 2010. 608 с.
4. URL:<https://osvita.ua/vnz/74767>.
5. URL:<https://ipv.org.ua/2020/analitychna-dovidka-vykhovnyy-protses-vumovakh-pandemii>.

КОМПАНИЄЦЬ В.А.,
Дніпровський політехнічний
фаховий коледж
викладач механічний дисциплін

ЕЛЕКТРОННИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ІЗ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА КЛАСИЧНІЙ ФОРМИ

Анотація. Сучасний світ пропонує нові реалії існування, обумовлене впровадженням цифрових технологій в різні сфери нашого життя та освіта не стала виключенням, а навпаки одним з амбасадорів цієї форми диджиталізації. У зв'язку з карантинними мірами COVID – 19 та воєнним станом на території нашої країни викладачі були вимушені оперативно перейти від традиційних моделей навчання до інформаційно-комунікаційних технологій, а саме до дистанційної форми навчання, яка за дуже короткий проміжок часу була активно впроваджена в навчальний процес. Аналіз процесу диджиталізації у сфері освіти показав, що нарощуються темпи успішного застосування нових технологій в освітньому процесі, створюються необхідні умови, що забезпечують формування професійних компетенцій. В роботі наведено приклад використання інноваційної форми контролю знань здобувачів освіти з дисципліни професійної підготовки «Матеріалознавство» для спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» для організації проведення якісного оцінювання знань за дистанційною формою навчання.

Ключові слова: тестування, форми, електронний контроль знань, інноваційні технології, дистанційна форма навчання, освітні технології.

В період "нових реалій нашого життя", що настали з початком пандемії, стало особливо помітно, наскільки сильно змінився сучасний світ. Трансформація торкнулася усіх сфер життя і не в останню чергу – освіту, довелося швидко переносити роботу з офлайн-формату в онлайн-формат і саме це стало викликом для всіх напрямків навчального процесу.

Дистанційна освіта – це вид освітньої технології, який реалізовується із застосуванням інформаційних і телекомунікаційних технологій та методів викладання, без фізичної присутності, або не повністю опосередкованій взаємодії здобувача освіти і викладача. [1,6-11]

Метою застосування дистанційних освітніх технологій є:

- забезпечення доступності освіти і організація ефективного використання навчального часу;
- реалізація диференційованого або індивідуального навчання;
- підвищення якості освітнього процесу;
- розвиток таких якостей особистості, як відповідальність, організованість, можливість самоосвіти.

В першу чергу реалізувати поставлену мету, стало можливо завдяки широким можливостям, які надають нам сучасні онлайн сервіси для більшої оптимізації й організації освітньої діяльності, у тому числі в дистанційному форматі. Спираючись на МОН України, можна говорити про необхідність включення в освітній процес сучасних освітніх технологій, наприклад: онлайн

сервіси; освітні платформи; інтерактивні тренажери, тести, відеолекції та інші цифрові технології.

Контроль знань безпосередньо в системі дистанційного навчання реалізується практично єдиним способом - тестовими завданнями, результати яких обробляються найчастіше автоматично. Система тестування дає можливість здобувачу освіти здійснювати самоконтроль (можна одразу перевірити правильність відповідей) і також дає можливість отримати підсумкову оцінку з теми чи розділу. Застосування систем комп'ютерного тестування дає можливість автоматизувати перевірку з подальшим формуванням архівів в електронному і друкованому вигляді у формі відомості. [1,19]

Тестування в онлайн освіті - процес оцінювання знань у форматі питання з готовими варіантами відповідей. Сучасні онлайн ресурси дозволяють повністю автоматизувати цей процес. Контроль рівня знань за допомогою дистанційних технологій проводиться в заздалегідь складених програмах. А складні перевірки і підрахунки результатів виконуються в автоматичному режимі. [2]

Сучасні системи дистанційного тестування не вимагають великих витрат. Більшість з них знаходяться в хмарі, працюють і підтримуються віддалено. Потрібно лише зареєструватися і почати користуватися усіма перевагами сервісу. Сервіси бувають різні. Є програми, призначені саме для тестування. Але зручніше використати платформи для онлайн навчання, які дозволяють вивчати теоретичний матеріал і відразу проходити контрольне тестування. Популярною платформою для онлайн навчання і тестування є платформа «На Урок».[3]

Освітні онлайн платформи забезпечені усіма необхідними опціями, щоб процес контролю знань був максимально об'єктивним і коректним. Для деяких людей ручка і папір на тестуванні все ще зручніші, але сучасні технологічні інструменти для онлайн тестування більш інформативні і практичні.

За рахунок своїх дидактичних властивостей, а саме простота використання, доступність у будь-якому куточку світу, наочність і мультимедійність, надійність, електронні навчальні платформи сприяють повнішому вирішенню проблеми оптимізації, організації навчального процесу, у тому числі в дистанційній формі. Але для того, щоб вводити ці ресурси в роботу зі здобувачами освіти, необхідно, щоб в першу чергу педагог оволодів ними.

Освітня платформа «На Урок» – це результат роботи групи однодумців, які ставили собі за мету об'єктивно висвітлювати сучасний освітній процес та вивести його на якісно новий рівень.

Освітня програма «На Урок» налаштована на тісну співпрацю з освітянами, які хочуть поділитися власним досвідом в інтернет-просторі [3]. Одним з напрямків за яким розвивається освітня платформа «На Урок» є створення онлайн тестів, які під час дистанційної форми навчання дуже актуальні. З їх допомогою можна оцінити навчальні досягнення та провести аналіз успішності і просто зробити навчання цікавішим.

Конструктор тестів «На Урок» пропонує безкоштовно створити будь-який тест будь-якої складності з будь-якою логікою підрахунку результатів власноруч.

Від користувача не потрібні якісь спеціальні знання, оскільки платформа тестів має зрозумілий інтерфейс і містить підказки для створення тестів, за потреби є відео матеріали, які поетапно допоможуть створити тести і зберігати їх у хмарі на платформі.

Крокуючи в ногу з часом, викладачам доводиться використовувати різні онлайн сервіси і платформи у своїй роботі. Створюючи тест в онлайн конструкторі тестів «На Урок», можна не лише протестувати здобувачів освіти, але і дати їм можливість краще підготуватися до контрольних і заліків.

Провести експрес-перевірку рівня засвоєння матеріалу в «реальному часі» за якоюсь темою - також не проблема. За цими результатами відразу ж можна дати рекомендації. За допомогою конструктора тестів можна з легкістю провести самостійну роботу, залік, контрольний зріз знань. При цьому не треба витрачати на це дорогоцінний час заняття, а також особистий час на перевірку. Платформа «На Урок» зробить це за вас, досить створити тест (чи іспит на основі тесту), розіслати посилання здобувачам освіти, вони у свою чергу у зручний час виконують завдання і відразу ж можна бачити результат.

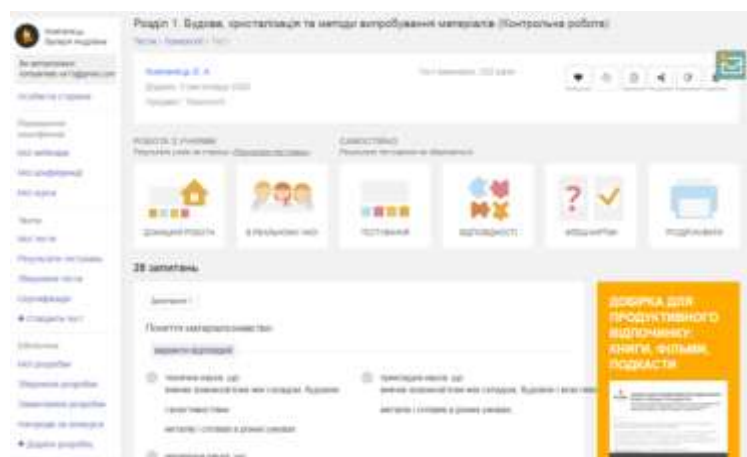
Переваги використання конструктора онлайн тестів «На Урок»:

1. Безкоштовна підтримка і консультація з будь-яких питань.
2. Широкі можливості для створення практично будь-яких тестів.
3. Створення тестів в необмеженій кількості з необмеженим числом питань з необмеженим числом проходжень тесту.
4. Візуалізація результатів.
5. Можливості збору статистики тестування.
6. Публікація тестів без модерації адміністратором сайту.

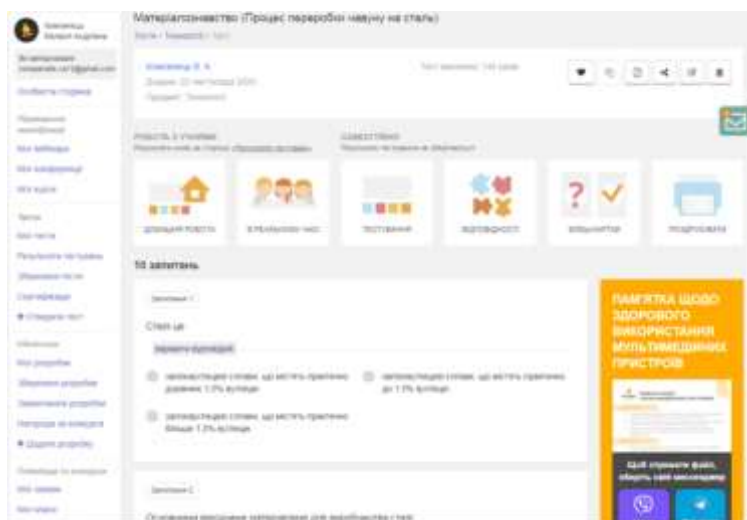
Використання освітньої платформи «На Урок» для поточного і підсумкового контролю знань здобувачів освіти з дисципліни «Матеріалознавство» було апробовано з 2020 року. За цей час було розроблено більше ніж 50 тестових завдань і деякі з них були виконані більше ніж 200 разів, що вказує на ефективність використання такого методу контролю (рисунок 1.1). В Додатку В можна переглянути деяку статистику за два роки активного використання платформи «На Урок», яка доводить, що така робота сприяє розвитку логічного і критичного мислення, уяви, самостійності у здобувачів освіти. Також варто наголосити на тому, що використання освітньої платформи полегшує підготовку викладача, дозволяє розробляти матеріал більш індивідуально налаштований для окремої групи.

Контрольна робота –
розділ 1

Статистика
виконання тесту -252
разів

Статистика
виконання тесту -145
разів

**Рисунок 1.1 - Статистичні дані за час використання онлайн сервісу
«На Урок»**

Висновки: Сьогодні використання дистанційних освітніх технологій в навчальному процесі - це вимога часу. Дистанційна форма навчання все більше поглиблюється і закріплюється у освітньому процесі, і на даному етапі досягла чималих успіхів за рахунок використання інформаційних та телекомунікаційних технологій. Дистанційні освітні технології ставлять перед викладачами нові сучасні інформаційно-комунікативні і технологічні вимоги.

Досвід набутий при використанні платформи «На Урок» за період з 2020 по 2023 рік при організації дистанційного навчання дозволяє виділити такі переваги:

- індивідуалізація навчання (темп сприйняття інформації, виконання завдань);
- учасник самостійно може планувати час, місце і тривалість проходження контролю;
- можливість проводити перевірку знань великої кількості здобувачів освіти одночасно;
- підвищення якості навчання за рахунок застосування сучасних інноваційних методів, які викликають більшу зацікавленість серед молоді;
- розвиток самостійності і відповідальності;
- можливість одразу отримати результат і опрацювати помилки одразу;
- психологічний комфорт, оскільки здобувач освіти не відчуває тиску з боку оточуючих, що дає додаткову сконцентрованість.

За таких умов здобувачі освіти активно приймають участь у проходженні контрольних робіт і це сприяє більшій зацікавленості до вивчення дисципліни та навчання.

Список використаних джерел:

1. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. – К.: «А.П.Н.» 2002. –136с.
2. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://molodi.in.ua/smarttehnolohiji/>
3. Освітній портал «На Урок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://naurok.com.ua>

СОЛОВЙОВА Г.П.

ВСП «Львівський фаховий коледж
транспортної інфраструктури НУ ЛП»

ТРОЦЬ І.В.

Червоноградський гірничо-
економічний фаховий коледж

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ**

Анотація. Відповідно до нових стандартів освіти, традиційна спрямованість професійної підготовки фахівців переорієнтується на запровадження нових механізмів та процедур забезпечення якості освіти. Інформатизація процесу навчання приводить українську систему фахової передвищої освіти у відповідність до загальноєвропейських стандартів і норм. У зв'язку з цим, поряд із традиційними видами навчального контролю, закономірно почали використовувати більш об'єктивні та технологічні методи педагогічної діагностики.

Мета роботи – огляд популярних комп'ютерних систем тестування: Office 365 Education, Google Workspace for Education та пакету Колоквіум, особливостей та деяких лайфхаків створення анкет чи тестів в цих середовищах, а також розглянуто переваги і недоліки кожної тестової системи.

Цей матеріал допоможе викладачам закладів фахової передвищої освіти забезпечити ефективно тестування знань здобувачів для перевірки наявності потрібних компетентностей або вмінь.

Ключові слова: система комп'ютерного тестування, Microsoft Forms, Google Форма, Пакет програм Колоквіум.

Для забезпечення належної якості освітнього процесу кожен навчальний заклад розробляє свою систему якості контролю освітнього процесу, яка спрямована на досягнення основної мети – підвищення якості освіти, надання студентам знань, умінь та навичок відповідно до потреб суспільства та ринку.

Тестовий контроль є одним з основних методів діагностики рівня освітньо-професійної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти на всіх етапах навчальної діяльності.

Використання комп'ютерних технологій полегшує взаємодію між студентом та викладачем і забезпечує моделювання професійної діяльності, що дозволяє організувати єдиний віртуальний простір навчання та пов'язати весь освітній процес у єдине ціле.

Завдання організації процесу навчання та комп'ютерного тестування характеризується необхідністю врахування наступних факторів:

- надання доступу викладачам та студентам до навчальних курсів, лекцій та тестових завдань;
- надання зручних засобів створення та редагування навчальних курсів, банків тестових завдань;
- можливість зручного формування тестових завдань для різних форм оцінювання;
- надання можливості формування аналітичної звітності;
- можливість використання різних форм тестових завдань щодо комп'ютерного тестування;
- можливість організації тестового оцінювання знань на всіх етапах освітнього процесу;
- можливість індивідуалізації освітнього маршруту для кожного здобувача освіти.

На ринку програмного забезпечення пропонується велика кількість найрізноманітніших комп'ютерних систем тестування (КСТ), що розрізняються за різними критеріями.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіту передбачає використання пакетів хмарних сервісів, серед яких найбільш популярними є Office 365 Education і Google Workspace for Education.

Спільними рисами Microsoft Forms і Google Forms є: безкоштовність, висока якість розробки, регулярне оновлення, відсутність реклами, безпечність,

адаптивний дизайн, простота та зручність користування. Відмінності між даними сервісами, не дуже значні.

Цифровий інструмент – Microsoft Forms

Microsoft Forms є частиною Office 365.

За допомогою Microsoft Forms можна створювати опитування, тести та опитування, запрошувати інших користувачів відповідати на них, використовуючи практично будь-який веб-браузер або мобільний пристрій, переглядати результати в реальному часі, коли їх надіслано, використовувати вбудовану аналітику для оцінки відповідей і експортувати результати до програми Excel для додаткового аналізу або оцінювання.

Серед переваг Microsoft Forms:

- різноманіття типів вводу даних – вибір із запропонованих варіантів, текст, рейтинг, ранжування, шкала Лайкерта, NPS;
- налаштування часових рамок для опитування або тестів: хвилини, дні;
- вибір користувачів, які можуть відповідати на форму: тільки користувачі вашої організації або будь-хто (для анонімних опитувань);
- форми можна надсилати електронною поштою внутрішнім і зовнішнім користувачам або відправляти посилання;
- алгоритми з розгалуженнями дозволяють спрямовувати клієнтів на різні запитання на основі їхніх відповідей на попередні питання;
- вбудовані засоби для аналітики отриманих відповідей;
- візуалізація даних у вигляді діаграм та графіків;
- експорт отриманих даних у таблиці Microsoft Excel для більш ретельного аналізу;
- можливість командної роботи над формами;
- доступність на всіх платформах і в усіх браузерах.
- кастомізація форм: різні теми та стилі, кольорова гама, медіа.

Крім того, Microsoft Forms також мають функціональні інструменти для аналізу в режимі реального часу, що дозволяють викладачу отримати зведену інформацію, а також ознайомитись з результатами окремих студентів.

Для створення тесту достатньо виконати декілька нескладних кроків.

Крок 1. Увійти за допомогою своїх навчальних облікових даних Microsoft 365, робочих облікових даних Microsoft 365 або облікового запису Microsoft і створити форму або створити новий тест. У вибраному тесті додати питання. Згідно вибору викладача може бути обрано тип питання «Вибір», «Тест», «Оцінка», «Дата». До кожного типу питання є можливість встановити додаткові параметри.

Крок 2. Налаштувати параметри форми або тесту.

Крок 3. Надіслати форму або тест іншим користувачам і зібрати відповіді.

Крок 4. Перевірити результати форми або тесту.

Тести також можна створювати безпосередньо в середовищі MS Teams.

Цифровий інструмент – Google Форми

Google Форма – це об'єкт (файл) Google Диску, яка призначена для проведення анкетування (збору даних для проведення опитувань, моніторингу і т.д.) або тестування (перевірки знань здобувачів).

З Формою можна працювати в двох режимах: **Конструктор** або **Перегляд/заповнення**.

Режим **Конструктора** призначений для введення запитань чи завдань та створення посилання, яке надсилається респондентам.

Режим **Перегляд/заповнення** призначений для перегляду і заповнення форми (анкети або тесту) респондентами і містить після всіх запитань кнопку **Надіслати** для надсилання відповіді.

Особливості створення анкет в Google Формам

При створенні анкет чи опитувальників важливою є взаємодія з респондентами і надсилання зворотної відповіді всім, хто заповнив форму. Для цього треба налаштувати такі параметри:

1. В закладці **Налаштування**, розгорнувши розділ **Відповіді**, активувати режим **Збирати електронні пошти**.
2. Для наступного параметру з цього ж меню **Надіслати користувачам копії їхніх відповідей** вибрати зі списку команду **Завжди**.

В режимі **Конструктора** також є можливість сформулювати власний текст для підтвердження респонденту отримання відповіді. Для цього треба в закладці **Налаштування** в розділі **Презентація** в команді **Повідомлення підтвердження** редагувати і ввести свій текст.

Особливості створення тестів в Google Формам

Важливою умовою при створенні тестів є ідентифікація здобувачів. Для цього треба створити запитання, де студент має ввести своє прізвище та ім'я. Також треба увімкнути режим тестування: В закладці **Налаштування** активувати режим **Увімкнути/вимкнути оцінки**. При необхідності можна задати інші параметри цього розділу: режим виставлення оцінок (одразу або пізніше після перевірки вручну); налаштування для респондентів (видимість правильних і неправильних відповідей, кількості балів); встановлення максимального балу за замовчуванням для всіх запитань; обмеження кількості спроб до однієї відповіді.

Google Форма дає можливість створювати запитання різних типів: з короткими відповідями, абзац, з варіантами відповіді, прапорці, спадний список, завантаження файлу, лінійна шкала, таблиця з варіантами відповіді, сітка прапорців, дата, час.

Для кожного запитання командою **Ключ опитування** позначаються правильні відповіді та задається кількість балів за успішний результат. Щоб респондент не міг пропустити запитання – треба активувати режим **Обов'язково**. Рекомендується увімкнути режим **Перемішати варіанти** для подання варіантів відповідей у різних комбінаціях. Також Google Форма дає можливість перемішувати запитання, активувавши режим **Перемішати запитання** в розділі **Презентація** закладки **Налаштування**.

Автор може надати можливість редагувати тест іншим викладачам за допомогою команди **Додати співавторів** з меню форми. У діалоговому вікні, що з'явиться, для параметру **Загальний доступ** зі списку вибрати команду **Усі, хто має посилання** і ввести електронні адреси потрібних користувачів.

Для надсилання будь-якої форми треба створити посилання (зі скороченням URL-адреси) за допомогою кнопки **Надіслати** і скопіювати його для надсилання респондентам.

Результати опитування чи тестування відображаються у закладці **Відповіді**. Google Форма дає можливість отримати аналітику у вигляді інтерактивних діаграм та бачити зведені дані у Google Таблицях, які з'єднані з формою. Цю Google Таблицю можна редагувати.

Для розширення можливостей Google Форм є можливість завантажити доповнення (безкоштовні або платні) з **Google Workspace Marketplace** за допомогою команди **Завантажити доповнення** з меню Форми. Наприклад, доповнення **formLimiter**, яке дозволяє обмежити тестування за часом або задати показники для закриття форми і т.д.

Переваги:	Недоліки:
Безкоштовний сервіс. Простий і доступний інтерфейс, можливість копіювати питання з текстового редактора. Набір різних типів запитань. Форму можна розповсюдити на різних платформах, поширити через QR-код. Тестування проводиться онлайн без підв'язки до місця знаходження респондента. Дає можливість за короткий час організувати і провести дослідження. Результати постійно доступні в Інтернеті.	Неможливість безпосереднього введення математичних формул. Для створення і користування потрібний постійний доступ до мережі Інтернет. Недосконала автоматична перевірка та система оцінювання.

Цифровий інструмент – пакет програм Колоквіум

Пакет програм Колоквіум – це інтегрована система, створена за технологією «клієнт-сервер» і призначена для тестування знань здобувачів. Тестування відбувається в комп'ютерному класі, об'єднаному в локальну мережу або в мережі Інтернет. Пакет має гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як програмне забезпечення навчального процесу в ВНЗ I-II р.а.».

В Колоквіумі викладач має можливість питання об'єднувати за темами. В тестах питання можуть входити до різних тестів в різних комбінаціях та з різними режимами тестування. Кожне питання може бути досить великим (до 30 тис. знаків). Колоквіум дає змогу створювати питання різних типів.

Кількість відповідей не обмежена, серед них може бути як одна, так і декілька правильних. До питань і відповідей можна додати малюнки, формули, математичні та ін. символи, верхні та нижні індекси. Питання можна розбити на варіанти, які формуються автоматично або вручну, рівномірні за складністю або з урахуванням теми. Для тесту можна задати різні параметри форматування: оформлення першої сторінки, послідовність питань, обмеження часу, критерії оцінювання та демонстрацію результатів. Доступ до проходження тесту можна надати або усім бажаючим або тільки вибраним групам, окремим студентам і т.д. До тестів особливої важливості є можливість обмежити кількість спроб для кожного студента.

Нещодавно було розроблено Web-версію програми Колоквіум-Тестування. Тести тепер можуть бути доступні для тестування студентів за допомогою мережі Інтернет.

Переваги:	Недоліки:
Набір різних типів запитань і варіантів відповідей. Можливість створення різних варіантів тестів з невеликої кількості запитань. Навчальний режим з додатковими можливостями для ефективної самостійної роботи здобувачів. Можливість встановлення обмеження за часом як для цілого тесту, так і окремого запитання. Різні варіанти оцінювання результатів. Систематизована система зберігання результатів зі статистикою використання кожного тесту.	Пакет – платний. Вхід у web-версію тільки із зовнішньої IP-адреси. Скупий інтерфейс web-версії (ця версія ще на стадії розробки). Обмежені функції викладача у web-версії.

При виборі програмного забезпечення для комп'ютерного тестування студентів необхідно враховувати такі можливості:

- додавання тематичних розділів. Кожен розділ, представлений студенту, має містити базу тестових завдань із певної кількості тестових завдань;
- організація комп'ютерного тестування в різних режимах: у режимі «самоперевірка» та у режимі «іспит»;
- можливість перегляду викладачем повного звіту за результатами тестування для кожного студента, зокрема: кількість спроб, час, кількість правильних відповідей; бал, набраний студентом; максимальний бал, набраний студентом.

Також викладачу треба орієнтуватися на інформаційно-комп'ютерне забезпечення навчального закладу, зручний інтерфейс, добре продуманий конструктор для створення тестових завдань, здатність проводити тестування у різних браузерах і платформах.

Список використаних джерел:

1. Грицук Ю.В. Використання комп'ютерного тестування, як елемент мультимедійного освітнього середовища вищого навчального закладу / Ю.В. Грицук, О.В. Грицук // Тези доповідей VIII Міжнародної науково-технічної конференції «Інформаційно-комп'ютерні технології – 2016» (22–23 квітня 2016 р.). – Житомир : ЖДТУ, 2016. – С. 226 – 227.
2. Методичні рекомендації щодо розроблення валідних тестів у закладах фахової передвищої освіти / П. Г. Лузан, О.В. Лапа, Т.М. Пашенко, І.А. Мося, Н.М. Ваніна, О.О. Ямковий; за ред. П.Г. Лузана. – Київ: ІПО НАПН України, 2022. – 173 с .
3. [Shimon Brathwaite](https://www.computerworld.com/article/3687048/microsoft-forms-cheat-sheet-create-online-surveys-quizzes-forms.html). Microsoft Forms cheat sheet: How to get started. Computerworld. [електронний ресурс]. - <https://www.computerworld.com/article/3687048/microsoft-forms-cheat-sheet-create-online-surveys-quizzes-forms.html>.
4. Пакет програм "Колоквіум" [електронний ресурс]. - <http://www.politek-soft.kiev.ua/index.php?do=products&product=colloquium>